

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

TÜRK CEZA KANUNU
VE
KABAHAHLER KANUNU

YÜRÜRLÜK KANUNU

Fahrettin DEMİRAĞ

MART 2006 / 1 . BASKI

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

TÜRK CEZA KANUNU
ve
KABAHAHLER KANUNU

YÜRÜRLÜK KANUNU

Fahrettin DEMİRAĞ

MART 2006/1. BASKI

Fahrettin Demirağ

8.10.1943 tarihinde Burdur'da doğmuş, 1963'de Burdur Lisesi'ni, 1968'de İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirmiştir. 1980 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde yüksek lisans yapmıştır.

Askerlik hizmetini yedek subay olarak tamamladıktan sonra, 1970 yılında askeri hâkim nasbedilerek teğmen rütbesi ile Türk Silahlı Kuvvetleri'ne katılmıştır.

Hâkimlik stajını müteakip Adapazarı 2. Piyade Tümen Komutanlığı Askeri Savcılığı'nda Askeri Savcı Yardımcısı olarak göreve başlamış, değişik birliklerde Yardımcı Askeri Savcı ve Askeri Savcı olarak görev yapmıştır. 1988 yılında yarbaylığa yükselen Demirağ, aynı yıl Askeri Yargıtay Üyeliği'ne seçilmiştir. 8.12.1988 tarihinde 4. Daire'de başladığı üyelik görevini, 1993 yılından itibaren, tuğgeneralliğe terfi edip başsavcılık görevine getirildiği 30.8.1999 tarihine kadar, 3. Daire'de sürdürmüştür. 30.8.1999 - 30.8.2000 tarihleri arasında Askeri Yargıtay Başsavcısı olarak görev yapmış, 31.8.2000 tarihinde Askeri Yargıtay Başkanlığı'na atanmıştır. Üç yıl süreyle Askeri Yargıtay Başkanı olarak görev yapan Demirağ, 1.9.2003 tarihinde emekli olmuştur.

Fahrettin Demirağ'ın; "Askeri Ceza Kanunundaki Tüm Değişiklikler ve Gerekçeleri", "Askeri Ceza ve Askeri Ceza Mevzuatı" adlı iki kitabı ile adil yargılanma hakkını ve bu hakkın askeri yargıda gerçekleştirilmesi bakımından yapılması gereken düzenlemeleri esas alan makaleleri vardır.

Evli ve iki çocukludur.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

TÜRK CEZA KANUNU
ve
KABAHAHLER KANUNU

YÜRÜRLÜK KANUNU

Fahrettin DEMİRAĞ

MART 2006/1. BASKI

Türkiye Barolar Birliği Yayınları: 101
Kanunlar Dizisi: 2

Türk Ceza Kanunu
ve
Kabahatler Kanunu
Yürürlük Kanunu

ISBN: 975-6037-24-5
© Türkiye Barolar Birliği

Birinci Baskı: Mart 2006

Sayfa Tasarımı ve Ofset Hazırlık
DÜŞ ATELYESİ (0312.215 70 37)
(Sabri Akkerman)

Baskı
ŞEN MATBAA
(0312. 229 64 54 - 230 54 50)
Özveren Sokak 25/B Demirtepe/ANKARA

Türkiye Barolar Birliği
Karanfil Sokağı 5/62
06650 Kızılay - ANKARA
Tel: (312) 425 30 11 Faks: 418 78 57
e-posta: admin@barobirlik.org.tr
web:www.barobirlik.org.tr
yayin@barobilik.org.tr

İÇİNDEKİLER*

Kısaltmalar	VII
-------------------	-----

5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU

BİRİNCİ KİTAP

Genel Hükümler

Temel İlkeler, Tanımlar ve Uygulama Alanı	55
Ceza Sorumluluğunun Esasları	75
Yaptırımlar	93

İKİNCİ KİTAP

Özel Hükümler

Uluslararası Suçlar	125
Kişilere Karşı Suçlar	130
Topluma Karşı Suçlar	203
Mille ve Devlete Karşı Suçlar ve Son Hükümler	259

* Ayrıntılı dizinler ilgili bölümlerde verilmiştir.

**TÜRK CEZA KANUNU'NUN
YÜRÜRLÜK VE UYGULAMA ŞEKLİ
HAKKINDA KANUN**

Genel Hükümler.....	335
Uyum Hükümleri	336
Değiştirilen ve Yürürlükten Kaldırılan Hükümler	343

5326 SAYILI KABAHAHLER KANUNU

Genel Hükümler.....	353
Çeşitli Kabahatler.....	375

DİZİN

Kavram Dizini	387
---------------------	-----

KISALTMALAR

- As K** : 1111 sayılı Askerlik Kanunu
1739 : Milli Eğitim Temel Kanunu
Sef K : 2941 sayılı Seferberlik Kanunu
5235 : 5235 sayılı Adli yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun
AKDK : 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun
As. CK : 1632 sayılı Askeri Ceza Kanunu
As. YİBK : Askeri Yargıtay İçtihatları Birleştirme Kararı
AY : Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
BEY : Bilgi Edinme Yönetmeliği
BEK : 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu
BK : Borçlar Kanunu
CGTİK : 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun
CİK : 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanun
CMK : 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu
ÇHS : Çocuk Haklarını Korumaya Dair Avrupa Sözleşmesi
ÇK : Çevre Kanunu
ÇKK : 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu
DK : Dernekler Kanunu
DSK : 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Kanunu
E. : Esas
İç HK : İç Hizmet Kanunu
İHAS : İnsan Haklarını Korumaya Dair Avrupa Sözleşmesi

İHEB	: İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi
İİK	: İcra İflas Kanunu
İş K	: 4857 sayılı İş Kanunu
K.	: Karar
Kab K	: 5326 sayılı Kabahatler Kanunu
m.	: Madde
MK	: Türk Medeni Kanunu
NPK	: Nüfus Planlaması Kanunu
ÖNCEK	: 765 sayılı Türk Ceza Kanunu
Pas K	: Pasaport Kanunu
RG	: Resmi Gazete
Sen K	: Sendikalar Kanunu
TCK	: 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
TMK	: 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu
TÖDAS	: Terörizmin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi
TSK	: Türk Silahlı Kuvvetleri
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
UHK	: 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanunu
VK	: 403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu
YCGK	: Yargıtay Ceza Genel Kurulu Kararı

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu'nca benimsenen ve Trabzon'da yapılan 27. TBB Olağan Genel Kurulu'na sunulan yayın programına göre, hukukçular ile ilgilenenlerin yararlanabilecekleri nitelikte hukuk el kitapları yayımlanması planlanmıştı.

Pek çok alanda, özellikle yayın yapmak istediğimiz Türk Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu gibi temel kanunlarda sınama-yanılma yöntemi ile hareket edilmesi sonucunda, yasalarda kısa aralarla değişiklikler yapılması, yapılacak değişikliklerin gündeme gelmesi karşısında bu istek ve karar, düşündüğümüz çabukluk ve yoğunlukta uygulamaya konulamamıştır. Kitaplıklarımızın çok kısa zamanda, değişiklikler dolayısıyla, önemi kalmamış kitaplarla dolmasından mümkün olduğunca kaçınılmıştır.

Ancak meslektaşlarımızdan gelen istekler karşısında temel yasalarla ilgili çalışmalara başlamış bulunmaktayız. Büyük ilgi gören *Avukatlık Kanunu & İlgili Kanun ve Yönetmelikler ile Belgeler* adlı kitaptan sonra değerli hukukçu, Askeri Yargıtay önceki başkanı sayın Fahrettin Demirağ'ın hazırlamış bulunduğu *Türk Ceza Kanunu ve Kabahatler Kanunu Yürürlük Kanunu* adlı kitabı yayımlamaktayız. Kendisine teşekkür ediyor, çalışmalarında başarılar diliyorum.

Kitapta en son değişiklikler, Anayasa Mahkemesi'nce iptaline karar verilen, ancak karar yayımlanmadığı için yürürlükte bulunan ve iptal davası açılan maddeler işaret edilmek suretiyle uygulayıcının en azından dikkati çekilmek istenmiştir. Bu davaların ve Adalet Bakanlığı'nda yürütülen değişiklik çalışmalarının sonucunun beklenmesi yayın konusunda sürekli bir erteleme sonucu vermektedir.

Temel yasalar dizisi meslektaşlarımızın gösterecekleri ilgi ile orantılı olarak devam ettirilecektir. Yararlı olması dileğiyle takdirlerinize sunarım.

Av. Özdemir ÖZOK
Türkiye Barolar Birliği Başkanı

TÜRK CEZA KANUNU

Kanun Numarası : 5237
Kabul Tarihi : 26.09.2004
Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi : 12.10.2004
Sayısı : 25611
Yürürlüğe Girdiği Tarih : 1 Haziran 2005

TÜRK CEZA KANUNUNU DEĞİŞTİREN KANUNLAR

Sıra No:	Değiştiren Kanunun Tarih ve Sayısı	Değiştiren Kanunun Adı	Kanunun Yayımlandığı Resmi Gazete
1.	31.3.2005 - 5328	Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	31.3.2005-25772 Mükerrer
2.	29.6.2005 - 5377	Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	08.07.2005-25869
3.	1.7. 2005 – 5378	Özürliüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	07.07.2005-25868

**1. TÜRK CEZA KANUNU'NUN 31.3.2005 TARİHLİ VE
5328 SAYILI KANUN'LA DEĞİŞEN MADDELERİ**

Değiştirilen Maddeler	Değişikliğin Özü	Değiştiren Kanun Maddesi	Değişikliğin Yürürlüğe Girdiği Tarih
59	Cezasının infazı tamamlanan yabancıların sınır dışı edilmesine hükmolunacağına ilişkin hüküm değiştirilmiştir	1	1.6.2005
62/1	Takdiri indirim oranı değiştirilmiştir	2	1.6.2005
85	Cezanın alt sınırı 3 yıldan 2 yıla indirilmiştir	3	1.6.2005
86	Maddeye ikinci fıkra eklenmiş, mevcut ikinci fıkrada değişiklik yapılmış ve bu fıkra üçüncü fıkra olarak teselsül ettirilmiştir.	4	1.6.2005
87	86. maddeye eklenen fıkra nedeniyle bu maddeye atıf yapan fıkra numarasında değişiklik yapılmıştır	5	1.6.2005
88	Madde başlığı değiştirilmiş ve birinci fıkra metinden çıkarılmıştır	6	1.6.2005
90	Çocuklar üzerinde bilimsel deney yapılmasına, bazı koşullarla imkan sağlanmıştır	7	1.6.2005

Değiştirilen Maddeler	Değişikliğin Özü	Değiştiren Kanun Maddesi	Değişikliğin Yürürlüğe Girdiği Tarih
116	Konut dokunulmazlığı suçunun unsurlarında değişiklik yapılmıştır	8	1.6.2005
235	Madde metninde önceden yer almayan yapım ihaleleri metne eklenmiştir	9	1.6.2005
344	Kanunun yürürlük tarihi 1 Nisan 2005 iken 1 Haziran 2005 olarak değiştirilmiştir	Geçici Md. 1/c	1.6.2005

2. TÜRK CEZA KANUNU'NUN 29.6.2005 TARİHLİ VE 5377 SAYILI KANUN'LA DEĞİŞEN MADDELERİ

Değiştirilen Maddeler	Değişikliğin Özü	Değiştiren Kanun Maddesi	Değişikliğin Yürürlüğe Girdiği Tarih
4	İkinci fıkra madde metninden çıkartılmıştır.	1	8.7.2005
7	Maddenin üçüncü fıkrası değiştirilmiştir	2	8.7.2005
13	Maddeye bir fıkra eklenmiştir	3	8.7.2005
30	Maddeye bir fıkra eklenmiştir	4	8.7.2005
31	Maddenin 2 ve 3. fıkraları değiştirilmiştir	5	8.7.2005

Değiştirilen Maddeler	Değişikliğin Özü	Değiştiren Kanun Maddesi	Değişikliğin Yürürlüğe Girdiği Tarih
43	Maddenin birinci fıkrasına bir cümle eklenmiş, 3 üncü fıkrada geçen "cinsel saldırı" ve "çocukların cinsel istismarı ibareleri madde metninden çıkarılmıştır	6	8.7.2005
61	Maddeye 7 ve 8. fıkralar eklenmiştir	7	8.7.2005
66	Maddenin 5. fıkrası değiştirilmiştir	8	8.7.2005
82	Maddenin 1. fıkrasına i bendi ile aynı fıkranın h bendine " ya da yakalanmamak" ibaresi eklenmiştir	9	8.7.2005
84	Madde başlığı "İntihara yönlendirme" şeklinde değiştirilmiş ve maddenin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesi madde metninden çıkartılmıştır.	10	8.7.2005
87	Birinci ve ikinci fıkralarda geçen "ikinci" ibareleri "üçüncü" olarak değiştirilmiştir.	11	8.7.2005
103	Maddenin 3. fıkrası değiştirilmiştir	12	8.7.2005
105	Maddenin 2. fıkrası değiştirilmiştir	13	8.7.2005
107	Maddeye 2. fıkra eklenmiştir	14	8.7.2005
125	Birinci fıkrada geçen "ya da yakıştırmalarda bulunmak" ibaresi metinden çıkartılmış, dördüncü ve beşinci fıkraları değiştirilmiştir.	15	8.7.2005
145	Birinci fıkra değiştirilmiştir	16	8.7.2005

Değiştirilen Maddeler	Değişikliğin Özü	Değiştiren Kanun Maddesi	Değişikliğin Yürürlüğe Girdiği Tarih
150	İkinci fıkrada yer alan "indirilir" ibaresi, "indinlebilir" olarak değiştirilmiştir.	17	8.7.2005
155	Birinci fıkraya "muhafaza etmek veya" ibaresi eklenmiştir	18	8.7.2005
158	Birinci fıkraya bir cümle eklenmiştir	19	8.7.2005
168	Madde değiştirilerek yeniden düzenlenmiştir	20	8.7.2005
184	Maddeye 6. fıkra eklenmiştir	21	8.7.2005
188	Maddenin 3, 4 ve 7. fıkralarına bazı ibareler ve 6. fıkraya bir cümle eklenmiştir	22	8.7.2005
190	İkinci ve üçüncü fıkraların yerleri değiştirilmiştir	23	8.7.2005
191	Birinci fıkranın ikinci cümlesi madde metninden çıkartılmış ve ikinci fıkra değiştirilmiştir	24	8.7.2005
218	Birinci fıkra değiştirilmiştir	25	8.7.2005
221	Dördüncü fıkraya ibare eklenmiştir	26	8.7.2005
245	Madde değiştirilerek yeniden düzenlenmiştir	27	8.7.2005
252	Beşinci fıkra değiştirilmiştir	28	8.7.2005
263	Madde değiştirilerek yeniden düzenlenmiştir	29	8.7.2005
268	Birinci fıkrada ibare değişikliği yapılmıştır	30	8.7.2005

Değiştirilen Maddeler	Değişikliğin Özü	Değiştiren Kanun Maddesi	Değişikliğin Yürürlüğe Girdiği Tarih
269	Beşinci fıkra değiştirilmiştir	31	8.7.2005
288	İkinci fıkra madde metninden çıkartılmıştır	32	8.7.2005
292	Altıncı fıkra madde metninden çıkartılmıştır	33	8.7.2005
293	Birinci fıkrada geçen "Gözüne alınan" ibaresi madde metninden çıkartılmıştır	34	8.7.2005
299	İkinci fıkra değiştirilmiştir	35	8.7.2005
302	Birinci fıkra değiştirilmiştir	36	8.7.2005
304	Birinci fıkranın ikinci cümlesi madde metninden çıkartılmıştır	37	8.7.2005
305	Maddenin başlığı ile ikinci ve üçüncü fıkralar değiştirilmiştir	38	8.7.2005

3. TÜRK CEZA KANUNU'NUN 1.7.2005 TARİHLİ VE 5378 SAYILI KANUN'LA DEĞİŞEN MADDELERİ

Değiştirilen Madde	Değişikliğin Özü	Değiştiren Kanun Maddesi	Değişikliğin Yürürlüğe Girdiği Tarih
122	Maddenin birinci fıkrasına, bu fıkrada geçen "dil, ırk, renk, cinsiyet" ibaresinden sonra gelmek üzere "özürsüzlük" ibaresi eklenmiştir.	41	7.7.2005

TÜRK CEZA KANUNU
MADDE BAŞLIĞINA GÖRE
KARŞILAŞTIRMALI ALFABETİK
ARAMA DİZİNİ

Madde Başlığı	Önceki Ceza Kanunu	Yeni Ceza Kanunu
Açığa imzanın kötüye kullanılması	509	209
Adalet ve kanun önünde eşitlik ilkesi	-	3
Adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs	-	288
Adli para cezası	19, 24	52
Af	97, 98	65
Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası	13/1	47
Aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlali	477, 478, 479	233
Akıl hastalarına özgü güvenlik tedbirleri	46, 47	57
Akıl hastalığı	46, 47	32
Akıl hastası üzerindeki bakım ve gözetim yükümlülüğünün ihlali	473	175
Anayasayı ihlal	146	309
Askeri komutanlıkların gasbı	152	317

Madde Başlığı	Önceki Ceza Kanunu	Yeni Ceza Kanunu
Askerî tesisleri tahrip ve düşman askerî hareketleri yararına anlaşma	131	307
Askeri yasak bölgelere girme	135	332
Askerleri itaatsizliğe teşvik	153	319
Atom enerjisi ile patlamaya sebebiyet verme	-	173
Ayrımcılık	-	122
Azmettirme	64/2	38
Bağlılık kuralı	-	40
Banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması	-	245
Başkası yerine ceza infaz kurumuna veya tutukevine girme	284	291
Başkasına ait kimlik veya kimlik bilgilerinin kullanılması	-	268
Bedelsiz senedi kullanma	509	156
Belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma	20, 31, 33, 34, 35	53
Bileşik suç	78	42
Bilgi vermeme	-	166
Bilişim sistemine girme	525/a	243

Madde Başlığı	Önceki Ceza Kanunu	Yeni Ceza Kanunu
Birden çok evlilik, hileli evlenme, dinsel tören	237	230
Bozulmuş veya değiştirilmiş gıda veya ilâçların ticareti.....	395, 396, 400	186
Bulaşıcı hastalıklara ilişkin tedbirlere aykırı davranma	263	195
Cebir.....	188	108
Cebir ve şiddet, korkutma ve tehdit	-	28
Ceza Kanununun amacı.....	-	1
Ceza sorumluluğunun şahsiliği.....	-	20
Ceza zamanaşımı	112, 113	68
Ceza zamanaşımı ve hak yoksunlukları	110-111	69
Ceza zamanaşımının kesilmesi	114	71
Cezadan mahsup.....	-	16
Cezalar	11	45
Cezanın belirlenmesi	29	61
Cinsel saldırı	414-418	102
Cinsel taciz.....	420, 421	105
Cumhurbaşkanına hakaret	158	299

Madde Başlığı	Önceki Ceza Kanunu	Yeni Ceza Kanunu
Cumhurbaşkanına suikast ve fiili saldırı	156, 157	310
Çevrenin kasten kirletilmesi.....	-	181
Çevrenin taksirle kirletilmesi.....	-	182
Çocuğun kaçırılması ve alikonulması.....	-	234
Çocuğun soybağını değiştirme	-	231
Çocuk düşürme	469	100
Çocuk düşürtme.....	468, 472	99
Çocuklara özgü güvenlik tedbirleri	-	56
Çocukların cinsel istismarı	414-418	103
Daha az cezayı gerektiren hal	308	150
Daha az cezayı gerektiren hal.....	-	159
Daha az cezayı gerektiren hal.....	347	211
Daha az cezayı gerektiren hal.....	219/3	249
Daha az cezayı gerektiren haller	494	144
Dava veya cezanın düşmesinin etkisi.....	97, 98, 100, 110, 115	74

Madde Başlığı	Önceki Ceza Kanunu	Yeni Ceza Kanunu
Dava zamanaşımı.....	102-111	66
Dava zamanaşımı süresinin durması veya kesilmesi.....	104-107	67
Denetim görevinin ihmali.....	203	251
Devlet güvenliği ile ilgili belgeleri elinde bulundurma.....	-	339
Devlet sırlarından yararlanma, Devlet hizmetlerinde sadakatsizlik.....	138	333
Devlete karşı savaşa tahrik.....	127	304
Devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak.....	125	302
Devletin egemenlik alametlerini aşğılama.....	145	300
Devletin güvenliğine ilişkin belgeler.....	132	326
Devletin güvenliğine ilişkin bilgileri temin etme.....	133/2	327
Devletin güvenliğine ve siyasal yararlarına ilişkin bilgileri açıklama.....	136	329
Diğer suçlar.....	4	13
Dilekçe hakkının kullanılmasının engellenmesi.....	-	121
Dilencilik.....	544	229
Dolandırıcılık.....	503	157

Madde Başlığı	Önceki Ceza Kanunu	Yeni Ceza Kanunu
Düşman devlete maddi ve mali yardım	129	308
Düşmandan unvan ve benzeri payeler kabulü	144, 161	325
Düşmanla işbirliği yapmak	126	303
Edimin ifasına fesat karıştırma	-	236
Eğitim ve öğretimin engellenmesi	188	112
Eşya müsaderesi	36	54
Etkin pişmanlık	-	93
Etkin pişmanlık	179-181	110
Etkin pişmanlık	523	168
Etkin pişmanlık	405	192
Etkin pişmanlık	326	201
Etkin pişmanlık	-	221
Etkin pişmanlık	202/3	248
Etkin pişmanlık	215	254
Etkin pişmanlık	285	269
Etkin pişmanlık	289, 293	274
Etkin pişmanlık	300	293
Eziyet	243	96
Faillik	-	37

Madde Başlığı	Önceki Ceza Kanunu	Yeni Ceza Kanunu
Fikri içtima	79	44
Fiyatları etkileme.....	358, 359	237
Fuhuş	435, 436	227
Geçici nedenler, alkol veya uyuşturucu madde etkisinde olma	48	34
Genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması.....	264/7, 369-382	170
Genel güvenliğin taksirle tehlikeye sokulması	383, 552, 554	171
Genital muayene	-	287
Gerçeğe aykırı bilirkişilik veya tercümanlık.....	290	276
Geri verme.....	9	18
Gizli kalması gereken bilgileri açıklama.....	137/3	330
Gizliliğin ihlali.....	-	285
Göçmen kaçakçılığı.....	201/a	79
Gönüllü vazgeçme	61/2	36
Görev sırasında din hizmetlerini kötüye kullanma	241, 242	219
Görev suçları.....	4	10
Göreve ilişkin sırrın açıklanması	229	258

Madde Başlığı	Önceki Ceza Kanunu	Yeni Ceza Kanunu
Görevi kötüye kullanma	240	257
Görevi yaptırmamak için direnme.....	254	265
Gürültüye neden olma	546	183
Güveni kötüye kullanma	508, 510	155
Haberleşmenin engellenmesi	391	124
Haberleşmenin gizliliğini ihlal	195-197	132
Hak kullanımını ve beslenmeyi engelleme	307/ b	298
Hak yoksunlukları	8	17
Hakaret	480-490	125
Hakkı olmayan yere tecavüz.....	513-515.....	154
Hakkın kullanılması ve ilgilinin rızası	-	26
Haksız arama	183	120
Haksız fiil nedeniyle veya karşılıklı hakaret	485	129
Haksız tahrik.....	51	29
Halk arasında korku ve panik yaratmak amacıyla tehdit	312/ A.....	213
Halkı askerlikten soğutma.....	155	318
Halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama.....	312/2.....	216

Madde Başlığı	Önceki Ceza Kanunu	Yeni Ceza Kanunu
Hapis cezaları	15	46
Hapis cezasının ertelenmesi	89 ve 647/6.....	51
Hata.....	52	30
Hayasızca hareketler	419, 576	225
Hayvanın tehlike yaratabilecek şekilde serbest bırakılması	563, 564	177
Hırsızlık	491	141
Hileli iflas	506	161
Hükümete karşı suç	147	312
Hükümlü veya tutukluların ayaklanması	304	296
İbadethanelere ve mezarlıklara zarar verme	-	153
İçtima	-	212
İddia ve savunma dokunulmazlığı	486	128
İftira	285	267
İhaleye fesat karıştırma	205, 362, 366-368	235
İmar kirliliğine neden olma	-	184
İnanç, düşünce ve kanaat hürriyetinin kullanılmasını engelleme	175	115
İnfaz kurumuna veya tutukevine yasak eşya sokmak.....	307/a.....	297

Madde Başlığı	Önceki Ceza Kanunu	Yeni Ceza Kanunu
İnsan Ticareti	201/b	80
İnsan üzerinde deney	-	90
İnsanlığa karşı diğer suçlar	-	77
İnşaat veya yıkımla ilgili emniyet kurallarına uymama	552-554	176
İntihara yönlendirme	454	84
İrtikap	209	250
İsnadın ispatı	481	127
İş ve çalışma hürriyetinin ihlali	201	117
İşaret ve engel koymama	555	178
İşkence	243	94
İştirak hâlinde işlenen suçlarda gönüllü vazgeçme	- 36	41
Kaçmaya imkan sağlama	301, 302	294
Kamu görevine ait araç ve gereçleri suçta kullanma	281	266
Kamu görevinin terki veya yapılmaması	236	260
Kamu görevinin usulsüz olarak üstlenilmesi	252	262
Kamu görevlisinin suçu bildirmemesi	-	279

Madde Başlığı	Önceki Ceza Kanunu	Yeni Ceza Kanunu
Kamu görevlisinin ticareti	208	259
Kamu kurumu veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının faaliyetlerinin engellenmesi	188	113
Kamuya gerekli şeylerin yokluğuna neden olma	361, 401	238
Kanuna aykırı eğitim kurumu	261	263
Kanunlara uymamaya tahrik	312/1	217
Kanunun bağlayıcılığı	44	4
Kanunun hükmü ve amirin emri	49	24
Karşılıklılık koşulu	167	343
Karşılıksız yararlanma	521/a, 521/b	163
Kast	45	21
Kasten öldürme	448	81
Kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesi	-	83
Kasten yaralama	456, 457	86
Kasten yaralamanın ihmali davranışla işlenmesi	458	88
Kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf	511	160
Kazanç müsaderesi	-	55

Madde Başlığı	Önceki Ceza Kanunu	Yeni Ceza Kanunu
Kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar.....	647/4.....	50
Kısırlaştırma.....	471.....	101
Kıt'a sahanlığında veya münhasır ekonomik bölgedeki sabit platformların işgali	-.....	224
Kıymetli damgada sahtecilik.....	322.....	199
Kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması	-.....	133
Kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde ilaç yapma veya satma	397, 400.....	187
Kişilerin huzur ve sükununu bozma.....	546.....	123
Kişilerin malları üzerinde usulsüz tasarruf.....	246.....	261
Kişinin hatırasına hakaret.....	178.....	130
Kişisel verilerin kaydedilmesi.....	-.....	135
Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma	179-181.....	109
Konut dokunulmazlığının ihlali.....	193.....	116
Kötü muamele	477, 478.....	232
Kullanma hırsızlığı	494.....	146

Madde Başlığı	Önceki Ceza Kanunu	Yeni Ceza Kanunu
Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ...	404, 406	191
Kumar oynanması için yer ve imkan sağlama	567-570	228
Mağdurun belirlenmesi	484	126
Mahsup	40	63
Mal veya hizmet satımından kaçınma	401	240
Mala zarar verme	516	151
Mala zarar vermenin nitelikli halleri	376, 378, 517, 518	152
Malın değerinin az olması	522	145
Meşru savunma ve zorunluluk hâli	49	25
Muhafaza görevini kötüye kullanma	276	289
Muhafızın görevini kötüye kullanması	303, 305, 306	295
Müebbet hapis cezası	13/2	48
Mühür bozma	274	203
Mühürde sahtecilik	332, 333	202
Müsadere zamanaşımı	-	70
Müstehcenlik	426	226

Madde Başlığı	Önceki Ceza Kanunu	Yeni Ceza Kanunu
Netice sebebiyle ağırlaşmış suç	-	23
Neticesi sebebiyle ağırlaşmış işkence	243	95
Neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama	456, 457	87
Nitelikli dolandırıcılık	504, 505	158
Nitelikli haller	449, 450	82
Nitelikli haller	-	137
Nitelikli hırsızlık	492, 493	142
Nitelikli yağma	497, 498	149
Organ veya doku ticareti	-	91
Ortak hüküm	174	119
Ortak hüküm	311/4, 312/4	218
Önödeme	119	75
Örgüt	-	78
Özel belgede sahtecilik	345	207
Özel belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek	348	208
Özel hayatın gizliliğini ihlal	-	134
Özel işaret ve kıyafetleri usulsüz kullanma	253	264
Özel kanunlarla ilişki	10	5

Madde Başlığı	Önceki Ceza Kanunu	Yeni Ceza Kanunu
Para ve kıymetli damgaları yapmaya yarayan araçlar.....	323, 324	200
Parada sahtecilik	316, 318, 320	197
Paraya eşit sayılan değerler	331	198
Radyasyon yayma.....	-	172
Resmen teslim olunan mala elkonulması ve bozulması	309, 310	290
Resmi belge hükmünde belgeler	349/2	210
Resmi belgede sahtecilik	339, 340	204
Resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyan	343, 344, 528	206
Resmi belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek	341, 342	205
Reşit Olmayanla cinsel ilişki.....	416/3	104
Rüşvet	211, 212-217	252
Sağır ve dilsizlik	57, 58	33
Sağlık için tehlikeli madde temini	409	194
Sağlık mesleği mensuplarının suçu bildirmemesi.....	530	280
Sarığın veya lükümlünün ölümü.....	96	64
Savaş zamanında emirlere uymama	139	321

Madde Başlığı	Önceki Ceza Kanunu	Yeni Ceza Kanunu
Savaş zamanında yükümlülükler.....	130	322
Savaşta yalan haber yayma	161	323
Seçimlik cezalarda soruşturma	-	14
Seferberlikle ilgili görevin ihmali	239	324
Sendikal hakların kullanılmasının engellenmesi	-	118
Ses veya görüntülerin kayda alınması.....	-	286
Sınır dışı edilme.....	-	59
Sınırın aşılması	50	27
Silah sağlama	150	315
Silahlı örgüt.....	168	314
Sistemi engelleme,bozma, verileri yok etme veya değiştirme	525/b, 525/c	244
Siyasal veya askeri casusluk.....	133	328
Siyasî hakların kullanılmasının engellenmesi	-	114
Soruşturma koşulu olan cezanın hesaplanması.....	-	15
Soruşturma veya kovuşturma koşulu	488	131
Soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlı suçlar, uzlaşma	99, 108	73

Madde Başlığı	Önceki Ceza Kanunu	Yeni Ceza Kanunu
Soykırım	-	76
Suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme	296	281
Suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi	512	165
Suç için anlaşma	-	316
Suç işlemek amacıyla örgüt kurma	313	220
Suç işlemeye tahrik	311	214
Suç uydurma	283	271
Suç üstlenme	285	270
Suçta teşebbüs	61, 62	35
Suçluyu kayırma	296	283
Suçta tekerrür ve özel tehlikeli suçlar	81-88	58
Suçta ve cezada kanunilik ilkesi	-	2
Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama	296	282
Suçü bildirmeme	296	278
Suçü ve suçluyu övme	312	215
Suçun gece vakti işlenmesi	492	143
Sürelî hapis cezası	15	49

Madde Başlığı	Önceki Ceza Kanunu	Yeni Ceza Kanunu
Şahsi cezasızlık sebebi veya cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebep	524	167
Şahsi cezasızlık veya cezanın azaltılmasını gerektiren sebepler.....	292	273
Şantaj.....	192	107
Şapka ve Türk harfleri.....	526/2	222
Şikayet.....	-	139
Şirket veya kooperatifler hakkında yanlış bilgi	-	164
Takdiri indirim nedenleri	59	62
Taksir	-	22
Taksir sonucu casusluk fiillerinin işlenmesi.....	134	338
Taksirle öldürme	455	85
Taksirle yaralama.....	459	89
Taksirli iflas.....	507	162
Tanımlar	189, 265, 279, 501, 502	6
Tefecilik	-	241
Tehdit.....	191	106
Tehlikeli maddelerin izinsiz olarak bulundurulması veya el değiştirmesi.....	264/1-5	174

Madde Başlığı	Önceki Ceza Kanunu	Yeni Ceza Kanunu
Temel milli yararlar karşısı faaliyetinde bulunmak için yarar sağlama.....	127	305
Terk	473, 474, 475	97
Ticari sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgelerin açıklanması	363-365	239
Trafik güvenliğini taksirle tehlikeye sokma.....	389, 565	180
Trafik güvenliğini tehlikeye sokma.....	385, 386, 565	179
Tutuklu veya hükümlünün kaçması	298	292
Tutuklu, hükümlü veya suç delillerini bildirmeme	296	284
Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine karşı silahlı isyan	149	313
Türklüğü, Cumhuriyeti, Devletin kurum ve organlarını aşağılama	159	301
Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması	-	111
Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması	-	140
Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması	-	169

Madde Başlığı	Önceki Ceza Kanunu	Yeni Ceza Kanunu
Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması	-	189
Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması	-	242
Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması	-	246
Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması	-	253
Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirleri	-	60
Ulaşım araçlarının kaçıırılması veya alıkonulması	384	223
Uluslararası casusluk.....	132	331
Usulsüz ölü gömülmesi	262	196
Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti	403, 406, 408	188
Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma	404, 406	190
Vatandaş tarafından işlenen suç	5	11
Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme.....	-	136
Verileri yok etmeme	-	138
Yabancı devlet aleyhine asker toplama	128	306

Madde Başlığı	Önceki Ceza Kanunu	Yeni Ceza Kanunu
Yabancı devlet başkanına karşı suç	164	340
Yabancı devlet bayrağına karşı hakaret	165	341
Yabancı devlet temsilcilerine karşı suç	166	342
Yabancı hizmetine asker yazma, yazılma	148	320
Yabancı kanunun göz önünde bulundurulması	10/a	19
Yabancı tarafından işlenen suç	6	12
Yabancı ülkede hüküm verilmesi	3,4	9
Yağma	495, 496, 500, 501	148
Yalan tanıklık	286	272
Yalan yere yemin	287	275
Yardım etme	65	39
Yardım veya bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi	476, 527	98
Yargı görevi yaparı etkileme	295	277
Yasaklanan bilgileri açıklama	137	336
Yasaklanan bilgileri siyasal veya askeri casusluk maksadıyla açıklama	137	337
Yasaklanan bilgileri temin	132, 135/2	334

Madde Başlığı	Önceki Ceza Kanunu	Yeni Ceza Kanunu
Yasaklanan bilgilerin casusluk maksadıyla temini	136/3.....	335
Yasama organına karşı suç	146	311
Yaş küçüklüğü	53, 54, 55	31
Yer bakımından uygulama	3	8
Yetkili olmadığı bir iş için yarar sağlama.....	218	255
Yürürlük	591	344
Yürütme.....	592	345
Zaman bakımından uygulama.....	2	7
Zamanaşımının hesabı ve uygulanması	103, 116	72
Zehirli madde imal ve ticareti	409	193
Zehirli madde katma	394, 398, 399	185
Zimmet	202	247
Zincirleme suç	80	43
Zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması.....	244, 245	256
Zorunluluk hali	-	92
Zorunluluk hali	494/3.....	147

5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU

BİRİNCİ KİTAP

Genel Hükümler (1 - 75)

BİRİNCİ KISIM

Temel İlkeler, Tanımlar ve Uygulama Alanı (1 - 19)

BİRİNCİ BÖLÜM

Temel İlkeler ve Tanımlar (1 - 6)

	Madde No:	Sayfa No:
Ceza Kanununun amacı.....	1	55
Suçta ve cezada kanunilik ilkesi.....	2	55
Adalet ve kanun önünde eşitlik ilkesi.....	3	56
Kanunun bağlayıcılığı.....	4	56
Özel kanunlarla ilişki.....	5	57
Tanımlar.....	6	60

İKİNCİ BÖLÜM

Kanunun Uygulama Alanı (7 - 19)

Zaman bakımından uygulama.....	7	62
Yer bakımından uygulama.....	8	63
Yabancı ülkede hüküm verilmesi.....	9	64
Görev suçları.....	10	65
Vatandaş tarafından işlenen suç.....	11	65
Yabancı tarafından işlenen suç.....	12	66
Diğer suçlar.....	13	67
Seçimlik cezalarda soruşturma.....	14	69
Soruşturma koşulu olan cezanın hesaplanması.....	15	70
Cezadan mahsup.....	16	70

Hak yoksunlukları	17	70
Geri verme.....	18	71
Yabancı kanunun göz önünde bulundurulması.....	19	73

İKİNCİ KISIM

Ceza Sorumluluğunun Esasları (20 - 44)

BİRİNCİ BÖLÜM

Ceza Sorumluluğunun Şahsiliği, Kast ve Taksir (20 - 23)

Ceza sorumluluğunun şahsiliği	20	75
Kast.....	21	76
Taksir	22	76
Netice sebebiyle ağırlaştırılmış suç.....	23	77

İKİNCİ BÖLÜM

Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler (24 - 34)

Kanunun hükmü ve amirin emri.....	24	78
Meşru savunma ve zorunluluk hâli	25	79
Hakkın kullanılması ve ilgilinin rızası..	26	79
Sınırın aşılması	27	80
Cebir ve şiddet, korkutma ve tehdit.....	28	80
Haksız tahrik.....	29	81
Hata.....	30	81
Yaş küçüklüğü	31	83
Akıl hastalığı.....	32	85
Sağır ve dilsizlik	33	85
Geçici nedenler, alkol veya uyuşturucu madde etkisinde olma	34	86

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Suçta Teşebbüs (35 -36)

Suçta teşebbüs.....	35.....	86
Gönüllü vazgeçme	36.....	87

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Suçta İştirak (37 - 41)

Faillik	37.....	87
Azmettirme	38.....	88
Yardım etme	39.....	88
Bağlılık kuralı	40.....	89
İştirak hâlinde işlenen suçlarda gönüllü vazgeçme	41	90

BEŞİNCİ BÖLÜM
Suçların İçtimaı (42 - 44)

Bileşik suç.....	42.....	90
Zincirleme suç	43.....	90
Fikri içtima	44.....	92

ÜÇÜNCÜ KISIM
Yaptırımlar (45 - 75)

BİRİNCİ BÖLÜM
Cezalar (45 - 52)

Cezalar	45.....	93
Hapis cezaları	46.....	93
Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası	47.....	94
Müebbet hapis cezası.....	48.....	94

Sürelî hapis cezası	49	94
Kısa sürelî hapis cezasına seçenek yaptırımlar	50	95
Hapis cezasının ertelenmesi	51	97
Adli para cezası	52	99

İKİNCİ BÖLÜM

Güvenlik Tedbirleri (52 - 60)

Belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma	53	100
Eşya müsadereşi	54	102
Kazanç müsadereşi	55	103
Çocuklara özgü güvenlik tedbirleri	56	104
Akıl hastalarına özgü güvenlik tedbirleri	57	104
Suçta tekerrür ve özel tehlikeli suçlar ...	58	106
Sınır dışı edilme	59	108
Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirleri	60	108

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Cezanın Belirlenmesi ve Bireyselleştirilmesi (61 - 63)

Cezanın belirlenmesi	61	109
Takdiri indirim nedenleri	62	112
Mahsup	63	112

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Dava ve Cezanın Düşürülmesi (64 - 75)

Sanığın veya hükümlünün ölümü	64	113
Af	65	113

Dava zamanaşımı.....	66.....	114
Dava zamanaşımı süresinin durması veya kesilmesi.....	67.....	116
Ceza zamanaşımı.....	68.....	117
Ceza zamanaşımı ve hak yoksunlukları.....	69.....	118
Müsadere zamanaşımı.....	70.....	118
Ceza zamanaşımının kesilmesi.....	71.....	118
Zamanaşımının hesabı ve uygulanması.....	72.....	118
Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı suçlar, uzlaşma.....	73.....	119
Dava veya cezanın düşmesinin etkisi ..	74.....	120
Önödeme.....	75.....	120

İKİNCİ KİTAP Özel Hükümler

BİRİNCİ KISIM Uluslararası Suçlar (76 - 80)

BİRİNCİ BÖLÜM Soykırım ve İnsanlığa Karşı Suçlar

Soykırım.....	76.....	125
İnsanlığa karşı suçlar.....	77.....	126
Örgüt.....	78.....	128

İKİNCİ BÖLÜM Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti

Göçmen kaçakçılığı.....	79.....	128
İnsan ticareti.....	80.....	129

İKİNCİ KISIM
Kişilere Karşı Suçlar (81 - 169)

BİRİNCİ BÖLÜM
Hayata Karşı Suçlar (81 - 85)

Kasten öldürme	81	130
Nitelikli hâller	82	130
Kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesi	83	132
İntihar	84	133
Taksirle öldürme	85	135

İKİNCİ BÖLÜM
Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar (86 - 93)

Kasten yaralama	86	135
Neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama	87	137
Daha az cezayı gerektiren hâller	88	140
Taksirle yaralama	89	140
İnsan üzerinde deney	90	142
Organ veya doku ticareti	91	145
Zorunluluk hâli	92	146
Etkin pişmanlık	93	146

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
İşkence ve Eziyet (94 - 96)

İşkence	94	147
Neticesi sebebiyle ağırlaşmış işkence	95	149
Eziyet	96	150

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Koruma, Gözetim, Yardım veya
Bildirim Yükümlülüğünün İhlâli (97 - 98)

Terk	97	151
Yardım veya bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi	98	151

BEŞİNCİ BÖLÜM
Çocuk Düşürtme, Düşürme veya Kısırlaştırma (99 - 101)

Çocuk düşürtme.....	99	152
Çocuk düşürme	100	154
Kısırlaştırma.....	101	154

ALTINCI BÖLÜM
Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar (102 -105)

Cinsel saldırı	102	154
Çocukların cinsel istismarı.....	103	156
Reşit olmayanla cinsel ilişki.....	104	158
Cinsel taciz	105	159

YEDİNCİ BÖLÜM
Hürriyete Karşı Suçlar (106-124)

Tehdit.....	106	160
Şantaj.....	107	161
Cebir.....	108	162
Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma	109	163
Etkin pişmanlık	110	164
Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması.....	111	164

Eğitim ve öğretim engellenmesi	112	165
Kamu kurumu veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının faaliyetlerinin engellenmesi	113	165
Siyasî hakların kullanılmasının engellenmesi	114	165
İnanç, düşünce ve kanaat hürriyetinin kullanılmasını engelleme	115	166
Konut dokunulmazlığının ihlâli	116	167
İş ve çalışma hürriyetinin ihlâli	117	168
Sendikal hakların kullanılmasının engellenmesi	118	169
Ortak hüküm	119	170
Haksız arama	120	171
Dilekçe hakkının kullanılmasının engellenmesi	121	171
Ayrımcılık	122	172
Kişilerin huzur ve sükununu bozma	123	173
Haberleşmenin engellenmesi	124	174

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Şerefe Karşı Suçlar (125-131)

Hakaret	125	174
Mağdurun belirlenmesi	126	176
İsnadın ispatı	127	177
İddia ve savunma dokunulmazlığı	128	177
Haksız fiil nedeniyle veya karşılıklı hakaret	129	177
Kişinin hatrasına hakaret	130	178
Soruşturma ve kovuşturma koşulu	131	178

DOKUZUNCU BÖLÜM
Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına
Karşı Suçlar (132-140)

Haberleşmenin gizliliğini ihlâl.....	132.....	179
Kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması.....	133.....	180
Özel hayatın gizliliğini ihlâl	134.....	180
Kişisel verilerin kaydedilmesi.....	135.....	181
Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme	136.....	182
Nitelikli hâller.....	137.....	182
Verileri yok etme	138.....	182
Şikâyet.....	139.....	183
Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması.....	140.....	183

ONUNCU BÖLÜM
Malvarlığına Karşı Suçlar (141-169)

Hırsızlık	141.....	183
Nitelikli hırsızlık	142.....	184
Suçun gece vakti işlenmesi	143.....	186
Daha az cezayı gerektiren hâller.....	144.....	186
Malın değerinin az olması	145.....	186
Kullanma hırsızlığı	146.....	187
Zorunluluk hâli	147.....	187
Yağma	148.....	188
Nitelikli yağma.....	149.....	189
Daha az cezayı gerektiren hâl	150.....	189
Mala zarar verme	151.....	190
Mala zarar vermenin nitelikli hâlleri	152.....	191

İbadethanelere ve mezarlıklara		
zarar verme	153	192
Hakkı olmayan yere tecavüz	154	193
Güveni kötüye kullanma	155	193
Bedelsiz senedi kullanma	156	194
Dolandırıcılık	157	195
Nitelikli dolandırıcılık	158	195
Daha az cezayı gerektiren hâl	159	197
Kaybolmuş veya hata sonucu		
ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf	160	197
Hileli iflâs	161	197
Taksirli iflâs	162	198
Karşılıksız yararlanma	163	198
Şirket veya kooperatifler hakkında		
yanlış bilgi	164	199
Suç eşyasının satın alınması veya		
kabul edilmesi	165	199
Bilgi vermemesi	166	200
Şahsi cezasızlık sebebi veya		
cezada indirim yapılmasını		
gerektiren şahsi sebep	167	200
Etkin pişmanlık	168	201
Tüzel kişiler hakkında		
güvenlik tedbiri uygulanması	169	202

ÜÇÜNCÜ KISIM

Topluma Karşı Suçlar (170-246)

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Tehlike Yaratan Suçlar (170-180)

Genel güvenliğin kasten		
tehlikeye sokulması	170	203

Genel güvenliğin taksirle		
tehlikeye sokulması	171	204
Radyasyon yayma	172	204
Atom enerjisi ile		
patlamaya sebebiyet verme	173	205
Tehlikeli maddelerin izinsiz olarak bulundurulması		
veya el değiştirmesi	174	206
Akıl hastası üzerindeki bakım ve		
gözetim yükümlülüğünün ihlali	175	207
İnşaat veya yıkımla ilgili		
emniyet kurallarına uymama	176	207
Hayvanın tehlike yaratabilecek şekilde		
serbest bırakılması	177	208
İşaret ve engel koymama	178	208
Trafik güvenliğini tehlikeye sokma	179	208
Trafik güvenliğini		
taksirle tehlikeye sokma	180	209

İKİNCİ BÖLÜM

Çevreye Karşı Suçlar (181-184)

Çevrenin kasten kirletilmesi	181	209
Çevrenin taksirle kirletilmesi	182	210
Gürültüye neden olma	183	211
İmar kirliliğine neden olma	184	211

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kamunun Sağlığına Karşı Suçlar (185-196)

Zehirli madde katma	185	213
Bozulmuş veya değiştirilmiş gıda		
veya ilâçların ticareti	186	214

Kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde ilâç yapma veya satma	187	214
Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal veya ticareti	188	215
Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması	189	217
Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma	190	218
Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak	191	219
Etkin pişmanlık	192	220
Zehirli madde imal ve ticareti	193	221
Sağlık için tehlikeli madde temini	194	221
Bulaşıcı hastalıklara ilişkin tedbirlere aykırı davranma	195	222
Usulsüz ölü gömülmesi	196	222

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Kamu Güvenine Karşı Suçlar (197-212)

Parada sahtecilik	197	223
Paraya eşit sayılan değerler	198	223
Kıymetli damgada sahtecilik	199	224
Para ve kıymetli damgaları yapmaya yarayan araçlar	200	224
Etkin pişmanlık	201	225
Mühürde sahtecilik	202	225
Mühür bozma	203	226
Resmî belgede sahtecilik	204	226
Resmî belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek	205	227

Resmî belgenin düzenlenmesinde		
yalan beyan	206	228
Özel belgede sahtecilik	207	228
Özel belgeyi bozmak, yok etmek		
veya gizlemek	208	228
Açığa imzanın kötüye kullanılması	209	229
Resmî belge hükmünde belgeler	210	229
Daha az cezayı gerektiren hâl	211	230
İçtima	212	230

BEŞİNCİ BÖLÜM

Kamu Barışına Karşı Suçlar (213-222)

Halk arasında korku ve		
panik yaratmak amacıyla tehdit	213	230
Suç işlemeye tahrik	214	231
Suçtu ve suçluyu övme	215	231
Halkı kin ve düşmanlığa		
tahrik veya aşağılama	216	232
Kanunlara uymamaya tahrik	217	232
Ortak hüküm	218	233
Görev sırasında din hizmetlerini		
kötüye kullanma	219	233
Suç işlemek amacıyla örgüt kurma	220	234
Etkin pişmanlık	221	235
Şapka ve Türk harfleri	222	237

ALTINCI BÖLÜM

Ulaşım Araçlarına veya Sabit Platformlara Karşı Suçlar (223-224)

Ulaşım araçlarının kaçırılması		
veya alıkonulması	223	237

Kıt'a sahanlığında veya münhasır ekonomik bölgedeki sabit platformların işgali	224	238
--	-----	-----

YEDİNCİ BÖLÜM

Genel Ahlâka Karşı Suçlar (225-229)

Hayasızca hareketler	225	239
Müstehcenlik	226	239
Fuhuş	227	241
Kumar oynanması için yer ve imkân sağlama	228	243
Dilencilik	229	244

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Aile Düzenine Karşı Suçlar (230-234)

Birden çok evlilik, hileli evlenme, dinsel tören	230	245
Çocuğun soybağını değiştirme	231	246
Kötü muamele	232	246
Aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlali	233	247
Çocuğun kaçırılması ve alıkonulması	234	247

DOKUZUNCU BÖLÜM

Ekonomi, Sanayi ve Ticarete İlişkin Suçlar (235-242)

İhaleye fesat karıştırma	235	248
Edimin ifasına fesat karıştırma	236	250
Fiyatları etkileme	237	251
Kamuya gerekli şeylerin		

yokluğuna neden olma.....	238.....	252
Ticarî sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgelerin açıklanması.....	239.....	252
Mal veya hizmet satımından kaçınma	240.....	254
Tefecilik	241.....	254
Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması.....	242.....	254

ONUNCU BÖLÜM

Bilişim Alanında Suçlar (243-246)

Bilişim sistemine girme	243.....	254
Sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme.....	244.....	255
Banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması	245.....	256
Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması.....	246.....	258

DÖRDÜNCÜ KISIM

Millete ve Devlete Karşı Suçlar ve Son Hükümler (247-345)

BİRİNCİ BÖLÜM

Kamu İdaresinin Güvenilirliğine ve İşleyişine Karşı Suçlar (247-266)

Zimmet	247.....	259
Etkin pişmanlık	248.....	260
Daha az cezayı gerektiren hâl	249.....	261
İrtikâp	250.....	261
Denetim görevinin ihmalı.....	251.....	262

Rüşvet	252	262
Tüzel kişiler hakkında		
güvenlik tedbiri uygulanması.....	253	264
Etkin pişmanlık	254	264
Yetkili olmadığı bir iş için		
yarar sağlama.....	255	265
Zor kullanma yetkisine ilişkin		
sınırın aşılması.....	256	265
Görevi kötüye kullanma	257	265
Göreve ilişkin sırrın açıklanması	258	267
Kamu görevlisinin ticareti	259	267
Kamu görevinin terki		
veya yapılmaması	260	268
Kişilerin malları üzerinde		
usulsüz tasarruf.....	261	268
Kamu görevinin		
usulsüz olarak üstlenilmesi	262	269
Kanuna aykırı eğitim kurumu	263	269
Özel işaret ve kıyafetleri		
usulsüz kullanma	264	282
Görevi yaptırmamak için direnme	265	282
Kamu görevine ait araç ve		
gereçleri suçta kullanma	266	283

İKİNCİ BÖLÜM

Adliyeye Karşı Suçlar (267-298)

İftira	267	283
Başkasına ait kimlik veya		
kimlik bilgilerinin kullanılması	268	285
Etkin Pişmanlık	269	286
Suç üstlenme.....	270	287
Suç uydurma.....	271	287

Yalan tanıklık	272	288
Şahsî cezasızlık veya cezanın azaltılmasını gerektiren sebepler	273	289
Etkin pişmanlık	274	290
Yalan yere yemin	275	290
Gerçeğe aykırı bilirkişilik veya tercümanlık	276	291
Yargı görevi yaparı etkileme	277	291
Suçu bildirmeme	278	292
Kamu görevlisinin suçü bildirmemesi	279	292
Sağlık mesleği mensuplarının suçu bildirmemesi	280	293
Suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme	281	293
Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama	282	294
Suçluyu kayırma	283	295
Tutuklu, hükümlü veya suç delillerini bildirmeme	284	295
Gizliliğin ihlâli	285	296
Ses veya görüntülerin kayda alınması	286	296
Genital muayene	287	297
Adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs	288	297
Muhafaza görevini kötüye kullanma	289	298
Resmen teslim olunan mala elkonulması ve bozulması	290	298
Başkası yerine ceza infaz kurumuna veya tutukevine girme	291	299
Hükümlü veya tutuklunun kaçması	292	299
Etkin pişmanlık	293	300
Kaçmaya imkân sağlama	294	301
Muhafızın görevini kötüye kullanması	295	302

Hükümlü veya tutukluların ayaklanması	296	303
İnfaz kurumuna veya tutukevine yasak eşya sokmak	297	303
Hak kullanımını ve beslenmeyi engelleme	298	304

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Devletin Egemenlik Alametlerine ve Organlarının Saygınlığına Karşı Suçlar (299-301)

Cumhurbaşkanına hakaret	299	305
Devletin egemenlik alametlerini aşağılama	300	305
Türklüğü, Cumhuriyeti, Devletin kurum ve organlarını aşağılama	301	306

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar (302-308)

Devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak	302	307
Düşmanla işbirliği yapmak	303	308
Devlete karşı savaşa tahrik	304	309
Temel millî yararları karşı hareket	305	309
Yabancı devlet aleyhine asker toplama	306	311
Askerî tesisleri tahrip ve düşman askerî hareketleri yararına anlaşma	307	311
Düşman devlete maddî ve malî yardım	308	313

BEŞİNCİ BÖLÜM

Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar (309-316)

Anayasayı ihlâl.....	309	314
Cumhurbaşkanına suikast ve fiili saldırı	310	315
Yasama organına karşı suç	311	315
Hükûmete karşı suç	312	315
Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetine karşı silâhli isyan.....	313	316
Silâhli örgüt.....	314	317
Silâh sağlama	315	317
Suç için anlaşma	316	317

ALTINCI BÖLÜM

Millî Savunmaya Karşı Suçlar (317-325)

Askerî komutanlıkların gasbı.....	317	318
Halkı askerlikten soğutma.....	318	318
Askerleri itaatsizliğe teşvik	319	319
Yabancı hizmetine asker yazma, yazılma	320	319
Savaş zamanında emirlere uymama	321	320
Savaş zamanında yükümlülükler.....	322	320
Savaşta yalan haber yayma	323	321
Seferberlikle ilgili görevin ihmali	324	322
Düşmandan unvan ve benzeri payeler kabulü.....	325	322

YEDİNCİ BÖLÜM

Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk (326-339)

Devletin güvenliğine ilişkin belgeler	326	323
Devletin güvenliğine ilişkin bilgileri		
temin etme.....	327	323
Siyasal veya askerî casusluk.....	328	324
Devletin güvenliğine ve siyasal yararlarına		
ilişkin bilgileri açıklama	329	324
Gizli kalması gereken bilgileri		
açıklama.....	330	325
Uluslararası Casusluk.....	331	325
Askerî yasak bölgelere girme	332	326
Devlet sırlarından yararlanma,		
Devlet hizmetlerinde sadakatsizlik.....	333	326
Yasaklanan bilgileri temin	334	327
Yasaklanan bilgilerin casusluk		
maksadıyla temini.....	335	327
Yasaklanan bilgileri açıklama	336	328
Yasaklanan bilgileri siyasal veya		
askerî casusluk maksadıyla açıklama .	337	328
Taksir sonucu casusluk fiillerinin		
işlenmesi.....	338	329
Devlet güvenliğiyle ilgili belgeleri		
elinde bulundurma	339	329

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Yabancı Devletlerle Olan İlişkilere Karşı Suçlar (340-343)

Yabancı devlet başkanına karşı suç.....	340	330
Yabancı devlet bayrağına karşı hakaret...341	341	330
Yabancı devlet temsilcilerine karşı suç... 342.....	342	331
Karşılıklılık koşulu.....	343	331

DOKUZUNCU BÖLÜM
Son Hükümler (344-345)

Yürürlük.....	344.....	331
Yürütme.....	345.....	332

BİRİNCİ KİTAP
GENEL HÜKÜMLER

BİRİNCİ KISIM

TEMEL İLKELER, TANIMLAR VE UYGULAMA ALANI

BİRİNCİ BÖLÜM Temel İlkeler ve Tanımlar

Ceza Kanununun amacı

MADDE 1 - (1) Ceza Kanununun amacı; kişi hak ve özgürlüklerini, kamu düzen ve güvenliğini, hukuk devletini, kamu sağlığını ve çevreyi, toplum barışını korumak, suç işlenmesini önlemektir. Kanunda, bu amacın gerçekleştirilmesi için ceza sorumluluğunun temel esasları ile suçlar, ceza ve güvenlik tedbirlerinin türleri düzenlenmiştir.

Açıklama: Bu konuda ÖNCEK’de düzenleme yoktu.

AY m. 2 ve 5’e bakınız.

Suçta ve cezada kanunilik ilkesi

MADDE 2 - (1) Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. Kanunda yazılı cezalardan ve güvenlik tedbirlerinden başka bir ceza ve güvenlik tedbirine hükmolünamaz.

(2) İdarenin düzenleyici işlemleriyle suç ve ceza konulamaz.

(3) Kanunların suç ve ceza içeren hükümlerinin uygulanmasında kıyas yapılamaz. Suç ve ceza içeren hükümler, kıyasa yol açacak biçimde geniş yorumlanamaz.

Açıklama: Birinci fıkra hükmü ÖNCEK m. 1'de düzenlenmişti, fakat (2) ve (3.) Fıkralarla ilgili bir hüküm yoktu. Güvenlik tedbirleri de bu yasayla getirilmiş bir yaptırımdır.

İHAS m. 7; AY m. 15/2 ve 38'e bakınız.

Adalet ve kanun önünde eşitlik ilkesi

MADDE 3 - (1) Suç işleyen kişi hakkında işlenen fiilin ağırlığıyla orantılı ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunur.

(2) Ceza Kanununun uygulamasında kişiler arasında ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, siyasi veya diğer fikir yahut düşünceleri, felsefi inanç, milli veya sosyal köken, doğum, ekonomik ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılamaz ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaz.

Açıklama: Bu konuyu ÖNCEK düzenlememişti. İHEB m. 1, 2; İHAS m. 14; AY m. 10'a bakınız.

Kanunun bağlayıcılığı

MADDE 4 - (1) Ceza kanunlarını bilmemek mazeret sayılmaz.

(2) Bu fıkra (29.6.2005 - 5377/ m. 1 ile) madde metninden çıkarılmıştır.¹

Açıklama: Bu kural ÖNCEK m. 44'de "Kanunu bilmemek mazeret sayılmaz." şeklinde ifade edilmişti. TCK m. 30 açıklamasına bakınız.

Madde metninden çıkarılan ikinci fıkra şöyle idi: "(2) Ancak sakınamayacağı bir hata nedeniyle kanunu bilmediği için meşru sanarak bir suç işleyen kimse cezaen sorumlu olmaz."

Özel kanunlarla ilişki

MADDE 5 - (1) Bu Kanunun genel hükümleri, özel ceza kanunları ve ceza içeren kanunlardaki suçlar hakkında da uygulanır.

Açıklama: Bu madde hükmüne göre, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun genel hükümleri, diğer kanunlardaki suçlar hakkında da uygulanacağından, bu hükümle, söz konusu kanunların, Türk Ceza Kanunu'nun Birinci Kitabı'nda yer alan düzenlemelere aykırı olan hükümleri dolaylı olarak yürürlükten kaldırılmıştır.

Ancak 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük Ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'a, 11.5.2005 tarih ve 5349 sayılı Kanun'un 6. maddesi ile eklenen Geçici madde 1 hükmü ile, 5. maddenin yürürlüğü 31.12.2006 tarihine kadar ertelenmiştir.

¹ Türk Ceza Kanunu'nun pek çok maddelerinde değişiklik yapılması 27.5.2005 tarih ve 5357 sayılı Kanun'la kabul edilmişti. Bu Kanun'un Cumhurbaşkanı tarafından, iki madde yönünden yeniden görüşülmek üzere Meclis'e geri gönderilmesi üzerine Kanun, 29.6.2005 tarihli oturumda 5377 sayı ile aynen kabul edilmiş ve 8 Temmuz 2005 tarih ve 25869 sayılı RG'de yayımlanarak aynı tarihte yürürlüğe girmiştir.

Gerçekten de 5252 sayılı Kanun'un Geçici 1. maddesinde "Diğer kanunların, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun Birinci Kitabında yer alan düzenlemelere aykırı hükümleri, ilgili kanunlarda gerekli değişiklikler yapıncaya ve en geç 31 Aralık 2006 tarihine kadar uygulanır." hükmü yer almaktadır. Şu halde, Türk Ceza Kanunu'nun genel hükümlerine aykırı düzenlemeler içeren kanunların en geç 31 Aralık 2006 tarihine kadar değiştirilmesi, yeni çıkarılan yasalarda da Türk Ceza Kanunu'nun genel hükümlerine uygun düzenlemeler içermesi gerekmektedir.

Genel kanun, Anayasa olmadığından, yasama organının bu hükme aykırı yeni düzenleme yapması mümkündür ve böyle bir düzenleme Anayasa'ya aykırılık oluşturmaz. Nitekim Türkiye Büyük Millet Meclisi, 31.3.2005 tarihinde kabul ettiği 5329 sayılı Kanun'la,² 1632 sayılı Askeri Ceza Kanun'da mevcut olup Türk Ceza Kanunu'nun genel hükümlerine aykırı olan düzenlemeleri değiştirme yoluna gitmemiş; aksine bu tür düzenlemelerin uygulanmasına devam olunmasını sağlamaya yönelik hükümler getirmiştir.

Şöyle ki: 5329 sayılı Kanun'un 1. maddesi ile Askeri Ceza Kanunu'na eklenen Ek Madde 8'e göre, "5237 sayılı Türk Ceza Kanununun genel hükümleri, Askeri Ceza Kanununun fer'i askeri cezalara ve cezaların ertelenmesine ilişkin hükümleri ile zamanaşımına ilişkin 49 uncu maddesinin (A) bendi hükümleri saklı" kalmak kaydıyla uygulanacaktır. Buna karşılık, "sırf askeri suçlar ile söz konusu Kanunun Üçüncü Babının Dördüncü Faslında yazılı suçlar hakkında kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar ile önödeme hükümleri" uygulanmayacaktır. Kamu görevinin üstlenilmesinden yoksun bırakılmasına dair güvenlik tedbiri ise TCK

² 31.3.2005 tarihli ve 5329 sayılı Kanun 6.04.2005 tarih ve 25778 sayılı RG'de yayımlanmıştır. Kanun yürürlük maddesi gereğince 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

m. 53'ten farklı olarak, açığa çıkarma şeklinde uygulanacaktır. Ayrıca asker kişiler ile (yedek subaylar hariç), Milli Savunma Bakanlığı ve Türk Silahlı Kuvvetleri kadro ve kuruluşunda çalışan sivil memurlar hakkında, askeri ve adliye mahkemelerince verilen kısa süreli hapis cezaları Türk Ceza Kanunu'nun 50. maddesinin 1. fıkrasının (a), (b) ve (d) bentlerinde yazılı olanlar dışındaki seçenek yaptırımlara çevrilemeyecektir.

477 sayılı DMK'nın 63. maddesine, aynı Kanun'la eklenen fıkra ile de, "TCK. nun Birinci Kitap Üçüncü Kısım Birinci Bölüm hükümleri ve zamanaşımı süresine ilişkin hükümlerinin, disiplin suç ve cezaları hakkında uygulanmayacağı" hükmü getirilmiştir.

Diğer taraftan İcra İflas Kanunu'nun, 31.5.2005 tarih ve 5358 sayılı Kanun'un³ 19. m. ile değişik 347. maddesi de "Bu Bapta yer alan füllerden dolayı şikâyet hakkı, fiilin öğrenildiği tarihten itibaren üç ay ve herhalde fiilin işlendiği tarihten itibaren bir yıl geçmekle düşer." hükmünü içermektedir. Böylece Meclis 5252 sayılı Kanun'un kabulünden sonra yaptığı düzenlemede, şikâyet hakkının düşme süresi konusunda TCK'nun 73. maddesindeki altı aylık süreden ayrılmıştır.

Bu maddenin uygulanabilirliği 31.12.2006 tarihinden sonra yapılacak düzenlemelerle açıklığa kavuşacaktır.

5. madde hükmü ÖNCEK m. 10'da, "Bu kanundaki hükümler, hususi ceza kanunlarının buna muhalif olmayan mevaddı hakkında da tatbik olunur." şeklinde ifade edilmişti.

5252/Gm. 1; As. CK Ek m. 8; DMK m. 63/Ek fıkra; İİK m. 347'ye bakınız.

³ 31.05.2005 tarihli ve 5358 sayılı Kanun 01.06. 2005 tarih ve 25832 mükerrer sayılı RG'de yayımlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 6 - (1) Ceza kanunlarının uygulanmasında;

a) Vatandaş deyiminden; fiili işlediği sırada Türk vatandaşı olan kişi,

b) Çocuk deyiminden; henüz onsekiz yaşını doldurmamış kişi,

c) Kamu görevlisi deyiminden; kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişi,

d) Yargı görevi yapan deyiminden; yüksek mahkemeler ve adli, idarî ve askerî mahkemeler üye ve hâkimleri ile Cumhuriyet savcısı ve avukatlar,

e) Gece vakti deyiminden; güneşin batmasından bir saat sonra başlayan ve doğmasından bir saat evvele kadar devam eden zaman süresi,

f) Silâh deyiminden;

1. Ateşli silâhlar,

2. Patlayıcı maddeler,

3. Saldırı ve savunmada kullanılmak üzere yapılmış her türlü kesici, delici veya bereleyici alet,

4. Saldırı ve savunma amacıyla yapılmış olmasa bile fiilen saldırı ve savunmada kullanılmaya elverişli diğer şeyler,

5. Yakıcı, aşındırıcı, yaralayıcı, boğucu, zehirleyici, sürekli hastalığa yol açıcı nükleer, radyoaktif, kimyasal, biyolojik maddeler,

g) Basın ve yayın yolu ile deyiminden; her türlü yazılı, görsel, işitsel ve elektronik kitle iletişim aracıyla yapılan yayınlar,

h) İhtiyadi suçlu deyiminden; kasıtlı bir suçun temel şeklini ya da daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekillerini bir yıl içinde ve farklı zamanlarda ikiden fazla işleyen kişi,

i) Suçu meslek edinen kişi deyiminden; kısmen de olsa geçimini suçtan elde ettiği kazançla sağlamaya alışmış kişi,

j) Örgüt mensubu suçlu deyiminden; bir suç örgütünü kuran, yöneten, örgüte katılan veya örgüt adına diğerleriyle birlikte veya tek başına suç işleyen kişi,

Anlaşılır.

Açıklama: ÖNCEK’de bazı kavramların tanımlarının yer aldığı ayrı bir madde yoktu. Ancak, m. 189’da Kanun’un ceza tayıminde şiddet sebebi saydığı silahlar, m. 265 de yasak silahlar sayılmış, m. 279 memurlar, m. 349 da memur sayılanlar belirtilmiş, m. 502 de ise “gece vakti”nin tanımı yapılmıştı.

Kişinin Türk vatandaşı olup olmadığı, 11.2.1964 tarihli ve 403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu’nun esas alınarak belirlenir. (AY m. 66’ya bkz.)

“Çocuk” deyiminden henüz on sekiz yaşını doldurmamış kişilerin anlaşılması gerekir.

Medeni Kanun’un 11. maddesine göre erginlik kuralı olarak on sekiz yaşını doldurulmasıyla başlamakla birlikte, kişinin daha önce de evlenme ve mahkeme kararıyla (m. 12) ergin kılınması mümkündür. 3.7.2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu (RG, 15.7.2005-25876) m. 3 çocuğu,

"daha erken yaşta ergin olsa bile on sekiz yaşını doldurmanuş kişi" olarak tanımlamıştır.

Bir kimsenin kamu görevlisi sayılıp sayılmayacağıının ölçütü, gördüğü işin *"kamusal faaliyet"* olup olmadığıdır. Madde gerekçesinde bu kavram, *"Anayasa ve kanunlarda belirlenmiş olan usullere göre verilmiş olan bir siyasal kararlar, bir hizmetin kamu adına yürütülmesidir."* şeklinde tanımlanmıştır.

Güneşin doğuş-batış zamanlarının tespiti, 26.12.1925 tarihli ve 698 sayılı Kanun'a (RG, 02.01.1926-260) göre Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü tarafından yapılmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

Kanunun Uygulama Alanı

Zaman bakımından uygulama

MADDE 7 - (1) İşlendiği zaman yürürlükte bulunan kanuna göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. İşlendikten sonra yürürlüğe giren kanuna göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı da kimse cezalandırılmaz ve hakkında güvenlik tedbiri uygulanamaz. Böyle bir ceza veya güvenlik tedbiri hükmolünmüşsa infazı ve kanunî neticeleri kendiliğinden kalkar.

(2) Suçun işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanun ile sonradan yürürlüğe giren kanunların hükümleri farklı ise, failin lehine olan kanun uygulanır ve infaz olunur.

(3) (Değişik: 29.6.2005 - 5377/m. 2 ile) Hapis cezasının ertelenmesi, koşullu salıverilme ve tekerrürle ilgili olanlar hariç; infaz rejimine ilişkin hükümler, derhal uygulanır.

(4) Geçici veya süreli kanunların, yürürlükte buldukları süre içinde işlenmiş olan suçlar hakkında uygulanmasına devam edilir.

Açıklama: Kanun'un zaman bakımından uygulanması ÖNCEK m. 2 de düzenlenmişti.

Yeni Türk Ceza Kanunu'nun benimsediği yaptırım sisteminde, ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı bakımından derhal uygulama kuralı benimsenmiş olup bu kuralı açık bir şekilde ifade edebilmek amacıyla maddenin üçüncü fıkrası değiştirilmiştir.

Maddenin ilk şeklinde (3). fıkra şöyle idi:

"(3) Güvenlik tedbirleri hakkında, infaz rejimi yönünden hüküm zamanında yürürlükte bulunan kanun uygulanır."

İHEB m. 11; İHAS m. 6/2 ve 7; AY m. 15/2 ve 38'e ; TCK m. 45-60 ve 51'e; CGTİK m. 89, 107'ye bakınız.

Lehteki Kanun'un belirlenmesi konusunda: YCGK 29.4.2003 tarih ve E. 2003/9-45, K. 2003/124; 23.12.2003 tarih ve E. 2003/9-286, K. 2003/292; 30.3.2004 tarih ve E. 2004/1-46, S. 2004/78 sayılı kararlarına bakınız.

Yeni Kanun'un, suçun unsurlarında fail lehine hükümler içermesi halinde, öncelikle eylemin suç teşkil edip etmediği irdelenmeli ve 7. maddenin 1. fıkrasının uygulama koşullarının varlığı araştırılmalıdır. Eylem Yeni Kanun'a göre suç teşkil ediyorsa, ancak o zaman lehe olup olmadığına bakılmalıdır.

Yer bakımından uygulama

MADDE 8 - (1) Türkiye'de işlenen suçlar hakkında Türk kanunları uygulanır. Fiilin kısmen veya tamamen Türkiye'de

işlenmesi veya neticenin Türkiye’de gerçekleşmesi hâlinde suç, Türkiye’de işlenmiş sayılır.

(2) Suç;

- a) Türk kara ve hava sahaları ile Türk karasularında,
- b) Açık denizde ve bunun üzerindeki hava sahasında, Türk deniz ve hava araçlarında veya bu araçlarla,
- c) Türk deniz ve hava savaş araçlarında veya bu araçlarla,
- d) Türkiye’nin kıt’a sahanlığında veya münhasır ekonomik bölgesinde tesis edilmiş sabit platformlarda veya bunlara karşı,

İşlendiğinde Türkiye’de işlenmiş sayılır.

Açıklama: Kanun’un yer bakımından uygulanması, ÖN-CEK m. 3/1 de düzenlenmiştir.

Müstakil Ekonomik Bölge için, 6 Haziran 1985 tarih ve 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu (RG, 15.6.1985/18785) ile 10 Mart 1993 tarih ve 21520 sayılı RG’de yayımlanan Serbest Bölgeler Uygulama Yönetmeliği’ne bakınız.

Karasuları için, 20.05.1982 tarih ve 2674 sayılı Karasuları Kanunu’na bakınız.

CMK m. 13, 14, 15’e bakınız.

Yabancı ülkede hüküm verilmesi

MADDE 9 - (1) Türkiye’de işlediği suçtan dolayı yabancı ülkede hakkında hüküm verilmiş olan kimse, Türkiye’de yeniden yargılanır.

Açıklama: Bu konu ÖNCEK'in 3. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenmişti. Buna göre Türkiye'de suç işleyen ve hakkında Türkiye dışında hüküm verilen yabancı'nın Türkiye'de yeniden yargılanması, yukarıdaki düzenlemeden farklı olarak Adalet Bakanı'nın talebine bağlanmıştı.

TCK m. 19'a bakınız.

Görev suçları

MADDE 10 - (1) Yabancı ülkede Türkiye namına memuriyet veya görev üstlenmiş olup da bundan dolayı bir suç işleyen kimse, bu fiile ilişkin olarak yabancı ülkede hakkında mahkûmiyet hükmü verilmiş bulursa bile, Türkiye'de yeniden yargılanır.

Açıklama: Bu konu ÖNCEK m. 4/Son'da düzenlenmişti. TCK m. 19'a bakınız.

Vatandaş tarafından işlenen suç

MADDE 11 - (1) Bir Türk vatandaşı, 13 üncü maddede yazılı suçlar dışında, Türk kanunlarına göre aşağı sınırı bir yıldan az olmayan hapis cezasını gerektiren bir suçu yabancı ülkede işlediği ve kendisi Türkiye'de bulunduğu takdirde, bu suçtan dolayı yabancı ülkede hüküm verilmemiş olması ve Türkiye'de kovuşturulabilirliğin bulunması koşulu ile Türk kanunlarına göre cezalandırılır.

(2) Suç, aşağı sınırı bir yıldan az hapis cezasını gerektirdiğinde yargılama yapılması zarar görenin veya yabancı hükûmetin şikâyetine bağlıdır. Bu durumda şikâyet, vatandaşın Türkiye'ye girdiği tarihten itibaren altı ay içinde yapılmalıdır.

Açıklama: Bu konu ÖNCEK m. 4 de Türk ve yabancı açısından ve belirli suçlar esas alınarak düzenlenmişti. Madde 5 de ise yabancı ülkede suç işleyen Türk vatandaşı hakkında Türk Ceza Kanunu'nun uygulama koşulları belirtilmişti.

TCK m. 19'a; CMK m. 13, 14'e ve VK'ya bakınız.

Yabancı tarafından işlenen suç

MADDE 12 - (1) Bir yabancı, 13 üncü maddede yazılı suçlar dışında, Türk kanunlarına göre aşağı sınırı en az bir yıl hapis cezasını gerektiren bir suçu yabancı ülkede Türkiye'nin zararına işlediği ve kendisi Türkiye'de bulunduğu takdirde, Türk kanunlarına göre cezalandırılır. Yargılama yapılması Adalet Bakanının istemine bağlıdır.

(2) Yukarıdaki fıkrada belirtilen suçun bir Türk vatandaşının veya Türk kanunlarına göre kurulmuş özel hukuk tüzel kişisinin zararına işlenmesi ve failin Türkiye'de bulunması hâlinde, bu suçtan dolayı yabancı ülkede hüküm verilmemiş olması koşulu ile suçtan zarar görenin şikâyeti üzerine fail, Türk kanunlarına göre cezalandırılır

(3) Mağdur yabancı ise, aşağıdaki koşulların varlığı hâlinde fail, Adalet Bakanının istemi ile yargılanır:

a) Suçun, Türk kanunlarına göre aşağı sınırı üç yıldan az olmayan hapis cezasını gerektirmesi.

b) Suçluların geri verilmesi anlaşmasının bulunmaması veya geri verilme isteminin suçun işlendiği ülkenin veya failin uyuğunda bulunduğu devletin hükûmeti tarafından kabul edilmemiş olması.

(4) Birinci fıkra kapsamına giren suçtan dolayı yabancı mahkemece mahkûm edilen veya herhangi bir nedenle davası veya cezası düşen veya beraat eden yahut suçu kovuşturulabilir olmaktan çıkan yabancı hakkında Adalet Bakanının istemi üzerine Türkiye’de yeniden yargılama yapılır.

Açıklama: Bu konu ÖNCEK m. 6 ve m. 7’de düzenlenmişti. TCK m. 18 ve 19’a bakınız.

Diğer suçlar

MADDE 13 - (1) Aşağıdaki suçların, vatandaş veya yabancı tarafından, yabancı ülkede işlenmesi hâlinde, Türk kanunları uygulanır:

- a) İkinci Kitap, Birinci Kısım altında yer alan suçlar.
- b) İkinci Kitap, Dördüncü Kısım altındaki Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı, Yedinci ve Sekizinci Bölümlerde yer alan suçlar.
- c) İşkence (madde 94, 95).
- d) Çevrenin kasten kirletilmesi (madde 181).
- e) Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (madde 188), uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma (madde 190).
- f) Parada sahtecilik (madde 197), para ve kıymetli damgaları imale yarayan araçların üretimi ve ticareti (madde 200), mühürde sahtecilik (madde 202).
- g) Fuhuş (madde 227).
- h) Rüşvet (madde 252).

i) Deniz, demiryolu veya havayolu ulaşım araçlarının kaçırılması veya alıkonulması (madde 223, fıkra 2, 3) ya da bu araçlara karşı işlenen zarar verme (madde 152) suçları.

(2) (Ek fıkra: 29.6.2005 – 5377 m. 3 ile) İkinci Kitap, Dördüncü Kısım altındaki Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümlerde yer alanlar hariç; birinci fıkra kapsamına giren suçlardan dolayı Türkiye’de yargılama yapılması, Adalet Bakanının talebine bağlıdır.⁴

(3) Birinci fıkranın (a) ve (b) bentlerinde yazılı suçlar dolayısıyla yabancı bir ülkede mahkûmiyet veya beraat kararı verilmiş olsa bile, Adalet Bakanının talebi üzerine Türkiye’de yargılama yapılır.

Açıklama: Madde, 29.6.2005 tarihli ve 5377 sayılı Kanunla değiştirilmiştir.

5377 değişikliğinden önce bu “*maddede sayılan belli suçlardan dolayı, kim tarafından, nerede ve hatta kime karşı işlenmiş olursa olsun, Türkiye’de Türk kanunlarına göre yargılama yapılabilecekti.*” Yapılan değişiklikle maddeye 2. fıkra eklenmiş ve bu fıkrada sayılan suçlardan dolayı Türkiye’de yargılama yapılması Adalet Bakanının talebine bağlanmıştır. Önceki metinde yer alan ikinci fıkra da 3. fıkra olarak teselsül ettirilmiştir.

⁴ Samsun Milletvekili Haluk Koç, İstanbul Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu ile birlikte 119 milletvekili, Türk Ceza Kanunu’nun 13. maddesine 29.6.2005 günlü ve 5377 sayılı Kanun’la eklenen (2) numaralı fıkranın iptaline ve yürürlüğün durdurulmasına karar verilmesi istemiyle, 12.7.2005 tarihinde Anayasa Mahkemesi’ne başvuruda bulunmuşlardır.

Dava dosyası, Yüksek Mahkemenin E. 2005/79 sayısında kayıtlı olup hem yürürlüğün durdurulması hem de iptal istemi konusunda henüz bir karar verilmemiştir.

Değişiklik teklifinin madde gerekçesinde; bu suçlardan bir kısmıyla ilgili olarak “*kamu davasının açılmasında mecburilik kuralı*”nın benimsenmesinin, bazı durumlarda politik bir sorun ortaya çıkarabilecek bir mahiyet taşıdığına işaret edilmiş ve bu nedenle maddeye eklenen 2. fıkra ile “*birinci fıkranın (b) bendinde sayılanlar dışındaki diğer suçlardan dolayı Türkiye’de yargılama yapılabilmesinin Adalet Bakanı’nun talebine*” bağlı tutulduğu görüşüne yer verilmiştir.

Değişiklik Teklifi Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu’nca 27.5.2005 tarihinde 5357 sayılı Kanun olarak kabul edilmiştir.

Ancak bu maddede yapılan değişiklik Cumhurbaşkanı tarafından Anayasa’ya aykırı bulunarak bir daha görüşülmesi için Meclis’e geri göndermiştir. Yasama organı, Cumhurbaşkanı’nın geri gönderme gerekçesine iştirak etmeyerek değişiklik teklifini 29.6.2005 tarihinde 5377 sayılı Kanun olarak kabul etmiştir.

Bu konu ÖNCEK m. 4/1’de düzenlenmişti. TCK m. 19 ve CMK m. 13, 14’e bakınız.

Seçimlik cezalarda soruşturma

MADDE 14 - (1) 11 ve 12 nci maddelerde belirtilen hâllerde, soruşturma konusu suçun yer aldığı kanun maddesinde hapis cezası ile adli para cezasından birinin uygulanması seçimlik sayılmış ise soruşturma veya kovuşturma açılmaz.

Açıklama: Bu konuda ÖNCEK’de bir hüküm yoktu.

Seçimlik ceza öngören maddeler: TCK m. 89, 98/1, 99/2, 100, 106, 107, 117, 125, 130, 151, 159, 160, 163, 164, 170/2, 175-178, 183, 203, 206, 217, 243/1, 259.

Soruşturma koşulu olan cezanın hesaplanması

MADDE 15 - (1) Miktarının soruşturma koşulu oluşturduğu hâllerde ceza, soruşturma evresinde ileri sürülen kanunî ağırlaştırıcı nedenlerin aşağı sınırı ve kanunî hafifletici nedenlerin yukarı sınırı göz önünde bulundurularak hesaplanır.

Açıklama: Bu konuda ÖNCEK’de bir hüküm yoktu.

Cezadan mahsup

MADDE 16 - (1) Nerede işlenmiş olursa olsun bir suçtan dolayı, yabancı ülkede gözaltında, gözlem altında, tutuklulukta veya hükümlülükte geçen süre, aynı suçtan dolayı Türkiye’de verilecek cezadan mahsup edilir.

Açıklama: Bu konu ÖNCEK’de açık olarak düzenlenmemiştir. Bununla beraber m. 7’de; yabancı mahkemece verilen cezanın Türk Ceza Kanunu’nda o fiil için öngörülen ceza miktarından az olması halinde eksik miktarın tamamlattırılacağı belirtildiğinden, yabancı ülkede tutuklulukta geçirilen sürenin cezadan mahsubu da mümkündür.

Hak yoksunlukları

MADDE 17 - (1) Yukarıdaki maddelerde açıklanan hâllerde mahkeme, yabancı mahkemelerden verilen ve Türk hukuk düzenine aykırı düşmeyen hükmün, Türk kanunlarına göre bir haktan yoksunluğu gerektirmesi hâlinde, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine Türk kanunlarındaki sonuçlarının geçerli olmasına karar verir.

Açıklama: ÖNCEK m. 8’e ve TCK m. 53’e bakınız.

Geri verme

MADDE 18 - (1) Yabancı bir ülkede işlenen veya işlendiği iddia edilen bir suç nedeniyle hakkında ceza kovuşturması başlatılan veya mahkûmiyet kararı verilmiş olan bir yabancı, talep üzerine, kovuşturmanın yapılabilmesi veya hükmedilen cezanın infazı amacıyla geri verilebilir. Ancak, geri verme talebine esas teşkil eden fiil;

- a) Türk kanunlarına göre suç değilse,
- b) Düşünce suçu veya siyasi ya da askerî suç niteliğinde ise,
- c) Türkiye Devletinin güvenliğine karşı, Türkiye Devletinin veya bir Türk vatandaşının ya da Türk kanunlarına göre kurulmuş bir tüzel kişinin zararına işlenmişse,
- d) Türkiye'nin yargılama yetkisine giren bir suç ise,
- e) Zamanaşımına veya affa uğramış ise,

Geri verme talebi kabul edilmez.

(2) Uluslararası Ceza Divanına taraf olmanın gerektirdiği yükümlülükler hariç olmak üzere, vatandaş suç sebebiyle yabancı bir ülkeye verilemez.

(3) Kişinin, talep eden devlete geri verilmesi hâlinde ırkı, dini, vatandaşlığı, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi görüşleri nedeniyle kovuşturulacağına veya cezalandırılacağına ya da işkence ve kötü muameleye maruz kalacağına dair kuvvetli şüphe sebepleri varsa, talep kabul edilmez.

(4) Kişinin bulunduğu yer ağır ceza malikemesi, geri verme talebi hakkında bu madde ve Türkiye'nin taraf olduğu ilgili uluslararası sözleşme hükümlerine göre karar verir. Bu karara karşı temyiz yoluna başvurulabilir.

(5) Mahkeme geri verme talebinin kabul edilebilir olduğuna karar verirse, bu kararın yerine getirilip getirilmemesi Bakanlar Kurulunun takdirine bağlıdır.

(6) Geri verilmesi istenen kişi hakkında koruma tedbirlerine başvurulmasına, Türkiye'nin taraf olduğu ilgili uluslararası sözleşme hükümlerine göre karar verilebilir.

(7) Geri verme talebinin kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi hâlinde, ayrıca Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümlerine göre tutuklama kararı verilebilir veya diğer koruma tedbirlerine başvurulabilir.

(8) Geri verme hâlinde, kişi ancak geri verme kararına dayanak teşkil eden suçlardan dolayı yargılanabilir veya mahkûm olduğu ceza infaz edilebilir.

Açıklama: Madde gerekçesinde, geri vermeye ilişkin koşulların Türkiye'nin çeşitli devletlerle imzalamış bulunduğu iki taraflı sözleşmeler ile Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi'nde belirlendiği açıklanmıştır.

Maddeye göre, *"geri verme yoluna ancak Türkiye'nin egemenlik sahası dışında işlenmiş olan suçlar dolayısıyla gidilebilir."* Anayasa'nın 38. maddesinin 12. fıkrasında da belirtildiği üzere, vatandaş geri verilemez. Ancak Uluslararası Ceza Divanı (UCD)'nin gerektirdiği yükümlülükler bunun dışındadır.

UCD 17 Temmuz 1998 Tarihli Roma Statüsü ile kurulmuştur. Statü'ye göre; Divan, delil durumunu dikkate alarak bir devletten şüpheliyi yakalayıp kendisine teslim etme kararı alabilir (m. 58). Üye Devletler bu kararlara uymak ve ilgili kişileri teslim etmek zorundadır (m. 89).

Türkiye Roma Statüsü'nü imzalamamış, çekimser kalmıştır. Türkiye, henüz (Ocak 2006 tarihi itibarıyla) Üye Devlet statüsünde değildir.

UCD'nin yargı yetkisiyle ilgili olarak Statü'nün 17, 20 ve 90. maddelerine bakınız.

Suçluların iadesiyle ilgili düzenleme ÖNCEK m. 9'da yer alıyordu.

Düşünce suçu için: İHAS m. 10; AY m. 25, 26'ya bakınız.

Siyasi suç sayılmayacak fiiller için: Terörizmin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi⁵ (TÖDAS) m. 1'e bakınız.

Askeri suç ve sırf askeri suç kavramları için AsYİBK 20.6.1975 tarih ve 1975/6-4 sayılı kararına bakınız.

Yabancı kanunun göz önünde bulundurulması

MADDE 19 - (1) Türkiye'nin egemenlik alanı dışında işlenen suçlar dolayısıyla Türkiye'de yargılama yapılırken, Türk kanununa göre verilecek olan ceza, suçun işlendiği ülke kanununda öngörülen cezanın üst sınırından fazla olamaz.

(2) Ancak suçun;

- a) Türkiye'nin güvenliğine karşı veya zararına olarak,
- b) Türk vatandaşına karşı ya da Türk kanunlarına göre kurulmuş özel hukuk tüzel kişisi zararına olarak,

⁵ Terörizmin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi 27 Ocak 1977'de Strasbourg'da imzalandı. Sözleşme 4 Ağustos 1978'de yürürlüğe girmiştir. Türkiye bu Sözleşmeyi 27 Ocak 1977'de imzalamış, 27 Ekim 1980 tarihinde onaylamıştır. 2327 sayılı Onay Kanunu 28 Ekim 1980 tarih ve 17145 (mükerrer) sayılı RG'de yayımlanmıştır.

İşlenmesi durumunda, yukarıdaki fıkra hükmü uygulanmaz.

Açıklama: Yabancı ülkede işlenen suçlardan dolayı Türkiye’de yargılama yapılırken sanığın lehinde olan kanunun uygulanması gerektiğine ilişkin hükme ÖNCEK m. 10/a’da yer verilmişti. Ancak, suçun işlendiği ülke kanunu’nun, “Türkiye’nin kamu düzenine veya milletlerarası yükümlerine aykırı” olmaması ön koşul idi. Eğer, suçun işlendiği ülke kanunu, “Türkiye’nin kamu düzenine veya milletlerarası yükümlerine aykırı” ise sanık aleyhine olsa bile, Türk Ceza Kanunu uygulanacaktı.

İKİNCİ KISIM

CEZA SORUMLULUĞUNUN ESASLARI

BİRİNCİ BÖLÜM

Ceza Sorumluluğunun Şahsiliği, Kast ve Taksir

Ceza sorumluluğunun şahsiliği

MADDE 20 - (1) Ceza sorumluluğu şahsîdir. Kimse başkasının fiilinden dolayı sorumlu tutulamaz.

(2) Tüzel kişiler hakkında ceza yaptırımını uygulanamaz. Ancak, suç dolayısıyla kanunda öngörülen güvenlik tedbiri niteliğindeki yaptırımlar saklıdır.

Açıklama: Anayasa m. 38/5'de yer alan "Ceza Sorumluluğunun Şahsiliği" ilkesi, ÖNCEK'de ayrı bir hüküm olarak düzenlenmemiştir. Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulaması da ilk kez bu kanunla getirilmiş bir yaptırımdır.

İHEB m. 11 ve İHAS 2 ve 7; AY 38/7, 33/3'e bakınız.

Kast

MADDE 21 - (1) Suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır. Kast, suçun kanunî tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir.

(2) Kişinin, suçun kanunî tanımındaki unsurların gerçekleşebileceğini öngörmesine rağmen, fiili işlemesi hâlinde olası kast vardır. Bu hâlde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda müebbet hapis cezasına, müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda yirmi yıldan yirmibeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur; diğer suçlarda ise temel ceza üçte birden yarısına kadar indirilir.⁶

Açıklama: ÖNCEK' de kастın tanımı yapılmamıştı (m. 45). Olası kast da bu Kanun'la getirilmiş bir kavramdır.

Kastın bu türü çoğu zaman bilinçli taksirle (m. 22/3) karıştırılmaktadır. Olası kastta fail, neticeyi öngörmekte ve sonucu kabullenmektedir. Bilinçli taksirde ise fail, neticenin meydana gelebileceğini öngörmekte, fakat sonucu istememektedir.

Taksir

MADDE 22 - (1) Taksirle işlenen fiiller, kanunun açıkça belirttiği hâllerde cezalandırılır.

(2) Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanunî tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyle gerçekleştirilmesidir.

⁶ Karşıyaka Ağır Ceza Mahkemesi, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 21. maddesinin (2) numaralı fıkrasının iptaline karar verilmesi istemiyle, 26.8.2005 tarihinde itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur.

Yüksek Mahkeme'nin E. 2005/107 sayısında kayıtlı bu davayla ilgili olarak henüz bir karar verilmemiştir.

(3) Kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi hâlinde bilinçli taksir vardır; bu hâlde taksirli suça ilişkin ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.

(4) Taksirle işlenen suçtan dolayı verilecek olan ceza failin kusuruna göre belirlenir

(5) Birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda, herkes kendi kusurundan dolayı sorumlu olur. Her failin cezası kusuruna göre ayrı ayrı belirlenir.

(6) Taksirli hareket sonucu neden olunan netice, münhasıran failin kişisel ve ailevî durumu bakımından, artık bir cezanın hükmedilmesini gereksiz kılacak derecede mağdur olmasına yol açmışsa ceza verilmez; bilinçli taksir hâlinde verilecek ceza yarıdan altıda bire kadar indirilebilir.

Açıklama: ÖNCEK'in 45. maddesine 8.1.2003 tarih ve 4875 sayılı Kanun'la eklenen 3. fıkra ile bilinçli taksirin tanımı yapılmış ve suçun bilinçli taksirle işlenmesi halinde cezanın artırılacağı hükmü getirilmişti. Bu hüküm yeni düzenlemede aynen korunmuştur. (6.) fıkra hükmü de ÖNCEK'de düzenlenmemiş olup sanık lehine getirilmiş bir hükümdür.

Dikkat ve özen yükümlülüğünün ihlal edilip edilmediğinin belirlenmesi açısından bilirkişi incelemesi yatırılabilir. Ancak kusurluluğun değerlendirilmesi hâkimin takdir yetkisine girer.

Netice sebebiyle ağırlaşmış suç

MADDE 23 - (1) Bir failin, kastedilenden daha ağır veya başka bir neticenin oluşumuna sebebiyet vermesi hâlinde,

kişinin bundan dolayı sorumlu tutulabilmesi için bu netice bakımından en azından taksirle hareket etmesi gerekir.⁷

Açıklama: Bu hükümlerle, kastedilenden başka ve daha ağır netice açısından sorumluluğun, kusura dayalı bir sorumluluk olması sağlanmak istenmiştir.

TCK m. 22, 87, 95 ve ÖNCEK m. 45/1-2'ye bakınız.

İKİNCİ BÖLÜM

Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler

Kanunun hükmü ve amirin emri

MADDE 24 - (1) Kanunun hükmünü yerine getiren kimseye ceza verilmez.

(2) Yetkili bir merciden verilip, yerine getirilmesi görev gereği zorunlu olan bir emri uygulayan sorumlu olmaz.

(3) Konusu suç teşkil eden emir hiçbir surette yerine getirilemez. Aksi takdirde yerine getiren ile emri veren sorumlu olur.

⁷ Osmaniye Ağır Ceza Mahkemesi, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 23. maddesinin, aynı Yasa'nın 87. maddesinin 4. fıkrasına aykırı olduğunu ileri sürerek iptaline karar verilmesi istemiyle, 20.1.2006 tarihinde itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur.

Yüksek Mahkeme'nin E. 2006/009 sayısında kayıtlı bu davayla ilgili olarak benüz bir karar verilmiştir.

(4) Emrin, hukuka uygunluğunun denetlenmesinin kanun tarafından engellendiği hâllerde, yerine getirilmesinden emri veren sorumlu olur.

Açıklama: AY m. 137; As. CK m. 41 ve ÖNCEK m. 49/1'e bakınız.

Meşru savunma ve zorunluluk hâli

MADDE 25 - (1) Gerek kendisine ve gerek başkasına ait bir hakka yönelmiş, gerçekleşen, gerçekleşmesi veya tekrarı muhakkak olan haksız bir saldırıyı o anda hâl ve koşullara göre saldırı ile orantılı biçimde defetmek zorunluluğu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez.

(2) Gerek kendisine gerek başkasına ait bir hakka yönelik olup, bilerek neden olmadığı ve başka suretle korunmak olanağı bulunmayan ağır ve muhakkak bir tehlikeden kurtulmak veya başkasını kurtarmak zorunluluğu ile ve tehlikenin ağırlığı ile konu ve kullanılan vasıta arasında orantı bulunmak koşulu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez.

Açıklama: Hak kavramına her türlü hak dahildir. BK m. 52'ye ve ÖNCEK m. 49/2-3'e bakınız.

Hakkın kullanılması ve ilgilinin rızası

MADDE 26 - (1) Hakkını kullanan kimseye ceza verilmez.

(2) Kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere, açıkladığı rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilmez.

Açıklama: Bu maddede gösterilen hukuka uygunluk sebepleri ÖNCEK’de düzenlenmemiştir.

Birinci fıkradaki hukuka uygunluk nedeninin varlığı için, hakkın bir mercie başvurmaksızın, doğrudan doğruya kullanılabilir olması şarttır. Eğer hak, bir mercie başvurarak kullanılacaksa, hakkın kullanılmasından söz edilemez.

İkinci fıkradaki hukuka uygunluk sebebinin varlığı için, kişinin bu hakla ilgili olarak rıza açıklamaya ehil olması gerekir.

Sınırın aşılması

MADDE 27 - (1) Ceza sorumluluğunu kaldıran nedenlerde sınırın kast olmaksızın aşılması hâlinde, fiil taksirle işlendiğinde de cezalandırılıyorsa, taksirli suç için kanunda yazılı cezanın altında birinden üçte birine kadarı indirilerek hükmolunur.

(2) Meşru savunmada sınırın aşılması mazur görülebilecek bir heyecan, korku veya telaştan ileri gelmiş ise faile ceza verilmez.

Açıklama: İkinci fıkra ÖNCEK’de düzenlenmemiştir. Ayrıca sınırın kast olmaksızın aşılması da bu yasayla getirilmiş bir kavramdır. ÖNCEK m. 50’ye bakınız.

Sınır kasten aşıldığında, fail bu maddedeki ceza indiriminden yararlanamaz.

Cebir ve şiddet, korkutma ve tehdit

MADDE 28 - (1) Karşı koyamayacağı veya kurtulamayacağı cebir ve şiddet veya muhakkak ve ağır bir korkutma

veya tehdit sonucu suç işleyen kimseye ceza verilmez. Bu gibi hâllerde cebir ve şiddet, korkutma ve tehdidi kullanan kişi suçun faili sayılır.

Açıklama: Bu konu ÖNCEK’de ayrı bir hüküm olarak düzenlenmemiştir.

Haksız tahrik

MADDE 29 - (1) Haksız bir fiilin meydana getirdiği hiddet veya şiddetli elemin etkisi altında suç işleyen kimseye, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine onsekiz yıldan yirmidört yıla ve müebbet hapis cezası yerine oniki yıldan onsekiz yıla kadar hapis cezası verilir. Diğer hâllerde verilecek cezanın dörtte birinden dörtte üçüne kadarı indirilir.

Açıklama: Haksız tahrik, ÖNCEK m. 51’de hafif ve ağır olmak üzere iki tür olarak düzenlenmiş ve her biri için ayrı ceza indirimi öngörülmüştü. Yeni düzenlemede hafif ve ağır tahrik ayırımı kaldırılmıştır. Hâkim, tahrikin ağırlık derecesine göre indirim miktarını belirleyecektir.

Hata

MADDE 30 - (1) Fiilin icrası sırasında suçun kanunî tanımındaki maddî unsurları bilmeyen bir kimse, kasten hareket etmiş olmaz. Bu hata dolayısıyla taksirli sorumluluk hâli saklıdır.

(2) Bir suçun daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli hâllerinin gerçekleştiği hususunda hataya düşen kişi, bu hatasından yararlanır.

(3) Ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenlere ait koşulların gerçekleştiği hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi, bu hatasından yararlanır.

(4) (Ek fıkra: 29.6.2005 - 5377/m. 4 ile) İşlediği fiilin haksızlık oluşturduğu hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi, cezalandırılmaz.

Açıklama: Bu fıkra, Kanun'un ilk şeklinde 4. maddede şu şekilde düzenlenmişti; "Ancak sakınamayacağı bir hata nedeniyle kanunu bilmediği için meşru sanarak bir suç işleyen kimse cezaen sorumlu olmaz."

Bu maddeye eklenen 4. fıkra ile ilgili olarak "Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi"nin madde gerekçesinde şu görüşlere yer verilmiştir. "30 uncu maddeye dördüncü fıkra olarak eklenen bu hükümle, kişinin işlediği fiilden dolayı kusurlu ve sorumlu tutulabilmesi için, bu fiilin bir haksızlık oluşturduğunu bilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Buna göre, kişi, işlediği fiilin hukuken kabul görmez bir davranış olduğunun bilincinde olmalıdır. Kişinin, işlediği fiilin haksızlık oluşturduğunu bilmesine rağmen, bunun kanunda suç olarak tanımlandığını bilmemesinin bir önemi bulunmamaktadır. Ceza hukuku bakımından sorumluluk için önemli olan, işlenen fiilin haksızlık oluşturduğunun bilinmesidir.

Ancak, işlediği fiilin haksızlık oluşturduğu hususundaki hatasının kaçınılamaz olması hâlinde, kişi kusurlu sayılamaz. Hatanın kaçınılamaz olduğunun belirlenmesinde ise, kişinin bilgi düzeyi, gördüğü eğitim, içinde bulunduğu sosyal ve kültürel çevre koşulları göz önünde bulundurulur.

Hatanın kaçınılabılır olması durumunda kişi kusurlu sayılacak ve bu husus, temel cezanın belirlenmesinde göz önünde bulundurulacaktır."

TCK m. 4, 82, 87, 95, 137, 142, 149'a ve ÖNCEK m. 52'ye bakınız.

Yaş küçüklüğü

MADDE 31 - (1) Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmamış olan çocukların ceza sorumluluğu yoktur. Bu kişiler hakkında, ceza kovuşturması yapılamaz; ancak, çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulanabilir.

(2) (*Değişik fıkra: 29.6.2005 - 5377/ m. 5 ile*) Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olanların işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılayamaması veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmemiş olması hâlinde ceza sorumluluğu yoktur. Ancak bu kişiler hakkında çocuklara özgü güvenlik tedbirlerine hükümlenir. İşlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin varlığı hâlinde, bu kişiler hakkında suç, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde oniki yıldan onbeş yıla; müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde dokuz yıldan onbir yıla kadar hapis cezasına hükümlenir. Diğer cezaların yarısı indirilir ve bu hâlde her fiil için verilecek hapis cezası yedi yıldan fazla olamaz.

(3) (*Değişik fıkra: 29.6.2005 - 5377/ m. 5 ile*) Fiili işlediği sırada onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında suç, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde onsekiz yıldan yirmidört yıla; müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde oniki yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükümlenir. Diğer cezaların üçte biri indirilir ve bu hâlde her fiil için verilecek hapis cezası oniki yıldan fazla olamaz.

Açıklama: İkinci fıkranın redaksiyonundaki maddi hatanın düzeltilmesi ve ayrıca uygulama ile ilgili olarak başta Yargıtay olmak üzere hâkim ve savcılar tarafından dile getirilen

endişeler dolayısıyla, ceza sorumluluğu olan ikinci grup yaş küçükleri ile üçüncü grup yaş küçüklerinin cezalarındaki indirim miktar ve oranlarında değişiklik yapılması amacıyla, madde, 29.6.2005 tarih ve 5377 sayılı Kanun'la değiştirilmiştir.

Değiştirilen ikinci fıkra Kanun'un ilk şeklinde şöyle idi:
“(2) Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olanların işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılayamaması veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmemiş olması hâlinde ceza sorumluluğu yoktur. Ancak bu kişiler hakkında çocuklara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. İşlediği fiili algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin varlığı hâlinde, bu kişiler hakkında suç, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde dokuz yıldan oniki yıla; müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde yedi yıldan dokuz yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Diğer cezaların üçte ikisi indirilir ve bu hâlde her fiil için verilecek hapis cezası altı yıldan fazla olamaz.”

Değiştirilen üçüncü fıkra Kanun'un ilk şeklinde şöyle idi:
“(3) Fiili işlediği sırada onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında suç, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde ondört yıldan yirmi yıla; müebbet hapis cezasını gerektirdiği takdirde dokuz yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Diğer cezaların yarısı indirilir ve bu hâlde her fiil için verilecek hapis cezası sekiz yıldan fazla olamaz.”

On iki yaşından küçük çocukların ceza sorumluluğunun bulunmaması konusunda Çocuk Hakları Sözleşmesi m. 40'a bakınız.

CGTİK m. 11, 12, 15'e ve ÖNCEK m. 53, 54, 55'e bakınız.

Akıl hastalığı

MADDE 32 - (1) Akıl hastalığı nedeniyle, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiye ceza verilmez. Ancak, bu kişiler hakkında güvenlik tedbirine hükmolunur.

(2) Birinci fıkrada yazılı derecede olmamakla birlikte işlediği fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği azalmış olan kişiye, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine yirmibeş yıl, müebbet hapis cezası yerine yirmi yıl hapis cezası verilir. Diğer hâllerde verilecek ceza, altıda birden fazla olmamak üzere indirilebilir. Mahkûm olunan ceza, süresi aynı olmak koşuluyla, kısmen veya tamamen, akıl hastalarına özgü güvenlik tedbiri olarak da uygulanabilir.

Açıklama: TCK m. 57'ye; CGTİK m. 16, 18'e ve ÖNCEK m. 46 ve 47'ye bakınız.

Sağır ve dilsizlik

MADDE 33 - (1) Bu Kanunun, fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmamış olan çocuklara ilişkin hükümleri, onbeş yaşını doldurmamış olan sağır ve dilsizler hakkında; oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olanlara ilişkin hükümleri, onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan sağır ve dilsizler hakkında; onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olanlara ilişkin hükümleri, onsekiz yaşını doldurmuş olup da yirmibir yaşını doldurmamış olan sağır ve dilsizler hakkında da uygulanır.

Açıklama: ÖNCEK m. 57 ve 58; TCK m. 31'e bakınız.

Geçici nedenler, alkol veya uyuşturucu madde etkisinde olma

MADDE 34 - (1) Geçici bir nedenle ya da irade dışı alınan alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiye ceza verilmez.

(2) İradî olarak alınan alkol veya uyuşturucu madde etkisinde suç işleyen kişi hakkında birinci fıkra hükmü uygulanmaz.

Açıklama: ÖNCEK m. 48'e bakınız.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Suçta Teşebbüs

Suçta teşebbüs

MADDE 35 - (1) Kişi, işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaz ise teşebbüsten dolayı sorumlu tutulur.

(2) Suçta teşebbüs hâlinde fail, meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığına göre, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine onüç yıldan yirmi yıla kadar, müebbet hapis cezası yerine dokuz yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Diğer hâllerde verilecek cezanın dörtte birinden dörtte üçüne kadarı indirilir.

Açıklama: Yeni düzenlemede tam teşebbüs ve eksik teşebbüs ayrımı kaldırılmıştır. Maddede, ağırlaştırılmış müebbet

hapis ve müebbet hapis cezasını gerektiren suçların teşebbüs aşamasında kalması hâlinde verilecek ceza miktarı gösterilmiş iken, diğer hâllerde cezadan yapılacak indirim miktarı belirtilmiştir.

ÖNCEK m. 61 ve 62'ye bakınız.

Gönüllü vazgeçme

MADDE 36 - (1) Fail, suçun icra hareketlerinden gönüllü vazgeçer veya kendi çabalarıyla suçun tamamlanmasını veya neticenin gerçekleşmesini önlerse, teşebbüsten dolayı cezalandırılmaz; fakat tamam olan kısım esasen bir suç oluşturduğu takdirde, sadece o suça ait ceza ile cezalandırılır.

Açıklama: ÖNCEK m. 61/2'ye bakınız.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Suçta İştirak

Faillik

MADDE 37 - (1) Suçun kanunî tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her biri, fail olarak sorumlu olur.

(2) Suçun işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişi de fail olarak sorumlu tutulur. Kusur yeteneği olmayanları suçun işlenmesinde araç olarak kullanan kişinin cezası, üçte birden yarısına kadar artırılır.

Açıklama: ÖNCEK, suçta maddi iştiraki, asli ve ferî iştirak ayırımını esas alarak düzenlemişti.

Yeni düzenlemede, “*asli iştirak*”, “*feri iştirak*” ayırımı kaldırılmıştır. İştirak şekilleri, faillik, azmettirme ve yardım etmeden ibarettir. Somut olayda, iştirakın şekli fiilin işlenişi üzerinde kurulan hakimiyet ölçü alınarak belirlenecektir.

TCK m. 38, 39, 40’a ve ÖNCEK m. 64/1’e bakınız.

Azmettirme

MADDE 38 - (1) Başkasını suç işlemeye azmettiren kişi, işlenen suçun cezası ile cezalandırılır.

(2) Üstsoy ve altsoy ilişkisinden doğan nüfuz kullanılmak suretiyle suça azmettirme hâlinde, azmettirenin cezası üçte birden yarısına kadar artırılır. Çocukların suça azmettirilmesi hâlinde, bu fıkra hükmüne göre cezanın artırılabilmesi için üstsoy ve altsoy ilişkisinin varlığı aranmaz.

(3) Azmettirenin belli olmaması hâlinde, kim olduğunun ortaya çıkmasını sağlayan fail veya diğer suç ortağı hakkında ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine yirmi yıldan yirmibeş yıla kadar, müebbet hapis cezası yerine onbeş yıldan yirmi yıla kadar hapis cezasına hükmolunabilir. Diğer hâllerde verilecek cezada, üçte bir oranında indirim yapılabilir.

Açıklama: ÖNCEK m. 64/2’ye bakınız.

Yardım etme

MADDE 39 - (1) Suçun işlenmesine yardım eden kişiye, işlenen suçun ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirmesi hâlinde, onbeş yıldan yirmi yıla; müebbet hapis cezasını gerektirmesi hâlinde, on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası

verilir. Diğer hâllerde cezanın yarısı indirilir. Ancak, bu durumda verilecek ceza sekiz yılı geçemez.

(2) Aşağıdaki hâllerde kişi işlenen suçtan dolayı yardım eden sıfatıyla sorumlu olur:

a) Suç işlemeye teşvik etmek veya suç işleme kararını kuvvetlendirmek veya fiilin işlenmesinden sonra yardımda bulunacağını vaat etmek.

b) Suçun nasıl işleneceği hususunda yol göstermek veya fiilin işlenmesinde kullanılan araçları sağlamak.

c) Suçun işlenmesinden önce veya işlenmesi sırasında yardımda bulunarak icrasını kolaylaştırmak.

Açıklama: ÖNCEK m. 65, 66 ve 67'ye bakınız.

Bağlılık kuralı

MADDE 40 - (1) Suça iştirak için kasten ve hukuka aykırı işlenmiş bir fiilin varlığı yeterlidir. Suçun işlenişine iştirak eden her kişi, diğerinin cezalandırılmasını önleyen kişisel nedenler göz önünde bulundurulmaksızın kendi kusurlu fiiline göre cezalandırılır.

(2) Özgü suçlarda, ancak özel faillik niteliğini taşıyan kişi fail olabilir. Bu suçların işlenişine iştirak eden diğer kişiler ise azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulur.

(3) Suça iştiraktan dolayı sorumlu tutulabilmek için ilgili suçun en azından teşebbüs aşamasına varmış olması gerekir.

Açıklama: Suça iştirakin koşullarını düzenleyen bu hüküm ÖNCEK'de yer almıyordu. Özgü suçlar bakımından "ikinci fıkra ile" getirilen kural da yenidir.

İştirak hâlinde işlenen suçlarda gönüllü vazgeçme

MADDE 41 - (1) İştirak hâlinde işlenen suçlarda, sadece gönüllü vazgeçen suç ortağı, gönüllü vazgeçme hükümlerinden yararlanır.

(2) Suçun;

a) Gönüllü vazgeçenin gösterdiği gayreti dışında başka bir sebeple işlenmemiş olması,

b) Gönüllü vazgeçenin bütün gayretine rağmen işlenmiş olması,

Hâllerinde de gönüllü vazgeçme hükümleri uygulanır.

Açıklama: ÖNCEK m. 61/2 ve TCK m. 36'ya bakınız.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Suçların İçtimaı

Bileşik suç

MADDE 42 - (1) Biri diğerinin unsurunu veya ağırlaştırıcı nedenini oluşturması dolayısıyla tek fiil sayılan suça bileşik suç denir. Bu tür suçlarda içtima hükümleri uygulanmaz.

Açıklama: TCK'da cezaların toplanmasına ilişkin bir hüküm yoktur. Bu husus CGTİK m. 99 ve 101'de düzenlenmiştir. ÖNCEK m. 78'e bakınız.

Zincirleme suç

MADDE 43 - (1) Bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla

işlenmesi durumunda, bir cezaya hükmedilir. Ancak bu ceza, dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılır. Bir suçun temel şekli ile daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekilleri, aynı suç sayılır. (Ek cümle: 29.6.2005 - 5377/ m. 6 ile) “Mağduru belli bir kişi olmayan suçlarda da bu fıkra hükmü uygulanır.”

(2) Aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi durumunda da, birinci fıkra hükmü uygulanır.

(3) (Değişik: 29.6.2005 - 5377/ m. 6 ile) Kasten öldürme, kasten yaralama, işkence (...) ve yağma suçlarında bu madde hükümleri uygulanmaz.

Açıklama: Maddede 29.6.2005 tarih ve 5377 sayılı Kanun’la değişiklik yapılarak birinci fıkranın sonuna bir cümle eklenmiş, üçüncü fıkrada yer alan “cinsel saldırı ve çocukların cinsel istismarı” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

Birinci maddeye eklenen cümle ile; muayyen bir mağduru olmayan rüşvet ve çevrenin kirletilmesi gibi, zincirleme suç hükümleri öncelikle uygulanması gereken suçlarda, uygulamada oluşan tereddüdü gidermek amaçlanmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasında yer alan “cinsel saldırı ve çocukların cinsel istismarı” ibaresinin çıkarılması suretiyle yapılan değişiklikle de, aynı kişiye karşı müteaddit defa işlenen cinsel saldırı ve çocukların cinsel istismarı suçlarında gerçek içtima hükümleri uygulamasının “hâkim ve savcılarda ispat sorunu ve ölçüsüz ceza miktarının ortaya çıkması bakımından” neden olduğu ciddi endişeleri gidermek amacı güdülmüştür.

TCK m. 76/2, 77/2, 81, 82, 86, 87, 88, 94, 95, 148, 149, 150’ye ve ÖNCEK m. 80’e bakınız.

Fikrî içtima

MADDE 44 - (1) İşlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren kişi, bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılır.

Açıklama: TCK m. 42; CGTİK m. 99 ve ÖNCEK m. 79'a bakınız.

ÜÇÜNCÜ KISIM
YAPTIRIMLAR

BİRİNCİ BÖLÜM
Cezalar

Cezalar

MADDE 45 - (1) Suç karşılığında uygulanan yaptırım olarak cezalar, hapis ve adli para cezalarıdır.

Açıklama: ÖNCEK m. 11'e bakınız.

Hapis cezaları

MADDE 46 - (1) Hapis cezaları şunlardır:

- a) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası.
- b) Müebbet hapis cezası.
- c) Süreli hapis cezası.

Açıklama: Kabahatler ayrı bir kanunla düzenlenmiş olduğundan "*hafif hapis cezası*"na metinde yer verilmemiştir. ÖNCEK m. 15'e bakınız.

YAPTIRIMLAR

Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası

MADDE 47 - (1) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası hükümlünün hayatı boyunca devam eder, kanun ve tüzükte belirtilen sıkı güvenlik rejimine göre çektirilir.

Açıklama: CGTİK M. 9, 25, 107/1, 2, 3-a'ya ve ÖNCEK m. 13'e bakınız.

Müebbet hapis cezası

MADDE 48 - (1) Müebbet hapis cezası, hükümlünün hayatı boyunca devam eder.

Açıklama: CGTİK m. 9, 107/1, 2, 3-b'ye ve ÖNCEK m. 13/2'ye bakınız.

Sürelî hapis cezası

MADDE 49 - (1) Sürelî hapis cezası, kanunda aksi belirtilmeyen hâllerde bir aydan az, yirmi yıldan fazla olamaz.

(2) Hükmedilen bir yıl veya daha az sürelî hapis cezası, kısa sürelî hapis cezasıdır.

Açıklama: Maddede sürelî hapis cezası için öngörülen alt ve üst sınır, ilgili suç tanımındaki ceza açısından belirlenmiştir. Dolayısıyla bu madde hükmü, sonuç ceza bakımından bir sınır oluşturmamaktadır. Somut olayda sonuç ceza yirmi yıldan fazla olabilir. Ancak otuz yılı geçemez (m. 61/7).

TCK m. 61/72'ye; ÖNCEK m. 15/1'e ve CİK m. 3/3'e bakınız.

Kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar

MADDE 50 - (1) Kısa süreli hapis cezası, suçlunun kişiliğine, sosyal ve ekonomik durumuna, yargılama sürecinde duyduğu pişmanlığa ve suçun işlenmesindeki özelliklere göre;

a) Adli para cezasına,

b) Mağdurun veya kamunun uğradığı zararın aynen iade, suçtan önceki hâle getirme veya tazmin suretiyle, tamamen giderilmesine,

c) En az iki yıl süreyle, bir meslek veya sanat edinmeyi sağlamak amacıyla, gerektiğinde barınma imkânı da bulunan bir eğitim kurumuna devam etmeye,

d) Mahkûm olunan cezanın yarısından bir katına kadar süreyle, belirli yerlere gitmekten veya belirli etkinlikleri yapmaktan yasaklanmaya,

e) Sağladığı hak ve yetkiler kötüye kullanılmak suretiyle veya gerektirdiği dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranılarak suç işlenmiş olması durumunda; mahkûm olunan cezanın yarısından bir katına kadar süreyle, ilgili ehliyet ve ruhsat belgelerinin geri alınmasına, belli bir meslek ve sanatı yapmaktan yasaklanmaya,

f) Mahkûm olunan cezanın yarısından bir katına kadar süreyle ve gönüllü olmak koşuluyla kamuya yararlı bir işte çalıştırılmaya,

Çevrilebilir.

(2) Suç tanımında hapis cezası ile adli para cezasının seçenek olarak öngörüldüğü hâllerde, hapis cezasına hükmedilmişse; bu ceza artık adli para cezasına çevrilmez.

YAPTIRIMLAR

(3) Daha önce hapis cezasına mahkûm edilmemiş olmak koşuluyla, mahkûm olunan otuz gün ve daha az süreli hapis cezası ile fiili işlediği tarihte onsekiz yaşını doldurmamış veya altmışbeş yaşını bitirmiş bulunanların mahkûm edildiği bir yıl veya daha az süreli hapis cezası, birinci fıkrada yazılı seçenek yaptırımlardan birine çevrilir

(4) Taksirli suçlardan dolayı hükmolunan hapis cezası uzun süreli de olsa; bu ceza, diğer koşulların varlığı hâlinde, birinci fıkranın (a) bendine göre adli para cezasına çevrilebilir. Ancak, bu hüküm, bilinçli taksir hâlinde uygulanmaz.

(5) Uygulamada asıl mahkûmiyet, bu madde hükümlerine göre çevrilen adli para cezası veya tedbirdir.

(6) Hüküm kesinleştikten sonra Cumhuriyet savcılığınca yapılan tebligata rağmen otuz gün içinde seçenek yaptırımın gereklerinin yerine getirilmesine başlanmaması veya başlanıp da devam edilmemesi hâlinde, hükmü veren mahkeme kısa süreli hapis cezasının tamamen veya kısmen infazına karar verir ve bu karar derhâl infaz edilir. Bu durumda, beşinci fıkra hükmü uygulanmaz.

(7) Hükmedilen seçenek tedbirin hükümlünün elinde olmayan nedenlerle yerine getirilememesi durumunda, hükmü veren mahkemece tedbir değiştirilir.

Açıklama: Yeni düzenlemeye göre, ehliyet ve ruhsatın geri alınmasına ya da meslek ve sanatın yasaklanmasına, işlenen suçun ehliyet ve ruhsatla ya da meslek ve sanatın icrasıyla bağlantılı olması halinde hükmolunabilir.

Bu maddede yazılı kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımların yerine getirilmesi, Denetimli Serbestlik ve Yardım

Merkezleri ile Koruma Kurulları Yönetmeliği (RG, 20.12.2005 - 26029)'nin 32 ilâ 35. maddelerinde düzenlenmiştir.

TCK m. 22/3, 49/2, 52; CGTİK m. 101, 104, 109, 110; DSK m. 14; DSMKY m. 15/b, d; CİK m. 4'e bakınız.

Hapis cezasının ertelenmesi

MADDE 51 - (1) İşlediği suçtan dolayı iki yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm edilen kişinin cezası ertelenebilir. Bu sürenin üst sınırı, fiili işlediği sırada onsekiz yaşını doldurmamış veya altmışbeş yaşını bitirmiş olan kişiler bakımından üç yıldır. Ancak, erteleme kararının verilebilmesi için kişinin,⁸

a) Daha önce kasıtlı bir suçtan dolayı üç aydan fazla hapis cezasına mahkûm edilmemiş olması,

b) Suçu işledikten sonra yargılama sürecinde gösterdiği pişmanlık dolayısıyla tekrar suç işlemeyeceği konusunda mahkemede bir kanaatin oluşması,

Gerekir.

(2) Cezanın ertelenmesi, mağdurun veya kamunun uğradığı zararın aynen iade, suçtan önceki hâle getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi koşuluna bağlı tutulabilir. Bu durumda, koşul gerçekleşinceye kadar cezanın infaz kurumunda çektirilmesine devam edilir. Koşulun yerine geti-

⁸ Mersin 4. Asliye Ceza Mahkemesi, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 51. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "...hapis cezasına..." ibaresinin iptaline karar verilmesi istemi ile, 30.1.2006 tarihinde itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur. Yüksek Mahkeme'nin E. 2006/012 sayısında kayıtlı bu davayla ilgili olarak henüz bir karar verilmemiştir.

YAPTIRIMLAR

rilmesi hâlinde, hâkim kararıyla hükümlü infaz kurumundan derhâl salıverilir.

(3) Cezası ertelenen hükümlü hakkında, bir yıldan az, üç yıldan fazla olmamak üzere, bir denetim süresi belirlenir. Bu sürenin alt sınırı, mahkûm olunan ceza süresinden az olamaz.

(4) Denetim süresi içinde;

a) Bir meslek veya sanat sahibi olmayan hükümlünün, bu amaçla bir eğitim programına devam etmesine,

b) Bir meslek veya sanat sahibi hükümlünün, bir kamu kurumunda veya özel olarak aynı meslek veya sanatı icra eden bir başkasının gözetimi altında ücret karşılığında çalıştırılmasına,

c) Onsekiz yaşından küçük olan hükümlülerin, bir meslek veya sanat edinmelerini sağlamak amacıyla, gerektiğinde barınma imkânı da bulunan bir eğitim kurumuna devam etmesine,

Mahkemece karar verilebilir.

(5) Mahkeme, denetim süresi içinde hükümlüye rehberlik edecek bir uzman kişiyi görevlendirebilir. Bu kişi, kötü alışkanlıklardan kurtulmasını ve sorumluluk bilinciyle iyi bir hayat sürmesini temin hususunda hükümlüye öğütte bulunur; eğitim gördüğü kurum yetkilileri veya nezdinde çalıştığı kişilerle görüşerek, istişarelerde bulunur; hükümlünün davranışları, sosyal uyumu ve sorumluluk bilincindeki gelişme hakkında üçer aylık sürelerle rapor düzenleyerek hâkime verir.

(6) Mahkeme, hükümlünün kişiliğini ve sosyal durumunu göz önünde bulundurarak, denetim süresinin herhangi bir

yükümlülük belirlemeden veya uzman kişi görevlendirmeden geçirilmesine de karar verebilir.

(7) Hükümlünün denetim süresi içinde kasıtlı bir suç işlemesi veya kendisine yüklenen yükümlülüklere, hâkimin uyarısına rağmen, uymamakta ısrar etmesi hâlinde; ertelenen cezanın kısmen veya tamamen infaz kurumunda çektirilmesine karar verilir.

(8) Denetim süresi yükümlülükler uygun veya iyi hâlli olarak geçirildiği takdirde, ceza infaz edilmiş sayılır.

Açıklama: DSK m. 14'e; DSMKY m. 32/b, 35; ÖNCEK m. 89 - 95 ve CİK m. 6'ya bakınız.

Adli para cezası

MADDE 52 - (1) Adli para cezası, beş günden az ve kanunda aksine hüküm bulunmayan hâllerde yediyüzotuz günden fazla olmamak üzere belirlenen tam gün sayısının, bir gün karşılığı olarak takdir edilen miktar ile çarpılması suretiyle hesaplanan meblağın hükümlü tarafından Devlet Hazinesine ödenmesinden ibarettir.

(2) En az yirmi ve en fazla yüz Türk Lirası olan bir gün karşılığı adli para cezasının miktarı, kişinin ekonomik ve diğer şahsi hâlleri göz önünde bulundurularak takdir edilir.

(3) Kararda, adli para cezasının belirlenmesinde esas alınan tam gün sayısı ile bir gün karşılığı olarak takdir edilen miktar ayrı ayrı gösterilir.

(4) Hâkim, ekonomik ve şahsi hâllerini göz önünde bulundurarak, kişiye adli para cezasını ödemesi için hükmün kesin-

YAPTIRIMLAR

leşme tarihinden itibaren bir yıldan fazla olmamak üzere mehil verebileceği gibi, bu cezanın belirli taksitler hâlinde ödenmesine de karar verebilir. Taksit süresi iki yılı geçemez ve taksit miktarı dörtten az olamaz. Kararda, taksitlerden birinin zamanında ödenmemesi hâlinde geri kalan kısmın tamamının tahsil edileceği ve ödenmeyen adli para cezasının hapse çevrileceği belirtilir.

Açıklama: Adli para cezasının temel ceza olarak belirlenmesi ve bireyselleştirmeye yönelik artırma ve indirimler gün üzerinden yapılır (m. 61/8).

TCK m. 61; 5252 SK m. 5; CGTİK m. 106; ÖNCEK m. 19, 21-24, 26, 27, Ek madde 2, 4 ve CİK m. 5'e bakınız.

İKİNCİ BÖLÜM

Güvenlik Tedbirleri

Belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma

MADDE 53 - (1) Kişi, kasten işlemiş olduğu suçtan dolayı hapis cezasına mahkûmiyetin kanuni sonucu olarak;

a) Sürekli, süreli veya geçici bir kamu görevinin üstlenilmesinden; bu kapsamda, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğinden veya Devlet, il, belediye, köy veya bunların denetim ve gözetimi altında bulunan kurum ve kuruluşlarca verilen, atamaya veya seçime tâbi bütün memuriyet ve hizmetlerde istihdam edilmekten

b) Seçme ve seçilme ehliyetinden ve diğer siyasi hakları kullanmaktan,

c) Velayet hakkından; vesayet veya kayıyımliğe ait bir hizmette bulunmaktan,

d) Vakıf, dernek, sendika, şirket, kooperatif ve siyasi parti tüzel kişiliklerinin yöneticisi veya denetçisi olmaktan,

e) Bir kamu kurumunun veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşunun iznine tâbi bir meslek veya sanatı, kendi sorumluluğu altında serbest meslek erbabı veya tacir olarak icra etmekten,

Yoksun bırakılır.

(2) Kişi, işlemiş bulunduğu suç dolayısıyla mahkûm olduğu hapis cezasının infazı tamamlanıncaya kadar bu hakları kullanamaz.

(3) Mahkûm olduğu hapis cezası ertelenen veya koşullu salıverilen hükümlünün kendi altsoyu üzerindeki velayet, vesayet ve kayyımlik yetkileri açısından yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanmaz. Mahkûm olduğu hapis cezası ertelenen hükümlü hakkında birinci fıkranın (e) bendinde söz konusu edilen hak yoksunluğunun uygulanmamasına karar verilebilir.⁹

(4) Kısa süreli hapis cezası ertelenmiş veya fiili işlediği sırada onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında birinci fıkra hükmü uygulanmaz.

(5) Birinci fıkrada sayılan hak ve yetkilerden birinin kötüye kullanılması suretiyle işlenen suçlar dolayısıyla hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde, ayrıca, cezanın infazından sonra işlemek

⁹ Tufanbeyli Asliye Ceza Mahkemesi, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 53. maddesinin (3) numaralı fıkrasının ikinci tümcesinin iptaline karar verilmesi istemiyle, 27.9.2005 tarihinde itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur.

Yüksek Mahkeme'nin E. 2005/116 sayısında kayıtlı bu davayla ilgili olarak henüz bir karar verilmemiştir.

YAPTIRIMLAR

üzere, hükmolunan cezanın yarısından bir katına kadar bu hak ve yetkinin kullanılmasının yasaklanmasına karar verilir. Bu hak ve yetkilerden birinin kötüye kullanılması suretiyle işlenen suçlar dolayısıyla sadece adli para cezasına mahkûmiyet hâlinde, hükümdede belirtilen gün sayısının yarısından bir katına kadar bu hak ve yetkinin kullanılmasının yasaklanmasına karar verilir. Hükümün kesinleşmesiyle icraya konan yasaklama ile ilgili süre, adli para cezasının tamamen infazından itibaren işlemeye başlar.

(6) Belli bir meslek veya sanatın ya da trafik düzeninin gerektirdiği dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla işlenen taksirli suçtan mahkûmiyet hâlinde, üç aydan az ve üç yıldan fazla olmamak üzere, bu meslek veya sanatın icrasının yasaklanmasına ya da sürücü belgesinin geri alınmasına karar verilebilir. Yasaklama ve geri alma hükmün kesinleşmesiyle yürürlüğe girer ve süre, cezanın tümüyle infazından itibaren işlemeye başlar.

Açıklama: AY m. 67, TCK m. 50/1-e; MK m. 335; DSK m. 14'e ve ÖNCEK m. 20, 25, 31, 33, 34, 35, 41'e bakınız.

Bu maddede yazılı güvenlik tedbirlerinin infazı için DSMKY m. 39 ve 40'a bakınız.

Eşya müsadereesi

MADDE 54 - (1) İyiniyetli üçüncü kişilere ait olmamak koşuluyla, kasıtlı bir suçun işlenmesinde kullanılan veya suçun işlenmesine tahsis edilen ya da suçtan meydana gelen eşyanın müsadereesine hükmolunur. Suçun işlenmesinde kullanılmak üzere hazırlanan eşya, kamu güvenliği, kamu sağlığı veya genel ahlâk açısından tehlikeli olması durumunda müsadere edilir.

(2) Birinci fıkra kapsamına giren eşyanın, ortadan kaldırılması, elden çıkarılması, tüketilmesi veya müsaderesinin başka bir surette imkânsız kılınması hâlinde; bu eşyanın değeri kadar para tutarının müsaderesine karar verilir

(3) Suçta kullanılan eşyanın müsadere edilmesinin işlenen suça nazaran daha ağır sonuçlar doğuracağı ve bu nedenle hakkaniyete aykırı olacağı anlaşıldığında, müsaderesine hükmedilmeyebilir.

(4) Üretimi, bulundurulması, kullanılması, taşınması, alım ve satımı suç oluşturan eşya, müsadere edilir.

(5) Bir şeyin sadece bazı kısımlarının müsaderesi gerektiğinde, tümüne zarar verilmeksizin bu kısmı ayırmak olanaklı ise, sadece bu kısmın müsaderesine karar verilir.

(6) Birden fazla kişinin paydaş olduğu eşya ile ilgili olarak, sadece suça iştirak eden kişinin payının müsaderesine hükümlenir.

Açıklama: Basımevi ve eklentileri ile basın araçlarının, suç aleti olduğu gerekçesiyle zapt ve müsadere edilemeyeceği hususunda AY m. 30/a bakınız. CMK m. 256-259; ÖNCEK m. 36'ya bakınız.

Kazanç müsaderesi

MADDE 55 - (1) Suçun işlenmesi ile elde edilen veya suçun konusunu oluşturan ya da suçun işlenmesi için sağlanan maddî menfaatler ile bunların değerlendirilmesi veya dönüştürülmesi sonucu ortaya çıkan ekonomik kazançların müsaderesine karar verilir. Bu fıkra hükmüne göre müsadere kararı verilebilmesi için maddî menfaatin suçun mağduruna iade edilememesi gerekir.

YAPTIRIMLAR

(2) Müsadere konusu eşya veya maddi menfaatlere el-konulamadığı veya bunların merciiine teslim edilmediği hâl-lerde, bunların karşılığını oluşturan değerlerin müsaderesine hükmedilir.

Açıklama: CMK m. 256-259; ÖNCEK’de m. 36 dışında ayrı bir hüküm yoktu.

Çocuklara özgü güvenlik tedbirleri

MADDE 56 - (1) Çocuklara özgü güvenlik tedbirlerinin neler olduğu ve ne suretle uygulanacakları ilgili kanunda gösterilir.

Açıklama: Çocuklara özgü güvenlik tedbirleri, 3.7.2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu’nun “Koruyucu ve destekleyici tedbirler” başlıklı 5. maddesinde sayılmıştır. Bu tedbirler: danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma konularına ilişkindir. Bu konuda ayrıntılı bilgi için ÇKK m. 7-10’a bakınız.

Çocukların korunması konusunda ÇHS m. 8/1, 34, 37, 40; ÇKK m. 7-11, 15’e, AY m. 61’e bakınız.

ÖNCEK’de çocuklarla ilgili olarak madde 53 – 55’de ön-görülen tedbirlerin dışında özel bir hüküm yoktu.

Akıl hastalarına özgü güvenlik tedbirleri

MADDE 57 - (1) Fiili işlediği sırada akıl hastası olan kişi hakkında, koruma ve tedavi amaçlı olarak güvenlik tedbirine hükmedilir. Hakkında güvenlik tedbirine hükmedilen akıl hastaları, yüksek güvenliqli sağlık kurumlarında koruma ve tedavi altına alınırlar.

(2) Hakkında güvenlik tedbirine hükmedilmiş olan akıl hastası, yerleştirildiği kurumun sağlık kurulunca düzenlenen raporda toplum açısından tehlikeliliğinin ortadan kalktığının veya önemli ölçüde azaldığının belirtilmesi üzerine mahkeme veya hâkim kararıyla serbest bırakılabilir.

(3) Sağlık kurulu raporunda, akıl hastalığının ve işlenen fiilin niteliğine göre, güvenlik bakımından kişinin tıbbî kontrol ve takibinin gerekip gerekmediği, gerekiyor ise, bunun süre ve aralıkları belirtilir.

(4) Tıbbî kontrol ve takip, raporda gösterilen süre ve aralıklarla, Cumhuriyet savcılığınca bu kişilerin teknik donanımı ve yetkili uzmanı olan sağlık kuruluşuna gönderilmeleri ile sağlanır.

(5) Tıbbî kontrol ve takipte, kişinin akıl hastalığı itibarıyla toplum açısından tehlikeliliğinin arttığı anlaşıldığında, hazırlanan rapora dayanılarak, yeniden koruma ve tedavi amaçlı olarak güvenlik tedbirine hükmedilir. Bu durumda, bir ve devamı fıkralarda belirlenen işlemler tekrarlanır.

(6) İşlediği fülle ilgili olarak hastalığı yüzünden davranışlarını yönlendirme yeteneği azalmış olan kişi hakkında birinci ve ikinci fıkra hükümlerine göre yerleştirildiği yüksek güvenlikli sağlık kuruluşunda düzenlenen kurul raporu üzerine, mahkûm olduğu hapis cezası, süresi aynı kalmak koşuluyla, kısmen veya tamamen, mahkeme kararıyla akıl hastalarına özgü güvenlik tedbiri olarak da uygulanabilir.

(7) Suç işleyen alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde bağımlısı kişilerin, güvenlik tedbiri olarak, alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde bağımlılarına özgü sağlık kuruluşunda tedavi altına alınmasına karar verilir. Bu kişilerin tedavisi,

YAPTIRIMLAR

alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde bağımlılığından kurtulmalarına kadar devam eder. Bu kişiler, yerleştirildiği kurumun sağlık kurulunca bu yönde düzenlenecek rapor üzerine mahkeme veya hâkim kararıyla serbest bırakılabilir.

Açıklama: Akıl hastalarının cezai sorumlulukları ve bunlara uygulanacak tedbirler ÖNCEK m. 46 ve 47’de düzenlenmiştir.

TCK m. 32, 34, 175, 191/2-6; ÇKK m. 12’ye ve ÖNCEK m. 46’ya bakınız.

Suçta tekerrür ve özel tehlikeli suçlar

MADDE 58 - (1) Önceden işlenen suçtan dolayı verilen hüküm kesinleştikten sonra yeni bir suçun işlenmesi hâlinde, tekerrür hükümleri uygulanır. Bunun için cezanın infaz edilmiş olması gerekmez.

(2) Tekerrür hükümleri, önceden işlenen suçtan dolayı;

a) Beş yıldan fazla süreyle hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde, bu cezanın infaz edildiği tarihten itibaren beş yıl,

b) Beş yıl veya daha az süreli hapis ya da adli para cezasına mahkûmiyet hâlinde, bu cezanın infaz edildiği tarihten itibaren üç yıl,

Geçtikten sonra işlenen suçlar dolayısıyla uygulanmaz.

(3) Tekerrür hâlinde, sonraki suça ilişkin kanun maddesinde seçimlik olarak hapis cezası ile adli para cezası öngörül-müşse, hapis cezasına hükmolunur.

(4) Kasıtlı suçlarla taksirli suçlar ve sırf askerî suçlarla diğer suçlar arasında tekerrür hükümleri uygulanmaz. Kasten öldürme, kasten yaralama, yağma, dolandırıcılık, uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti ile parada veya kıymetli damgada sahtecilik suçları hariç olmak üzere; yabancı ülke mahkemelerinden verilen hükümler tekerrüre esas olmaz.

(5) Fiili işlediği sırada onsekiz yaşını doldurmamış olan kişilerin işlediği suçlar dolayısıyla tekerrür hükümleri uygulanmaz.

(6) Tekerrür hâlinde hükmolunan ceza, mükerrirlere özgü infaz rejimine göre çektirilir. Ayrıca, mükerrir hakkında cezanın infazından sonra denetimli serbestlik tedbiri uygulanır.

(7) Mahkûmiyet kararında, hükümlü hakkında mükerrirlere özgü infaz rejiminin ve cezanın infazından sonra denetimli serbestlik tedbirinin uygulanacağı belirtilir.

(8) Mükerrirlerin mahkûm olduğu cezanın infazı ile denetimli serbestlik tedbirinin uygulanması, kanunda gösterilen şekilde yapılır.

(9) Mükerrirlere özgü infaz rejiminin ve cezanın infazından sonra denetimli serbestlik tedbirinin, itiyadi suçlu, suçu meslek edinen kişi veya örgüt mensubu suçlu hakkında da uygulanmasına hükmedilir.

Açıklama: Son fıkrada geçen tanımlar için, TCK m. 6/h, i, j; CGTİK m. 108; Kast ve taksir için TCK m. 21 ve 22'ye sırf askeri suç tanımı için 20.06.1975 tarih ve 1975/6-4 sayılı AsYİBK'ya, denetimli serbestlik için DSK m. 14 ve DSMK'ye bakınız. ÖNCEK m. 81, 82 - 88'e bakınız.

YAPTIRIMLAR

Sınır dışı edilme

MADDE 59. - (Değişik: 31.3.2005 - 5328/1 m. ile) (1) İşlediği suç nedeniyle hapis cezasına mahkûm edilen yabancı, koşullu salıverilmeden yararlandıktan ve her halde cezasının infazı tamamlandıktan sonra, durumu, sınır dışı işlemleriyle ilgili olarak değerlendirilmek üzere derhal İçişleri Bakanlığına bildirilir.

Açıklama: ÖNCEK’de bu konuda düzenleme yoktu.

Bu madde; *“(1) İşlediği suç nedeniyle iki yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına mahkûm edilen yabancının, cezasının infazından sonra derhâl sınır dışı edilmesine de hükmolunur.”* şeklinde iken 31.3.2005 - 25772 mükerrer tarih ve sayılı RG ile yayımlanan 31.03.2005 tarihli ve 5328 sayılı Kanun’un 1. maddesi ile yukarıdaki gibi değiştirilmiştir. Bu değişiklik, 842 sayılı Kanun Teklifinin Meclis Genel Kurulu’nda görüşülmesi sırasında verilen önerge ile Kanun’a eklenmiştir (77. Birleşim - 30 Mart 2005).

Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirleri

MADDE 60 - (1) Bir kamu kurumunun verdiği izne dayalı olarak faaliyette bulunan özel hukuk tüzel kişisinin organ veya temsilcilerinin iştirakiyle ve bu iznin verdiği yetkinin kötüye kullanılması suretiyle tüzel kişi yararına işlenen kasıtlı suçlardan malikûmiyet hâlinde, iznin iptaline karar verilir.

(2) Müsadere hükümleri, yararına işlenen suçlarda özel hukuk tüzel kişileri hakkında da uygulanır.

(3) Yukarıdaki fıkralar hükümlerinin uygulanmasının işlenen fiile nazaran daha ağır sonuçlar ortaya çıkarabileceği durumlarda, hâkim bu tedbirlere hükmetmeyebilir.

(4) Bu madde hükümleri kanunun ayrıca belirttiği hâllerde uygulanır.

Açıklama: AY m. 33/5 ; TCK m. 54, 55; CMK m. 249; MK m. 47-50 ve DK'ya bakınız.

ÖNCEK'de bu konuda düzenleme yoktu.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Cezanın Belirlenmesi ve Bireyselleştirilmesi

Cezanın belirlenmesi

MADDE 61 - (1) Hâkim, somut olayda;

- a) Suçun işleniş biçimini,
- b) Suçun işlenmesinde kullanılan araçları,
- c) Suçun işlendiği zaman ve yeri,
- d) Suçun konusunun önem ve değerini,
- e) Meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığını,
- f) Failin kast veya taksire dayalı kusurunun ağırlığını,
- g) Failin güttüğü amaç ve saiki,

göz önünde bulundurarak, işlenen suçun kanunî tanımında öngörülen cezanın alt ve üst sınırı arasında temel cezayı belirler.

(2) Suçun olası kastla ya da bilinçli taksire işlenmesi nedeniyle indirim veya artırım, birinci fıkra hükmüne göre belirlenen ceza üzerinden yapılıır.

YAPTIRIMLAR

(3) Birinci fıkrada belirtilen hususların suçun unsurunu oluşturduğu hâllerde, bunlar temel cezanın belirlenmesinde ayrıca göz önünde bulundurulmaz.

(4) Bir suçun temel şekline nazaran daha ağır veya daha az cezayı gerektiren birden fazla nitelikli hâllerin gerçekleşmesi durumunda; temel cezada önce artırma sonra indirme yapılır.

(5) Yukarıdaki fıkralara göre belirlenen ceza üzerinden sırasıyla teşebbüs, iştirak, zincirleme suç, haksız tahrik, yaş küçüklüğü, akıl hastalığı ve cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsî sebeplere ilişkin hükümler ile takdiri indirim nedenleri uygulanarak sonuç ceza belirlenir.

(6) Hapis cezasının süresi gün, ay ve yıl hesabıyla belirlenir. Bir gün, yirmidört saat; bir ay, otuz gündür. Yıl, resmî takvime göre hesap edilir. Hapis cezası için bir günün, adli para cezası için bir Türk Lirasının artakanı hesaba katılmaz ve bu cezalar infaz edilmez.

(7) (Ek fıkra: 29.6.2005 - 5377/ m. 7 ile) Süreli hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı bu madde hükümlerine göre belirlenen sonuç ceza, otuz yıldan fazla olamaz.

(8) (Ek fıkra: 29.6.2005 - 5377/ m. 7 ile) Adli para cezası hesaplanırken, bu madde hükmüne göre cezanın belirlenmesi ve bireyselleştirilmesine yönelik artırma ve indirimler, gün üzerinden yapılır. Adli para cezası, belirlenen sonuç gün ile kişinin bir gün karşılığı ödeyebileceği miktarın çarpılması suretiyle bulunur.

(9) Kanunda açıkça yazılmış olmadıkça cezalar ne artırılabilir, ne eksiltilebilir, ne de değiştirilebilir.

Açıklama: Son fıkra ilk metinde yedinci fıkra olarak düzenlenmişti. Süreli hapis cezasına üst sınır getirmek ve adli para cezasının hesaplanmasında hakim ve savcılarda oluşan tereddüdün giderilmesi amacıyla maddeye, 29.6.2005 tarihli ve 5377 sayılı Kanun'la yedinci ve sekizinci fıkralar eklenmiş; 7. fıkra yapılan değişiklik gereğince 9. fıkra olarak teselsül ettirilmiştir.

Değişiklik gerekçesinde şu görüşlere yer verilmiştir: “Kanunun 49 uncu maddesine göre, aksine hüküm bulunmayan hallerde, süreli hapis cezasının alt sınırı bir ay, üst sınırı ise yirmi yıldır. Bu alt ve üst sınır, ilgili suç tanımındaki temel ceza açısından belirlenmiştir. Bu itibarla, 49 uncu madde hükmü, sonuç ceza bakımından bir sınır oluşturmamaktadır. Başka bir deyişle, somut olayla ilgili olarak belirlenen sonuç ceza yirmi yıldan fazla olabilecektir. Ancak, bu durumda belirlenen sonuç cezaya yine de bir sınırlama gereği bulunmaktadır. Böyle bir sınırlama, müebbet hapis cezasında koşullu salıverilme için infaz kurumunda geçirilmesi gereken asgari süre bakımından önem taşımaktadır. Bu ihtiyaç nedeniyle, 61 inci maddeye eklenen yedinci fıkra ile, hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı belirlenen sonuç cezanın otuz yıldan fazla olamayacağı kabul edilmiştir.

Keza, adli para cezasının hesaplanmasında başta Yargıtay olmak üzere hâkim ve savcılarda oluşan tereddüdün giderilmesi amacıyla, söz konusu maddeye yeni bir fıkra eklenmiştir.”

Cezanın belirlenmesinde sıra: Temel ceza bu maddenin (1.) fıkrasına göre belirlendikten sonra, TCK m. 35, 37-39, 43, 29, 31, 32, 62’den uygulanması gerekenler bu sıra takip edilerek sonuç ceza belirlenecektir. ÖNCEK m. 29’a bakınız.

Adli para cezası ise m. 52/1’e göre gün olarak belirlendikten sonra artırma ve indirimler gün üzerinden yapılacaktır. Bulunan sonuç gün sayısı, m. 52/2’ye göre takdir edilen miktar ile çarpılmak suretiyle sonuç ceza belirlenecektir.

YAPTIRIMLAR

Takdiri indirim nedenleri

MADDE 62 - (1) Fail yararına cezayı hafifletecek takdiri nedenlerin varlığı hâlinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine, müebbet hapis; müebbet hapis cezası yerine, yirmibeş yıl hapis cezası verilir. Diğer cezaların (*Değişik ibare: 31.3.2005 - 5328/2 m. ile*) altıda birine kadarı indirilir.

(2) Takdiri indirim nedeni olarak, failin geçmişi, sosyal ilişkileri, fiilden sonraki ve yargılama sürecindeki davranışları, cezanın failin geleceği üzerindeki olası etkileri gibi hususlar göz önünde bulundurulabilir. Takdiri indirim nedenleri kararda gösterilir.

Açıklama: Birinci fıkranın son cümlesi Kanun'un ilk şeklinde "*Diğer cezaların beşte birine kadarı indirilir.*" şeklinde iken, bu cümlede geçen "*beşte*" ibaresi, 31.3.2005 - 25772 mükerrer tarih ve sayılı RG ile yayımlanan 31.03.2005 tarihli ve 5328 sayılı Kanun'la "*altıda*" olarak değiştirilmiştir. Bu değişiklik, Teklifin Genel Kurul'da görüşülmesi sırasında verilen önerge ile Kanun'a eklenmiştir (m. 59 açıklamasına bakınız).

ÖNCEK m. 59'a bakınız.

Mahsup

MADDE 63 - (1) Hüküm kesinleşmeden önce gerçekleşen ve şahsî hürriyeti sınırlama sonucunu doğuran bütün hâller nedeniyle geçirilmiş süreler, hükmolunan hapis cezasından indirilir. Adli para cezasına hükmedilmesi durumunda, bir gün yüz Türk Lirası sayılmak üzere, bu cezadan indirim yapılır.

Açıklama: Mahsubu mümkün olmayan süre için CMK madde 109/5 ve CGTİK m. 100'e; Tutuklama, gözaltı ve gözlem

altına alınma için, CMK m. 101, 91, 74'e; Mahsup davasıyla ilgili olarak CGTİK m. 98-101'e ve ÖNCEK m. 40'a bakınız.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Dava ve Cezanın Düşürülmesi

Sanığın veya hükümlünün ölümü

MADDE 64 - (1) Sanığın ölümü hâlinde kamu davasının düşürülmesine karar verilir. Ancak, niteliği itibarıyla müsadereye tâbi eşya ve maddî menfaatler hakkında davaya devam olunarak bunların müsaderesine hükmolunabilir.

(2) Hükümlünün ölümü, hapis ve henüz infaz edilmemiş adli para cezalarını ortadan kaldırır. Ancak, müsadereye ve yargılama giderlerine ilişkin olup ölümden önce kesinleşmiş bulunan hüküm, infaz olunur.

Açıklama: MK m. 28/1, 30; TCK m. 52, 54, 55; CMK m. 223, 256, 257, 324 - 330'a ve ÖNCEK m. 96'ya bakınız.

Af

MADDE 65 - (1) Genel af hâlinde, kamu davası düşer, hükmolunan cezalar bütün neticeleri ile birlikte ortadan kalkar.

(2) Özel af ile hapis cezasının infaz kurumunda çektirilmesine son verilebilir veya infaz kurumunda çektirilecek süresi kısaltılabilir ya da adli para cezasına çevrilebilir.

(3) Cezaya bağlı olan veya hükümde belirtilen hak yoksunlukları, özel affa rağmen etkisini devam ettirir.

YAPTIRIMLAR

Açıklama: AY m. 87; TCK m. 52, 53 ve 74; CMK m. 223'e ve ÖNCEK m. 97, 98, 100'e bakınız.

Dava zamanaşımı

MADDE 66 - (1) Kanunda başka türlü yazılmış olan hâller dışında kamu davası;

a) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda otuz yıl,

b) Müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda yirmibeş yıl,

c) Yirmi yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezasını gerektiren suçlarda yirmi yıl,

d) Beş yıldan fazla ve yirmi yıldan az hapis cezasını gerektiren suçlarda onbeş yıl,

e) Beş yıldan fazla olmamak üzere hapis veya adli para cezasını gerektiren suçlarda sekiz yıl,

Geçmesiyle düşer.

(2) Fıili işlediği sırada oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olanlar hakkında, bu sürelerin yarısının; onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında ise, üçte ikisinin geçmesiyle kamu davası düşer.

(3) Dava zamanaşımı süresinin belirlenmesinde dosyadaki mevcut deliller itibarıyla suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hâlleri de göz önünde bulundurulur.

(4) Yukarıdaki fıkralarda yer alan sürelerin belirlenmesinde suçun kanunda yer alan cezasının yukarı sınırı göz önünde bulundurulur; seçimlik cezaları gerektiren suçlarda zamanaşımı bakımından hapis cezası esas alınır.

(5) (Değişik fıkra: 29.6.2005 - 5377/m. 8 ile) Aynı fiilden dolayı tekrar yargılamayı gerektiren hallerde, mahkemece bu husustaki talebin kabul edildiği tarihten itibaren fiile ilişkin zamanaşımı süresi yeni baştan işlemeye başlar.

(6) Zamanaşımı, tamamlanmış suçlarda suçun işlendiği günden, teşebbüs hâlinde kalan suçlarda son hareketin yapıldığı günden, kesintisiz suçlarda kesintinin gerçekleştiği ve zincirleme suçlarda son suçun işlendiği günden, çocuklara karşı üstsoy veya bunlar üzerinde hüküm ve nüfuzu olan kimseler tarafından işlenen suçlarda çocuğun onsekiz yaşını bitirdiği günden itibaren işlemeye başlar.

(7) Bu Kanunun İkinci Kitabının Dördüncü Kısımında yazılı ağırlaştırılmış müebbet veya müebbet veya on yıldan fazla hapis cezalarını gerektiren suçların yurt dışında işlenmesi hâlinde dava zamanaşımı uygulanmaz.

Açıklama: Maddenin 5. fıkrası, 29.6.2005 tarihli ve 5377 sayılı Kanun'la, "yeniden yargılama söz konusu olan hallerde, bu nedenle dava zamanaşımı süresinin dolduğundan bahisle yargılamaya son verilmesi yönündeki taleplerin önüne geçmek" amacıyla değiştirilmiştir.

Değiştirilen beşinci fıkra şöyle idi: "(5) Aynı fiilden dolayı her ne suretle olursa olsun tekrar yargılanması gereken hükümlünün, sonradan yargılanan suça ait üçüncü fıkroda yazılı esasa göre belirlenecek zamanaşımını göz önünde bulundurulur."

TCK m. 35, 43, 267/8, 302 - 308'e; CMK Madde 311 vd. ile ÖNCEK m. 102, 103, 109, 110'a bakınız.

YAPTIRIMLAR

Dava zamanaşımı süresinin durması veya kesilmesi

MADDE 67 - (1) Soruşturma ve kovuşturma yapılmasının, izin veya karar alınması veya diğer bir mercide çözülmesi gereken bir meselenin sonucuna bağlı bulunduğu hâllerde; izin veya kararın alınmasına veya meselenin çözümüne veya kanun gereğince hakkında kaçak olduğu hususunda karar verilmiş olan suç faili hakkında bu karar kaldırılıncaya kadar dava zamanaşımı durur.

(2) Bir suçla ilgili olarak;

a) Şüpheli veya sanıklardan birinin savcı huzurunda ifadesinin alınması veya sorguya çekilmesi,

b) Şüpheli veya sanıklardan biri hakkında tutuklama kararının verilmesi,

c) Suçla ilgili olarak iddianame düzenlenmesi,

d) Sanıklardan bir kısmı hakkında da olsa, mahkûmiyet kararı verilmesi,

Halinde, dava zamanaşımı kesilir.

(3) Dava zamanaşımı kesildiğinde, zamanaşımı süresi yeniden işlemeye başlar. Dava zamanaşımını kesen birden fazla nedenin bulunması halinde, zamanaşımı süresi son kesme nedeninin gerçekleştiği tarihten itibaren yeniden işlemeye başlar.

(4) Kesilme halinde, zamanaşımı süresi ilgili suçla ilişkin olarak Kanunda belirlenen sürenin en fazla yarısına kadar uzar.

Açıklama: CMK m. 147, 161, 175/2'ye ve ÖNCEK m. 104, 105, 106, 107'ye bakınız.

Ceza zamanaşımı

MADDE 68 - (1) Bu maddede yazılı cezalar aşağıdaki sürelerin geçmesiyle infaz edilmez:

- a) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezalarında kırk yıl.
- b) Müebbet hapis cezalarında otuz yıl.
- c) Yirmi yıl ve daha fazla süreli hapis cezalarında yirmi-dört yıl.
- d) Beş yıldan fazla hapis cezalarında yirmi yıl.
- e) Beş yılı kadar hapis ve adli para cezalarında on yıl.

(2) Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olanlar hakkında, bu sürelerin yarısının; onbeş yaşını doldurmuş olup da onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında ise, üçte ikisinin geçmesiyle ceza infaz edilmez.

(3) Bu Kanunun İkinci Kitabının Dördüncü Kısımında yazılı yurt dışında işlenmiş suçlar dolayısıyla verilmiş ağırlaştırılmış müebbet hapis veya müebbet hapis veya on yıldan fazla hapis cezalarında zamanaşımı uygulanmaz.

(4) Türleri başka başka cezaları içeren hükümler, en ağır ceza için konulan sürenin geçmesiyle infaz edilmez.

(5) Ceza zamanaşımı, hükmün kesinleştiği veya infazın herhangi bir suretle kesintiye uğradığı günden itibaren işleme-ye başlar ve kalan ceza miktarı esas alınarak süre hesaplanır.

Açıklama: TCK m. 31, 47-49, 52, 302-308'e ve ÖNCEK m. 112, 113, 118'e bakınız.

YAPTIRIMLAR

Ceza zamanaşımı ve hak yoksunlukları

MADDE 69 - (1) Cezaya bağlı olan veya hükümde belirtilen hak yoksunluklarının süresi ceza zamanaşımı doluncaya kadar devam eder.

Açıklama: TCK m. 53 ve ÖNCEK m. 115'e bakınız.

Müsaderede zamanaşımı

MADDE 70 - (1) Müsadereye ilişkin hüküm, kesinleşmeden itibaren yirmi yıl geçtikten sonra infaz edilmez.

Açıklama: TCK m. 54, 55/2'ye bakınız. ÖNCEK'de bu konuda bir hüküm yoktu

Ceza zamanaşımının kesilmesi

MADDE 71 - (1) Mahkûmiyet hükmünün infazı için yetkili merci tarafından hükümlüye kanuna göre yapılan tebligat veya bu maksatla hükümlünün yakalanması ceza zamanaşımını keser.

(2) Bir suçtan dolayı mahkûm olan kimse üst sınırı iki yıldan fazla hapis cezasını gerektiren kasıtlı bir suç işlediği takdirde, ceza zamanaşımı kesilir.

Açıklama: Tebligatın geçerliliği 7201 sayılı Tebligat Kanunu'na göre belirlenir. Ayrıca CGTİK m. 5, 19'a bakınız. ÖNCEK m. 114'e bakınız.

Zamanaşımının hesabı ve uygulanması

MADDE 72 - (1) Dava ve ceza zamanaşımı süreleri gün, ay ve yıl hesabıyla belirlenir. Bir gün, yirmidört saat; bir ay, otuz gündür. Yıl, resmî takvime göre hesap edilir.

(2) Dava ve ceza zamanaşımı re'sen uygulanır ve bundan şüpheli, sanık ve hükümlü vazgeçemezler.

Açıklama: TCK m. 66, 68'e ve CMK m. 2/1-a, b'ye bakınız.
ÖNCEK m. 116, 117'e bakınız.

Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı suçlar, uzlaşma

MADDE 73 - (1) Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olan suç hakkında yetkili kimse altı ay içinde şikâyette bulunmadığı takdirde soruşturma ve kovuşturma yapılamaz.

(2) Zamanaşımı süresini geçmemek koşuluyla bu süre, şikâyet hakkı olan kişinin fiili ve failin kim olduğunu bildiği veya öğrendiği günden başlar.

(3) Şikâyet hakkı olan birkaç kişiden birisi altı aylık süreyi geçirirse bundan dolayı diğerlerinin hakları düşmez.

(4) Kovuşturma yapılabilmesi şikâyete bağlı suçlarda kanunda aksi yazılı olmadıkça suçtan zarar gören kişinin vazgeçmesi davayı düşürür ve hükmün kesinleşmesinden sonraki vazgeçme cezanın infazına engel olmaz.

(5) İştirak hâlinde suç işlemiş sanıklardan biri hakkındaki şikâyetten vazgeçme, diğerlerini de kapsar.

(6) Kanunda aksi yazılı olmadıkça, vazgeçme onu kabul etmeyen sanığı etkilemez.

(7) Kamu davasının düşmesi, suçtan zarar gören kişinin şikâyetten vazgeçmiş olmasından ileri gelmiş ve vazgeçtiği sırada şahsî haklarından da vazgeçtiğini ayrıca açıklamış ise artık hukuk mahkemesinde de dava açamaz.

YAPTIRIMLAR

(8) Suçtan zarar göreni gerçek kişi veya özel hukuk tüzel kişisi olup, soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı bulunan suçlarda, failin suçu kabullenmesi ve doğmuş olan zararın tümünü veya büyük bir kısmını ödemesi veya gidermesi koşuluyla mağdur ile fail özgür iradeleri ile uzlaştıklarında ve bu husus Cumhuriyet savcısı veya hâkim tarafından saptandığında kamu davası açılmaz veya davanın düşürülmesine karar verilir.

Açıklama: TCK m. 37-39, 66, 74, 75/1; CMK m. 2/1-e, f, 253-255; ÖNCEK m. 99, 108, 111'e bakınız.

Dava veya cezanın düşmesinin etkisi

MADDE 74 - (1) Genel af, özel af ve şikâyetten vazgeçme, müsadere olunan şeylerin veya ödenen adli para cezasının geri alınmasını gerektirmez.

(2) Kamu davasının düşmesi, malların geri alınması ve uğrulan zararın tazmini için açılan şahsî hak davasını etkilemez.

(3) Cezanın düşmesi şahsî haklar, tazminat ve yargılama giderlerine ilişkin hükümleri etkilemez. Ancak, genel af hâlinde yargılama giderleri de istenemez.

Açıklama: AY m. 87; TCK m. 52, 54, 55, 65, 73/4; CMK m. 324-330'a ve ÖNCEK m. 97, 98, 100, 110, 120'ye bakınız.

Önödeme

MADDE 75 - (1) Uzlaşma kapsamındaki suçlar hariç olmak üzere, yalnız adli para cezasını gerektiren veya kanun maddesinde öngörülen hapis cezasının yukarı sınırı üç ayı aşmayan suçların faili;

a) Adli para cezası maktu ise bu miktarı, değilse aşağı sınırını,

b) Hapis cezasının aşağı sınırının karşılığı olarak her gün için yirmi Türk Lirası üzerinden bulunacak miktarı,

c) Hapis cezası ile birlikte adli para cezası da öngörülmüş ise, hapis cezası için bu fıkranın (b) bendine göre belirlenecek miktar ile adli para cezasının aşağı sınırını,

Soruşturma giderleri ile birlikte, Cumhuriyet savcılığınca yapılacak tebliğ üzerine on gün içinde ödediği takdirde hakkında kamu davası açılmaz.

(2) Özel kanun hükümleri gereğince işin doğrudan mahkemeye intikal etmesi hâlinde de fail, hâkim tarafından yapılacak bildirim üzerine birinci fıkra hükümlerine göre saptanacak miktardaki parayı yargılama giderleriyle birlikte ödediğinde kamu davası düşer.

(3) Cumhuriyet savcılığınca madde kapsamına giren suç nedeniyle önödeme işlemi yapılmadan dava açılması veya dava konusu fiilin niteliğinin değişmesi suretiyle madde kapsamına giren bir suça dönüşmesi hâlinde de yukarıdaki fıkra uygulanır.

(4) Suçla ilgili kanun maddesinde yukarı sınırı üç ayı aşmayan hapis cezası veya adli para cezasından yalnız birinin uygulanabileceği hâllerde ödenmesi gereken miktar, yukarıdaki fıkralara göre adli para cezası esas alınarak belirlenir.

(5) Bu madde gereğince kamu davasının açılmaması veya ortadan kaldırılması, kişisel hakkın istenmesine, malın geri alınmasına ve müsadereye ilişkin hükümleri etkilemez.

Açıklama: TCK m. 52, 54, 55, 73/8, 74/3; CMK m. 253, 324-330 ve ÖNCEK m. 119'a bakınız.

İKİNCİ KİTAP

ÖZEL HÜKÜMLER

BİRİNCİ KISIM

ULUSLARARASI SUÇLAR

BİRİNCİ BÖLÜM

Soykırım ve İnsanlığa Karşı Suçlar

Soykırım

MADDE 76 - (1) Bir plânın icrası suretiyle, millî, etnik, ırkî veya dinî bir grubun tamamen veya kısmen yok edilmesi amacıyla, bu grupların üyelerine karşı aşağıdaki fiillerden birinin işlenmesi, soykırım suçunu oluşturur:

- a) Kasten öldürme.
- b) Kişilerin bedensel veya ruhsal bütünlüklerine ağır zarar verme.
- c) Grubun, tamamen veya kısmen yok edilmesi sonucunu doğuracak koşullarda yaşamaya zorlanması.
- d) Grup içinde doğumlara engel olmaya yönelik tedbirlerin alınması.
- e) Gruba ait çocukların bir başka gruba zorla nakledilmesi

ULUSLARARASI
SUÇLAR

(2) Soykırım suçu failine ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verilir. Ancak, soykırım kapsamında işlenen kasten öldürme ve kasten yaralama suçları açısından, belirlenen mağdur sayısınca gerçek içtima hükümleri uygulanır.

(3) Bu suçlardan dolayı tüzel kişiler hakkında da güvenlik tedbirine hükmolunur.

(4) Bu suçlardan dolayı zamanaşımı işlemez. (Ağır Ceza)¹⁰

Açıklama: Soykırım suçları için Roma Statüsü¹¹ m. 6'ya ve AY m. 38'e; TCK m. 60, 66, 81, 87, 94; CMK m. 248 ve CGTİK m. 9, 25, 99'a bakınız. ÖNCEK'de bu suç düzenlenmemiştir.

İnsanlığa karşı suçlar

MADDE 77 - (1) Aşağıdaki fiillerin, siyasal, felsefi, ırkî veya dinî saiklerle toplumun bir kesimine karşı bir plân

¹⁰ CMK m. 250'ye göre, Türk Ceza Kanunu'nda yer alan;

a) Örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu,

b) Haksız ekonomik çıkar sağlamak amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde cebir ve tehdit uygulanarak işlenen suçlar,

c) İkinci Kitap Dördüncü Kısımın Dört, Beş, Altı ve Yedinci Bölümü'nde tanımlanan suçlar (305, 318, 319, 323, 324, 325 ve 332 nci maddeler hariç),

Dolayısıyla açılan davalar; Adalet Bakanlığı'nın teklifi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nca yargı çevresi birden çok ili kapsayacak şekilde belirlenecek illerde görevlendirilecek ağır ceza mahkemelerinde görülür.

¹¹ Roma Statüsü 17 Temmuz 1998 tarihinde kabul edilmiştir. Statü'de kurulması öngörülen Uluslararası Ceza Divanı, Statü'nün 11 Nisan 2002 tarihi itibarıyla 66 devlet tarafından onaylanması üzerine, 1 Temmuz 2002 tarihinde hukuken kurulmuş bulunmaktadır.

doğrultusunda sistemli olarak işlenmesi, insanlığa karşı suç oluşturur:

- a) Kasten öldürme.
- b) Kasten yaralama.
- c) İşkence, eziyet veya köleleştirme.
- d) Kişi hürriyetinden yoksun kılma.
- e) Bilimsel deneylere tâbi kılma.
- f) Cinsel saldırıda bulunma, çocukların cinsel istismarı.
- g) Zorla hamile bırakma.
- h) Zorla fuhşa sevk etme.

(2) Birinci fıkranın (a) bendindeki fiilin işlenmesi halinde, fail hakkında ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına; diğer bentlerde tanımlanan fiillerin işlenmesi halinde ise, sekiz yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükümlenir. Ancak, birinci fıkranın (a) ve (b) bentleri kapsamında işlenen kasten öldürme ve kasten yaralama suçları açısından, belirlenen mağdur sayısınınca gerçek içtima hükümleri uygulanır.

(3) Bu suçlardan dolayı tüzel kişiler hakkında da güvenlik tedbirine hükümlenir.

(4) Bu suçlardan dolayı zamanaşımı işlemez. (Ağır Ceza)

Açıklama: İnsanlığa Karşı Suçlar için Roma Statüsü m. 7'ye; AY m. 38'e ve TCK m. 60, 66, 81, 86, 90, 94, 95, 96, 109, 102, 103, 227'ye; CMK m. 248 ve CGTİK m. 9, 25, 99'a bakınız. ÖNCEK'de bu suç düzenlenmemiştir.

Örgüt

MADDE 78 - (1) Yukarıdaki maddelerde yazılı suçları işlemek maksadıyla örgüt kuran veya yöneten kişi, on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu örgütlere üye olanlara beş yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir. (Ağır Ceza)

(2) Bu suçlardan dolayı tüzel kişiler hakkında da güvenlik tedbirine hükmolunur.

(3) Bu suçlardan dolayı zamanaşımı işlemez.

Açıklama: TCK m. 60, 66/7, 68/3, 76, 77, 220/1'e; CMK m. 248 ve CGTİK m. 9'a bakınız.

ÖNCEK'de soykırım ve insanlığa karşı suçlar düzenlenmemiş olduğundan, bu suçların örgüt tarafından işlenmesine ilişkin bir hükme de yer verilmemişti.

İKİNCİ BÖLÜM

Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti

Göçmen kaçakçılığı

MADDE 79 - (1) Doğrudan doğruya veya dolaylı olarak maddî menfaat elde etmek maksadıyla, yasal olmayan yollardan;

a) Bir yabancıyı ülkeye sokan veya ülkede kalmasına imkân sağlayan,

b) Türk vatandaşı veya yabancıнын yurt dışına çıkmasına imkân sağlayan,

Kişi, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(2) Bu suçun bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, verilecek cezalar yarı oranında artırılır.

(3) Bu suçun bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, tüzel kişi hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. (Sulh Ceza)

Açıklama: TCK m. 6/a, 60, 220; CMK m. 135/6, 140, 248; VK ve Pas. K. hükümleri ile ÖNCEK m. 201/a' ya bakınız.

İnsan ticareti

MADDE 80 - (1) Zorla çalıştırmak veya hizmet ettirmek, esarete veya benzeri uygulamalara tâbi kılmak, vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri tedarik eden, kaçırılan, bir yerden başka bir yere götüren veya sevk eden, barındıran kimseye sekiz yıldan oniki yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası verilir.

(2) Birinci fıkrada belirtilen amaçlarla girişilen ve suçu oluşturan fiiller var olduğu takdirde, mağdurun rızası geçersizdir.

(3) Onsekiz yaşını doldurmamış olanların birinci fıkrada belirtilen maksatlarla tedarik edilmeleri, kaçırılmaları, bir yerden diğer bir yere götürülmeleri veya sevk edilmeleri veya barındırılmaları hâllerinde suça ait araç fiillerden hiçbirine başvurulmuş olmasa da faile birinci fıkrada belirtilen cezalar verilir.

(4) Bu suçlardan dolayı tüzel kişiler hakkında da güvenlik tedbirine hükmolunur.

(Ağır Ceza)

Açıklama: TCK m. 6/1-b, 28,60'a; CMK m. 135/6, 140, 248 ve ÖNCEK m. 201/b' ye bakınız.

İKİNCİ KISIM

KİŞİLERE KARŞI SUÇLAR

BİRİNCİ BÖLÜM **Hayata Karşı Suçlar**

Kasten öldürme

MADDE 81 - (1) Bir insanı kasten öldüren kişi, müebbet hapis cezası ile cezalandırılır. (Ağır Ceza)

Açıklama: İHAS m. 2; AY m. 17/1'e; TCK m. 21; 5187/m. 20; CMK m. 135/6; CGTİK m. 9'a ve ÖNCEK m. 448'e bakınız.

Nitelikli hâller

MADDE 82 - (1) Kasten öldürme suçunun;

a) Tasarlayarak,

b) Canavarca hisle veya eziyet çektirerek,

c) Yangın, su baskını, tahrip, batırma veya bombalama ya da nükleer, biyolojik veya kimyasal silâh kullanmak suretiyle,

d) Üstsoy veya altsoydan birine ya da eş veya kardeşe karşı,

e) Çocuğa ya da beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,

f) Gebe olduğu bilinen kadına karşı,

g) Kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle,

h) Bir suçu gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak veya işlenmesini kolaylaştırmak (Ek ibare: 29.6.2005 – 5377/m. 9 ile) “ya da yakalanmamak” amacıyla,

i) (Ek bent: 29.6.2005 – 5377/m. 9 ile) Bir suçu işleyememekten dolayı duyduğu infialle,

j) Kan gütmeye saikiyle,

k) Töre saikiyle,

işlenmesi hâlinde, kişi ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılır. (Ağır Ceza)

Açıklama: Madde, 29.6.2005 tarihli ve 5377 sayılı Kanun’la değiştirilmiştir.

5377 sayılı Kanun’la, maddenin birinci fıkrasının (h) bendine “kolaylaştırmak” ibaresinden sonra gelmek üzere, “ya da yakalanmamak” ibaresi ile bu bentten sonra gelmek üzere (i) bendi eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

Maddenin birinci fıkrasının (h) bendine eklenen “ya da yakalanmamak” ibaresi ile ve keza madde metnine eklenen (i) bendi ile, kasten adam öldürme suçunun, işlediği suç sebebiyle kaçmakta iken yakalanmamak için ve bir suçu işleyememekten

KİŞİLERE
KARŞI
SUÇLAR

dolayı duyduğu infialle işlemesi hallerinde de ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılması amaçlanmıştır.

Madde gerekçesine göre; canavarca hisle adam öldürülmesinden maksat, öldürmenin vahşi bir yöntemle gerçekleştirilmesidir. Kişinin eziyet çektilererek öldürülmesi de, kişinin hemen değil, belli bir süreç içinde acı çektilererek öldürülmesini ifade eder.

Eş kavramı, geniş anlamda kullanılmış olup, nikâhlı evliliğin dışında, "evlenmenin gerekli kıldığı sadakat bağıyla birlikte yaşayan kişileri de" kapsar.

Kasten öldürme suçunun; bir suçu gizlemek, delillerini ortadan kaldırmak veya işlenmesini kolaylaştırmak amacıyla işlenmesi halinde, amaç suç da işlenmiş ise faile, kasten öldürme suçundan başka gerçekleştirilen amaç suçtan dolayı da ceza verilmesi gerekir.

İHAS m. 2; AY m. 17/1; TCK m. 6/1-b, c, 21, 47, 81, 170, 173'e; CMK m. 135/6; CGTİK m. 9, 25'e ve ÖNCEK m. 449, 450'ye bakınız.

Kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesi

MADDE 83 - (1) Kişinin yükümlü olduğu belli bir icrai davranışı gerçekleştirmemesi dolayısıyla meydana gelen ölüm neticesinden sorumlu tutulabilmesi için, bu neticenin oluşumuna sebebiyet veren yükümlülük ihmalinin icrai davranışa eşdeğer olması gerekir.

(2) İhmali ve icrai davranışın eşdeğer kabul edilebilmesi için, kişinin;

a) Belli bir icrai davranışta bulunmak hususunda kanunî düzenlemelerden veya sözleşmeden kaynaklanan bir yükümlülüğünün bulunması,

b) Önceden gerçekleştirdiği davranışın başkalarının hayatı ile ilgili olarak tehlikeli bir durum oluşturması,

Gerekir.

(3) Belli bir yükümlülüğün ihmali ile ölüme neden olan kişi hakkında, temel ceza olarak, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine yirmi yıldan yirmibeş yıla kadar, müebbet hapis cezası yerine onbeş yıldan yirmi yıla kadar, diğer hâllerde ise on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükümlenabileceği gibi, cezada indirim de yapılmayabilir. (Ağır Ceza)

Açıklama: ÖNCEK' de adam öldürme suçunun ihmal suretiyle icra şeklinde işlenmesi ayrı bir suç tipi olarak düzenlenmemişti. Fül ile ölüm arasında uygun nedensellik bağı bulunduğu ve öldürme kastıyla icrai davranışı gerçekleştirdiği takdirde, fail, kasten adam öldürmeden sorumlu tutuluyordu. Öldürme kastının ortaya konulamaması durumunda failin sorumluluğu taksirle adam öldürme hükümlerine göre belirleniyordu.

Neticeyi önleme yükümlülüğü, MK m. 335' de olduğu gibi kanundan, hekim - hasta ilişkisinde olduğu gibi sözleşmeden veya yaralamayla sonuçlanan trafik kazasında olduğu gibi, kişinin kendisinin yarattığı tehlikeden doğabilir.

TCK m. 81, 82'ye; CMK m. 135/6, 140'a bakınız.

İntihara yönlendirme

(Değişik başlık: 29.6.2005 - 5377/m. 10 ile)

MADDE 84 - (1) Başkasını intihara azmettiren, teşvik eden, başkasının intihar kararını kuvvetlendiren ya da baş-

kasının intiharına herhangi bir şekilde yardım eden kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) İntiharın gerçekleşmesi durumunda, kişi dört yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) (Değişik: 29.6.2005 - 5377/m. 10 ile) Başkalarını intihara alenen teşvik eden kişi, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(4) İşlediği fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan veya ortadan kaldırılan kişileri intihara sevk edenlerle cebir veya tehdit kullanmak suretiyle kişileri intihara mecbur edenler, kasten öldürme suçundan sorumlu tutulurlar. (Ağır Ceza)

Açıklama: Kanun'un ilk şeklinde madde başlığı "İntihar" olarak yer almıştı. Başlık, madde içeriğiyle uyum sağlaması amacıyla 5377 sayılı Kanun'la "İntihara yönlendirme" şeklinde değiştirilmiş ve maddenin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesi madde metninden çıkarılmıştır. Metninden çıkarılan Üçüncü fıkranın ikinci cümlesi şöyle idi:

"Bu fiilin basın ve yayın yolu ile işlenmesi hâlinde, kişi dört yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

Madde gerekçesine göre; "intiharı önleme konusunda hukuki bir yükümlülüğü bulunan kişinin, bir intihar olgusuyla karşı karşıya olmasına rağmen, bu intihar girişimini engellememesi, bu girişim karşısında kayıtsız davranması" intihara yardım olarak nitelendirilir.

Maddenin üçüncü fıkrasında geçen aleniyetin ölçütü, "fiilin, gerçekleştiği koşullar itibarıyla belirli olmayan ve birden fazla kişiler tarafından algılanabilir olmasıdır."

TCK m. 6/1-g, 39, 81, 82; 5187/ m. 20'ye ve ÖNCEK m. 454'e bakınız.

Taksirle öldürme

MADDE 85 - (1) Taksirle bir insanın ölümüne neden olan kişi, (*Değişik ibare: 31.3.2005 - 5328/m. 3 ile*) iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(2) Fiil, birden fazla insanın ölümüne ya da bir veya birden fazla kişinin ölümü ile birlikte bir veya birden fazla kişinin yaralanmasına neden olmuş ise, kişi (*Değişik ibare: 31.3.2005 - 5328/m. 3 ile*) iki yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Ağır Ceza)

Açıklama: Madde, 31.3.2005 tarihli ve 5328 sayılı Kanun'la değiştirilmiştir. 5328 sayılı Kanun'un 3. maddesi ile, her iki fıkrada yer alan "üç yıldan" ibareleri "iki yıldan" şeklinde değiştirilmiştir. Yapılan bu değişiklikle taksirle öldürme suçu için, maddenin birinci ve ikinci fıkralarında öngörülen cezaların alt sınırı üç yıldan iki yıla indirilmiştir.

TCK m. 22, 89'a ve ÖNCEK m. 455'e bakınız.

İKİNCİ BÖLÜM

Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar

Kasten yaralama

MADDE 86 - (1) Kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden

KİŞİLERE
KARŞI
SUÇLAR

olan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
(Asliye Ceza)

(2) (Ek fıkra: 31.3.2005 – 5328/4 m. ile) Kasten yaralama fiilinin kişi üzerindeki etkisinin basit bir tıbbî müdahaleyle giderilebilecek ölçüde hafif olması hâlinde, mağdurun şikâyeti üzerine, dört aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur. (Sulh Ceza)

(3) (Değişik fıkra: 31.3.2005 – 5328/4 m. ile) Kasten yaralama suçunun;

a) Üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe karşı,¹²

b) Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,

c) Kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle,

d) Kamu görevlisinin sahip bulunduğu nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,

e) Silâhla,

İşlenmesi hâlinde, şikâyet aranmaksızın verilecek ceza yarı oranında artırılır.

¹² 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 86. maddesinin, 31.3.2005 günlü, 5328 sayılı Yasa'nın 4. maddesiyle değiştirilen (3) numaralı fıkrasının (a) bendi ile bu fıkroda yer alan "... şikâyet aranmaksızın ..." ibaresinin, "eşe" sözcüğünün, iptali istemi ile, değişik ve çok sayıda ilk derece mahkemesi tarafından itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesi'ne başvuruda bulunulmuştur.

Yüksek Mahkeme'nin E. 2005/151, E. 2005/155, E. 2005/160, E. 2005/161, E. 2005/162, E. 2005/164, E. 2006/003, E. 2006/005, E. 2006/006, E. 2006/007, E. 2006/008, E. 2006/018 sayılarında kayıtlı bu davalarla ilgili olarak henüz bir karar verilmemiştir.

Açıklama: Maddenin ilk şeklinde (3.) fıkra, (2.) fıkra olarak düzenlenmişti ve (2.) fıkra olarak görünen hüküm de madde metninde yer almıyordu. 31.3.2005 - 25772 mükerrer tarih ve sayılı RG'de yayımlanan 31.03.2005 tarihli ve 5328 sayılı Kanun'un 4. maddesi ile fiilin hafif hali maddeye (2.) fıkra olarak eklenmiş ve değişiklikten önceki (2.) fıkrada yer alan "iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur." ibaresi, "şikâyet aranmaksızın verilecek ceza yarı oranında artırılır" şeklinde değiştirilmiş ve üçüncü fıkraya işlenmiştir.

Bu suç ÖNCEK'de "Dokuzuncu Babın İkinci Faslında Şahıslara Karşı Müessir Fiiller" başlığı altında 456, 457 ve 458. maddelerde düzenlenmişti.

86/3-a, c ve e bendinde yazılı haller, ÖNCEK'de 457. maddede, ağırlatıcı sebep sayılmıştı. Maddenin (2.) fıkrasındaki hal, aynen olmamakla beraber 456/4'de düzenlenmişti; (3)b bendindeki durum ise ağırlatıcı sebep olarak yer almıyordu. Buna karşılık kamu görevlisinin sahip bulunduğu nüfuzu kötüye kullanmak suretiyle suç işlemesi ise 251 ve 281. maddelerde ağırlatıcı sebep olarak yer almıştı.

Neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama

MADDE 87 - (1) Kasten yaralama fiili, mağdurun;

- a) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına,
- b) Konuşmasında sürekli zorluğa,
- c) Yüzünde sabit ize,
- d) Yaşamını tehlikeye sokan bir duruma,

KİŞİLERE
KARŞI
SUÇLAR

e) Gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun vaktinden önce doğmasına,

Neden olmuşsa, yukarıdaki maddeye göre belirlenen ceza, bir kat artırılır. Ancak, verilecek ceza, birinci fıkraya giren hâllerde üç yıldan, (*Değişik ibare: 29.6.2005 - 5377/m. 11 ile*) üçüncü fıkraya giren hâllerde beş yıldan az olamaz. (Ağır Ceza)

(2) Kasten yaralama fiili, mağdurun;

a) İyileşmesi olanağı bulunmayan bir hastalığa veya bitkisel hayata girmesine,

b) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin yitirilmesine,

c) Konuşma ya da çocuk yapma yeteneklerinin kaybolmasına,

d) Yüzünün sürekli değişikliğine,

e) Gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun düşmesine,

Neden olmuşsa, yukarıdaki maddeye göre belirlenen ceza, iki kat artırılır. Ancak, verilecek ceza, birinci fıkraya giren hâllerde beş yıldan, (*Değişik ibare: 29.6.2005 - 5377/m. 11 ile*) üçüncü fıkraya giren hâllerde sekiz yıldan az olamaz. (Ağır Ceza)

(3) Kasten yaralamanın vücutta kemik kırılmasına neden olması hâlinde, kırgın hayat fonksiyonlarındaki etkisine göre, bir yıldan altı yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Asliye Ceza)

(4) (*Değişik: 31.3.2005 - 5328/5 m. ile*) Kasten yaralama sonucunda ölüm meydana gelmişse, yukarıdaki maddenin birinci fıkrasına giren hâllerde sekiz yıldan oniki yıla kadar,

üçüncü fıkrasına giren hâllerde ise oniki yıldan onaltı yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Ağır Ceza)

Açıklama: Daha önce 31.3.2005 tarihli ve 5328 sayılı Kanun'la, 86. maddede değişiklik yapılarak bu maddeye ikinci fıkra eklenmiş, önceki ikinci fıkra da üçüncü fıkra olarak te-selsül ettirilmiştir.

86. maddenin değişiklikten önceki ikinci fıkrasına yapı-lan atıf nedeniyle 87. maddenin değiştirilmesi zorunlu hale gelmiştir. Bu nedenle;

a) Maddenin dördüncü fıkrasında yer alan "ikinci" ibaresi, 86. maddede yapılan değişiklikle madde numaralarının tes-el-sül ettirilmiş olmasına bağlı olarak 31.3.2005 tarihli ve 5328 sayılı Kanun'la "üçüncü" şeklinde değiştirilmiştir.

b) 29.6.2005 tarih ve 5377 sayılı Kanun'la da, 87. maddenin birinci ve ikinci fıkralarında 86. maddeye yapılan atıflar, bu fı-kralarda geçen "ikinci" ibareleri, "üçüncü" şeklinde değiştirilmek suretiyle, her iki madde arasında paralellik sağlanmıştır.

Madde gerekçesine göre, vücutta çift bulunan organlardan birinin işlevini tamamen yitirmesi halinde, diğer organ fonk-siyon görmeye devam etse dahi, organın işlevinin zayıflaması değil, işlevin yitirilmesi söz konusudur.

Maddede geçen "yüz" deyimini, çehre anlamında kullanıl-muş olup kişinin boyun ve kulakları dahil, başın ön kısmını ifade eder.

Neticesi sebebiyle ağırlaşmış kasten yaralama hallerinde, failin bu ağır neticeden sorumlu tutulabilmesi için, bu netice ba-kımından en azından taksirle hareket etmesi şarttır (m. 23).

KİŞİLERE
KARŞI
SUÇLAR

Kasten yaralama suçunun, netice sebebiyle ağırlaşmış halleri ÖNCEK' in 456. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında, ağırlatıcı sebep olarak düzenlenmişti.

TCK m. 23 ve 86'ya; ÖNCEK m. 452'ye bakınız.

Kasten yaralamanın ihmali davranışla işlenmesi
(Değişik başlık: 31.3.2005 - 5328/m. 6)

MADDE 88 - (1) Kasten yaralamanın ihmali davranışla işlenmesi hâlinde, verilecek ceza üçte ikisine kadar indirilebilir. Bu hükmün uygulanmasında kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesine ilişkin koşullar göz önünde bulundurulur.

Açıklama: TCK m. 83 ve 86'ya bakınız. ÖNCEK'de bu konuda ayrı bir düzenleme yoktu.

Bu maddenin başlığı ilk metinde "Daha az cezayı gerektiren hâller" iken 31.03.2005 tarihli ve 5328 sayılı Kanun'un 6. maddesi ile maddeye işlendiği şekilde değiştirilmiş ve birinci fıkra metinden çıkarılmıştır. İkinci fıkra, birinci fıkra olarak teselsül ettirilmiştir.

Madde metninden çıkarılan ve 86. maddeye 5377 sayılı Kanun'la (2.) fıkra olarak eklenen hüküm şöyle idi: "(1) Kasten yaralama fiilinin kişi üzerindeki etkisinin basit bir tıbbî müdahaleyle giderilebilecek ölçüde hafif olması hâlinde, mağdurun şikâyeti üzerine, dört aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur."

Taksirle yaralama

MADDE 89 - (1) Taksirle başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden

olan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

(2) Taksirle yaralama fiili, mağdurun;

a) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına,

b) Vücudunda kemik kırılmasına,

c) Konuşmasında sürekli zorluğa,

d) Yüzünde sabit ize,

e) Yaşamını tehlikeye sokan bir duruma,

f) Gebe bir kadının çocuğunun vaktinden önce doğmasına,

Neden olmuşsa, birinci fıkraya göre belirlenen ceza, yarısı oranında artırılır.

(3) Taksirle yaralama fiili, mağdurun;

a) İyileşmesi olanağı bulunmayan bir hastalığa veya bitkisel hayata girmesine,

b) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin yitirilmesine,

c) Konuşma ya da çocuk yapma yeteneklerinin kaybolmasına,

d) Yüzünün sürekli değişikliğine,

e) Gebe bir kadının çocuğunun düşmesine,

Neçden olmuşsa, birinci fıkraya göre belirlenen ceza, bir kat artırılır.

KİŞİLERE
KARŞI
SUÇLAR

(4) Fiilin birden fazla kişinin yaralanmasına neden olması hâlinde, altı aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Asliye Ceza)

(5) Bilinçli taksir hâli hariç olmak üzere, bu maddenin kapsamına giren suçların soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır.

Açıklama: Taksire ilişkin hükümler bu madde açısından da geçerlidir. Yaralama kavramının içeriği bakımından kasten yaralama suçuna ilişkin kurallar uygulanır. Bu konuda 87. madde açıklamasına bakınız.

TCK m. 22/3, 73, 86 ve 87'ye; ÖNCEK m. 459 ve 460'a bakınız.

İnsan üzerinde deney

MADDE 90 - (1) İnsan üzerinde bilimsel bir deney yapan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(2) İnsan üzerinde yapılan rızaya dayalı bilimsel deneyin ceza sorumluluğunu gerektirmemesi için;

a) Deneyle ilgili olarak yetkili kurul veya makamlardan gerekli iznin alınmış olması,

b) Deneyin öncelikle insan dışı deney ortamında veya yeterli sayıda hayvan üzerinde yapılmış olması,

c) İnsan dışı deney ortamında veya hayvanlar üzerinde yapılan deneyler sonucunda ulaşılan bilimsel verilerin, varılmak istenen hedefe ulaşmak açısından bunların insan üzerinde de yapılmasını gerekli kılması,

d) Deneyin, insan sağlığı üzerinde öngörülebilir zararlı ve kalıcı bir etki bırakmaması,

e) Denei sırasında kişiye insan onuruyla bağdaşmayacak ölçüde acı verici yöntemlerin uygulanmaması,

f) Deneyle varılmak istenen amacın, bunun kişiye yüklediği külfete ve kişinin sağlığı üzerindeki tehlikeye göre daha ağır basması,

g) Deneyin mahiyet ve sonuçları hakkında yeterli bilgilendirmeye dayalı olarak açıklanan rızanın yazılı olması ve herhangi bir menfaat teminine bağlı bulunmaması,

Gerekir.

(3) (Değişik fıkra: 31.3.2005 - 5328/m. 7 ile) Çocuklar üzerinde bilimsel deneyin ceza sorumluluğunu gerektirmemesi için ikinci fıkrada aranan koşulların yanı sıra;

a) Yapılan deneyler sonucunda ulaşılan bilimsel verilerin, varılmak istenen hedefe ulaşmak açısından bunların çocuklar üzerinde de yapılmasını gerekli kılması,

b) Rıza açıklama yeteneğine sahip çocuğun kendi rızasının yanı sıra ana ve babasının veya vasisinin yazılı muvafakatinin de alınması,

c) Deneyle ilgili izin verecek yetkili kurullarda çocuk sağlığı ve hastalıkları uzmanının bulunması,

Gerekir.

(4) Hasta olan insan üzerinde rıza olmaksızın tedavi amaçlı denemede bulunan kişi, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Ancak, bilinen tıbbî müdahale yöntemlerinin

KİŞİLERE
KARŞI
SUÇLAR

uygulanmasının sonuç vermeyeceğinin anlaşılması üzerine, kişi üzerinde yapılan rızaya dayalı bilimsel yöntemlere uygun tedavi amaçlı deneme, ceza sorumluluğunu gerektirmez. Açıklanan rızanın, denemenin mahiyet ve sonuçları hakkında yeterli bilgilendirmeye dayalı olarak yazılı olması ve tedavinin uzman hekim tarafından bir hastane ortamında yapılması gerekir.

(5) Birinci fıkrada tanımlanan suçun işlenmesi sonucunda mağdurun yaralanması veya ölmesi hâlinde, kasten yaralama veya kasten öldürme suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

(6) Bu maddede tanımlanan suçların bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, tüzel kişi hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. (Sulh Ceza)

Açıklama: Maddenin (3). fıkrası "*Çocuklar üzerinde bilimsel deney hiçbir surette yapılamaz.*" şeklinde iken 5328 sayılı Kanun'un 7. maddesi ile maddeye işlendiği şekilde değiştirilmiştir. Böylece maddede öngörülen koşullar çerçevesinde çocuklar üzerinde bilimsel amaçlı çalışma yapılmasına olanak sağlanmıştır.

"Deney" terimi, bilimsel bir gerçeği göstermek, bir varsayımı kanıtlamak, bir kuralı doğrulamak amacıyla yapılan bir işlem olup, maddede, bilimsel çalışmaların ilk aşamalarına yönelik olarak kullanılmıştır.

"Deneme", bilimsel amaçlı deney çalışmalarının; henüz bir kesinliğe varmasa da, hastalığın tedavisi konusunda ulaştığı somut bazı faydalarından yola çıkarak hasta bir insana uygulanması işlemidir.

AY m. 17/2; TCK m. 77/1-e'ye bakınız. ÖNCEK'de bu konuda düzenleme yoktu..

Organ veya doku ticareti

MADDE 91 - (1) Hukuken geçerli rızaya dayalı olmaksızın, kişiden organ alan kimse, beş yıldan dokuz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Suçun konusunun doku olması hâlinde, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Asliye Ceza)

(2) Hukuka aykırı olarak, ölüden organ veya doku alan kimse, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

(3) Organ veya doku satın alan, satan, satılmasına aracılık eden kişi hakkında, birinci fıkrada belirtilen cezalara hükmolunur. (Asliye Ceza)

(4) Bir ve üçüncü fıkralarda tanımlanan suçların bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, sekiz yıldan onbeş yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur. (Ağır Ceza)

(5) Hukuka aykırı yollarla elde edilmiş olan organ veya dokuyu saklayan, nakleden veya aşıl原因an kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(6) Belli bir çıkar karşılığında organ veya doku teminine yönelik olarak ilan veya reklam veren veya yayınlayan kişi, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

(7) Bu maddede tanımlanan suçların bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, tüzel kişi hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. (Sulh Ceza)

(8) Birinci fıkrada tanımlanan suçun işlenmesi sonucunda mağdurun ölmesi hâlinde, kasten öldürme suçuna ilişkin hükümler uygulanır. (Ağır Ceza)

Açıklama: Fiili suç olmaktan çıkararak rızanın, hangi koşullarda geçerli olacağı 2238 sayılı Kanun'da düzenlenmiştir.

2238 sayılı Organ ve Doku Alınması, Saklanması ve Nakli Hakkında Kanun¹³ m. 3, 6, 8, 15'e ; MK m. 23'e; TCK m. 21/2, 23, 60, 81, 130/2, 220'ye bakınız. ÖNCEK'de bu konuda düzenleme yoktu.

Zorunluluk hâli

MADDE 92 - (1) Organ veya dokularını satan kişinin içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik koşullar göz önünde bulundurularak, hakkında verilecek cezada indirim yapılabileceği gibi, ceza vermekten de vazgeçilebilir.

Açıklama: TCK m. 91 açıklamasına bakınız. ÖNCEK'de bu konuda düzenleme yoktu..

Etkin pişmanlık

MADDE 93 - (1) Organ veya dokularını satan kişi, resmî makamlar tarafından haber alınmadan önce durumu mercisine haber vererek suçluların yakalanmalarını kolaylaştırırsa, hakkında cezaya hükmolunmaz.

(2) Bu suç haber alındıktan sonra, organ veya dokularını satan kişi, gönüllü olarak, suçun meydana çıkmasına ve diğer suçluların yakalanmasına hizmet ve yardım ederse; hakkında

¹³ 29.5.1979 tarih ve 2238 sayılı Organ ve Doku Alınması, Saklanması ve Nakli Hakkında Kanun, 3.6.1979 tarih ve 16655 sayılı RG'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Kanun'un 14. maddesi, başlığı ile birlikte 21.1.1982 tarih ve 2594 sayılı Kanun'la değiştirilmiştir.

verilecek cezanın, yardımın niteliğine göre, dörtte birden yarısına kadar indirilir.

Açıklama: TCK m. 91 açıklamasına bakınız. ÖNCEK' de bu konuda düzenleme yoktu.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İşkence ve Eziyet

İşkence

MADDE 94 - (1) Bir kişiye karşı insan onuruyla bağdaşmayan ve bedensel veya ruhsal yönden acı çekmesine, algılama veya irade yeteneğinin etkilenmesine, aşağılanmasına yol açacak davranışları gerçekleştiren kamu görevlisi hakkında üç yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Suçun;

a) Çocuğa, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye ya da gebe kadına karşı,

b) Avukata veya diğer kamu görevlisine karşı görevi dolayısıyla,

İşlenmesi hâlinde, sekiz yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) Fiilin cinsel yönden taciz şeklinde gerçekleşmesi hâlinde, on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(4) Bu suçun işlenişine iştirak eden diğer kişiler de kamu görevlisi gibi cezalandırılır.

(5) Bu suçun ihmali davranışla işlenmesi hâlinde, verilecek cezada bu nedenle indirim yapılmaz. (Ağır Ceza)

KİŞİLERE
KARŞI
SUÇLAR

Açıklama: 10 Şubat 1984 tarihli "İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi"nin 1. maddesinde işkence kavramı tanımlanmış ve kapsamı belirlenmiştir. Buna göre; "işkence" terimi, "bir kişiye veya üçüncü bir kişiye, bu kişinin veya üçüncü bir kişinin işlediği veya işlendiğinden şüphe edilen bir fiil sebebiyle, cezalandırmak amacıyla, bilgi veya itiraf elde etmek için veya ayırım gözeten herhangi bir sebep dolayısıyla bir kamu görevlisinin veya bu sıfatla hareket eden bir başka kişinin teşviki veya rızası veya muvafakatiyle uygulanan fiziki veya manevi ağır acı veya ızdırap veren bir fiil anlamına gelir. Bu yalnızca yasal yaptırımların uygulanmasından doğan, doğasında olan veya arzi olarak husule gelen acı veya ızdırabı içermez."

Sözleşme, Taraf Devletleri, yetkisi altındaki ülkelere işkence olaylarını önlemek için etkili kanuni, idari, adli veya başkaca tedbirleri almakla yükümlü tutmuştur. Her Taraf Devlet, "tüm işkence eylemlerinin kendi ceza kanunlarına göre suç olmasını sağlayacaktır... Her Taraf Devlet, fiilleri ağırlıklarını dikkate alarak uygun müeyyidelerle cezalandıracaktır" (m. 4).

İşkence ile ilgili olarak bu Sözleşme'de taraf devletlere yüklenen yükümlülüklerin "işkence derecesine varmayan diğer zalimane, gayri insani veya küçültücü muamele veya ceza gibi fiiller" açısından da geçerli olduğu kabul edilmiştir (m. 16).

Türkiye, ayrıca, 26 Kasım 1987 tarihli "İşkencenin ve Gayri-insani ya da Küçültücü Ceza veya Muamelenin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi"ni onaylamıştır. Sözleşme'nin 3. maddesinde "Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlere tabi tutulamaz." hükmüne yer verilmiştir.

İşkence suçunun faili kamu görevlisi olabilir. Suçun mağduru ise şüpheli veya sanıkla sınırlı değildir; tanık ve hatta kamu görevlisi de bu suçun mağduru olabilir.

Ayrıca ÇHS m. 37/a; İHEB m. 5; İHAS m. 3; AY m. 17/3 ve 38/5; AKDK¹⁴ m. 1-4'e ve CMK m. 135/6; TCK m. 105; ÖNCEK m. 243, 452 ve 456'ya bakınız.

Neticesi sebebiyle ağırlaşmış işkence

MADDE 95 - (1) İşkence fiilleri, mağdurun;

a) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına,

b) Konuşmasında sürekli zorluğa,

c) Yüzünde sabit ize,

d) Yaşamını tehlikeye sokan bir duruma,

e) Gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun vaktinden önce doğmasına,

Neden olmuşsa, yukarıdaki maddeye göre belirlenen ceza, yarı oranında artırılır.

(2) İşkence fiilleri, mağdurun;

a) İyileşmesi olanağı bulunmayan bir hastalığa veya bit-kisel hayata girmesine,

b) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin yitirilmesine,

c) Konuşma ya da çocuk yapma yeteneklerinin kaybolmasına,

¹⁴ Ailenin Korunmasına Dair Kanun (14.1.1998 tarih ve 4320 sayılı) 17.1.1998 tarih ve 23233 sayılı *Resmî Gazete*'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

KİŞİLERE
KARŞI
SUÇLAR

d) Yüzünün sürekli değişikliğine,

e) Gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun düşmesine,

Neden olmuşsa, yukarıdaki maddeye göre belirlenen ceza, bir kat artırılır.

(3) İşkence fiillerinin vücutta kemik kırılmasına neden olması hâlinde, kırığın hayat fonksiyonlarındaki etkisine göre sekiz yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Ağır Ceza)

(4) İşkence sonucunda ölüm meydana gelmişse, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur. (Ağır Ceza)

Açıklama: TCK m. 94'ün açıklamasına ve CMK m. 135/6; ÖNCEK in. 243/2'ye bakınız.

Eziyet

MADDE 96 - (1) Bir kimsenin eziyet çekmesine yol açacak davranışları gerçekleştiren kişi hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Yukarıdaki fıkra kapsamına giren fiillerin;

a) Çocuğa, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye ya da gebe kadına karşı,

b) Üstsoy veya altsoya, babalık veya analığa ya da eşe karşı,

İşlenmesi hâlinde, kişi hakkında üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Asliye Ceza)

Açıklama: Eziyet, bir kişiye karşı sistematik bir şekilde ve belli bir süreç içinde insan onuru ile bağdaşmayan ve be-

densel veya ruhsal yönden acı çekmesine, aşağılanmasına yol açacak davranışlardır. Aslında sistematik bir şekilde işlenen kasten yaralama, hakaret, tehdit ve cinsel taciz fiilleri eziyet suçunun maddi unsurunu oluştururlar. TCK m. 94'ün açıklamasına bakınız.

ÖNCEK' de bu konuda düzenleme yoktu.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Koruma, Gözetim, Yardım veya Bildirim Yükümlülüğünün İhlali

Terk

MADDE 97 - (1) Yaşı veya hastalığı dolayısıyla kendini idare edemeyecek durumda olan ve bu nedenle koruma ve gözetim yükümlülüğü altında bulunan bir kimseyi kendi hâline terk eden kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

(2) Terk dolayısıyla mağdur bir hastalığa yakalanmış, yaralanmış veya ölmüşse, neticesi sebebiyle ağırlanmış suç hükümlerine göre cezaya hükmolunur.

Açıklama: ÇHS m. 8/1, 34, 37/a, 40; AY m. 41; MK m. 328, 335, 347; AKDK m. 1-4; TCK m. 21/2, 23, 83 ve 88'e ve ÖNCEK m. 473, 474, 475'e bakınız.

Yardım veya bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi

MADDE 98 - (1) Yaşı, hastalığı veya yaralanması dolayısıyla ya da başka herhangi bir nedenle kendini idare ede-

KİŞİLERE
KARŞI
SUÇLAR

meyecek durumda olan kimseye hâl ve koşulların elverdiği ölçüde yardım etmeyen ya da durumu derhâl ilgili makamlara bildirmeyen kişi, bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

(2) Yardım veya bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi dolayısıyla kişinin ölmesi durumunda, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Asliye Ceza)

Açıklama: Gerekçeye göre; "maddede belirtilen durumlarda bulunan kişilere gerekli müdahalenin yapılabilmesine yönelik olarak bir teşkilatlanmanın olduğu yerlerde, kişilerin yardım için girişimde bulunmaması suç oluşturmaz. Ancak ilgili makamların bu durumdan haberdar olmaması halinde, kişilerin durumu derhal ilgili makamlara bildirme yükümlülüğü vardır." Maddede yazılı suç, bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi ile oluşur.

ÖNCEK m. 476, 527'ye bakınız.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çocuk Düşürtme, Düşürme veya Kısırlaştırma

Çocuk düşürtme

MADDE 99 - (1) Rızası olmaksızın bir kadının çocuğunu düşürten kişi, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(2) Tıbbi zorunluluk bulunmadığı hâlde, rızaya dayalı olsa bile, gebelik süresi on haftadan fazla olan bir kadının çocuğunu düşürten kişi, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu durumda, çocuğunun düşürtülmesine rıza gösteren kadın hakkında bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur. (Asliye Ceza)

(3) Birinci fıkrada yazılı fiil kadının beden veya ruh sağlığı bakımından bir zarara uğramasına neden olmuşsa, kişi altı yıldan oniki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır; fiilin kadının ölümüne neden olması hâlinde, onbeş yıldan yirmi yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Ağır Ceza)

(4) İkinci fıkrada yazılı fiil kadının beden veya ruh sağlığı bakımından bir zarara uğramasına neden olmuşsa, kişi üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır; fiilin kadının ölümüne neden olması hâlinde, dört yıldan sekiz yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Asliye Ceza)

(5) Rızaya dayalı olsa bile, gebelik süresi on haftayı doldurmamış olan bir kadının çocuğunun yetkili olmayan bir kişi tarafından düşürtülmesi hâlinde; iki yıldan dört yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan diğer fiiller yetkili olmayan bir kişi tarafından işlendiği takdirde, bu fıkralara göre verilecek ceza, yarı oranında artırılarak hükmolunur. (Asliye Ceza)

(6) Kadının mağduru olduğu bir suç sonucu gebe kalması hâlinde, süresi yirmi haftadan fazla olmamak ve kadının rızası olmak koşuluyla, gebeliği sona erdirene ceza verilmez. Ancak, bunun için gebeliğin uzman hekimler tarafından hastane ortamında sona erdirilmesi gerekir.

Açıklama: NPK'ya¹⁵ göre, gebeliğin onuncu haftası doluncaya kadar annenin sağlığı açısından tıbbi sakınca olmadığı takdirde istek üzerine sona erdirilmesi mümkündür. Evli olan kadının eşinin de rızası gerekir (NPK m. 5, 6). TCK m. 76/d'ye ve ÖNCEK m. 468, 470, 472'ye bakınız.

¹⁵ 24.5.1983 tarih ve 2827 sayılı Nüfus Planlaması Hakkında Kanun RG'nin 27.5.1983 tarih ve 18059 sayısında yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Çocuk düşürme

MADDE 100 - (1) Gebelik süresi on haftadan fazla olan kadının çocuğunu isteyerek düşürmesi hâlinde, bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur. (Sulh Ceza)

Açıklama: Adli para cezasının alt sınırı için TCK m. 52/1'e bakınız. TCK m. 99 açıklamasına ve ÖNCEK m. 469'a bakınız.

Kısırlaştırma

MADDE 101 - (1) Bir erkek veya kadını rızası olmaksızın kısırlaştıran kimse, üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Fiil, kısırlaştırma işlemi yapma yetkisi olmayan bir kimse tarafından yapılırsa, ceza üçte bir oranında artırılır.

(2) Rızaya dayalı olsa bile, kısırlaştırma fiilinin yetkili olmayan bir kişi tarafından işlenmesi hâlinde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Asliye Ceza)

Açıklama: Kısırlaştırmanın (Sterilizasyon) suç sayılmasının dayanağını NPK hükümleri oluşturmaktadır. Bu Kanun'a göre kısırlaştırma devletin gözetimi ve denetimi altında yapılır (m. 2). Sterilizasyon, "bir erkek veya kadının çocuk yapma kabiliyetinin cinsi ihtiyaçlarını tatminine mani olmadan izalesi için yapılan müdahale" olarak tanımlanmıştır (m. 4). ÖNCEK m. 471'e bakınız.

ALTINCI BÖLÜM

Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar

Cinsel saldırı

MADDE 102 - (1) Cinsel davranışlarla bir kimsenin vücut dokunulmazlığını ihlâl eden kişi, mağdurun şikâyeti üzerine,

iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(2) Fiilin vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle işlenmesi durumunda, yedi yıldan oniki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Bu fiilin eşe karşı işlenmesi hâlinde, soruşturma ve kovuşturmanın yapılması mağdurun şikâyetine bağlıdır. (Ağır Ceza)

(3) Suçun;

a) Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,

b) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,

c) Üçüncü derece dahil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı,

d) Silâhla veya birden fazla kişi tarafından birlikte,

İşlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilen cezalar yarı oranında artırılır.

(4) Suçun işlenmesi sırasında mağdurun direncinin kırılmasını sağlayacak ölçünün ötesinde cebir kullanılması durumunda kişi ayrıca kasten yaralama suçundan dolayı cezalandırılır.

(5) Suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması hâlinde, on yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur. (Ağır Ceza)

(6) Suç sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü hâlinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur. (Ağır Ceza)

KİŞİLERE
KARŞI
SUÇLAR

Açıklama: Maddenin birinci fıkrasında suçun temel şekli tanımlanmıştır. Burada tanımı yapılan suçun oluşabilmesi için, *“kişinin vücudu üzerinde gerçekleştirilen, fakat cinsel ilişkiye varmayan davranışların, cinsel arzuları tatmine yönelik”* olması şarttır.

Buna karşılık suçun, maddenin ikinci fıkrasında tanımlanan nitelikli halinin oluşabilmesi açısından, davranışın cinsel arzuların tatmini amacına yönelik olması gerekmektedir.

Erişkin kişilere karşı gerçekleştirilen cinsel davranışlar bakımından rızanın varlığı, ceza sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

TCK m. 6/1-f, 73, 86, 108'e; CMK m. 135/6; bakınız.

Cinsel saldırı suçları ÖNCEK'in *“Adabı Umumiye ve Nizamı Aile Aleyhine Cürümler”* başlıklı Sekizinci Babının Birinci Faslında *“Cebren ırza geçen, küçüklüğü baştan çıkararak ve iffete taarruz edenler”* başlığı altında 414 - 428. maddelerde düzenlenmiştir.

Çocukların cinsel istismarı

MADDE 103 - (1) Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel istismar deyiminden;

a) Onbeş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış,

b) Diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar,

Anlaşılır. (Asliye Ceza)

(2) Cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, sekiz yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Ağır Ceza)

(3) (Değişik: 29.6.2005 - 5377/m. 12 ile) Cinsel istismarın üstsoy, ikinci veya üçüncü derecede kan hısmı, üvey baba, evlat edinen, vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, sağlık hizmeti veren veya koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunan diğer kişiler tarafından ya da hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle veya birden fazla kişi tarafından birlikte gerçekleştirilmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(4) Cinsel istismarın, birinci fıkranın (a) bendindeki çocuklara karşı cebir veya tehdit kullanmak suretiyle gerçekleştirilmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(5) Cinsel istismar için başvuru olan cebir ve şiddetin kasten yaralama suçunun ağır neticelerine neden olması hâlinde, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

(6) Suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması hâlinde, onbeş yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur. (Ağır Ceza)

(7) Suçun mağdurun bitkisel hayata girmesine veya ölümüne neden olması durumunda, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur. (Ağır Ceza)

Açıklama: Cinsel istismar kavramı;

a. On beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte maruz kaldığı fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algı-

KİŞİLERE
KARŞI
SUÇLAR

lama yeteneği gelişmemiş olan kişilere karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranışlar ile,

b. On beş yaşını tamamlamış ve maruz kaldığı fiilin anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmiş olan çocuklara karşı cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışları,

Kapsar.

5377 Değişikliğinden önce, çocuklara karşı cinsel istismarın birden fazla kişi tarafından birlikte gerçekleştirilmesi ağırlatıcı sebep olarak düzenlenmemiştir. 5377 Değişikliği ile; çocuklara karşı cinsel istismarın birden fazla kişi tarafından birlikte gerçekleştirilmesi hâli, ağırlatıcı sebeplerden biri olarak eklenmiştir.

Değiştirilen üçüncü fıkra hükmü şöyle idi: "(3) Cinsel istismarın üstsoy, ikinci veya üçüncü derecede kan hısmı, üvey baba, evlat edinen, vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, sağlık hizmeti veren veya koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunan diğer kişiler tarafından ya da hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle gerçekleştirilmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır."

ÇHS Ek Çocuk Satışı, Çocuk Fahişeliği ve Çocuk Pornografisi ile İlgili Seçmeli Protokol'e bakınız. TCK m. 86, 102, 106, 108; CMK m. 135/6, 140, 248; ÖNCEK m. 414, 415, 416, 417, 418'e bakınız.

Reşit olmayanla cinsel ilişki

MADDE 104 - (1) Cebir, tehdit ve hile olmaksızın, onbeş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi, şikâyet üzerine, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

(2) *Anayasa Mahkemesi'nin 23.11.2005 - 2005/103-89 E. ve K. Sayılı iptal Kararı ile, bu fıkra yürürlükten kaldırılmıştır.*¹⁶

Açıklama: Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilen ikinci fıkraya şöyle idi. "Fail mağdurdan beş yaştan daha büyük ise, şikâyet koşulu aranmaksızın, cezası iki kat artırılır."

TCK m. 73, 106, 108'e ve ÖNCEK m. 416/3'e bakınız.

Cinsel taciz

MADDE 105 - (1) Bir kimseyi cinsel amaçlı olarak taciz eden kişi hakkında, mağdurun şikâyeti üzerine, üç aydan iki yıla kadar hapis cezasına veya adli para cezasına hükmolunur.

(2) (Değişik: 29.6.2005 - 5377/m. 13 ile) Bu fiiller; hiyerarşi, hizmet veya eğitim ve öğretim ilişkisinden ya da aile içi ilişkiden kaynaklanan nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle ya da aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan yararlanılarak işlendiği takdirde, yukarıdaki fıkra göre verilecek ceza yarı oranında artırılır. Bu fiil nedeniyle mağdur; işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalmış ise, verilecek ceza bir yıldan az olamaz. (Sulh Ceza)

¹⁶ Sandıklı Asliye Ceza Mahkemesi ile Akdağmadeni ve Çorlu Sulh Ceza Mahkemeleri tarafından, Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Kanun'un 28. maddeleri uyarınca itiraz yolu ile gönderilen davaların birleştirilerek yapılan incelemesi sonunda Anayasa Mahkemesi'nce, 23.11.2005 tarih ve 2005/103- 89 sayılı ile, 104. maddenin 2. fıkrasının Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan "hukuk devleti" ve 10. maddesinde ifade edilen "Kanun önünde eşitlik" ilkelerine aykırı olduğuna ve iptaline karar verilmiştir (RG, 25.02.2006-26091).

104. maddenin 1. fıkrasının iptaline karar verilmesi istemiyle Adana 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nce yapılan itiraz başvurusuyla gelen dava, Anayasa Mahkemesi'nin E. 2006/017 sayısında kayıtlıdır. Bu konuda henüz bir karar verilmemiştir.

KİŞİLERE
KARŞI
SUÇLAR

Açıklama: Cinsel taciz, “vücut dokunulmazlığının ihlali niteliği taşımayan, fakat cinsel yönden, ahlâk temizliğine aykırı olarak mağduru rahatsız eden” davranışlarda bulunmaktır.

Maddenin 2. fıkrası, cinsel taciz suçunun, “eğitim ve öğretim ilişkisinden veya aile içi ilişkiden kaynaklanan nüfuzun kötüye kullanılması suretiyle işlenmesi halini de, bu suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli bir unsur olarak saymak amacıyla,” 29.6.2005 tarihli ve 5377 sayılı Kanun’la değiştirilmiştir.

Değiştirilen ikinci fıkra şöyle idi: “(2) Bu fiiller, hiyerarşi veya hizmet ilişkisinden kaynaklanan nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle ya da aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan yararlanılarak işlendiği takdirde, yukarıdaki fıkraya göre verilecek ceza yarı oranında artırılır. Bu fiil nedeniyle mağdur işi terk etmek mecburiyetinde kalmış ise, verilecek ceza bir yıldan az olamaz.”

TCK m. 73’e ve ÖNCEK m. 421’e bakınız.

YEDİNCİ BÖLÜM

Hürriyete Karşı Suçlar

Tehdit

MADDE 106 - (1) Bir başkasını, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden bahisle tehdit eden kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Malvarlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından veya sair bir kötülük edeceğinden bahisle tehditte ise, mağdurun şikâyeti üzerine, altı aya kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur. (Sulh Ceza)

(2) Tehdidin;

a) Silâhla,

b) Kişinin kendisini tanınmayacak bir hâle koyması suretiyle, imzasız mektupla veya özel işaretlerle,

c) Birden fazla kişi tarafından birlikte,

d) Var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak,

İşlenmesi hâlinde, fail hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Asliye Ceza)

(3) Tehdit amacıyla kasten öldürme, kasten yaralama veya malvarlığına zarar verme suçunun işlenmesi hâlinde, ayrıca bu suçlardan dolayı ceza verilir.

Açıklama: ÖNCEK’de tehdidin yöneldiği değerler arasında bir ayırım yapılmadığı halde, yeni düzenlemede tehdidin mağdurun kendisinin veya yakınının hayatı, vücudu veya cinsel dokunulmazlığına yönelik olması ile bunların dışında kalan değerler veya malvarlığına yönelik olması arasında bir ayırım yapılmıştır; son durumda bu suçun soruşturulması ve kovuşturulması mağdurun şikayetine bağlanmıştır.

TCK m. 6/1-f, 52, 61/8, 81, 82, 86, 87, 151, 152, 220’ye ve ÖNCEK m. 191, 190’a bakınız.

Şantaj

MADDE 107 - (1) Hakkı olan veya yükümlü olduğu bir şeyi yapacağından veya yapmayacağından bahisle, bir kimseyi kanuna aykırı veya yükümlü olmadığı bir şeyi yapmaya veya yapmamaya ya da haksız çıkar sağlamaya zorlayan kişi,

KİŞİLERE
KARŞI
SUÇLAR

bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) (Ek fıkra: 29.6.2005 - 5377/ m. 14 ile) Kendisine veya başkasına yarar sağlamak maksadıyla bir kişinin şeref veya saygınlığına zarar verecek nitelikteki hususların açıklanacağı veya isnat edileceği tehdidinde bulunulması halinde de birinci fıkraya göre cezaya hükmolunur. (Asliye Ceza)

Açıklama: Şantaj, "kişinin hak veya yükümlülüklerini kötüye kullanarak haksız bir çıkar sağlamaya çalışması ya da başkasını bir şeyi yapmaya veya yapmamaya mecbur etmesidir."

Adli para cezasının belirlenmesi konusunda TCK m. 52 ve 61/8'e ve ÖNCEK m. 188, 192'ya bakınız.

Cebir

MADDE 108 - (1) Bir şeyi yapması veya yapmaması ya da kendisinin yapmasına müsaade etmesi için bir kişiye karşı cebir kullanılması hâlinde, kasten yaralama suçundan verilecek ceza üçte birinden yarısına kadar artırılarak hükmolunur.

Açıklama: Cebir, "kişiye karşı fizik güç kullanmak suretiyle onun veya bir üçüncü kişinin iradesi ve davranışları üzerinde zorlayıcı bir etki meydana getirilmesidir." Bu niteliği itibarıyla cebir, aynı zamanda kasten yaralama suçunu oluşturmaktadır. Ancak burada cebir, kişiye, "bir şeyi yapması veya yapmaması ya da bir şeyin yapılmasına müsaade etmesi için" uygulanmaktadır.

TCK m. 86'ya bakınız. ÖNCEK'de "cebir" ayrı bir suç olarak düzenlenmemiştir.

Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma

MADDE 109 - (1) Bir kimseyi hukuka aykırı olarak bir yere gitmek veya bir yerde kalmak hürriyetinden yoksun bırakan kişiye, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Kişi, fiili işlemek için veya işlediği sırada cebir, tehdit veya hile kullanırsa, iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) Bu suçun;

a) Silâhla,

b) Birden fazla kişi tarafından birlikte,

c) Kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle,

d) Kamu görevinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,

e) Üstsoy, altsoy veya eşe karşı,

f) Çocuğa ya da beden veya ruh bakımından kendini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,

İşlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza bir kat artırılır.

(4) Bu suçun mağdurun ekonomik bakımdan önemli bir kaybına neden olması hâlinde, ayrıca bin güne kadar adli para cezasına hükmolunur.

(5) Suçun cinsel amaçla işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek cezalar yarı oranında artırılır.

(6) Bu suçun işlenmesi amacıyla veya sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâllerinin

KİŞİLERE
KARŞI
SUÇLAR

gerçekleşmesi durumunda, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır. (Asliye Ceza)

Açıklama: Bu suç ile korunan hukukî değer, kişilerin hareket edebilme hürriyetidir; dolayısıyla kişinin bir yerde kalma veya bir yere gitme hürriyetinin hukuka aykırı olarak ihlâl edilmesiyle bu suç oluşmaktadır.

AY m. 17/5, 19/1; TCK m. 6/1-b, c, f, 102, 103, 105, 106, 108'e ve ÖNCEK m. 179, 180/1, 181, 182, 184 185, 429, 430, 431, 432, 433, 434'e bakınız.

Etkin pişmanlık

MADDE 110 - (1) Yukarıdaki maddede tanımlanan suçu işleyen kişi, bu suç nedeniyle soruşturmaya başlanmadan önce mağdurun şahsına zararı dokunmaksızın, onu kendiliğinden güvenli bir yerde serbest bırakacak olursa cezanın üçte ikisine kadarı indirilir.

Açıklama: ÖNCEK m. 180/2 ve TCK m. 109'a bakınız.

Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması

MADDE 111 - (1) Tehdit, şantaj, cebir veya kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçlarının işlenmesi sonucunda yararına haksız menfaat sağlanan tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. (Sulh Ceza)

Açıklama: TCK m. 60, 106 - 110'a bakınız. ÖNCEK' de bu konuda düzenleme yoktu.

Eğitim ve öğretimin engellenmesi

MADDE 112 - (1) Cebir veya tehdit kullanılarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla;

a) Devletçe kurulan veya kamu makamlarının verdiği izne dayalı olarak yürütülen her türlü eğitim ve öğretim faaliyetlerine,

b) Öğrencilerin toplu olarak oturdukları binalara veya bunların eklentilerine girilmesine veya orada kalınmasına,

Engel olunması hâlinde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Asliye Ceza)

Açıklama: AY m. 42; TCK m. 106, 108'e ve ÖNCEK m. 188/6-9'e bakınız.

Kamu kurumu veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının faaliyetlerinin engellenmesi

MADDE 113 - (1) Cebir veya tehdit kullanılarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla, kamu kurumu faaliyetinin yürütülmesine engel olunması hâlinde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Asliye Ceza)

Açıklama: TCK m. 106, 108 ve 112'ye ve ÖNCEK m. 188/5'e bakınız.

Siyasî hakların kullanılmasının engellenmesi

MADDE 114 - (1) Bir kimseye karşı;

a) Bir siyasî partiye üye olmaya veya olmamaya, siyasî partinin faaliyetlerine katılmaya veya katılmamaya, siyasî partiden veya siyasî parti yönetimindeki görevinden ayrılmaya,

b) Seçim yoluyla gelinen bir kamu görevine aday olmaya veya seçildiği görevden ayrılmaya,

Zorlamak amacıyla, cebir veya tehdit kullanan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Cebir veya tehdit kullanılarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla bir siyasî partinin faaliyetlerinin engellenmesi hâlinde, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Asliye Ceza)

Açıklama: AY m. 67, 68'e ve Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasî Haklar Sözleşmesi'ne¹⁷ ve ÖNCEK m. 174'e bakınız.

Maddenin birinci fıkrasında yazılı suç, teşebbüs suçu niteliğindedir.

İnanç, düşünce ve kanaat hürriyetinin kullanılmasını engelleme

MADDE 115 - (1) Cebir veya tehdit kullanarak, bir kimseyi dinî, siyasî, sosyal, felsefi inanç, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya veya değiştirmeye zorlayan ya da bunları açıklamaktan, yaymaktan meneden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Dinî ibadet ve ayinlerin toplu olarak yapılmasının, cebir veya tehdit kullanılarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla engellenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkraya göre ceza verilir. (Asliye Ceza)

¹⁷ Türkiye bu sözleşmeyi 15.8.2000 tarihinde imzalamış, 18.6.2003 tarih ve 25142 sayılı RG'de yayımlanan 4.6.2003 tarih ve 4868 sayılı Kanun'la onaylamıştır.

Açıklama: AY m. 24; TCK m. 106, 108'e ve ÖNCEK m. 175, 176, 177, 178, 188'e bakınız.

Konut dokunulmazlığının ihlâli

MADDE 116 - (1) Bir kimsenin konutuna, konutunun eklentilerine rızasına aykırı olarak giren veya rıza ile girdikten sonra buradan çıkmayan kişi, mağdurun şikâyeti üzerine, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

(2) (*Değişik: 31.3.2005 - 5328/8 m. ile*) Birinci fıkra kapsamına giren fiillerin, açık bir rızaya gerek duyulmaksızın girilmesi mutad olan yerler dışında kalan işyerleri ve eklentileri hakkında işlenmesi hâlinde, mağdurun şikâyeti üzerine altı aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur. (Sulh Ceza)

(3) (*Değişik: 31.3.2005 - 5328/8 m. ile*) Evlilik birliğinde aile bireylerinden ya da konutun veya işyerinin birden fazla kişi tarafından ortak kullanılması durumunda, bu kişilerden birinin rızası varsa, yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanmaz. Ancak bunun için rıza açıklamasının meşru bir amaca yönelik olması gerekir.

(4) Fiilin, cebir veya tehdit kullanılmak suretiyle ya da gece vakti işlenmesi hâlinde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Asliye Ceza)

Açıklama: Maddenin ikinci ve üçüncü fıkraları, bu fıkralarda ceza yaptırımına bağlanan eylemlerin şikâyete tabi olduğuna açıklık getirmek amacıyla, 31.3.2005 tarihli ve 5328 sayılı Kanun'la değiştirilmiştir.

KİŞİLERE
KARŞI
SUÇLAR

Suçun soruşturma ve kovuşturması ÖNCEK’de olduğu gibi şikayet koşuluna bağlıdır. Konutun birden fazla kişi tarafından ortak kullanılması ve evlilik birliğinde aile bireylerinden birinin rızası ile konuta girilmiş olması durumu ÖNCEK’de açık olarak düzenlenmemiştir.

5328 Değişikliği ile; üçüncü fıkrada tanımlanan eylemin şikayete tabi olduğuna açıklık getirilmiştir.

5328 Değişikliğinden önce ikinci ve üçüncü fıkralar hükümleri şöyle idi:

“(2) Evlilik birliğinde aile bireylerinden veya konutun birden fazla kişi tarafından ortak kullanılması durumunda bu kişilerden birinin rızası varsa, yukarıdaki fıkra hükmü uygulanmaz. Ancak bunun için rıza açıklamasının meşru bir amaca yönelik olması gerekir.”

“(3) Birinci fıkra kapsamına giren fiillerin, açık bir rızaya gerek duyulmaksızın girilmesi mutat olan yerler dışında kalan işyerleri ve eklentileri hakkında işlenmesi hâlinde, altı aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolünür.”

AY m. 21; TCK m. 7, 73, 106, 108’e ve ÖNCEK m. 193, 194’e bakınız.

İş ve çalışma hürriyetinin ihlâli

MADDE 117 - (1) Cebir veya tehdit kullanarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla, iş ve çalışma hürriyetini ihlâl eden kişiye, mağdurun şikâyeti hâlinde, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası verilir. (Sulh Ceza)

(2) Çaresizliğini, kimsesizliğini ve bağıllığını sömürmek suretiyle kişi veya kişileri ücretsiz olarak veya sağladığı hizmet

ile açık bir şekilde orantısız düşük bir ücretle çalıştıran veya bu durumda bulunan kişiyi, insan onuru ile bağdaşmayacak çalışma ve konaklama koşullarına tâbi kılan kimseye altı aydan üç yıla kadar hapis veya yüz günden az olmamak üzere adli para cezası verilir. (Asliye Ceza)

(3) Yukarıdaki fıkrada belirtilen durumlara düşürmek üzere bir kimseyi tedarik veya sevk veya bir yerden diğer bir yere nakleden kişiye de aynı ceza verilir. (Asliye Ceza)

(4) Cebir veya tehdit kullanarak, işçiyi veya işverenlerini ücretleri azaltıp çoğaltmaya veya evvelce kabul edilenlerden başka koşullar altında anlaşmalar kabulüne zorlayan ya da bir işin durmasına, sona ermesine veya durmanın devamına neden olan kişiye altı aydan üç yıla kadar hapis cezası verilir. (Asliye Ceza)

Açıklama: Bu madde ile Anayasa'nın 48. maddesinde güvence altına alınan çalışma ve sözleşme hürriyetinin ihlali cezalandırılmıştır.

AY m. 18, 48, 49, 50, 53, 54, 55; TCK m. 52, 61/8, 106, 108'e ve ÖNCEK m. 201, 201/a 201/b' ye bakınız.

Sendikal hakların kullanılmasının engellenmesi

MADDE 118 - (1) Bir kimseye karşı bir sendikaya üye olmaya veya olmamaya, sendikanın faaliyetlerine katılmaya veya katılmamaya, sendikadan veya sendika yönetimindeki görevinden ayrılmaya zorlamak amacıyla, cebir veya tehdit kullanan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

(2) Cebir veya tehdit kullanılarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla bir sendikanın faaliyetlerinin engellenmesi

KİŞİLERE
KARŞI
SUÇLAR

hâlinde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.
(Asliye Ceza)

Açıklama: AY m. 51'e; TCK m. 106, 108'e; Sen. K.¹⁸ m. 20, 31, 59'a ve GLK¹⁹ m. 70-81'e bakınız. ÖNCEK' de bu konuda düzenleme yoktu.

Ortak hüküm

MADDE 119 - (1) Eğitim ve öğretimin engellenmesi, kamu kurumu veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının faaliyetlerinin engellenmesi, siyasi hakların kullanılmasının engellenmesi, inanç, düşünce ve kanaat hürriyetinin kullanılmasını engelleme, konut dokunulmazlığının ihlâli ile iş ve çalışma hürriyetinin ihlâli suçlarının;

a) Silâhla,

b) Kişinin kendisini tanımayacak bir hâle koyması suretiyle, imzasız mektupla veya özel işaretlerle,

c) Birden fazla kişi tarafından birlikte,

d) Var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak,

e) Kamu görevinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle,

İşlenmesi hâlinde, verilecek ceza bir kat artırılır.

¹⁸ 5.5.1983 tarih ve 2821 sayılı Sendikalar Kanunu 7.5.1983 tarih ve 18040 sayılı RG'de yayımlanmıştır.

¹⁹ 5.5.1983 tarih ve 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu 7.5.1983 tarih ve 18040 sayılı RG'de yayımlanmıştır.

(2) Bu suçların işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâllerinin gerçekleşmesi durumunda, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

Açıklama: TCK m. 6/1-f, 112, 113, 114, 115, 116, 117 ve 220'ye bakınız.

ÖNCEK'de, bu maddede sayılan suçlara ilişkin ortak ağırlatıcı sebepler, her suçla ilişkin olarak ayrı ayrı düzenlenmişti.

Haksız arama

MADDE 120 - (1) Hukuka aykırı olarak bir kimsenin üstünü veya eşyasını arayan kamu görevlisine üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir. (Sulh Ceza)

Açıklama: İHEB m. 12; İHAS m. 8/1; AY m. 20, 38/5; CMK m. 116-120'ye ve ÖNCEK m. 183'e bakınız.

Dilekçe hakkının kullanılmasının engellenmesi

MADDE 121 - (1) Kişinin belli bir hakkı kullanmak için yetkili kamu makamlarına verdiği dilekçenin hukukî bir neden olmaksızın kabul edilmemesi hâlinde, fail hakkında altı aya kadar hapis cezasına hükmolunur. (Sulh Ceza)

Açıklama: AY m. 74; 4982 sayılı BEK ve BEY. bakınız.²⁰ Bu fiil ÖNCEK'de özel olarak düzenlenmemiştir.

²⁰ 09.10.2003 tarih ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu 24.10.2003 tarih ve 25269 sayılı RG'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bilgi Edinme Yönetmeliği de Bakanlar Kurulu'nun 19.4.2004 tarih ve 7189 sayılı kararı ile yürürlüğe konulmuştur.

Ayrımcılık

MADDE 122 - (1) (Değişik: 1.7.2005 – 5378/41 m. ile) Kişiler arasında dil, ırk, renk, cinsiyet, özürlülük, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım yaparak;

a) Bir taşınır veya taşınmaz malın satılmasını, devrini veya bir hizmetin icrasını veya hizmetten yararlanılmasını engelleyen veya kişinin işe alınmasını veya alınmamasını yukarıda sayılan hâllerden birine bağlayan,

b) Besin maddelerini vermeyen veya kamuya arz edilmiş bir hizmeti yapmayı reddeden,

c) Kişinin olağan bir ekonomik etkinlikte bulunmasını engelleyen,

Kimse hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası verilir. (Sulh Ceza)

Açıklama: Madde, 1.7.2005 tarihli ve 5378 sayılı *Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun*'la,²¹ kişiye fiziksel ve zihinsel özürlülüğü nedeniyle ayrımcılık yapmanın da bu suç kapsamına alınması amacıyla değiştirilmiştir. Bu maksatla, söz konusu Kanun'un 41. maddesi ile, 122. maddenin 1. fıkrasına, bu fıkrada geçen "*dil, ırk, renk, cinsiyet*" ibaresinden sonra gelmek üzere, "*özürlülük*" ibaresi eklenmiştir. Böylece özürlülük de ayrımcılık suçu kapsamına alınmıştır. Esasen *Özürlüler Kanunu*'nun temel esaslarından biri de, özürlülerin ve özürlülüğün her tür istismarına karşı sosyal politikalar

²¹ 5378 sayılı *Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun* 7.7.2005 tarihli ve 25868 sayılı *RG*'de yayımlanmıştır.

geliştirmek; özürllüer aleyhine ayrımcılık yapılmasını önlemektir. Ayrımcılıkla mücadele özürllüere yönelik politikaların temel esasıdır.

İHAS m. 14’de ayrımcılık yasaklanmıştır. İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme’ye Dair 4.11.2000 tarihinde Roma’da imzaya açılan 12 Numaralı Protokol ile de, Taraf Devletler, tam ve fiili olarak eşitliğin sağlanması için objektif ve makul sebeplerle gerekli tedbirleri almak yükümlülüğü altına girmişlerdir.

Anayasa’nın Eşitlik İlkesi başlıklı 10. maddesi de her türlü ayrımcılığı yasaklamıştır.

Ayrımcılık yasağı, temel hak ve özgürlüklerin kullanılmasında eşitliği kapsamaktadır.

Bu fiil ÖNCEK’de ayrı bir suç olarak düzenlenmemiştir. İHAS m. 14’e; Her Türlü İrk Ayrımcılığının Tasfiye Edilmesine Dair Uluslararası Sözleşme’ye; Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesine Dair Sözleşme ve bu Sözleşme’ye Ek Protokol’e; AY m. 10’a; 5378 sayılı Kanun’a; TCK m. 181, 182’ye ve Çevre Kanunu²² m. 14’e bakınız.

Kişilerin huzur ve sükununu bozma

MADDE 123 - (1) Sırf huzur ve sükununu bozmak amacıyla bir kimseye ısrarla; telefon edilmesi, gürültü yapılması ya da aynı maksatla hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulması hâlinde, mağdurun şikâyeti üzerine faile üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir. (Sulh Ceza)

²² 9.8.1983 tarih ve 2872 sayılı Çevre Kanunu 11.8.1983 tarih ve 18132 sayılı RG’de yayımlanmıştır.

KİŞİLERE
KARŞI
SUÇLAR

Açıklama: Bu suç ÖNCEK’de kabahat olarak düzenlenmişti. AY m. 17/1; TCK m. 73, 105 ve ÖNCEK m. 546’ya bakınız.

Haberleşmenin engellenmesi

MADDE 124 - (1) Kişiler arasındaki haberleşmenin hukuka aykırı olarak engellenmesi hâlinde, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur. (Sulh Ceza)

(2) Kamu kurumları arasındaki haberleşmeyi hukuka aykırı olarak engelleyen kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(3) Her türlü basın ve yayın organının yayınının hukuka aykırı bir şekilde engellenmesi hâlinde, ikinci fıkra hükmüne göre cezaya hükmolunur. (Asliye Ceza)

Açıklama: İHAS m. 8 ve AY m. 21, 28-30 ve ÖNCEK m. 195, 200’e bakınız.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Şerefe Karşı Suçlar

Hakaret

MADDE 125 - (1) (Değişik: 29.6.2005-5377/m. 15 ile) Bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat eden (...) veya sövmek suretiyle bir kiinsenin onur, şeref ve saygınlığına saldıran kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. Mağdurun gıyabında hakaretin cezalandırılabilmesi için fiilin en az üç kişiyle ihtilâl ederek işlenmesi gerekir. (Sulh Ceza)

(2) Fiilin, mağduru muhatap alan sesli, yazılı veya görünümlü bir iletiyle işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkrada belirtilen cezaya hükmolunur.

(3) Hakaret suçunun;

a) Kamu görevlisine karşı görevinden dolayı,

b) Dinî, siyasi, sosyal, felsefi inanç, düşünce ve kanaatlerini açıklamasından, değiştirmesinden, yaymaya çalışmasından, mensup olduğu dinin emir ve yasaklarına uygun davranmasından dolayı,

c) Kişinin mensup bulunduğu dine göre kutsal sayılan değerlerden bahisle,

İşlenmesi hâlinde, cezanın alt sınırı bir yıldan az olamaz. (Sulh Ceza)

(4) (Değişik: 29.6.2005 - 5377/m. 15 ile) Hakaretin alenen işlenmesi halinde ceza altıda biri oranında artırılır.

(5) (Değişik: 29.6.2005 - 5377/m. 15 ile) Kurul hâlinde çalışan kamu görevlilerine görevlerinden dolayı hakaret edilmesi hâlinde suç, kurulu oluşturan üyelere karşı işlenmiş sayılır. Ancak, bu durumda zincirleme suça ilişkin madde hükümleri uygulanır.

Açıklama: Sövme ve yakıştırmada bulunma ibarelerinin aynı anlama geldiğine dair eleştiriler ile suçun basın ve yayın yoluyla işlenmesinin, aleniyetin gerçekleşme şekillerinden birini oluşturması dikkate alınarak maddede 29.6.2005 tarihli ve 5377 sayılı Kanun'la değişiklik yapılmıştır.

Bu değişiklikle, maddenin birinci fıkrasında parantez içinde yer alan "ya da yakıştırmalarda bulunmak" ibaresi madde

KİŞİLERE
KARŞI
SUÇLAR

metninden çıkarılmış; suçun basın ve yayın yoluyla işlenmesi hali, hakaretin nitelikli hallerinden biri olarak görülmediğinden, dördüncü ve beşinci fıkralar yeniden düzenlenmiştir.

Değiştirilen dördüncü ve beşinci fıkralar ilk metinde şöyle idi:

“(4) Ceza, hakaretin alenen işlenmesi hâlinde, altıda biri; basın ve yayın yoluyla işlenmesi hâlinde, üçte biri oranında artırılır.”

“(5) Kurul hâlinde çalışan kamu görevlilerine görevlerinden dolayı hakaret edilmesi hâlinde suç, kurulu oluşturan üyelere karşı işlenmiş sayılır.”

Yapılan bu düzenlemeyle ÖNCEK ile benimsenen hakaret ve sövme suçu ayırımı kaldırılmıştır.

Hakaret suçuyla korunan hukuki değer, kişilerin şeref, haysiyet ve namusu, toplum içindeki itibarı, diğer fertler nezdindeki saygınlığıdır. Bu nedenle söz konusu değerleri rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnadında bulunmak veya soyut olarak sövmek hakaret suçunu oluşturur.

TCK m. 6/1-c, 43; MK m. 23-25'e ve ÖNCEK m. 266, 267, 268, 269, 480, 480/a, 482, 483, 487, 489 490'a bakınız.

Mağdurun belirlenmesi

MADDE 126 - (1) Hakaret suçunun işlenmesinde mağdurun ismi açıkça belirtilmemiş veya isnat üstü kapalı geçirilmiş olsa bile, eğer niteliğinde ve mağdurun şahsına yönelik bulunduğu duraksanmayacak bir durum varsa, hem ismi belirtilmiş ve hem de hakaret açıklanmış sayılır.

Açıklama: TCK m. 125 ve ÖNCEK m. 484'e bakınız.

İsnadın ispatı

MADDE 127 - (1) İsnat edilen ve suç oluşturan fiilin ispat edilmiş olması hâlinde kişiye ceza verilmez. Bu suç nedeniyle hakaret edilen hakkında kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararı verilmesi hâlinde, isnat ispatlanmış sayılır. Bunun dışındaki hâllerde isnadın ispat isteminin kabulü, ancak isnat olunan fiilin doğru olup olmadığının anlaşılmasında kamu yararı bulunmasına veya şikâyetçinin ispata razı olmasına bağlıdır.

(2) İspat edilmiş fiilinden söz edilerek kişiye hakaret edilmesi hâlinde, cezaya hükmedilir. .

Açıklama: AY m. 39'a ve TCK m. 125'e ve ÖNCEK m. 270, 480/a, 481'e bakınız.

İddia ve savunma dokunulmazlığı

MADDE 128 - (1) Yargı mercileri veya idarî makamlar nezdinde yapılan yazılı veya sözlü başvuru, iddia ve savunmalar kapsamında, kişilerle ilgili olarak somut isnadlarda ya da olumsuz değerlendirmelerde bulunulması hâlinde, ceza verilmez. Ancak, bunun için isnat ve değerlendirmelerin, gerçek ve somut vakialara dayanması ve uyumsuzlukla bağlantılı olması gerekir.

Açıklama: AY m. 36; TCK m. 125'e ve ÖNCEK m. 486'ya bakınız.

Haksız fiil nedeniyle veya karşılıklı hakaret

MADDE 129 - (1) Hakaret suçunun haksız bir fiile tepki olarak işlenmesi hâlinde, verilecek ceza üçte birine kadar indirilebileceği gibi, ceza vermekten de vazgeçilebilir.

KİŞİLERE
KARŞI
SUÇLAR

(2) Bu suçun, kasten yaralama suçuna tepki olarak işlenmesi hâlinde, kişiye ceza verilmez.

(3) Hakaret suçunun karşılıklı olarak işlenmesi hâlinde, olayın mahiyetine göre, taraflardan her ikisi veya biri hakkında verilecek ceza üçte birine kadar indirilebileceği gibi, ceza vermekten de vazgeçilebilir.

Açıklama: TCK m. 86, 87, 125; BK m. 41'e ve ÖNCEK m. 485'e bakınız.

Kişinin hatırasına hakaret

MADDE 130 - (1) Bir kimsenin öldükten sonra hatırasına en az üç kişiyle ihtilâl ederek hakaret eden kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. Ceza, hakaretin alenen işlenmesi hâlinde, altıda biri oranında artırılır. (Sulh Ceza)

(2) Bir ölünün kısmen veya tamamen ceset veya kemiklerini alan veya ceset veya kemikler hakkında tahkir edici fiillerde bulunan kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: TCK m. 52, 91/2'ye ve ÖNCEK m. 178'e bakınız.

Soruşturma ve kovuşturma koşulu

MADDE 131 - (1) Kamu görevlisine karşı görevinden dolayı işlenen hariç; hakaret suçunun soruşturulması ve kovuşturulması, mağdurun şikâyetine bağlıdır.

(2) Mağdur, şikâyet etmeden önce ölürse, veya suç ölmüş olan kişinin hatırasına karşı işlenmiş ise; ölenin ikinci dereceye

kadar üstsoy ve altsoyu, eş veya kardeşleri tarafından şikâyetle bulunulabilir.

KİŞİLERE
KARŞI
SUÇLAR

Açıklama: TCK m. 6/1-c, 73, 125, 130'a ve ÖNCEK m. 488'e bakınız.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar

Haberleşmenin gizliliğini ihlâl

MADDE 132 - (1) Kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlâl eden kimse, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. Bu gizlilik ihlâli haberleşme içeriklerinin kaydı suretiyle gerçekleşirse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Kişiler arasındaki haberleşme içeriklerini hukuka aykırı olarak ifşa eden kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(3) Kendisiyle yapılan haberleşmelerin içeriğini diğer tarafın rızası olmaksızın alenen ifşa eden kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

(4) Kişiler arasındaki haberleşmelerin içeriğinin basın ve yayın yolu ile yayınlanması hâlinde, ceza yarı oranında artırılır.

Açıklama: İHAS m. 8, AY m. 22; TCK m. 6/1-g'ye ve ÖNCEK m. 195, 196, 197, 200'e bakınız.

Kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması

MADDE 133 - (1) Kişiler arasındaki alenî olmayan konuşmaları, taraflardan herhangi birinin rızası olmaksızın bir aletle dinleyen veya bunları bir ses alma cihazı ile kaydeden kişi, iki aydan altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Katıldığı alenî olmayan bir söyleşiyi, diğer konuşanların rızası olmadan ses alma cihazı ile kayda alan kişi, altı aya kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(3) Yukarıdaki fıkralarda yazılı fiillerden biri işlenerek elde edildiği bilinen bilgilerden yarar sağlayan veya bunları başkalarına veren veya diğer kişilerin bilgi edinmelerini temin eden kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis ve bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Bu konuşmaların basın ve yayın yoluyla yayınlanması hâlinde de, aynı cezaya hükmolunur. (Sulh Ceza)

Açıklama: AY m. 22; CMK m. 135, 136, 137, 138/2, 250; PYSK Ek m. 7 (3.7.2005 - 5397 ile Değişik), JTYK Ek m. 5 (3.7.2005 - 5397 ile Değişik), MİTK m. 6 (3.7.2005 - 5397 ile Değişik), TCK m. 52, 61/8' e bakınız. ÖNCEK de bu konuda özel düzenleme yoktu.

Özel hayatın gizliliğini ihlâl

MADDE 134 - (1) Kişilerin özel hayatının gizliliğini ihlâl eden kimse, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. Gizliliğin görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle ihlâl edilmesi hâlinde, cezanın alt sınırı bir yıldan az olamaz. (Sulh Ceza)

(2) Kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri ifşa eden kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Fiilin basın ve yayın yoluyla işlenmesi hâlinde, ceza yarısı oranında artırılır. (Asliye Ceza)

Açıklama: AY m. 22; TCK m. 132, 133'e; CMK m. 139, 140'a ve ÖNCEK m. 198'e bakınız.

Kişisel verilerin kaydedilmesi

MADDE 135 - (1) Hukuka aykırı olarak kişisel verileri kaydeden kimseye altı aydan üç yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Kişilerin siyasî, felsefî veya dinî görüşlerine, ırkî kökenlerine; hukuka aykırı olarak ahlâkî eğilimlerine, cinsel yaşamlarına, sağlık durumlarına veya sendikal bağlantılarına ilişkin bilgileri kişisel veri olarak kaydeden kimse, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır. (Asliye Ceza)

Açıklama: Bu madde ile, Avrupa Konseyi bünyesinde hazırlanan "*Kişisel Nitelikteki Verilerin Otomatik İşleme Tâbi Tutulması Karşısında Şahısların Korunmasına Dair Sözleşme*"²³'nin ilgili hükümlerine geçerlilik tanınmıştır.

Gerçek kişiyle ilgili her türlü bilgi, kişisel veri olarak kabul edilmelidir.

ÖNCEK'de bu konuda özel düzenleme yoktu.

²³ Türkiye bu Sözleşme'yi 28 Ocak 1981 tarihinde imzalamıştır.

KİŞİLERE
KARŞI
SUÇLAR

Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme

MADDE 136 - (1) Kişisel verileri, hukuka aykırı olarak bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

Açıklama: CMK m. 134 ve TCK m. 135'e bakınız. ÖNCEK'te bu konuda özel düzenleme yoktu.

Nitelikli hâller

MADDE 137 - (1) Yukarıdaki maddelerde tanımlanan suçların;

- a) Kamu görevlisi tarafından ve görevinin verdiği yetki kötüye kullanılmak suretiyle,
- b) Belli bir meslek ve sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle,

İşlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Açıklama: TCK m. 6/1-c, 132-136'ya ve ÖNCEK m. 200'e bakınız.

Verileri yok etmeme

MADDE 138 - (1) Kanunların belirlediği sürelerin geçmiş olmasına karşın verileri sistem içinde yok etmekle yükümlü olanlara görevlerini yerine getirmediklerinde altı aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir. (Sulh Ceza)

Açıklama: CMK m. 137/3'e göre; dinlemeye ilişkin kayıtlar, uygulamaya son verildiği andan itibaren Cumhuriyet

Savcısı'nın denetimi altında on beş gün içinde yok edilerek durum bir tutanakla tespit edilir.

KİŞİLERE
KARŞI
SUÇLAR

ÖNCEK'de Bu konuda özel düzenleme yoktu.

Şikâyet

MADDE 139 - (1) Kişisel verilerin kaydedilmesi, verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme ve verileri yok etmeme hariç, bu bölümde yer alan suçların soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır.

Açıklama: TCK m. 73, 132-138'e ve ÖNCEK m. 199'a bakınız.

Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması

MADDE 140 - (1) Yukarıdaki maddelerde tanımlanan suçların işlenmesi dolayısıyla tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. (Sulh Ceza)

Açıklama: TCK m. 60, 132-138'e bakınız. ÖNCEK'de bu konuda özel düzenleme yoktu.

ONUNCU BÖLÜM

Malvarlığına Karşı Suçlar

Hırsızlık

MADDE 141 - (1) Zilyedinin rızası olmadan başkasına ait taşınır bir malı, kendisine veya başkasına bir yarar sağlamak maksadıyla bulunduğu yerden alan kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir. (Asliye Ceza)

(2) Ekonomik bir değer taşıyan her türlü enerji de, taşınır mal sayılır.

Açıklama: Sağlanmak istenen yarar maddi veya manevi olabilir. Suçun "almak" unsuru, mal üzerinde mağdurun zilyetliğine son verilmesiyle oluşur.

TCK m. 142'ye; CMK m. 248; MK m. 973, 976, 981, 983, 985 ve ÖNCEK m. 491'e bakınız.

Nitelikli hırsızlık

MADDE 142 - (1) Hırsızlık suçunun;

a) Kime ait olursa olsun kamu kurum ve kuruluşlarında veya ibadete ayrılmış yerlerde bulunan ya da kamu yararına veya hizmetine tahsis edilen eşya hakkında,

b) Herkesin girebileceği bir yerde bırakılmakla birlikte kilitlenmek suretiyle ya da bina veya eklentileri içinde muhafaza altına alınmış olan eşya hakkında,

c) Halkın yararlanmasına sunulmuş ulaşım aracı içinde veya bunların belli varış veya kalkış yerlerinde bulunan eşya hakkında,

d) Bir afet veya genel bir felâketin meydana getirebileceği zararları önlemek veya hafifletmek amacıyla hazırlanan eşya hakkında,

e) Adet veya tahsis veya kullanımları gereği açıkta bırakılmış eşya hakkında,

f) Elektrik enerjisi hakkında,

İşlenmesi hâlinde, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Asliye Ceza)

(2) Suçun;

a) Kişinin malını koruyamayacak durumda olmasından veya ölmesinden yararlanarak,

b) Elde veya üstte taşınan eşyayı çekip almak suretiyle ya da özel beceriyle,

c) Doğal bir afetin veya sosyal olayların meydana getirdiği korku veya kargaşadan yararlanarak,

d) Haksız yere elde bulunduran veya taklit anahtarla ya da diğer bir aletle kilit açmak suretiyle,

e) Bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle,

f) Tanınmamak için tedbir alarak veya yetkisi olmadığı hâlde resmî sıfat takınarak,

g) Barınak yerlerinde, sürüde veya açık yerlerde bulunan büyük veya küçük baş hayvan hakkında,

İşlenmesi hâlinde, üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Suçun, bu fıkranın (b) bendinde belirtilen surette, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda olan kimseye karşı işlenmesi halinde, verilecek ceza üçte biri oranına kadar artırılır. (Asliye Ceza)

(3) Suçun, sıvı veya gaz hâlindeki enerji hakkında ve bunların nakline, işlenmesine veya depolanmasına ait tesislerde işlenmesi hâlinde, ikinci fıkraya göre cezaya hükmolunur. Bu fiilin bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, onbeş yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur. (Ağır Ceza)

KİŞİLERE
KARŞI
SUÇLAR

Açıklama: TCK m. 52, 61/8, 141'e; CMK m. 248 ve ÖNCEK m. 492, 493'e bakınız.

Suçun gece vakti işlenmesi

MADDE 143 - (1) Hırsızlık suçunun gece vakti işlenmesi hâlinde, verilecek ceza üçte birine kadar artırılır.

Açıklama: Gece vakti, TCK m. 6/e'de tanımlanmıştır. TCK m. 141, 142'ye ve ÖNCEK m. 492/1 ile 502 ve 698/m. 3'e bakınız.

Daha az cezayı gerektiren hâller

MADDE 144 - (1) Hırsızlık suçunun;

a) Paydaş veya elbirliği ile malik olunan mal üzerinde,

b) Bir hukukî ilişkiye dayanan alacağı tahsil amacıyla,

İşlenmesi hâlinde, şikâyet üzerine, fail hakkında iki aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur. (Sulh Ceza)

Açıklama: TCK m. 141, 142'ye ve ÖNCEK m. 494/2'ye bakınız.

Malın değerinin az olması

MADDE 145. - (Değişik: 29.6.2005 - 5377/m. 16 ile) (1) Hırsızlık suçunun konusunu oluşturan malın değerinin azlığı nedeniyle, verilecek cezada indirim yapılabileceği gibi, suçun işleniş şekli ve özellikleri de göz önünde bulundurularak, ceza vermekten de vazgeçilebilir.

Açıklama: Bu madde, malın değerinin azlığı yanında, suçun işleniş şekli ve özelliklerinin de cezasızlık veya indirim sebebi olarak göz önünde bulundurulmasını sağlamak amacıyla, 29.6.2005 tarihli ve 5377 sayılı Kanun'la değiştirilmiştir.

Değiştirilen fıkra şöyle idi: "(1) Hırsızlık suçunun konusunu oluşturan malın değerinin azlığı nedeniyle, verilecek cezada indirim yapılabileceği gibi, ceza vermekten de vazgeçilebilir."

TCK m. 141, 142'ye ve ÖNCEK m. 522'ye bakınız.

Kullanma hırsızlığı

MADDE 146 - (1) Hırsızlık suçunun, malın geçici bir süre kullanılıp zilyedine iade edilmek üzere işlenmesi hâlinde, şikâyet üzerine, verilecek ceza yarı oranına kadar indirilir. Ancak malın suç işlemek için kullanılmış olması hâlinde bu hüküm uygulanmaz.

Açıklama: Gerekçeye göre; "Kullanma hırsızlığında, kullanmanın her hâlde kısa sayılacak bir süre devam etmesi temel koşuldur."

TCK m. 73, 141, 142, 145'e ve ÖNCEK m. 494/1'e bakınız.

Zorunluluk hâli

MADDE 147 - (1) Hırsızlık suçunun ağır ve acil bir ihtiyacı karşılamak için işlenmesi hâlinde, olayın özelliğine göre, verilecek cezada indirim yapılabileceği gibi, ceza vermekten de vazgeçilebilir.

KİŞİLERE
KARŞI
SUÇLAR

Açıklama: Madde gerekçesinde Ağır ve acil ihtiyacın “örneğin hasta olan çocuk için ilâç alınması, açlık nedeni ile gıda maddesi alınması gibi hâlleri” kapsadığına işaret edilmiştir. TCK m. 241-146’ya ve ÖNCEK m. 494/3’e bakınız.

Yağma

MADDE 148 - (1) Bir başkasını, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden ya da malvarlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından bahisle tehdit ederek veya cebir kullanarak, bir malı teslim veya malın alınmasına karşı koymamaya mecbur kılan kişi, altı yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Cebir veya tehdit kullanılarak mağdurun, kendisini veya başkasını borç altına sokabilecek bir senedi veya var olan bir senedin hükümsüz kaldığını açıklayan bir vesikayı vermeye, böyle bir senedin alınmasına karşı koymamaya, ilerde böyle bir senet hâline getirilebilecek bir kağıdı imzalamaya veya var olan bir senedi imha etmeye veya imhasına karşı koymamaya mecbur edilmesi hâlinde de aynı ceza verilir.

(3) Mağdurun, herhangi bir vasıta ile kendisini bilmeyecek ve savunamayacak hâle getirilmesi de, yağma suçunda cebir sayılır. (Ağır Ceza)

Açıklama: Yağma suçunun oluşması için kullanılan cebir veya tehdidin, kişiyi malı teslim etmeye veya alınmasına ses çıkarmamaya yöneltmeye elverişli olması gerekir. TCK m. 149; CMK m. 248; 5235 m. 12 ve ÖNCEK m. 495, 496, 500, 501’e bakınız.

Nitelikli yağma**MADDE 149 - (1) Yağma suçunun;**

- a) Silâhla,
 - b) Kişinin kendisini tanınmayacak bir hâle koyması suretiyle,
 - c) Birden fazla kişi tarafından birlikte,
 - d) Yol kesmek suretiyle ya da konut veya işyerinde,
 - e) Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,
 - f) Var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak,
 - g) Suç örgütüne yarar sağlamak maksadıyla,
 - h) Gece vaktinde,
- İşlenmesi hâlinde, fail hakkında on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Yağma suçunun işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâllerinin gerçekleşmesi durumunda, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır. (Ağır Ceza)

Açıklama: TCK m. 6/1-e, f, 37/1, 87, 148, 220'ye CGTİK m. 99'a ve ÖNCEK m. 497, 498, 499'a bakınız.

Daha az cezayı gerektiren hâl

MADDE 150 - (1) Kişinin bir hukukî ilişkiye dayanan alacağını tahsil amacıyla tehdit veya cebir kullanması hâlinde,

ancak tehdit veya kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

(2) Yağma suçunun konusunu oluşturan malın değerinin azlığı nedeniyle, verilecek ceza üçte birden yarıya kadar (*Değişik ibare: 29.6.2005 – 5377/m. 17 ile*) indirilebilir.²⁴

Açıklama: Bu madde, “mahkemeye tanınan takdir yetkisiyle ilgili olarak uygulayıcılarda oluşan tereddüdü gidermek amacıyla” 29.6.2005 tarihli ve 5377 sayılı Kanun’la, ikinci fıkrada yer alan “indirilir” ibaresi “indirilebilir” şeklinde değiştirilmiştir.

TCK m. 86, 87, 106, 145, 148 ve 149’a bakınız. ÖNCEK m. 308’e bakınız.

Mala zarar verme

MADDE 151 - (1) Başkasının taşınır veya taşınmaz malını kısmen veya tamamen yıkan, tahrip eden, yok eden, bozan, kullanılamaz hâle getiren veya kirleten kişi, mağdurun şikâyeti üzerine, dört aydan üç yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Haklı bir neden olmaksızın, sahipli hayvanı öldüren, işe yaramayacak hâle getiren veya değerinin azalmasına neden olan kişi hakkında yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır. (Asliye Ceza)

²⁴ Karşıyaka 1. Ağır Ceza Mahkemesi, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 150. maddesinin 2 numaralı fıkrasının, aynı Kanun’un 149. maddesinin 1 numaralı fıkrasının (a) ve (c) bentlerinin uygulanması ile sınırlı olmak koşulu ile iptaline karar verilmesi istemiyle, 3.10.2005 tarihinde itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesi’ne başvurmuştur.

Yüksek Mahkeme’nin E. 2005/120 sayısında kayıtlı bu davayla ilgili olarak henüz bir karar verilmemiştir.

Açıklama: TCK m. 52, 61/8, 73, 152'ye ve ÖNCEK m. 516, 517'ye bakınız.

KİŞİLERE
KARŞI
SUÇLAR

Mala zarar vermenin nitelikli hâlleri

MADDE 152 - (1) Mala zarar verme suçunun;

a) Kamu kurum ve kuruluşlarına ait, kamu hizmetine tahsis edilmiş veya kamunun yararlanmasına ayrılmış yer, bina, tesis veya diğer eşya hakkında,

b) Yangına, sel ve taşkına, kazaya ve diğer felaketlere karşı korunmaya tahsis edilmiş her türlü eşya veya tesis hakkında,

c) Devlet ormanı statüsündeki yerler hariç, nerede olursa olsun, her türlü dikili ağaç, fidan veya bağ çubuğu hakkında,

d) Sulamaya, içme sularının sağlanmasına veya afetlerden korumaya yarayan tesisler hakkında,

e) Grev veya lokavt hâllerinde işverenlerin veya işçilerin veya işveren veya işçi sendika veya konfederasyonlarının maliki olduğu veya kullanımında olan bina, tesis veya eşya hakkında,

f) Siyasî partilerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve üst kuruluşlarının maliki olduğu veya kullanımında olan bina, tesis veya eşya hakkında,

g) Sona ermiş olsa bile, görevinden ötürü oç almak amacıyla bir kamu görevlisinin zararına olarak,

İşlenmesi hâlinde, fail hakkında bir yıldan altı yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) Mala zarar verme suçunun;

a) Yakarak, yakıcı veya patlayıcı madde kullanarak,

b) Toprak kaymasına, çığ düşmesine, sel veya taşkına neden olmak suretiyle,

c) Radyasyona maruz bırakarak, nükleer, biyolojik veya kimyasal silâh kullanarak,

İşlenmesi hâlinde, verilecek ceza iki katına kadar artırılır.
(Asliye Ceza)

Açıklama: Suçun nitelikli hallerinin soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlı değildir. TCK m. 151'e ve ÖNCEK m. 516'ya bakınız.

İbadethanelere ve mezarlıklara zarar verme

MADDE 153 - (1) İbadethanelere, bunların eklentilerine, buralardaki eşyaya, mezarlara, bunların üzerindeki yapılara, mezarlıklardaki tesislere, mezarlıkların korunmasına yönelik olarak yapılan yapılara yıkmak, bozmak veya kırmak suretiyle zarar veren kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(2) Birinci fıkrada belirtilen yerleri ve yapıları kirleten kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

(3) Birinci ve ikinci fıkralardaki fiillerin, ilgili dinî inancı benimseyen toplum kesimini tahkir maksadıyla işlenmesi hâlinde, verilecek ceza üçte biri oranında artırılır. (Asliye Ceza)

Açıklama: TCK m. 151/1, 152, 216/2, 3'e ve ÖNCEK m. 176, 177'ye bakınız.

Hakkı olmayan yere tecavüz

MADDE 154 - (1) Bir hakka dayanmaksızın kamuya veya özel kişilere ait taşınmaz mal veya eklentilerini malikmiş gibi tamamen veya kısmen işgal eden veya sınırlarını değiştiren veya bozan veya hak sahibinin bunlardan kısmen de olsa yararlanmasına engel olan kimseye, altı aydan üç yıla kadar hapis ve bin güne kadar adli para cezası verilir.

(2) Köy tüzel kişiliğine ait olduğunu veya öteden beri köylünün ortak yararlanmasına terk edilmiş bulunduğunu bilerek mera, harman yeri, yol ve sulak gibi taşınmaz malları kısmen veya tamamen zapt eden, bunlar üzerinde tasarrufta bulunan veya sürüp eken kimse hakkında birinci fıkrada yazılı cezalar uygulanır.

(3) Kamuya veya özel kişilere ait suların mecrasını değiştiren kimse hakkında birinci fıkrada yazılı cezalar uygulanır. (Asliye Ceza)

Açıklama: Taşınmaz mülkiyetinin kısıtlamaları konusunda MK m. 718 ve devamına, taşınmaz mülkiyeti üzerinde başkalarına tasarruf hakkı tanıyan "sınırlı aynı haklar" için madde 779 ve devamına, adli para cezasının belirlenmesiyle ilgili olarak TCK m. 52 ve 61/8'e ve ÖNCEK m. 513'e bakınız.

Güveni kötüye kullanma

MADDE 155 - (1) Başkasına ait olup da, (Ek ibare: 29.6.2005 - 5377/m. 18) muhafaza etmek veya belirli bir şekilde kullanmak üzere zilyedliği kendisine devredilmiş olan mal üzerinde, kendisinin veya başkasının yararına olarak, zilyedliğin devri amacı dışında tasarrufta bulunan veya bu devir olgusunu inkar

KİŞİLERE
KARŞI
SUÇLAR

eden kişi, şikâyet üzerine, altı aydan iki yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

(2) Suçun, meslek ve sanat, ticaret veya hizmet ilişkisinin ya da hangi nedenden doğmuş olursa olsun, başkasının mallarını idare etmek yetkisinin gereği olarak tevdi ve teslim edilmiş eşya hakkında işlenmesi hâlinde, bir yıldan yedi yıla kadar hapis ve üçbin güne kadar adli para cezasına hükmlenir. (Asliye Ceza)

Açıklama: Maddenin birinci fıkrası, uygulamada karşılaşılabilecek tereddütleri gidermek amacıyla, 29.6.2005 tarihli ve 5377 sayılı Kanun'la değiştirilmiştir.

Maddenin ilk metninde suçun konusunu yalnızca *"kullanılmak üzere zilyetliği devredilmiş olan mal"* oluşturuyordu. 5377 Değişikliği ile birinci fıkraya *"muhafaza etmek veya"* ibaresi eklenmiştir.

TCK m. 73; CMK m. 248 ve ÖNCEK m. 508, 510'e bakınız.

Bedelsiz senedi kullanma

MADDE 156 - (1) Bedelsiz kalmış bir senedi kullanan kimseye, şikâyet üzerine, altı aydan iki yıla kadar hapis ve adli para cezası verilir. (Sulh Ceza)

Açıklama: Madde, borçlusunca ödenmiş ve bir suretle elde kalmış senedi, kısmen veya tamamen ödenmemiş gibi kullanılan veya başkasına devreden kimseyi cezalandırmaktadır.

TTK hükümlerine, TCK m. 73'e ve ÖNCEK m. 509'e bakınız.

Dolandırıcılık

MADDE 157 - (1) Hileli davranışlarla bir kimseyi aldatıp, onun veya başkasının zararına olarak, kendisine veya başkasına bir yarar sağlayan kişiye bir yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası verilir. (Asliye Ceza)

Açıklama: TCK m. 52, 61/8; CMK m. 248 ve ÖNCEK m. 503'e bakınız.

Nitelikli dolandırıcılık**MADDE 158 - (1)** Dolandırıcılık suçunun;

- a) Dinî inanç ve duyguların istismar edilmesi suretiyle,
- b) Kişinin içinde bulunduğu tehlikeli durum veya zor şartlardan yararlanmak suretiyle,
- c) Kişinin algılama yeteneğinin zayıflığından yararlanmak suretiyle,
- d) Kamu kurum ve kuruluşlarının, kamu meslek kuruluşlarının, siyasi parti, vakıf veya dernek tüzel kişiliklerinin araç olarak kullanılması suretiyle,
- e) Kamu kurum ve kuruluşlarının zararına olarak,
- f) Bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle,
- g) Basın ve yayın araçlarının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle,
- h) Tacir veya şirket yöneticisi olan ya da şirket adına hareket eden kişilerin ticari faaliyetleri sırasında; kooperatif yöneticilerinin kooperatifin faaliyeti kapsamında,

i) Serbest meslek sahibi kişiler tarafından, mesleklerinden dolayı kendilerine duyulan güvenin kötüye kullanılması suretiyle,

j) Banka veya diğer kredi kurumlarınca tahsis edilmemesi gereken bir kredinin açılmasını sağlamak maksadıyla,

k) Sigorta bedelini almak maksadıyla,

İşlenmesi hâlinde, iki yıldan yedi yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur. (Ek cümle: 29.6.2005 - 5377/m. 19 ile) Ancak, (e), (f) ve (j) bentlerinde sayılan hâllerde hapis cezasının alt sınırı üç yıldan, adli para cezasının miktarı suçtan elde edilen menfaatin iki katından az olamaz. (Asliye Ceza)

(2) Kamu görevlileriyle ilişkisinin olduğundan, onlar nezdinde hatırı sayıldığından bahisle ve belli bir işin gördürüleceği vaadiyle aldatarak, başkasından menfaat temin eden kişi, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır. (Ağır Ceza)

Açıklama: Maddenin ilk şeklinde nitelikli dolandırıcılığın tüm türleri için aynı ceza öngörülümüştü. 5357 Değişikliği ile, birinci fıkrada yazılı hallerden suçun, a) Kamu kurum ve kuruluşlarının zararına olarak, b) Bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle, c) Banka veya diğer kredi kurumlarınca tahsis edilmemesi gereken bir kredinin açılmasını sağlamak maksadıyla,

İşlenmesi daha ağır bir ceza yaptırımına bağlanmıştır.

Maddenin ikinci fıkrası ÖNCEK m. 278'de düzenlenmişti. TCK m. 53, 61/8, 157; CMK m. 248; ÖNCEK m. 504, 505'e bakınız.

Daha az cezayı gerektiren hâl

MADDE 159 - (1) Dolandırıcılığın, bir hukukî ilişkiye dayanan alacağı tahsil amacıyla işlenmesi hâlinde, şikâyet üzerine, altı aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur. (Sulh Ceza)

Açıklama: TCK m. 157 ve 158'e ve adli para cezasının belirlenmesi konusunda m. 52 ve 61/8'e bakınız. ÖNCEK' de bu konuda düzenleme yoktu.

Kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf

MADDE 160 - (1) Kaybedilmiş olması nedeniyle malikinin zilyedliğinden çıkmış olan ya da hata sonucu ele geçirilen eşya üzerinde, iade etmeksizin veya yetkili mercileri durumdan haberdar etmeksizin, malik gibi tasarrufta bulunan kişi, şikâyet üzerine, bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: TCK m. 73'e ve ÖNCEK m. 511'e bakınız.

Hileli iflâs

MADDE 161 - (1) Malvarlığını eksiltmeye yönelik hileli tasarruflarda bulunan kişi, bu hileli tasarruflardan önce veya sonra iflasa karar verilmiş olması hâlinde, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Hileli iflasın varlığı için;

a) Alacaklıların alacaklarının teminatı mahiyetinde olan malların kaçırılması, gizlenmesi veya değerinin azalmasına neden olunması,

KİŞİLERE
KARŞI
SUÇLAR

b) Malvarlığını kaçırmaya yönelik tasarruflarının ortaya çıkmasını önlemek için ticari defter, kayıt veya belgelerin gizlenmesi veya yok edilmesi,

c) Gerçekte bir alacak ve borç ilişkisi olmadığı hâlde, sanki böyle bir ilişki mevcutmuş gibi, borçların artmasına neden olacak şekilde belge düzenlenmesi,

d) Gerçeğe aykırı muhasebe kayıtlarıyla veya sahte bilanço tanzimiyle aktifin olduğundan az gösterilmesi,

Gerekir. (Ağır Ceza)

Açıklama: Bu suçun faili iflasa tabi bir borçlu, yani tacir olabilir. CMK m. 248; İflas kararı için İİK'ya, 5235/ m. 12 ve ÖNCEK m. 506'ya bakınız.

Taksirli iflâs

MADDE 162 - (1) Tacir olmanın gerekli kıldığı dikkat ve özenin gösterilmemesi dolayısıyla iflâsa sebebiyet veren kişi, iflasa karar verilmiş olması hâlinde, iki aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: Tacir olmanın gerektirdiği özen için TTK m. 20/2' ye ve İflas kararı için İİK m. 158'e ve ÖNCEK m. 507 bakınız.

Karşılıksız yararlanma

MADDE 163 - (1) Otomatlar aracılığı ile sunulan ve bedeli ödendiği takdirde yararlanılabilen bir hizmetten ödeme yapmadan yararlanan kişi, iki aydan altı aya kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Telefon hatları ile frekanslarından veya elektromanyetik dalgalarla yapılan şifreli veya şifresiz yayınlardan sahibinin veya

zilyedinin rızası olmadan yararlanan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: TCK m. 52 ve 61/8'e ve ÖNCEK m. 521/a, 521/b'ye bakınız.

Şirket veya kooperatifler hakkında yanlış bilgi

MADDE 164 - (1) Bir şirket veya kooperatifin kurucu, ortak, idareci, müdür veya temsilcileri veya yönetim veya denetim kurulu üyeleri veya tasfiye memuru sıfatını taşıyanlar, kamuya yaptıkları beyanlarda veya genel kurula sundukları raporlarda veya önerilerde ilgililerin zarara uğramasına neden olabilecek nitelikte gerçeğe aykırı önemli bilgiler verecek veya verdirtecek olurlarsa altı aydan üç yıla kadar hapis veya bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar. (Asliye Ceza)

Açıklama: Bu maddeyle şirket veya kooperatiflerin yönetiminde güven ve iyi niyeti korumak amaçlanmıştır.

TCK m. 52 ve 51/8'e; TTK m. 18, 44, 45; KOK m. 62'ye bakınız. Bu konuda ÖNCEK'de özel düzenleme yoktu.

Suç eşyasının satın alınması veya kabul edilmesi

MADDE 165 - (1) Bir suçun işlenmesiyle elde edilen eşyayı satın alan veya kabul eden kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis ve bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.²⁵ (Asliye Ceza)

²⁵ Pendik 4. Asliye Ceza Mahkemesi, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 165. maddesinin (1) numaralı fıkrasının iptaline karar verilmesi istemiyle, 7.2.2005 tarihinde itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur.

Yüksek Mahkeme'nin E. 2006/019 sayısında kayıtlı bu davayla ilgili olarak henüz bir karar verilmemiştir.

Açıklama: TCK m. 52 ve 61/8'e ve ÖNCEK m. 512'ye bakınız.

Bilgi vermeme

MADDE 166 - (1) Bir hukukî ilişkiye dayalı olarak elde ettiği eşyanın, esasında suç işlemek suretiyle veya suç işlemek dolayısıyla elde edildiğini öğrenmesine rağmen, suçu takibe yetkili makamlara vakit geçirmeksizin bildirimde bulunmayan kişi, altı aya kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: TCK m. 52 ve 61/8'e ve ÖNCEK m. 580'e bakınız.

Şahsî cezasızlık sebebi veya cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsî sebep

MADDE 167 - (1) Yağma ve nitelikli yağma hariç, bu bölümde yer alan suçların;

a) Haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birinin,

b) Üstsoy veya altsoyunun veya bu derecede kayın hısımlarından birinin veya evlat edinen veya evlâtlığın,

c) Aynı konutta beraber yaşayan kardeşlerden birinin,

Zararına olarak işlenmesi hâlinde, ilgili akraba hakkında cezaya hükmolunmaz.

(2) Bu suçların, haklarında ayrılık kararı verilmiş olan eşlerden birinin, aynı konutta beraber yaşamayan kardeşlerden birinin, aynı konutta beraber yaşamakta olan amca, dayı, hala, teyze, yeğen veya ikinci derecede kayın hısımlarının zararına

olarak işlenmesi hâlinde; ilgili akraba hakkında şikâyet üzerine verilecek ceza, yarısı oranında indirilir.

Açıklama: Bu maddede yer alan cezasızlık ve şahsi indirim sebepleri yağma ve nitelikli yağma suçları (148, 149) hariç, "Onuncu Bölüm"de yer alan "Malvarlığına Karşı Suçlar"da uygulanır.

TCK m. 141-166'ya ve ÖNCEK m. 524'e bakınız.

Etkin pişmanlık (Değişik: 29.6.2005 - 5377/m. 20 ile)

MADDE 168.- (1) Hırsızlık, mala zarar verme, güveni kötüye kullanma, dolandırıcılık, hileli iflâs, taksirli iflâs ve karşılıksız yararlanma suçları tamamlandıktan sonra ve fakat bu nedenle hakkında kovuşturma başlamadan önce, failin, azmettirenin veya yardım edenin bizzat pişmanlık göstererek mağdurun uğradığı zararı aynen geri verme veya tazinin suretiyle tamamen gidermesi halinde, verilecek cezanın üçte ikisine kadarı indirilir.

(2) Etkin pişmanlığın kovuşturma başladıktan sonra ve fakat hüküm verilmezden önce gösterilmesi halinde, verilecek cezanın yarısına kadarı indirilir.

(3) Yağma suçundan dolayı etkin pişmanlık gösteren kişiye verilecek cezanın, birinci fıkraya giren hallerde yarısına, ikinci fıkraya giren hallerde üçte birine kadarı indirilir.

(4) Kısmen geri verme veya tazmin halinde etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için, ayrıca mağdurun rızası aranır.

Açıklama: Bu maddenin tamamı 5377 sayılı Kanun'la değiştirilmiştir. Bu düzenlemeye göre, etkin pişmanlık gösteren

KİŞİLERE
KARŞI
SUÇLAR

rilmesi halinde, hapis cezası ile adli para cezasının birlikte yer aldığı suçlarda, yalnızca hapis cezasına hükmolunacak, adli para cezası verilmeyecektir.

Değiştirilen 168. madde şöyle idi: "(1) Hırsızlık, mala zarar verme, güveni kötüye kullanma, dolandırıcılık ve karşılıksız yararlanma suçları tamamlandıktan sonra ve fakat bu nedenle hakkında kovuşturma başlamadan önce failin, azmettirenin veya yardım edenin bizzat pişmanlık göstererek mağdurun uğradığı zararı aynen geri verme veya tazmin suretiyle gidermesi hâlinde; cezası üçte birden üçte ikiye kadar indirilir. Yağma suçunda ise, cezada altıda birden üçte bire kadar indirim yapılır.

(2) Kısmen geri verme veya tazmin halinde etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için, mağdurun rızası aranır."

TCK m. 141-147, 151, 155, 157, 158, 161, 162, 163'e ve ÖNCEK m. 523'e bakınız.

Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması

MADDE 169 - (1) Hırsızlık, güveni kötüye kullanma ve dolandırıcılık suçlarının işlenmesi suretiyle yararına haksız menfaat sağlanan tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. (Sulh Ceza)

Açıklama: TCK m. 60'a bakınız. ÖNCEK'de Bu konuda özel düzenleme yoktu.

ÜÇÜNCÜ KISIM
TOPLUMA KARŞI SUÇLAR

BİRİNCİ BÖLÜM
Genel Tehlike Yaratan Suçlar

Genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması

MADDE 170 - (1) Kişilerin hayatı, sağlığı veya malvarlığı bakımından tehlikeli olacak biçimde ya da kişilerde korku, kaygı veya panik yaratabilecek tarzda;

- a) Yangın çıkaran,
- b) Bina çökmesine, toprak kaymasına, çığ düşmesine, sel veya taşkına neden olan,
- c) Silâhla ateş eden veya patlayıcı madde kullanan,

Kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
(Asliye Ceza)

(2) Yangın, bina çökmesi, toprak kayması, çığ düşmesi, sel veya taşkın tehlikesine neden olan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

TOPLUMA
KARŞI
SUÇLAR

Açıklama: Genel güvenliği tehlike altına sokan suçlar, ÖNCEK'in Yedinci Babında "*Ammenin Selameti Aleyhine Cürümler*" başlığı altında düzenlenmiştir.

ÖNCEK m. 264, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 551'e bakınız.

Genel güvenliğin taksirle tehlikeye sokulması

MADDE 171 - (1) Taksirle;

a) Yangına,

b) Bina çökmesine, toprak kaymasına, çığ düşmesine, sel veya taşkına,

Neden olan kişi, fiilin başkalarının hayatı, sağlığı veya malvarlığı bakımından tehlikeli olması hâlinde, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: TCK m. 22'ye ve ÖNCEK m. 383, 552, 553, 554'e bakınız.

Radyasyon yayma

MADDE 172 - (1) Bir başkasını, sağlığını bozmak amacıyla ve bu amacı gerçekleştirmeye elverişli olacak surette, radyasyona tabi tutan kişi, üç yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Birinci fıkradaki fiilin belirsiz sayıda kişilere karşı işlenmiş olması hâlinde, beş yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur. (Ağır Ceza)

(3) Bir başkasının hayatı, sağlığı veya malvarlığına önemli ölçüde zarar vermeye elverişli olacak biçimde radyasyon yayan veya atom çekirdeklerinin parçalanması sürecine etkide bulunan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(4) Radyasyon yayılmasına veya atom çekirdeklerinin parçalanması sürecine, bir laboratuvar veya tesisin işletilmesi sırasında gerekli dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı olarak neden olan kişi, fiilin bir başkasının hayatı, sağlığı veya malvarlığına önemli ölçüde zarar vermeye elverişli olması hâlinde, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

Açıklama: TCK m. 44'e bakınız. Bu konuda ÖNCEK'de özel düzenleme yoktu.

Atom enerjisi ile patlamaya sebebiyet verme

MADDE 173 - (1) Atom enerjisini serbest bırakarak bir patlamaya ve bu suretle bir başkasının hayatı, sağlığı veya malvarlığı hakkında önemli ölçüde tehlikeye sebebiyet veren kişi, beş yıldan az olmamak üzere hapis cezası ile cezalandırılır. (Ağır Ceza)

(2) Yukarıdaki fıkrada tanımlanan fiilin taksirle işlenmesi hâlinde, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Asliye Ceza)

Açıklama: Bu konuda ÖNCEK'de özel düzenleme yoktu.

**Tehlikeli maddelerin izinsiz olarak bulundurulması
veya el değıştirmesi**

MADDE 174 - (1) Yetkili makamlardan gerekli izni almaksızın, patlayıcı, yakıcı, aşındırıcı, yaralayıcı, boğucu, zehirleyici, sürekli hastalığa yol açıcı nükleer, radyoaktif, kimyasal, biyolojik maddeyi imal, ithal veya ihraç eden, ülke içinde bir yerden diğeri bir yere nakleden, muhafaza eden, satan, satın alan veya işleyen kişi, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Yetkili makamların izni almaksızın, bu fıkra kapsamına giren maddelerin imalinde, işlenmesinde veya kullanılmasında gerekli olan malzeme ve teçhizatı ihraç eden kişi de aynı ceza ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(2) Bu fiillerin suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(3) Önemsiz tür ve miktarda patlayıcı maddeyi satın alan, kabul eden veya bulunduran kişi hakkında, kullanılış amacı gözetilerek, bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Sulh Ceza)

Açıklama: Bu madde toplumu genel tehlikelere karşı korumanın yanı sıra, Uluslararası Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Andlaşması (NSYÖA) ve Nükleer Maddelerin Fiziksel Korunması Hakkındaki Sözleşme (NMFKS) ile üstlenmiş olduğu yükümlülüklerin yerine getirilmesi amacını taşımaktadır.

1968 yılında imzaya açılan NSYÖA 5 Mart 1970 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye bu Andlaşma'yı 24.9.1979 tarihinde 7/18274 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylamıştır.

Ayrıca ülkemiz ile Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı arasında NSYÖA'ya ilişkin olarak Güvenlik Denetimi Uygulamasına Dair Andlaşma da 20.10.1981 tarih ve 17490 sayılı RG'de yayımlanan 8/3527 sayılı BKK ile onaylanmıştır. Sözleşmeye Ek Protokol 6.7.2000 tarihinde imzalanmış, 2001/2643 sayılı BKK ile onaylanarak 17.7.2001 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

NMFKS'yi de Türkiye 23.8.1983 tarihinde imzalamış, onay kanunu 7.8.1986 tarih ve 19188 sayılı RG'de yayımlanmıştır. Sözleşme 8.2.1987 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

TCK m. 52, 61/8, 220'ye ve ÖNCEK m. 264/1'e bakınız.

Akıl hastası üzerindeki bakım ve gözetim yükümlülüğünün ihlali

MADDE 175 - (1) Akıl hastası üzerindeki bakım ve gözetim yükümlülüğünü, başkalarının hayatı, sağlığı veya malvarlığı bakımından tehlikeli olabilecek şekilde ihmal eden kişi, altı aya kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: TCK m. 32, 52, 57, 61/8'e ve ÖNCEK m. 473, 474, 475, 560, 561, 562'ye bakınız.

İnşaat veya yıkımla ilgili emniyet kurallarına uymama

MADDE 176 - (1) İnşaat veya yıkım faaliyeti sırasında, insan hayatı veya beden bütünlüğü açısından gerekli olan tedbirleri almayan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: Fiil somut tehlike suçu niteliğindedir. İnşaat veya yıkım sırasında gerekli tedbirlerin alınmaması ile suç

oluşur. Zararın doğması aranmaz. TCK m. 49/1, 50/2, 52 ve 61/8'e bakınız. Bu konuda ÖNCEK'de özel düzenleme yoktu.

Hayvanın tehlike yaratabilecek şekilde serbest bırakılması

MADDE 177 - (1) Gözetimi altında bulunan hayvanı başkalarının hayatı veya sağlığı bakımından tehlikeli olabilecek şekilde serbest bırakan veya bunların kontrol altına alınmasında ihmal gösteren kişi, altı aya kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: TCK m. 49/1, 50/2, 52 ve 61/8'e ve ÖNCEK m. 563, 564'e bakınız.

İşaret ve engel koymama

MADDE 178 - (1) Herkesin gelip geçtiği yerlerde yapılmakta olan işlerden veya bırakılan eşyadan doğan tehlikeyi önlemek için gerekli işaret veya engelleri koymayan, konulmuş olan işaret veya engelleri kaldıran ya da bunların yerini değiştiren kişi, iki aydan altı aya kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: TCK m. 49/1, 50/2, 52 ve 61/8'e ve ÖNCEK m. 555'e bakınız.

Trafik güvenliğini tehlikeye sokma

MADDE 179 - (1) Kara, deniz, hava veya demiryolu ulaşımının güven içinde akışını sağlamak için konulmuş her türlü işareti değiştirerek, kullanılamaz hâle getirerek, konuldukları

yerden kaldırarak, yanlış işaretler vererek, geçiş, varış, kalkış veya iniş yolları üzerine bir şey koyarak ya da teknik işletim sistemine müdahale ederek, başkalarının hayatı, sağlığı veya malvarlığı bakımından bir tehlikeye neden olan kişiye bir yıldan altı yıla kadar hapis cezası verilir. (Asliye Ceza)

(2) Kara, deniz, hava veya demiryolu ulaşım araçlarını kişilerin hayat, sağlık veya malvarlığı açısından tehlikeli olabilecek şekilde sevk ve idare eden kişi, iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

(3) Alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle ya da başka bir nedenle emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare edemeyecek hâlde olmasına rağmen araç kullanan kişi yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: ÖNCEK m. 385-389 ve 565'e bakınız.

Trafik güvenliğini taksirle tehlikeye sokma

MADDE 180- (1) Deniz, hava veya demiryolu ulaşımında, kişilerin hayatı, sağlığı veya malvarlığı bakımından bir tehlikeye taksirle neden olan kimseye üç aydan üç yıla kadar hapis cezası verilir. (Asliye Ceza)

Açıklama: ÖNCEK m. 565'e bakınız.

İKİNCİ BÖLÜM

Çevreye Karşı Suçlar

Çevrenin kasten kirletilmesi

MADDE 181 - (1) İlgili kanunlarla belirlenen teknik usullere aykırı olarak ve çevreye zarar verecek şekilde, atık veya

artıkları toprağa, suya veya havaya kasten veren kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

(2) Atık veya artıkları izinsiz olarak ülkeye sokan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(3) Atık veya artıkların toprakta, suda veya havada kalıcı özellik göstermesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza iki katı kadar artırılır.

(4) Bir ve ikinci fıkralarda tanımlanan fiillerin, insan veya hayvanlar açısından tedavisi zor hastalıkların ortaya çıkmasına, üreme yeteneğinin körelmesine, hayvanların veya bitkilerin doğal özelliklerini değiştirmeye neden olabilecek niteliklere sahip olan atık veya artıklarla ilgili olarak işlenmesi hâlinde, beş yıldan az olmamak üzere hapis cezasına ve bin güne kadar adli para cezasına hükümlenir. (Ağır Ceza)

(5) Bu maddenin iki, üç ve dördüncü fıkrasındaki fiillerden dolayı tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükümlenir. (Sulh Ceza)

Açıklama: Bu madde ile çevrenin kasten kirletilmesi suç sayılarak kişilerin sağlıklı bir çevrede yaşama hakları koruma altına alınmıştır.

AY m. 56; ÇK m. 8, 9, 14, 20-24'e bakınız. Bu konuda ÖNCEK'de özel düzenleme yoktu.

Maddenin birinci fıkrası, Kanun'un yayımlandığı 12.10.200 tarihinden iki yıl sonra yürürlüğe girer (m. 344/1-b).

Çevrenin taksirle kirletilmesi

MADDE 182 - (1) Çevreye zarar verecek şekilde, atık veya artıkların toprağa, suya veya havaya verilmesine taksirle ne-

den olan kişi, adli para cezası ile cezalandırılır. Bu atık veya artıkların, toprakta, suda veya havada kalıcı etki bırakması hâlinde, iki aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Sulh Ceza)

(2) İnsan veya hayvanlar açısından tedavisi zor hastalıkların ortaya çıkmasına, üreme yeteneğinin körelmesine, hayvanların veya bitkilerin doğal özelliklerini değiştirmeye neden olabilecek niteliklere sahip olan atık veya artıkların toprağa, suya veya havaya taksirle verilmesine neden olan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

Açıklama: AY m. 56; TCK m. 52, 61/8 ve 181'e bakınız. Bu konuda ÖNCEK'de özel düzenleme yoktu.

Bu maddenin birinci fıkrası 13.10 2006 tarihinde yürürlüğe girer (m. 344/1-b).

Gürültüye neden olma

MADDE 183 - (1) İlgili kanunlarla belirlenen yükümlülük-
lere aykırı olarak, başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine
elverişli bir şekilde gürültüye neden olan kişi, iki aydan iki yıla
kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: TCK m. 123, 181, 182; ÇK m. 14'e ve ÖNCEK
m. 546'ya bakınız.

İmar kirliliğine neden olma

MADDE 184 - (1) Yapı ruhsatı alınmadan veya ruhsata
aykırı olarak bina yapan veya yaptıran kişi, bir yıldan beş yıla
kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

TOPLUMA
KARŞI
SUÇLAR

(2) Yapı ruhsatiyesi olmadan başlatılan inşaatlar dolayısıyla kurulan şantiyelere elektrik, su veya telefon bağlantısı yapılmasına müsaade eden kişi, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(3) Yapı kullanma izni alınmamış binalarda herhangi bir sınai faaliyetin icrasına müsaade eden kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(4) Üçüncü fıkra hariç, bu madde hükümleri ancak belediye sınırları içinde veya özel imar rejimine tâbi yerlerde uygulanır.

(5) Kişinin, ruhsatsız ya da ruhsata aykırı olarak yaptığı veya yaptırdığı binayı imar plânına ve ruhsatına uygun hale getirmesi halinde, bir ve ikinci fıkra hükümleri gereğince kamu davası açılmaz, açılmış olan kamu davası düşer, mahkum olunan ceza bütün sonuçlarıyla ortadan kalkar.²⁶

(6) (Ek fıkra: 29.6.2005 – 5377/m. 21 ile) İkinci ve üçüncü fıkra hükümleri, 12 Ekim 2004 tarihinden önce yapılmış yapılarla ilgili olarak uygulanmaz.

Açıklama: Bu madde ile “imar mevzuatında belirlenen usul ve koşullara aykırı olarak inşaa faaliyetinde bulunmak”, suç sayılarak cezalandırılmaktadır.

²⁶ İstanbul Milletvekili Ali Topuz, Bursa Milletvekili Mustafa Özyurt ile birlikte 119 milletvekili, Türk Ceza Kanunu’nun 184. maddesinin 5 numaralı fıkrası ile 344. maddesinin (b) bendinin iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi istemiyle, 14.10.2004 tarihinde Anayasa Mahkemesi’ne başvuruda bulunmuşlardır.

Anayasa Mahkemesi, 18.11.2004 tarihli ve E.2004/92, K.2004/11(YD) sayılı Kararı ile yürürlüğün durdurulması istemini reddetmiştir. Yüksek Mahkeme’ce, bu fıkranın iptali istemi hakkında henüz bir karar verilmemiştir.

Altıncı fıkra, maddeye 29.6.2005 tarihli ve 5377 sayılı Kanun'la eklenmiştir. Buna ilişkin Kanun teklifinin madde gerekçesinde; ülkemizde plansız yapılaşmanın ve ruhsatiye almadan inşaata başlandığının bir gerçek olduğu ve bunlara müdahalenin sorun yarattığı belirtilmiş; bunun yarattığı sakıncaların giderilmesi için bir geçiş dönemine ihtiyaç bulunduğu işaret edilmiştir. Bu düşünceyle maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarının uygulama alanını daraltmak amacıyla maddeye altıncı fıkranın eklendiği açıklanmıştır.

Bu suç ÖNCEK'de düzenlenmemiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kamunun Sağlığına Karşı Suçlar

Zehirli madde katma

MADDE 185 - (1) İçilecek sulara veya yenilecek veya içilecek veya kullanılacak veya tüketilecek her çeşit besin veya şeylere zehir katarak veya başka suretlerle bunları bozarak kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye düşüren kimseye iki yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası verilir. (Ağır Ceza)

(2) Yukarıdaki fıkrada belirtilen fiillerin dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı olarak işlenmesi hâlinde, üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Sulh Ceza)

Açıklama: Bu suç tehlike suçudur. Yenilecek, içilecek, kullanılacak veya tüketilecek her çeşit besin veya şey bu suça konu olabilir.

Zehir: sözlük anlamıyla, "Kana karışınca kimyasal etkisiyle yaşamsal görevleri bozan, canlıyı öldürebilen madde"dir. Gıdala-

rın çeşitli suretlerde mikroplandırılması da, zehir kavramı kapsamındadır.

ÖNCEK m. 394, 398, 399'a bakınız.

Bozulmuş veya değiştirilmiş gıda veya ilaçların ticareti

MADDE 186 - (1) Kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde bozulmuş, değiştirilmiş her tür yenilecek veya içilecek şeyleri veya ilâçları satan, tedarik eden, bulduran kimseye bir yıldan beş yıla kadar hapis ve binbeşyüz güne kadar adli para cezası verilir. (Asliye Ceza)

(2) Bu suçun, resmi izne dayalı olarak yürütülen bir meslek ve sanatın icrası kapsamında işlenmesi hâlinde, verilecek ceza üçte bir oranında artırılır.

Açıklama: Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği'ne bakınız.²⁷
ÖNCEK m. 395, 396'ya bakınız.

Kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde ilâç yapma veya satma

MADDE 187 - (1) Kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde ilaç üreten veya satan kimseye bir yıldan beş yıla kadar hapis ve adli para cezası verilir. (Asliye Ceza)

(2) Bu suçun tabip veya eczacı tarafından ya da resmi izne dayalı olarak yürütülen bir meslek ve sanatın icrası kapsamında işlenmesi hâlinde, verilecek ceza üçte bir oranında artırılır.

²⁷ Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği 16.11.1997 tarih ve 23172 sayılı RG'de yayımlanmıştır.

Açıklama: Madde gerekçesine göre, reçetede yazılı ilaç yerine başka bir ilaç vermekle de suç oluşabilir. AY m. 56/1, 3, 4; 6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun²⁸ hükümlerine bakınız. ÖNCEK m. 397, 400'e bakınız.

Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti

MADDE 188 - (1) Uyuşturucu veya uyarıcı maddeleri ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak imal, ithal veya ihraç eden kişi, on yıldan az olmamak üzere hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. (Ağır Ceza)

(2) Uyuşturucu veya uyarıcı madde ihracı fiilinin diğer ülke açısından ithal olarak nitelendirilmesi dolayısıyla bu ülkede yapılan yargılama sonucunda hükmolunan cezanın infaz edilen kısmı, Türkiye'de uyuşturucu veya uyarıcı madde ihracı dolayısıyla yapılacak yargılama sonucunda hükmolunan cezadan mahsup edilir.

(3) Uyuşturucu veya uyarıcı maddeleri ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak ülke içinde satan, satışa arz eden, başkalarına veren, (Ek ibare: 29.6.2005 - 5377/m. 22 ile) "sevok eden" nakleden, depolayan, satın alan, kabul eden, bulunduran kişi, beş yıldan onbeş yıla kadar hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. (Ağır Ceza)

(4) Uyuşturucu (Ek ibare: 29.6.2005 - 5377/m. 22 ile) "veya uyarıcı" maddenin eroin, kokain, morfin veya bazmorfin olması hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

²⁸ Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun 4.3.1950 tarih ve 7451 sayılı RG'de yayımlanmıştır.

(5) Yukarıdaki fıkralarda gösterilen suçların, suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(6) Üretimi resmi makamların iznine veya satışı yetkili tabip tarafından düzenlenen reçeteye bağlı olan ve uyuşturucu veya uyarıcı madde etkisi doğuran her türlü madde açısından da yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanır. (Ek cümle: 29.6.2005 - 5377/m. 22 ile) "Ancak, verilecek ceza yarısına kadar indirilebilir."

(7) Uyuşturucu veya uyarıcı etki doğurmamakla birlikte, uyuşturucu veya uyarıcı madde üretiminde kullanılan ve ithal veya imali resmî makamların iznine bağlı olan maddeyi ülkeye ithal eden, imal eden, satan, satın alan, (Ek ibare: 29.6.2005 - 5377/m. 22 ile) "sevki eden" nakleden, depolayan veya ihraç eden kişi, dört yıldan az olmamak üzere hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. (Ağır Ceza)

(8) Bu maddede tanımlanan suçların tabip, diş tabibi, eczacı, kimyager, veteriner, sağlık memuru, laborant, ebe, hemşire, diş teknisyeni, hastabakıcı, sağlık hizmeti veren, kimyacılıkla veya ecza ticareti ile iştigal eden kişi tarafından işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Açıklama: Uyuşturucu maddelerle mücadele konusunda uluslararası çalışmalar yirminci yüzyılın başlarında başlamış ve günümüze kadar devam etmiş ve bu konuda çok sayıda anlaşmalar yapılmıştır. Bunlar Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi tarafından gözden geçirilerek tek metin halinde hazırlanan "Uyuşturucu Maddelere Dair 1961 Tek Sözleşmesi"nde toplanmıştır.²⁹

²⁹ Türkiye bu Sözleşme'yi imzalamış ve 27.12.1966 tarih ve 812 sayılı Kanun'la onaylamıştır. Sözleşme Bakanlar Kurulu'nun 1.7.1967 tarih ve 6/8440 sayılı kararı ile 22.6.1967 tarihinden geçerli olarak yürürlüğe konulmuştur.

12.6.1933 tarih ve 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun hükümlerine, 3.6.1986 tarih ve 3298 sayılı Uyuşturucu Maddelerle İlgili Kanun hükümlerine, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'na, 2.3.1950 tarih ve 5584 sayılı Posta Kanunu Madde 41/B'ye, 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik hükümleri ile Kenevir Ekimi ve Kontrolü Hakkında Yönetmelik hükümlerine bakınız.

TCK m. 53/5, 220'ye; CGTİK m. 9; bakınız. CMK m. 135/6, 139, 140, 248, 250; ÖNCEK m. 402, 403, 406, 407'ye bakınız.

Maddede, uygulamada karşılaşılabilecek tereddütleri gidermek amacıyla 29.6.2005 tarihli ve 5377 sayılı Kanun'la değişiklik yapılarak metne "*sevok eden*" ve "*uyarıcı veya*" ibareleri eklenmiştir. Bu değişiklikler madde metnine işlenmiştir. Ayrıca, ceza adaletinin sağlanması amacıyla yönelik olarak, maddenin altıncı fıkrasına, "*Ancak, verilecek ceza yarısına kadar indirilebilir.*" hükmü yeni bir cümle olarak eklenmiştir.

Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması

MADDE 189 - (1) Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçlarının bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, tüzel kişi hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. (Sulh Ceza)

Açıklama: TCK m. 60, 188'e bakınız. Bu konuda ÖNCEK'de özel düzenleme yoktu.

**Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını
kolaylaştırma**

MADDE 190 - (1) Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırmak için;

a) Özel yer, donanım veya malzeme sağlayan,

b) Kullananların yakalanmalarını zorlaştıracak önlemler alan,

c) Kullanma yöntemleri konusunda başkalarına bilgi veren,

Kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını alenen özendiren veya bu nitelikte yayın yapan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(3) Bu maddede tanımlanan suçların tabip, diş tabibi, eczacı, kimyager, veteriner, sağlık memuru, laborant, ebe, hemşire, diş teknisyeni, hastabakıcı, sağlık hizmeti veren, kimyacılıkla veya ecza ticareti ile iştigal eden kişi tarafından işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Açıklama: Maddenin ilk şeklinde ikinci fıkra üçüncü fıkra olarak, üçüncü fıkra da ikinci fıkra olarak düzenlenmişti. 5377 sayılı Kanun'un 23. maddesi ile; madde içeriğinde değişiklik yapılmamış, fıkraların sırası değiştirilmiştir.

TCK m. 53/5'e ve ÖNCEK m. 404, 408'e bakınız.

Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak

MADDE 191 - (1) Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alan, kabul eden veya bulunduran kişi, bir yıldan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır (...). (Sulh Ceza)

(2) (*Değişik fıkra: 29.6.2005 - 5377/ m. 24 ile*) Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanan kişi hakkında, tedaviye ve denetimli serbestlik tedbirine; kullanmamakla birlikte, kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alan, kabul eden veya bulunduran kişi hakkında, denetimli serbestlik tedbirine hükümlenir.

(3) Hakkında tedaviye ve denetimli serbestlik tedbirine hükmedilen kişi, belirlenen kurumda uygulanan tedavinin ve denetimli serbestlik tedbirinin gereklerine uygun davranmakla yükümlüdür. Hakkında denetimli serbestlik tedbirine hükmedilen kişiye rehberlik edecek bir uzman görevlendirilir. Bu uzman, güvenlik tedbirinin uygulama süresince, kişiyi uyuşturucu veya uyarıcı maddenin kullanılmasının etki ve sonuçları hakkında bilgilendirir, kişiye sorumluluk bilincinin gelişmesine yönelik olarak öğütte bulunur ve yol gösterir; kişinin gelişimi ve davranışları hakkında üçer aylık sürelerle rapor düzenleyerek hâkime verir.

(4) Tedavi süresince devam eden denetimli serbestlik tedbirine, tedavinin sona erdiği tarihten itibaren bir yıl süreyle devam olunur. Denetimli serbestlik tedbirinin uygulanma süresinin uzatılmasına karar verilebilir. Ancak, bu durumda süre üç yıldan fazla olamaz.

(5) Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanan kişi hakkında kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak,

TOPLUMA
KARŞI
SUÇLAR

kabul etmek veya bulundurmaktan dolayı hükmolunan ceza, ancak tedavi ve denetimli serbestlik tedbirinin gereklerine uygun davranmaması hâlinde infaz edilir. Kişi etkin pişmanlıktan yararlanmışsa, davaya devam olunarak hakkında cezaya hükmolunur.

Açıklama: TCK m. 57/7; 5402 DSK. Madde 14'e ve ÖN-CEK m. 404'e bakınız.

Maddede 29.6.2005 tarihli ve 5377 sayılı Kanun'un 24. maddesi ile değişiklik yapılmıştır. Bu değişiklikle maddenin birinci fıkrasının ikinci cümlesi madde metninden çıkarılmış ve ikinci fıkra değiştirilmiştir.

Madde metninden çıkarılan cümle ve değiştirilen ikinci fıkra şöyledir:

"Kendisi tarafından kullanılmak üzere uyuşturucu veya uyarıcı madde etkisi doğuran bitkileri yetiştiren kişi, bu fıkra hükmüne göre cezalandırılır."

"(2) Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanan kişi hakkında, tedaviye ve denetimli serbestlik tedbirine hükmolunur."

Etkin pişmanlık

MADDE 192 - (1) Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçlarına iştirak etmiş olan kişi, resmî makamlar tarafından haber alınmadan önce, diğer suç ortaklarını ve uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin saklandığı veya imal edildiği yerleri merciine haber verirse, verilen bilginin suç ortaklarının yakalanmasını veya uyuşturucu veya uyarıcı maddenin ele geçirilmesini sağlaması hâlinde, hakkında cezaya hükmolunmaz.

(2) Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alan, kabul eden veya bulunduran kişi, resmî makamlar tarafından haber alınmadan önce, bu maddeyi kimden, nerede ve ne zaman temin ettiğini merciine haber vererek suçluların yakalanmalarını veya uyuşturucu veya uyarıcı maddenin ele geçirilmesini kolaylaştırırsa, hakkında cezaya hükmolunmaz.

(3) Bu suçlar haber alındıktan sonra gönüllü olarak, suçun meydana çıkmasına ve fail veya diğer suç ortaklarının yakalanmasına hizmet ve yardım eden kişi hakkında verilecek ceza, yardımın niteliğine göre dörtte birden yarısına kadarki indirilir.

(4) Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanan kişi, hakkında kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmaktan dolayı soruşturma başlatılmadan önce resmî makamlara başvurarak tedavi ettirilmesini isterse, cezaya hükmolunmaz.

Açıklama: TCK m. 37-41, 188, 191; CMK m. 2/1-e, 158, 160 ve ÖNCEK m. 405'e bakınız.

Zehirli madde imal ve ticareti

MADDE 193 - (1) İçeriğinde zehir bulunan ve üretilmesi, bulundurulması veya satılması izne bağlı olan maddeyi izinsiz olarak üreten, bulunduran, satan veya nakleden kişi, iki aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: TCK m. 185'e ve ÖNCEK m. 409, 410'a bakınız.

Sağlık için tehlikeli madde temini

MADDE 194 - (1) Sağlık için tehlike oluşturabilecek maddeleri çocuklara, akıl hastalarına veya uçucu madde kul-

TOPLUMA
KARŞI
SUÇLAR

lananlara veren veya tüketimine sunan kişi, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: Bu maddede belirtilen sağlık için tehlike oluşturabilecek maddeler, uyuşturucu veya uyarıcı madde dışında kalan maddelerdir. Tüketimine sunulan madde uyuşturucu veya uyarıcı madde niteliğinde ise bu madde değil, TCK m. 188 ve 191 uygulanır. ÖNCEK m. 409'e bakınız.

Bulaşıcı hastalıklara ilişkin tedbirlere aykırı davranma

MADDE 195 - (1) Bulaşıcı hastalıklardan birine yakalanmış veya bu hastalıklardan ölmüş kimsenin bulunduğu yerin karantina altına alınmasına dair yetkili makamlarca alınan tedbirlere uymayan kişi, iki aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: ÖNCEK m. 263'e bakınız.

Usulsüz ölü gömülmesi

MADDE 196 - (1) Ölü gömülmesine ayrılan yerlerden başka yerlere ölü gömen veya gömdüren kişi, altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanunu Madde 211, 215, 299'a ve ÖNCEK m. 262, 297, 526'ya bakınız.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Kamu Güvenine Karşı Suçlar

TOPLUMA
KARŞI
SUÇLAR

Parada sahtecilik

MADDE 197 - (1) Memlekette veya yabancı ülkelerde kanunen tedavülde bulunan parayı, sahte olarak üreten, ülkeye sokan, nakleden, muhafaza eden veya tedavüle koyan kişi, iki yıldan oniki yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. (Ağır Ceza)

(2) Sahte parayı bilerek kabul eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(3) Sahteliğini bilmeden kabul ettiği parayı bu niteliğini bilerek tedavüle koyan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: Kalpazanlığın Cezalandırılmasına Dair 20 Nisan 1929 Tarihli Uluslararası Cenevre Sözleşmesi³⁰ ve eki Protokollere bakınız.

TCK m. 13/1-f; CMK m. 73, 135/6, 140, 248 ve ÖNCEK m. 316, 317, 318, 319, 320'ye bakınız.

Paraya eşit sayılan değerler

MADDE 198 - (1) Devlet tarafından ihraç edilip de hamiline yazılı bonolar, hisse senetleri, tahviller ve kuponlar, yetkili kurumlar tarafından çıkarılmış olup da kanunen tedavül

³⁰ Türkiye bu sözleşmeyi imzalamış ve 4.5.1936 tarih ve 2963 sayılı Onay Kanunu 9.5.1936 tarih ve 3299 sayılı RG'de yayımlanmıştır.

eden senetler, tahviller ve evrak ile millî ziynet altınları, para hükmündedir.

ÖNCEK m. 331'e bakınız.

Kıymetli damgada sahtecilik

MADDE 199 - (1) Kıymetli damgayı sahte olarak üreten, ülkeye sokan, nakleden, muhafaza eden veya tedavüle koyan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(2) Sahte olarak üretilmiş kıymetli damgayı bilerek kabul eden kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

(3) Sahteliğini bilmeden kabul ettiği kıymetli damgayı bu niteliğini bilerek tedavüle koyan kişi, bir aydan altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

(4) Damgalı kâğıtlar, damga ve posta pulları ve muayyen bir miktar vergi veya harcın ödendiğini belgelemek amacıyla kullanılan pullar, kıymetli damga sayılır.

Açıklama: CMK m. 73'e ve ÖNCEK m. 322, 327'ye bakınız.

Kıymetli damga, "bir vasıtalı verginin veya harcın ödendiğini gösteren belgedir."

Para ve kıymetli damgaları yapmaya yarayan araçlar

MADDE 200 - (1) Paralarla kıymetli damgaların üretiminde kullanılan alet veya malzemeyi izinsiz olarak üreten, ülkeye

sokan, satan, devreden, satın alan, kabul eden veya muhafaza eden kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

Açıklama: ÖNCEK m. 323, 324'e bakınız.

Etkin pişmanlık

MADDE 201 - (1) Sahte olarak para veya kıymetli damga üreten, ülkeye sokan, nakleden, muhafaza eden veya kabul eden kişi, bu para veya kıymetli damgaları tedavüle koymadan ve resmî makamlar tarafından haber alınmadan önce, diğer suç ortaklarını ve sahte olarak üretilen para veya kıymetli damgaların üretildiği veya saklandığı yerleri merciine haber verirse, verilen bilginin suç ortaklarının yakalanmasını ve sahte olarak üretilen para veya kıymetli damgaların ele geçirilmesini sağlaması hâlinde, hakkında cezaya hükmolunmaz.

(2) Sahte para veya kıymetli damga üretiminde kullanılan alet ve malzemeyi izinsiz olarak üreten, ülkeye sokan, satan, devreden, satın alan, kabul eden veya muhafaza eden kişi, resmî makamlar tarafından haber alınmadan önce, diğer suç ortaklarını ve bu malzemenin üretildiği veya saklandığı yerleri ilgili makama haber verirse, verilen bilginin suç ortaklarının yakalanmasını ve bu malzemenin ele geçirilmesini sağlaması hâlinde, hakkında cezaya hükmolunmaz.

Açıklama: TCK m. 199'a ve ÖNCEK m. 326'ya bakınız.

Mühürde sahtecilik

MADDE 202 - (1) Cumhurbaşkanlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ve Başbakanlık tarafından kullanılan

TOPLUMA
KARŞI
SUÇLAR

mührü sahte olarak üreten veya kullanan kişi, iki yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Kamu kurum ve kuruluşlarınca veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca kullanılan onaylayıcı veya belgeleyici mührü sahte olarak üreten veya kullanan kişi, bir yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

Açıklama: ÖNCEK m. 332, 333, 334, 335, 336'ya bakınız.

Mühür bozma

MADDE 203 - (1) Kanun veya yetkili makamların emri uyarınca bir şeyin saklanması veya varlığının aynen korunmasını sağlamak için konulan mührü kaldıran veya konuluş amacına aykırı hareket eden kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

Açıklama: Resmi Mühür Yönetmeliği³¹ m. 8, 9, 10, 13, 15 hükümlerine bakınız.

ÖNCEK m. 274, 277'ye bakınız.

Resmî belgede sahtecilik

MADDE 204 - (1) Bir resmî belgeyi sahte olarak düzenleyen, gerçek bir resmî belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren veya sahte resmî belgeyi kullanan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(2) Görevi gereği düzenlemeye yetkili olduğu resmî bir belgeyi sahte olarak düzenleyen, gerçek bir belgeyi başkala-

³¹ Resmi Mühür Yönetmeliği 12.9.1984 tarihli ve 18513 sayılı RG'de yayımlanmıştır.

rını aldatacak şekilde değiştiren, gerçeğe aykırı olarak belge düzenleyen veya sahte resmî belgeyi kullanan kamu görevlisi üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Ağır Ceza)

(3) Resmî belgenin, kanun hükmü gereği sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli olan belge niteliğinde olması hâlinde, verilecek ceza yarısı oranında artırılır.

Açıklama: Resmi belgede sahtecilik suçu, unsurları bakımından ÖNCEK hükümleriyle benzerlik taşımaktadır. Tek fark, değiştirilen resmi belgenin başkalarını aldatacak nitelikte olmasının, madde metninde açık olarak belirtilmiş olmasıdır.

Araç plakaları resmi belge niteliğindedir. ÖNCEK m. 339, 340, 341, 342'ye bakınız.

Maddenin 2. fıkrasında yazılı sahtecilik suçuna ilişkin davaya 5235 sayılı Kanun'un 12. (31.3.2005-5328/m. 10 ile değişik) maddesi gereğince ağır ceza mahkemesinde bakılır.

Resmî belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek

MADDE 205 - (1) Gerçek bir resmî belgeyi bozan, yok eden veya gizleyen kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Suçun kamu görevlisi tarafından işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır. (Asliye Ceza)

Açıklama: TCK in. 6/1-c; ÖNCEK m. 348'e bakınız.

Bu maddedeki suçun oluşması için gerçekleştirilen eylemin başkasını aldatma niteliği taşıması gerekmez.

Resmî belgenin düzenlenmesinde yalan beyan

MADDE 206 - (1) Bir resmî belgeyi düzenlemek yetkisine sahip olan kamu görevlisine yalan beyanda bulunan kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: ÖNCEK m. 343, 344, 528'e bakınız.

Bu maddede yazılı yalan beyan suçunun oluşması için, resmi belgenin, kişinin beyanı üzerine düzenlenmesi, memurun beyanı incelemek ve araştırmakla yükümlü olmaması gerekir.

Özel belgede sahtecilik

MADDE 207 - (1) Bir özel belgeyi sahte olarak düzenleyen veya gerçek bir özel belgeyi başkalarını aldatacak şekilde değiştiren ve kullanan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(2) Bir sahte özel belgeyi bu özelliğini bilerek kullanan kişi de yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

Açıklama: ÖNCEK m. 345, 346'ya bakınız.

Özel belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek

MADDE 208 - (1) Gerçek bir özel belgeyi bozan, yok eden veya gizleyen kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

Açıklama: ÖNCEK m. 348'e bakınız.

Açığa imzanın kötüye kullanılması

MADDE 209 - (1) Belirli bir tarzda doldurulup kullanılmak üzere kendisine teslim olunan imzalı ve kısmen veya tamamen boş bir kâğıdı, verilme nedeninden farklı bir şekilde dolduran kişi, şikâyet üzerine, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

(2) İmzalı ve kısmen veya tamamen boş bir kâğıdı hukuka aykırı olarak ele geçirip veya elde bulundurup da hukukî sonuç doğuracak şekilde dolduran kişi, belgede sahtecilik hükümlerine göre cezalandırılır. (Ağır Ceza-Asliye Ceza)

Açıklama: TCK m. 204, 207 ve ÖNCEK m. 509'a bakınız.

Resmî belge hükmünde belgeler

MADDE 210 - (1) Özel belgede sahtecilik suçunun konusunun, emre veya hamile yazılı kambiyo senedi, emtiyayı temsil eden belge, hisse senedi, tahvil veya vasiyetname olması hâlinde, resmî belgede sahtecilik suçuna ilişkin hükümler uygulanır. (Ağır Ceza-Asliye Ceza)

(2) Gerçeğe aykırı belge düzenleyen tabip, diş tabibi, eczacı, ebe, hemşire veya diğer sağlık mesleği mensubu, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

Düzenlenen belgenin kişiye haksız bir menfaat sağlaması ya da kamunun veya kişilerin zararına bir sonuç doğurucu nitelik taşıması hâlinde, resmî belgede sahtecilik hükümlerine göre cezaya hükmolunur. (Ağır Ceza-Asliye Ceza)

Açıklama: TCK m. 204, 205, 207, 208 ve ÖNCEK m. 349/2, 354'e bakınız.

Daha az cezayı gerektiren hâl

MADDE 211 - (1) Bir hukukî ilişkiye dayanan alacağın ispatı veya gerçek bir durumun belgelenmesi amacıyla belgede sahtecilik suçunun işlenmesi hâlinde, verilecek ceza, yarısı oranında indirilir.

Açıklama: TCK m. 204, 207 ve ÖNCEK m. 347'ye bakınız.

İçtima

MADDE 212 - (1) Sahte resmî veya özel belgenin bir başka suçun işlenmesi sırasında kullanılması hâlinde, hem sahtecilik hem de ilgili suçtan dolayı ayrı ayrı cezaya hükmolunur.

Açıklama: TCK m. 42, 44, 204, 207'ye; CGTİK Madde 99'a bakınız. ÖNCEK'de bu konuda, suçların içtimasına ilişkin hükümler dışında özel hüküm yoktu.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Kamu Barışına Karşı Suçlar

Halk arasında korku ve panik yaratmak amacıyla tehdit

MADDE 213 - (1) Halk arasında endişe, korku ve panik yaratmak amacıyla hayat, sağlık, vücut veya cinsel dokunulmazlık ya da malvarlığı bakımından alenen tehditte bulunan kişi, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(2) Suçun silâhla işlenmesi hâlinde, verilecek ceza, kullanılan silâhın niteliğine göre yarı oranına kadar artırılabilir.

Açıklama: Bölüm başlığında yer alan “*kamu barışı*” kavramı “*bireyler arasındaki ilişkilerde hukukun egemen olduğu toplum düzenini*” ifade eder. Endişe, korku ve panik kelimeleri, halkta meydana gelebilecek telaş halinin değişik derecelerde olabileceğini göstermektedir (madde gerekçesi).

ÖNCEK m. 312/A' ya bakınız.

Suç işlemeye tahrik

MADDE 214 - (1) Suç işlemek için alenen tahrikte bulunan kişi, altı aydan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(2) Halkın bir kısmını diğer bir kısmına karşı silâhlandırarak, birbirini öldürmeye tahrik eden kişi, onbeş yıldan yirmidört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Ağır Ceza)

(3) Tahrik konusu suçların işlenmesi hâlinde, tahrik eden kişi, bu suçlara azmettiren sıfatıyla cezalandırılır.

Açıklama: TCK m. 38; 5187/m. 20 ve ÖNCEK m. 149 ve 311'e bakınız.

Suçu ve suçluyu övme

MADDE 215 - (1) İşlenmiş olan bir suçu veya işlemiş olduğu suçtan dolayı bir kişiyi alenen öven kimse, iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: 5187/m. 20'ye ve ÖNCEK m. 312'ye bakınız.

Halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama

MADDE 216 - (1) Halkın sosyal sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge bakımından farklı özelliklere sahip bir kesimini, diğer bir kesimi aleyhine kin ve düşmanlığa alenen tahrik eden kimse, bu nedenle kamu güvenliği açısından açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması halinde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(2) Halkın bir kesimini, sosyal sınıf, ırk, din, mezhep, cinsiyet veya bölge farklılığına dayanarak alenen aşağılayan kişi, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

(3) Halkın bir kesiminin benimsediği dinî değerleri alenen aşağılayan kişi, fiilin kamu barışını bozmaya elverişli olması hâlinde, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: ÖNCEK m. 312'ye bakınız.

Kanunlara uymamaya tahrik

MADDE 217 - (1) Halkı kanunlara uymamaya alenen tahrik eden kişi, tahrikin kamu barışını bozmaya elverişli olması hâlinde, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: Halkı kanunlara uymamaya alenen tahrik suçunun kamu barışını bozmaya elverişli olması hâli ÖNCEK' de özel olarak düzenlenmemiştir. ÖNCEK m. 312/1 de "halkı kanuna uymamaya tahrik" suç sayılmıştır ve tahrikin kamu barışını bozmaya elverişli olup olmamasının, suçun oluşması açısından önemi yoktur.

Ortak hüküm**MADDE 218. - (1) (Değişik fıkra: 29.6.2005 - 5377/m. 25)**

Yukarıdaki maddelerde tanımlanan suçların basın ve yayın yoluyla işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranına kadar artırılır. Ancak, haber verme sınırlarını aşmayan ve eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz.

Açıklama: Maddede, tayin olunan cezada yapılacak artırımın üst sınırını belirlemek ve *"hâkimin somut olayda hukuka uygunluk nedeninin varlığını özellikle araştırması gerektiğini vurgulanmak"* amacıyla, 29.6.2005 tarihli ve 5377 sayılı Kanun'un 25. maddesi ile değişiklik yapılmıştır. Bu değişiklikle, maddede yer alan *"yarı oranında"* ibaresi, *"yarı oranına kadar"* şeklinde değiştirilmiş ve *"haber verme sınırlarını aşmayan ve eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları"*, hukuka uygunluk nedeni olarak ayrıca düzenlenmiştir.

Değiştirilen birinci fıkra şöyle idi: *"(1) Yukarıdaki maddelerde tanımlanan suçların basın ve yayın yoluyla işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır."*

AY Madde 26, 28; TCK m. 6/1-g, 26/1, 213, 214, 215 ve ÖNCEK m. 311, 312, 312/a'ya bakınız.

Görev sırasında din hizmetlerini kötüye kullanma

MADDE 219 - (1) İman, hatip, vaiz, rahip, haham gibi dini reislerden biri vazifesini ifa sırasında alenen hükümet idaresini ve Devlet kanunlarını ve hükümet icraatını takbih ve tezyif ederse bir aydan bir seneye kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır veya bunlardan birine hükümlenabilir. (Sulh Ceza)

TOPLUMA
KARŞI
SUÇLAR

(2) Yukarıdaki fıkrada gösterilen kimselerden biri işbu sıfattan bilistifade hükümetin idaresini ve kanun ve nizam ve emirleri ve dairelerden birine ait olan vazife ve salâhiyeti takbih ve tezyife veya halkı kanunlara yahut hükümet emirlerini icraya veya memuru memuriyetinin vazifesi icabına karşı itaatsizliğe tahrik ve teşvik edecek olursa üç aydan iki seneye kadar hapse ve adli para cezası ve müebbeden veya muvakkaten bilfiil o vazifeyi icradan ve onun menfaat ve aيداتını almaktan memnuiyetine hükmolunur. (Sulh Ceza)

(3) Kendi sıfatlarından istifade ederek kanuna göre kazanılmış olan haklara muhalif iş ve sözlerde bulunmaya, bir kimseyi icbar ve ikna eden din reis ve memurları hakkında dahi balâdaki fıkrada yazılı ceza tertip olunur.

(4) Bunlardan biri dini sıfatından istifade ederek, birinci fıkrada yazılı fiillerden başka bir cürüm işlerse altıda bir miktarı çoğaltılmak şartıyla o cürüm için kanunda yazılı olan ceza ile mahkûm olur.

(5) Şu kadar ki kanun işbu sıfatı esasen nazarıtibara almış ise cezayı çoğaltmaya mahal yoktur.

Açıklama: TCK m. 217, 301/2 ve ÖNCEK m. 241, 242'ye bakınız.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma

MADDE 220 - (1) Kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kuranlar veya yönetenler, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması hâlinde, iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Ancak, örgütün varlığı için üye sayısının en az üç kişi olması gerekir.

(2) Suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olanlar, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Örgütün silâhlı olması hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza dörtte birinden yarısına kadar artırılır.

(4) Örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi hâlinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunur.

(5) Örgüt yöneticileri, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılır.

(6) Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı cezalandırılır.

(7) Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi, örgüt üyesi olarak cezalandırılır.

(8) Örgütün veya amacının propagandasını yapan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır. (Asliye Ceza)

Açıklama: Haksız ekonomik çıkar sağlamak amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde cebir ve şiddet uygulanarak işlenen suçlara ilişkin davaya CMK m. 250'ye göre Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nca belirlenmiş olan ağır ceza mahkemesinde bakılır.

TCK m. 6/1-f, g, 42; CMK m. 135/6, 139, 140, 248, 250; CGTİK m. 9, 99, 107/4; TMK m. 1/3 ve ÖNCEK m. 313, 314'e bakınız.

Etkin pişmanlık

MADDE 221 - (1) Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu nedeniyle soruşturmaya başlanmadan ve örgütün amacı doğ-

rultusunda suç işlenmeden önce, örgütü dağıtan veya verdiği bilgilerle örgütün dağılmasını sağlayan kurucu veya yöneticiler hakkında cezaya hükmolunmaz.

(2) Örgüt üyesinin, örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak etmeksizin, gönüllü olarak örgütten ayrıldığını ilgili makamlara bildirmesi hâlinde, hakkında cezaya hükmolunmaz.

(3) Örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak etmeden yakalanan örgüt üyesinin, pişmanlık duyarak örgütün dağılmasını veya mensuplarının yakalanmasını sağlamaya elverişli bilgi vermesi hâlinde, hakkında cezaya hükmolunmaz.

(4) Suç işlemek amacıyla örgüt kuran, yöneten veya örgüte üye olan (Ek ibare: 29.6.2005 – 5377/m. 26 ile) “ya da üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen veya örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden” kişinin, gönüllü olarak teslim olup, örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili bilgi vermesi hâlinde, hakkında örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçundan dolayı cezaya hükmolunmaz. Kişinin bu bilgileri yakalandıktan sonra vermesi hâlinde, hakkında bu suçtan dolayı verilecek cezada üçte birden dörtte üçe kadar indirim yapılır.

(5) Etkin pişmanlıktan yararlanan kişiler hakkında bir yıl süreyle denetimli serbestlik tedbirine hükmolunur. Denetimli serbestlik tedbirinin süresi üç yıla kadar uzatılabilir.

Açıklama: 5377 sayılı Kanunla maddenin dördüncü fıkrasında değişiklik yapılarak örgüte bilerek yardım edenlerin de pişmanlık hükmünden yararlanmaları sağlanmıştır.

Bu düzenleme ÖNCEK’de yer almıyordu. Bununla beraber 168 inci maddede yazılı çete suçuyla ilgili olarak 170 inci maddede cezalandırmama sebebine yer verilmişti.

TCK m. 220; DSK m. 14 ve ÖNCEK 170, 313, 314’e bakınız.

Şapka ve Türk harfleri

MADDE 222 - (1) 25.11.1925 tarihli ve 671 sayılı Şapka İktisası Hakkında Kanunla, 1.11.1928 tarihli ve 1353 sayılı Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanunun koyduğu yasaklara veya yükümlülüklerle aykırı hareket edenlere iki aydan altı aya kadar hapis cezası verilir. (Sulh Ceza)

Açıklama: ÖNCEK m. 526/1’de düzenlenen yetkili makamların verdiği buyruğu dinlememek kanuna alınmayarak suç olmaktan çıkarılmıştır.

ALTINCI BÖLÜM

Ulaşım Araçlarına veya Sabit Platformlara Karşı Suçlar

Ulaşım araçlarının kaçırılması veya alıkonulması

MADDE 223 - (1) Cebir veya tehdit kullanarak ya da hukuksal olarak başka bir davranışla kara ulaşım aracının hareket etmesini engelleyen, bu aracı hareket hâlinde iken durduran veya gitmekte olduğu yerden başka yere götüren kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Suçun konusunun deniz veya demiryolu ulaşım aracı olması hâlinde, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükümlenir.

TOPLUMA
KARŞI
SUÇLAR

(3) Cebir veya tehdit kullanarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla hava ulaşım aracının hareket etmesini engelleyen veya bu aracı gitmekte olduğu yerden başka yere götüren kişi, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(4) Bu suçların işlenmesi sırasında kişilerin hürriyetinin tahdit edilmesi dolayısıyla ayrıca cezaya hükmolunur.

(5) Bu suçların işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâllerinin gerçekleşmesi durumunda, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

Açıklama: TCK m. 87, 106, 108, 109'a; CGTİK m. 99 ve ÖNCEK m. 384'e bakınız.

Bu suçun örgüt çerçevesinde işlenmesi halinde görevli ve yetkili mahkeme, CMK m. 250/1-b'ye göre belirlenecek olan ağır ceza mahkemesidir.

Kıt'a sahanlığında veya münhasır ekonomik bölgedeki sabit platformların işgali

MADDE 224 - (1) Kıt'a sahanlığında veya münhasır ekonomik bölgede kurulmuş sabit bir platformu cebir veya tehdit kullanarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla ele geçiren, zapteden veya kontrolü altına alan kişi, beş yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Ağır Ceza)

(2) Bu suçun işlenmesi sırasında kişilerin hürriyetinin tahdit edilmesi dolayısıyla ayrıca cezaya hükmolunur.

(3) Bu suçun işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâllerinin gerçekleşmesi

durumunda, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

Açıklama: "Kıt'a Sahanlığındaki Sabit Platformların Güvenliğine Karşı Hukuka Aykırı Fiillerin Tenkili Hakkında Sözleşme"³² hükümlerine bakınız.

TCK m. 87, 106, 108, 109'a bakınız. Bu suç ÖNCEK'de özel olarak düzenlenmemiştir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Genel Ahlâka Karşı Suçlar

Hayasızca hareketler

MADDE 225 - (1) Alenen cinsel ilişkide bulunan veya teşhircilik yapan kişi, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: Bu suçun oluşması için aleniyet unsurunun gerçekleşmesi gerekir. Madde gerekçesinde aleniyet, "gerçekleştiği koşullar itibarıyla fiilin belirli olmayan ve birden fazla kişiler tarafından algılanabilir olmasıdır." şeklinde açıklanmıştır.

ÖNCEK m. 419, 576'ya bakınız.

Müstehcenlik

MADDE 226 - (1) a) Bir çocuğa müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünleri veren ya da bunların içeriğini gösteren, okuyan, okutan veya dinleten,

³² Türkiye Kıt'a Sahanlığındaki Sabit Platformların Güvenliğine Karşı Hukuka Aykırı Fiillerin Tenkili Hakkında Sözleşme'yi imzalamıştır.

TOPLUMA
KARŞI
SUÇLAR

b) Bunların içeriklerini çocukların girebileceği veya görebileceği yerlerde ya da alenen gösteren, görülebilecek şekilde sergileyen, okuyan, okutan, söyleyen, söyleten,

c) Bu ürünleri, içeriğine vakıf olunabilecek şekilde satışa veya kiraya arz eden,

d) Bu ürünleri, bunların satışına mahsus alışveriş yerleri dışında, satışa arz eden, satan veya kiraya veren,

e) Bu ürünleri, sair mal veya hizmet satışları yanında veya dolayısıyla bedelsiz olarak veren veya dağıtan,

f) Bu ürünlerin reklamını yapan,

Kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

(2) Müstehcen görüntü, yazı veya sözleri basın ve yayın yolu ile yayınlayan veya yayınlamasına aracılık eden kişi altı aydan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(3) Müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünlerin üretiminde çocukları kullanan kişi, beş yıldan on yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Bu ürünleri ülkeye sokan, çoğaltan, satışa arz eden, satan, nakleden, depolayan, ihraç eden, bulunduran ya da başkalarının kullanımına sunan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(4) Şiddet kullanılarak, hayvanlarla, ölmüş insan bedeni üzerinde veya doğal olmayan yoldan yapılan cinsel davranışlara ilişkin yazı, ses veya görüntüleri içeren ürünleri üreten, ülkeye sokan, satışa arz eden, satan, nakleden, depolayan, başkalarının kullanımına sunan veya bulunduran kişi, bir yıldan

dört yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(5) Üç ve dördüncü fıkralardaki ürünlerin içeriğini basın ve yayın yolu ile yayımlayan veya yayımlanmasına aracılık eden ya da çocukların görmesini, dinlemesini veya okumasını sağlayan kişi, altı yıldan on yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(6) Bu suçlardan dolayı, tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. (Sulh Ceza)

(7) Bu madde hükümleri, bilimsel eserlerle; üçüncü fıkra hariç olmak ve çocuklara ulaşması engellenmek koşuluyla, sanatsal ve edebi değeri olan eserler hakkında uygulanmaz.

Açıklama: AY m. 27; TCK m. 6/1-b, g, 54, 55, 60 ve ÖNCEK m. 426, 427'ye bakınız.

Fuhuş

MADDE 227 - (1) Çocuğu fuhşa teşvik eden, bunun yolunu kolaylaştıran, bu maksatla tedarik eden veya barındıran ya da çocuğun fuhşuna aracılık eden kişi, dört yıldan on yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Bu suçun işlenişine yönelik hazırlık hareketleri de tamamlanmış suç gibi cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(2) Bir kimseyi fuhşa teşvik eden, bunun yolunu kolaylaştıran ya da fuhuş için aracılık eden veya yer temin eden kişi, iki yıldan dört yıla kadar hapis ve üçbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Fuhşa sürüklenen kişinin kazancından yararlanılarak kısmen veya tamamen geçiminin sağlanması, fuhşa teşvik sayılır. (Asliye Ceza)

TOPLUMA
KARŞI
SUÇLAR

(3) Fuhuş amacıyla ülkeye insan sokan veya insanların ülke dışına çıkmasını sağlayan kişi hakkında yukarıdaki fıkralara göre cezaya hükmolunur. (Asliye Ceza)

(4) Cebir veya tehdit kullanarak, hile ile ya da çaresizliğinden yararlanarak bir kimseyi fuhşa sevk eden veya fuhuş yapmasını sağlayan kişi hakkında yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarısından iki katına kadar artırılır.

(5) Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan suçların eş, üstsoy, kayın üstsoy, kardeş, evlât edinen, vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunan diğer kişiler tarafından ya da kamu görevi veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(6) Bu suçların, suç işlemek amacıyla teşkil edilmiş örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(7) Bu suçlardan dolayı, tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. (Sulh Ceza)

(8) Fuhşa sürüklenen kişi, tedavi veya terapiye tabi tutulur.

Açıklama: 4 Mayıs 1910 tarihinde Paris'te imzalanmış olan "*Beyaz Kadın Ticaretinin Zecren Men'ine Dair Milletlerarası Sözleşme*", 30 Eylül 1921 tarihli "*Kadın ve Çocuk Ticaretinin Men ve Zecrine Dair Beynelmilel Cenevre Mukavelesi*".

Türkiye, bu Sözleşmeleri, Lozan Andlaşması ile birlikte, Bu Andlaşma'nın 99 ve 100. maddelerinde sayılan milletlerarası anlaşmalar kapsamında kabul ederek onaylamıştır. Keza, 11 Ekim 1933 tarihinde "*Reşit Kadın Ticaretinin Men'ine Dair*

Beynelmilel Cenevre Mukavelesi" hazırlanarak devletlerin imzasına açılmıştır. Türkiye, bu Sözleşmeyi 15 Nisan 1935 tarih ve 2693 sayılı Kanun'la onaylamıştır. Nihayet, 2 Aralık 1949 tarihinde "*İnsan Ticaretinin ve Başkasının Fuhşunu Sömürmenin İlgası Hakkında Sözleşme*", Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na kabul edilerek üye devletlerin imza ve onayına sunulmuştur. Sözleşmede; rızası olsa bile, bir kimseyi fuhuş icrası maksadıyla kullanan, fuhşa sürükleyen, diğer bir kişinin fuhşunu rızasıyla da olsa sömüren, genelevi işleten, işlettiren, işletilmesine tavassut eden, bu tür faaliyetleri finanse eden kimselerin cezalandırılması gerektiği hüküm altına alınmıştır. Bu suçlara teşebbüs ve hatta, hazırlık hareketlerinin de cezalandırılması öngörülmüştür. Sözleşme ayrıca taraf devletlere, fuhşu bir ticari kazanç aracı olarak yani meslek olarak icrasını ve bunun şartlarını düzenleyen yürürlükteki mevzuatının yürürlükten kaldırılması yükümlülüğünü de getirmektedir.

CMK m. 135/6, 140, 248 ve 250; ÖNCEK m. 435, 436'ya bakınız.

Bu maddede yazılı suçların cebir şiddet kullanılmak suretiyle örgüt çerçevesinde işlenmesi halinde görevli mahkeme, CMK m. 250/1-b'ye göre belirlenecek olan ağır ceza mahkemesidir.

Kumar oynanması için yer ve imkân sağlama

MADDE 228 - (1) Kumar oynanması için yer ve imkân sağlayan kişi, bir yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

(2) Çocukların kumar oynaması için yer ve imkân sağlanması hâlinde, verilecek ceza bir katı oranında artırılır.

(3) Bu suçtan dolayı, tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. (Sulh Ceza)

(4) Ceza Kanununun uygulanmasında kumar, kazanç amacıyla icra edilen ve kâr ve zararın talihe bağlı olduğu oyunlardır.

Açıklama: Kumar oynamak 30.3.2005 tarih ve 5326 sayılı Kanun'un 34. maddesiyle kabahat sayılarak idari para cezası yaptırımına bağlanmıştır.

TCK m. 13/1-g; UHK m. 128, 132 ve ÖNCEK m. 567, 569, 570'e bakınız.

Dilencilik

MADDE 229 - (1) Çocukları, beden veya ruh bakımından kendini idare edemeyecek durumda bulunan kimseleri dilencilikte araç olarak kullanan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(2) Bu suçun üçüncü derece dahil kan veya kayın hısımları ya da eş tarafından işlenmesi hâlinde verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(3) Bu suçun örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmiş olması hâlinde, verilecek ceza bir kat artırılır.

Açıklama: ÖNCEK m. 544'de düzenlenen "dilencilik yapmak" bu maddeye alınmamış, 30.3.2005 tarih ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 33. maddesinde kabahat olarak düzenlenmiştir.

ÖNCEK m. 545'e bakınız.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Aile Düzenine Karşı Suçlar

TOPLUMA
KARŞI
SUÇLAR

Birden çok evlilik, hileli evlenme, dinsel tören

MADDE 230 - (1) Evli olmasına rağmen, başkasıyla evlenme işlemi yaptıran kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Kendisi evli olmamakla birlikte, evli olduğunu bildiği bir kimse ile evlilik işlemi yaptıran kişi de yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(3) Gerçek kimliğini saklamak suretiyle bir başkasıyla evlenme işlemi yaptıran kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(4) Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan suçlardan dolayı zamanaşımı, evlenmenin iptali kararının kesinleştiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

(5) Aralarında evlenme olmaksızın, evlenmenin dinsel törenini yaptıranlar hakkında iki aydan altı aya kadar hapis cezası verilir. Ancak, medenî nikâh yapıldığında kamu davası ve hükmedilen ceza bütün sonuçlarıyla ortadan kalkar.

(6) Evlenme akdinin kanuna göre yapılmış olduğunu gösteren belgeyi görmeden bir evlenme için dinsel tören yapan kimse hakkında iki aydan altı aya kadar hapis cezası verilir. (Sulh Ceza)

Açıklama: MK m. 130, 143/2'ye; TCK m. 66/6 ve ÖNCEK m. 237'ye bakınız.

Dava zamanaşımının başlamasına ilişkin TCK m. 66'da yer alan kural, bu maddenin bir, iki ve üçüncü fıkralarında yazılı haller bakımından uygulanmaz.

Çocuğun soybağını değiştirme

MADDE 231 - (1) Bir çocuğun soybağını değiştiren veya gizleyen kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(2) Özen yükümlülüğüne aykırı davranarak, sağlık kurumundaki bir çocuğun başka bir çocukla karışmasına neden olan kişi, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: TCK m. 6/1-b, 97; MK m. 282-294 ve ÖNCEK m. 445, 446, 447'ye bakınız.

Kötü muamele

MADDE 232 - (1) Aynı konutta birlikte yaşadığı kişilerden birine karşı kötü muamelede bulunan kimse, iki aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) İdaresi altında bulunan veya büyütmek, okutmak, bakmak, muhafaza etmek veya bir meslek veya san'at öğretmekle yükümlü olduğu kişi üzerinde, sahibi bulunduğu terbiye hakkından doğan disiplin yetkisini kötüye kullanan kişiye, bir yıla kadar hapis cezası verilir. (Sulh Ceza)

Açıklama: MK m. 335, 339, 340, 341, 347, 348, 366, 404 ve devamına bakınız.

Gerekçeye göre; maddede düzenlenen suçun oluşması için kötü muamelenin, acıma ve şefkatle bağdaşmayacak nitelikte olması gerekir.

ÖNCEK m. 477, 478'e bakınız.

Aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlâli

MADDE 233 - (1) Aile hukukundan doğan bakım, eğitim veya destek olma yükümlülüğünü yerine getirmeyen kişi, şikâyet üzerine, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Hamile olduğunu bildiği eşini veya sürekli birlikte yaşadığı ve kendisinden gebe kalmış bulunduğunu bildiği evli olmayan bir kadını çaresiz durumda terk eden kimseye, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.

(3) Velayet hakları kaldırılmış olsa da, itiyadî sarhoşluk, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin kullanılması ya da onur kırıcı tavır ve hareketlerin sonucu maddî ve manevî özen noksanlığı nedeniyle çocuklarının ahlâk, güvenlik ve sağlığını ağır şekilde tehlikeye sokan ana veya baba, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: MK m. 335, 339, 340, 341, 347, 348 ve ÖNCEK m. 477, 478, 479'a bakınız.

Çocuğun kaçırılması ve alıkonulması

MADDE 234 - (1) Velayet yetkisi elinden alınmış olan ana veya babanın ya da üçüncü derece dahil kan hısımının, onaltı yaşını bitirmemiş bir çocuğu veli, vasi veya bakım ve gözetimi altında bulunan kimsenin yanından cebir veya tehdit kullanmaksızın kaçırması veya alıkoyması hâlinde, üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Sulh Ceza)

(2) Fiil cebir veya tehdit kullanılarak işlenmiş ya da çocuk henüz oniki yaşını bitirmemiş ise ceza bir katı oranında artırılır.

Açıklama: TCK m. 106, 108 ve ÖNCEK m. 182'ye bakınız.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Ekonomi, Sanayi ve Ticarete İlişkin Suçlar

İhaleye fesat karıştırma

MADDE 235 - (1) (Değişik: 31.3.2005 - 5328/9 m. ile) Kamu kurum veya kuruluşları adına yapılan mal veya hizmet alım veya satımlarına ya da kiralamalara ilişkin ihaleler ile yapım ihalelerine fesat karıştıran kişi, beş yıldan oniki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Ağır Ceza)

(2) Aşağıdaki hâllerde ihaleye fesat karıştırılmış sayılır:

a) Hileli davranışlarla;

1. İhaleye katılma yeterliğine veya koşullarına sahip olan kişilerin ihaleye veya ihale sürecindeki işlemlere katılmalarını engellemek,

2. İhaleye katılma yeterliğine veya koşullarına sahip olmayan kişilerin ihaleye katılmasını sağlamak,

3. Teklif edilen malları, şartnamesinde belirtilen niteliklere sahip olduğu hâlde, sahip olmadığından bahisle değerlendirme dışı bırakmak,

4. Teklif edilen malları, şartnamesinde belirtilen niteliklere sahip olmadığı hâlde, sahip olduğundan bahisle değerlendirmeye almak.

b) Tekliflerle ilgili olup da ihale mevzuatına veya şartnamelere göre gizli tutulması gereken bilgilere başkalarının ulaşmasını sağlamak.

c) Cebir veya tehdit kullanmak suretiyle ya da hukuka aykırı diğer davranışlarla, ihaleye katılma yeterliğine veya

koşullarına sahip olan kişilerin ihaleye, ihale sürecindeki işlemlere katılmalarını engellemek.

d) İhaleye katılmak isteyen veya katılan kişilerin ihale şartlarını ve özellikle fiyatı etkilemek için aralarında açık veya gizli anlaşma yapmaları.

(3) İhaleye fesat karıştırma sonucunda ilgili kamu kurumu veya kuruluşu açısından bir zarar meydana gelmiş ise, ceza yarı oranında artırılır. Zararın meydana gelmiş olduğu sabit olmakla birlikte miktarının belirlenememiş olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını engellemez.

(4) İhaleye fesat karıştırma dolayısıyla menfaat temin eden görevli kişiler, ayrıca bu nedenle ilgili suç hükmüne göre cezalandırılırlar.

(5) Yukarıdaki fıkralar hükümleri, kamu kurum veya kuruluşları aracılığı ile yapılan artırma veya eksiltmeler ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu kurum veya kuruluşlarının ya da kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının iştirakiyle kurulmuş şirketler, bunların bünyesinde faaliyet icra eden vakıflar, kamu yararına çalışan dernekler veya kooperatifler adına yapılan mal veya hizmet alım veya satımlarına ya da kiralamalara fesat karıştırılması hâlinde de uygulanır.

Açıklama: Birinci fıkranın ilk düzenlemesi yapım ihalelerini kapsamıyordu. Yapılan değişiklikle bu eksiklik giderilmiştir.

5328 Değişikliğinden önce birinci fıkra şöyle idi: *“Kamu kurumu veya kuruluşları adına yapılan mal veya hizmet alım veya satımlarına ya da kiralamalara ilişkin ihalelere fesat karıştıran kişi, beş yıldan oniki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”*

TOPLUMA
KARŞI
SUÇLAR

ÖNCEK m. 205’de fesat karıştırmaktan söz edilmekte, fakat ne tür davranışların fesat sayılacağı hususunda bir açıklık olmadığı gibi, suçun maddi unsuru bakımından bir sınırlama da söz konusu değildi.

Yeni düzenleme ile, fesat teşkil eden haller sayılmak suretiyle suçun maddi unsuru sınırlandırılmıştır. Bu husus, suç tarihi itibariyle ÖNCEK hükümlerinin uygulanması gereken fiillerde, failin lehinde olan kanunun uygulanması açısından, suçun oluşup oluşmadığının saptanmasında göz önünde bulundurulmalıdır.

TCK m. 106, 108; CMK m. 135/6, 140, 248; ve ÖNCEK m. 205, 208, 279, 280, 366, 367, 368’e bakınız.

İhaleye fesat karıştırmak suçunun oluşması için, ihalenin yapıldığı mevzuat önemli değildir; ihalenin kamu kurumu ve kuruluşları adına yapılması yeterlidir.

Edimin ifasına fesat karıştırma

MADDE 236 - (1) Kamu kurum veya kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, bunların iştirakiyle kurulmuş şirketler, bunların bünyesinde faaliyet icra eden vakıflar, kamu yararına çalışan dernekler ya da kooperatiflere karşı taahhüt altına girilen edimin ifasına fesat karıştıran kişi, üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Aşağıdaki fiillerin hileli olarak yapılması hâlinde, edimin ifasına fesat karıştırılmış sayılır:

a) İhale kararında veya sözleşmede evsafı belirtilen mal-dan başka bir malın teslim veya kabul edilmesi.

b) İhale kararında veya sözleşmede belirtilen miktardan eksik malın teslim veya kabul edilmesi.

c) Edimin ihale kararında veya sözleşmede belirtilen sürede ifa edilmemesine rağmen, süresinde ifa edilmiş gibi kabul edilmesi.

d) Yapım ihalelerinde eserin veya kullanılan malzemenin şartname veya sözleşmesinde belirlenen şartlara, miktar veya niteliklere uygun olmamasına rağmen kabul edilmesi.

e) Hizmet niteliğindeki edimin, ihale kararında veya sözleşmede belirtilen şartlara göre verilmemesine veya eksik verilmesine rağmen verilmiş gibi kabul edilmesi.

(3) Edimin ifasına fesat karıştırma dolayısıyla menfaat temin eden görevli kişiler, ayrıca bu nedenle ilgili suç hükmüne göre cezalandırılırlar. (Asliye Ceza)

Açıklama: Bu suç tipi ÖNCEK' de özel olarak düzenlenmemişti. CMK m. 140, 248'e bakınız.

Fiyatları etkileme

MADDE 237 - (1) İşçi ücretlerinin veya besin veya malların değerlerinin artıp eksilmesi sonucunu doğurabilecek bir şekilde ve bu maksatla yalan haber veya havadis yayan veya sair hileli yollara başvuran kimseye üç aydan iki yıla kadar hapis ve adli para cezası verilir.

(2) Fiil sonucu besin veya malların değerleri veya işçi ücretleri artıp eksildiği takdirde ceza üçte biri oranında artırılır.

(3) Fail, ruhsatlı simsar veya borsa tellalı ise ceza ayrıca sekizde bir oranında artırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: SPK m. 47 ve ÖNCEK m. 358, 359'a bakınız.

Kamuya gerekli şeylerin yokluğuna neden olma

MADDE 238 - (1) Taahhüt ettiği işi yerine getirmeyerek, kamu kurum ve kuruluşları veya kamu hizmeti veya genel bir felâketin önlenmesi için zorunlu eşya veya besinlerin ortadan kalkmasına veya önemli ölçüde azalmasına neden olan kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis ve bin güne kadar adli para cezası verilir. (Asliye Ceza)

Açıklama: ÖNCEK m. 361, 401'e bakınız.

Bu suçun oluşması kastın varlığına bağlı olup, taahhüdün mücbir sebeplerden dolayı yerine getirilmemesi halinde suç oluşmaz.

Ticarî sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgelerin açıklanması

MADDE 239 - (1) Sıfat veya görevi, meslek veya sanatı gereği vakıf olduğu ticarî sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgeleri yetkisiz kişilere veren veya ifşa eden kişi, şikâyet üzerine, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Bu bilgi veya belgelerin, hukuka aykırı yolla elde eden kişiler tarafından yetkisiz kişilere verilmesi veya ifşa edilmesi hâlinde de bu fıkraya göre cezaya hükmolunur.

(2) Birinci fıkra hükümleri, fennî keşif ve buluşları veya sınai uygulamaya ilişkin bilgiler hakkında da uygulanır.

(3) Bu sırlar, Türkiye'de oturmayan bir yabancıya veya onun memurlarına açıklandığı takdirde, faile verilecek ceza üçte biri oranında artırılır. Bu hâlde şikâyet koşulu aranmaz.

(4) Cebir veya tehdit kullanarak bir kimseyi bu madde kapsamına giren bilgi veya belgeleri açıklamaya mecbur kılan kişi, üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. (Asliye Ceza)

Açıklama: 19.10.2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu (RG, 1.11.2005-25983), Kurul başkan ve üyeleri ile Kurum personeli, Fon Kurulu başkan ve üyeleri ile Fon personeli görevleri sırasında öğrendikleri bankalara ve bunların bağlı ortaklık, iştirak, birlikte kontrol edilen ortaklıkları ve müşterilerine ait sırları yetkililerden başkalarına açıklamama, bir başka ifadeyle sır saklama yükümlülüğü getirmiştir (m. 73).

Bu Kanun'un 159. maddesi de bu yükümlülüğe aykırı davranışları ayrıca suç olarak düzenlemiştir. Madde şöyledir:

"Bu Kanununun 73 üncü maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarında belirtilen yükümlülüğe uymayanlar için bir yıldan üç yıla kadar hapis ve bin günden ikibin güne kadar adli para cezası hükmolünür. Banka ve müşterilere ait sırları açıklayan üçüncü kişiler hakkında da aynı cezalar uygulanır.

Yukarıdaki fıkrada belirtilen kimseler sırları kendileri ya da başkaları için yarar sağlamak amacıyla açıklanmış olursa verilecek cezalar altıda bir oranında artırılır. Ayrıca, fiilin önemine göre sorumluların bu Kanun kapsamına giren kuruluşlarda görev yapmaları, iki yıldan aşağı olmamak üzere geçici veya sürekli olarak yasaklanır."

Ayrıca 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na ve 12.7.2000 tarihli Avrupa Patent Sözleşmesi ile 24.6.1995 tarihli Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında KHK'ye; 5464 sayılı Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu m. 23, 31 ve 39'a ve ÖNCEK m. 364, 365'e bakınız.

TOPLUMA
KARŞI
SUÇLAR

Mal veya hizmet satımından kaçınma

MADDE 240 - (1) Belli bir mal veya hizmeti satmaktan kaçınarak kamu için acil bir ihtiyacın ortaya çıkmasına neden olan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: ÖNCEK m. 401'e bakınız.

Tefecilik

MADDE 241 - (1) Kazanç elde etmek amacıyla başkasına ödünç para veren kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması

MADDE 242 - (1) Bu bölümde yer alan suçların işlenmesi suretiyle yararına haksız menfaat sağlanan tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. (Sulh Ceza)

Açıklama: Bu düzenleme ÖNCEK' de yoktu.

ONUNCU BÖLÜM

Bilişim Alanında Suçlar

Bilişim sistemine girme

MADDE 243 - (1) Bir bilişim sisteminin bütününe veya bir kısmına, hukuka aykırı olarak giren ve orada kalmaya devam eden kimseye bir yıla kadar hapis veya adli para cezası verilir.

(2) Yukarıdaki fıkrada tanımlanan fiillerin bedeli karşılığı yararlanılabilen sistemler hakkında işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranına kadar indirilir.

(3) Bu fiil nedeniyle sistemin içerdiği veriler yok olur veya değişirse, altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Sulh Ceza)

Açıklama: ÖNCEK m. 525/a'ya bakınız.

Sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme

MADDE 244 - (1) Bir bilişim sisteminin işleyişini engelleyen veya bozan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bir bilişim sistemindeki verileri bozan, yok eden, değiştiren veya erişilmez kılan, sisteme veri yerleştiren, var olan verileri başka bir yere gönderen kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Bu fiillerin bir banka veya kredi kurumuna ya da bir kamu kurum veya kuruluşuna ait bilişim sistemi üzerinde işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(4) Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesi suretiyle kişinin kendisinin veya başkasının yararına haksız bir çıkar sağlamasının başka bir suç oluşturumaması hâlinde, iki yıldan altı yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur. (Asliye Ceza)

Açıklama: 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'na tabi kuruluşlar, bu maddede tanımlanan sistemi engelleme, bozma, verileri

TOPLUMA
KARŞI
SUÇLAR

yok etme veya değiştirme suçu açısından banka veya kredi kurumu kabul edilir (5411 SK m. 157). Bankacılık Kanunu'na tabi kuruluşlar şunlardır:

Türkiye'de kurulu mevduat bankaları, katılım bankaları, kalkınma ve yatırım bankaları, yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye'deki şubeleri, finansal holding şirketleri, Türkiye Bankalar Birliği, Türkiye Katılım Bankaları Birliği, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (5411/m. 2).

5846 sayılı FSEK hükümlerine ve ÖNCEK m. 525/b, 525/c, 525/d' ye bakınız.

Banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması
(Değişik: 29.6.2005 - 5377/m. 27 ile)

MADDE 245- (1) Başkasına ait bir banka veya kredi kartını, her ne suretle olursa olsun ele geçiren veya elinde bulunduran kimse, kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin rızası olmaksızın bunu kullanarak veya kullandırarak kendisine veya başkasına yarar sağlarsa, üç yıldan altı yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üreten, satan, devreden, satın alan veya kabul eden kişi üç yıldan yedi yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(3) Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlayan kişi, fiil daha ağır cezayı gerektiren

başka bir suç oluşturmadığı takdirde, dört yıldan sekiz yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(4) Birinci fıkrada yer alan suçun;

a) Haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birinin,

b) Üstsoy veya altsoyunun veya bu derecede kayın hısımlarından birinin veya evlat edinen veya evlâtlığın,

c) Aynı konutta beraber yaşayan kardeşlerden birinin,

Zararına olarak işlenmesi hâlinde, ilgili akraba hakkında cezaya hükmolunmaz.

Açıklama: İlk metinde madde iki fıkra olarak düzenlenmişti. Ayrıca "adli para cezası" da verileceği belirtilmiş, fakat verilecek cezanın üst sınırı belirtilmemiştir. Yapılan değişiklikle maddeye üçüncü ve dördüncü fıkralar eklenmiştir.

Değiştirilen 245. madde şöyle idi: "(1) Başkasına nit bir banka veya kredi kartını, her ne suretle olursa olsun ele geçiren veya elinde bulunduran kimse, kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin rızası olmaksızın bunu kullanarak veya kullandırarak kendisine veya başkasına yarar sağlarsa, üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası ve adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlayan kişi, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, dört yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

Banka kartları ve kredi kartlarının çıkarılması, kullanımı, takas ve mahsup işlemlerine ilişkin usul ve esaslar

TOPLUMA
KARŞI
SUÇLAR

23.02.2006 tarihli ve 5464 sayılı Kanun'la düzenlenmiştir. Bu Kanun 01.03.2006 tarih ve 26095 sayılı RG'de yayımlanarak aynı tarihte yürürlüğe girmiştir. Kanun sahte kart ve belge düzenlenmesini, izinsiz kart çıkarmayı ve Kanun öngördüğü yükümlülöklere aykırı davranışları suç sayarak cezalandırmıştır (m. 36-41).

Ayrıca, 244. madde açıklamasına bakınız.

Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması

MADDE 246 - (1) Bu bölümde yer alan suçların işlenmesi suretiyle yararına haksız menfaat sağlanan tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. (Sulh Ceza)

Açıklama: TCK m. 60; 244. madde altındaki ÖNCEK maddelerine bakınız.

DÖRDÜNCÜ KISIM
MİLLETE VE DEVLETE
KARŞI SUÇLAR VE
SON HÜKÜMLER

BİRİNCİ BÖLÜM
Kamu İdaresinin Güvenilirliğine ve
İşleyişine Karşı Suçlar

Zimmet

MADDE 247 - (1) Görevi nedeniyle zilyedliği kendisine devredilmiş olan veya koruma ve gözetimiyle yükümlü olduğu malı kendisinin veya başkasının zimmetine geçiren kamu görevlisi, beş yıldan oniki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Suçun, zimmetin açığa çıkmamasını sağlamaya yönelik hileli davranışlarla işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(3) Zimmet suçunun, malın geçici bir süre kullanıldıktan sonra iade edilmek üzere işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranına kadar indirilebilir. (Ağır Ceza)

Açıklama: Maddenin üçüncü fıkrasında indirim sebebi olarak düzenlenen kullanma zimmeti ÖNCEK’de yer almıyordu.

“Kamu görevlisi” tanımı için m. 6/1-c’ ye bakınız.

Yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif memurları, Kooperatifin para ve malları, bilanço, tutanak, rapor ve başka evrak, defter ve belgeler üzerinde işledikleri suçlardan dolayı devlet memuru ceza görürler (1163 sayılı Kooperatifler Kanunu m. 62/3).

5411 sayılı Bankacılık Kanunu da, görevi nedeniyle zilyetliği kendisine devredilmiş olan veya koruma ve gözetimiyle yükümlü olduğu para veya para yerine geçen evrak veya senetleri veya diğer malları kendisinin ya da başkasının zimmetine geçiren banka yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile diğer mensupları hakkında daha ağır ceza hükümleri getirmiştir (m. 160).

TCK m. 6/1-c; CMK m. 248 ve ÖNCEK m. 202’ye bakınız.

Etkin pişmanlık

MADDE 248 - (1) Soruşturma başlamadan önce, zimmete geçirilen malın aynen iade edilmesi veya uğranılan zararın tamamen tazmin edilmesi hâlinde, verilecek cezanın üçte ikisi indirilir.

(2) Kovuşturma başlamadan önce, gönüllü olarak, zimmete geçirilen malın aynen iade edilmesi veya uğranılan zararın tamamen tazmin edilmesi hâlinde, verilecek cezanın yarısı indirilir. Etkin pişmanlığın hükümden önce gerçekleşmesi hâlinde, verilecek cezanın üçte biri indirilir.

Açıklama: ÖNCEK m. 202’ye göre, zararın soruşturma başlamadan önce ödenmesiyle, kovuşturma başlamadan önce ödenmesi arasında fark yoktu. Ancak hükümden önce

ödeme yapılmış olması halinde indirim oranı üçte bir olarak belirlenmişti.

TCK m. 36; CMK Madde 160/1; ÖNCEK m. 202/3'e bakınız.

Daha az cezayı gerektiren hâl

MADDE 249 - (1) Zimmet suçunun konusunu oluşturan malın değerinin azlığı nedeniyle, verilecek ceza üçte birden yarıya kadar indirilir.

Açıklama: ÖNCEK m. 219/3 göre, zimmet suçunu oluşturan malın değerinin hafif olması halinde verilecek cezanın yarısı, pek hafif olduğu takdirde üçte ikisi indiriliyordu.

İrtikâp

MADDE 250 - (1) Görevinin sağladığı nüfuzu kötüye kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlanmasına veya bu yolda vaatte bulunulmasına bir kimseyi icbar eden kamu görevlisi, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Ağır Ceza)

(2) Görevinin sağladığı güveni kötüye kullanmak suretiyle gerçekleştirdiği hileli davranışlarla, kendisine veya başkasına yarar sağlanmasına veya bu yolda vaatte bulunulmasına bir kimseyi ikna eden kamu görevlisi, üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Ağır Ceza)

(3) İkinci fıkrada tanımlanan suçun kişinin hatasından yararlanarak işlenmiş olması hâlinde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Asliye Ceza)

Açıklama: TCK m. 6/1-c; 5235 sayılı Kanun m. 12; CMK m. 248; ve ÖNCEK m. 209'a bakınız.

Denetim görevinin ihmali

MADDE 251 - (1) Zimmet veya irtikâp suçunun işlenmesine kasten göz yuman denetimle yükümlü kamu görevlisi, işlenen suçun müşterek faili olarak sorumlu tutulur. (Ağır Ceza)

(2) Denetim görevini ihmal ederek, zimmet veya irtikâp suçunun işlenmesine imkân sağlayan kamu görevlisi, üç aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

Açıklama: TCK m. 6/1-c, 247, 250; ÖNCEK m. 203'e bakınız.

Rüşvet

MADDE 252 - (1) Rüşvet alan kamu görevlisi, dört yıldan oniki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Rüşvet veren kişi de kamu görevlisi gibi cezalandırılır. Rüşvet konusunda anlaşmaya varılması hâlinde, suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunur.

(2) Rüşvet alan veya bu konuda anlaşmaya varan kişinin, yargı görevi yapan, hakem, bilirkişi, noter veya yeminli mali müşavir olması hâlinde, birinci fıkraya göre verilecek ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.

(3) Rüşvet, bir kamu görevlisinin, görevinin gereklerine aykırı olarak bir işi yapması veya yapmaması için kişiyle varıldığı anlaşma çerçevesinde bir yarar sağlamasıdır.

(4) Birinci fıkra hükmü, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu kurum veya kuruluşlarının ya da kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının iştirakiyle kurulmuş şirketler, bunların bünyesinde faaliyet icra eden vakıflar, kamu yararına çalışan dernekler, kooperatifler ya da halka açık anonim şirketlerle hukuki ilişki tesisinde veya tesis edilmiş hukuki ilişkinin devamı sürecinde, bu tüzel kişiler adına hareket eden kişilere görevinin gereklerine aykırı olarak yarar sağlanması hâlinde de uygulanır.

(5) (Değişik fıkra: 29.6.2005 - 5377/m. 28 ile) Yabancı bir ülkede seçilmiş veya atanmış olan, yasama veya idarî veya adli bir görevi yürüten kamu kurum veya kuruluşlarının, yapılanma şekli ve görev alanı ne olursa olsun, devletler, hükümetler veya diğer uluslararası kamusal örgütler tarafından kurulan uluslararası örgütlerin görevlilerine veya aynı ülkede uluslararası nitelikte görevleri yerine getirenlere, uluslararası ticarî işlemler nedeniyle, bir işin yapılması veya yapılmaması veya haksız bir yararın elde edilmesi veya muhafazası amacıyla, doğrudan veya dolaylı olarak yarar teklif veya vaat edilmesi veya verilmesi de rüşvet sayılır. (Ağır Ceza)

Açıklama: Değiştirilen beşinci fıkra şöyle idi: "(5) Yabancı bir ülkede seçilmiş veya atanmış olan, yasama veya idarî veya adli bir görevi yürüten kamu kurum veya kuruluşlarının memur veya görevlilerine veya aynı ülkede uluslararası nitelikte görevleri yerine getirenlere, uluslararası ticarî işlemler nedeniyle, bir işin yapılması veya yapılmaması veya haksız bir yararın elde edilmesi veya muhafazası amacıyla, doğrudan veya dolaylı olarak yarar teklif veya vaat edilmesi veya verilmesi de rüşvet sayılır."

17.12.1997 tarihli OECD Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine Verilen Rüşvetin Önlenmesi Söz-

leşmesi;³³ TCK m. 6/1-c; CMK m. 135/6, 140, 248 ve ÖNCEK m. 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 219, 220'ye bakınız.

Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması

MADDE 253 - (1) Rüşvet suçunun işlenmesi suretiyle yararına haksız menfaat sağlanan tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. (Sulh Ceza)

Açıklama: Bu düzenleme ÖNCEK'de yoktu. TCK m. 60, 252'ye bakınız.

Etkin pişmanlık

MADDE 254 - (1) Rüşvet alan kişinin, soruşturma başlamadan önce, rüşvet konusu şeyi soruşturmaya yetkili makamlara aynen teslim etmesi hâlinde, hakkında rüşvet suçundan dolayı cezaya hükmolunmaz. Rüşvet alma konusunda başkasıyla anlaşan kamu görevlisinin soruşturma başlamadan önce durumu yetkili makamlara haber vermesi hâlinde de hakkında bu suçtan dolayı cezaya hükmolunmaz.

(2) Rüşvet veren veya bu konuda kamu görevlisiyle anlaşmaya varan kişinin, soruşturma başlamadan önce, pişmanlık duyarak durumdan soruşturma makamlarını haberdar etmesi hâlinde, hakkında rüşvet suçundan dolayı cezaya hükmolunmaz; verdiği rüşvet de kamu görevlisinden alınarak kendisine iade edilir.

(3) Rüşvet suçuna iştirak eden diğer kişilerin, soruşturma başlamadan önce, pişmanlık duyarak durumdan soruşturma

³³ Bu Sözleşme 1.2.2000 tarih ve 4518 sayılı Onay Kanunu ile yürürlüğe konulmuştur.

makamlarını haberdar etmesi hâlinde, hakkında bu suçtan dolayı cezaya hükmolunmaz.

Açıklama: TCK m. 41, 252; CMK m. 160; ÖNCEK m. 215'e bakınız.

Yetkili olmadığı bir iş için yarar sağlama

MADDE 255 - (1) Görevine girmeyen ve yetkili olmadığı bir işi yapabileceği veya yaptırabileceği kanaatini uyandırarak yarar sağlayan kamu görevlisi, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

Açıklama: TCK m. 6/1-c; ÖNCEK m. 218

Zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması

MADDE 256 - (1) Zor kullanma yetkisine sahip kamu görevlisinin, görevini yaptığı sırada, kişilere karşı görevinin gerektirdiği ölçünün dışında kuvvet kullanması hâlinde, kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

Açıklama: ÖNCEK'de bu fiil, yaralama suçuna gönderme yapmak suretiyle değil, doğrudan cezalandırılmış, verilen cezanın para cezasına, tedbirlerden birine çevrilemeyeceği ve ertelenemeyeceği hüküm altına alınmıştı.

TCK Madde 6/1-c ve ÖNCEK m. 245'e bakınız.

Görevi kötüye kullanma

MADDE 257 - (1) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan hâller dışında, görevinin gereklerine aykırı hareket etmek su-

retiyile, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir kazanç sağlayan kamu görevlisi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(2) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan hâller dışında, görevinin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme gösterecek, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir kazanç sağlayan kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

(3) İrtikâp suçunu oluşturmadığı takdirde, görevinin gereklerine uygun davranması için veya bu nedenle kişilerden kendisine veya bir başkasına çıkar sağlayan kamu görevlisi, birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır. (Asliye Ceza)

Açıklama: Yeni Türk Ceza Kanunu'nda, memuriyet görevini kötüye kullanma suçunun unsurları ÖNCEK'den farklı ve daha dar olarak düzenlenmiştir. Şöyle ki:

ÖNCEK m. 240'da "...hangi nedenle olursa olsun görevin kötüye kullanılması..." cezalandırılmış olduğundan, memurun görevinin gereklerine aykırı hareket etmesi ile bu suç oluşuyordu.

Yeni düzenlemeye göre, "memurun görevinin gereklerine aykırı hareket etmesi" tek başına, görevi kötüye kullanma suçunu oluşturmaz; söz konusu suçun oluşması için, onun bu hareketinin kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olması, ya da kişilere haksız kazanç sağlaması şarttır.

Diğer taraftan ÖNCEK m. 230/1 de suç olarak düzenlenen görevin zarar doğurmayacak şekilde ihmali yeni düzenlemeyle suç olmaktan çıkarılmıştır. Maddenin üçüncü fıkrasında ce-

zalandırılan eylemler ÖNCEK m. 247, 248, 249 ve 250' de ceza yaptırımına bağlanmıştır.

TCK m. 6/1-c, 250; ÖNCEK m. 230, 239, 240, 247-250'ye bakınız.

Göreve ilişkin sırrın açıklanması

MADDE 258 - (1) Görevi nedeniyle kendisine verilen veya aynı nedenle bilgi edindiği ve gizli kalması gereken belgeleri, kararları ve emirleri ve diğer tebligatı açıklayan veya yayınlayan veya ne suretle olursa olsun başkalarının bilgi edinmesini kolaylaştıran kamu görevlisine, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Kamu görevlisi sıfatı sona erdikten sonra, birinci fıkrada yazılı fiilleri işleyen kimseye de aynı ceza verilir. (Asliye Ceza)

Açıklama: Göreve ilişkin sırrın açıklanması suçu, ÖNCEK m. 229' da düzenlenmişti; fakat ikinci fıkradaki durumla ilgili olarak özel bir düzenleme yoktu. TCK m. 6/1-c, 239'a bakınız.

Kamu görevlisinin ticareti

MADDE 259 - (1) Yürüttüğü görevin sağladığı nüfuzdan yararlanarak, bir başkasına mal veya hizmet satmaya çalışan kamu görevlisi, altı aya kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: Bu suç, ÖNCEK m. 208' de, Devlet için malzeme alım veya satımında, taahhüt altına girenlerle ortaklığı da

kapsayacak şekilde düzenlenmişti. TCK m. 6/1-c ve 657 sayılı Kanun m. 125'e bakınız.

Kamu görevinin terki veya yapılmaması

MADDE 260 - (1) Hukuka aykırı olarak ve toplu biçimde, görevlerini terk eden, görevlerine gelmeyen, görevlerini geçici de olsa kısmen veya tamamen yapmayan veya yavaşlatan kamu görevlilerinin her biri hakkında üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir. Kamu görevlisi sayısının üçten fazla olması hâlinde cezaya hükmolunmaz.

(2) Kamu görevlilerinin meslekî ve sosyal hakları ile ilgili olarak, hizmeti aksatmayacak biçimde, geçici ve kısa süreli iş bırakmaları veya yavaşlatmaları hâlinde, verilecek cezada indirim yapılabileceği gibi, ceza da verilmeyebilir. (Sulh Ceza)

Açıklama: Maddenin ikinci fıkrasındaki indirim ya da cezasızlık sebebine ÖNCEK'de yer verilmemişti.

AY m. 52/2, 54; TCK m. 6/1-c ve 26/1 ve ÖNCEK m. 236'ya bakınız.

Kişilerin malları üzerinde usulsüz tasarruf

MADDE 261 - (1) İlgili kanunlarda belirlenen koşullara aykırı olduğunu bilerek, kişilerin taşınır veya taşınmaz malları üzerinde, karşılık ödenmek suretiyle de olsa, zorla tasarrufta bulunan kamu görevlisi, fiil daha ağır cezayı gerektiren bir suç oluşturmadığı takdirde, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: TCK m. 6/1-c; ÖNCEK m. 246'ya bakınız.

Kamu görevinin usulsüz olarak üstlenilmesi

MADDE 262 - (1) Bir kamu görevini, kanun ve nizamlara aykırı olarak yerine getirmeye teşebbüs eden veya terk emri kendisine bildirilmiş olduğu hâlde görevi sürdüren kimseye üç aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir. (Sulh Ceza)

Açıklama: ÖNCEK m. 252'ye bakınız.

Kanuna aykırı eğitim kurumu

(Değişik: 29.6.2005 - 5377/m. 29 ile)

MADDE 263. - (1) Kanuna aykırı olarak eğitim kurumu açan veya işleten kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.³⁴ (Sulh Ceza)

Açıklama: Maddenin ilk metninde, yalnızca kanuna aykırı eğitim kurumu açanlar ve işletenler değil, kanuna aykırı olarak açıldığını bildiği eğitim kurumunda öğretmenlik yapanlar da cezalandırılıyordu. İlk metinde bu tür kurumların kapatılmasına karar verileceği de hükme bağlanmıştı. ÖNCEK'de de ruhsatsız öğretmenlik yapmak suç olarak düzenlenmişti.

Bu maddede ön görülen ceza miktarını "*ölçüsüz olması sebebiyle, iki yıla indiren*" Kanun Teklifi'nin 26. maddesi, Meclis Adalet Komisyonu'nca Teklif metninden çıkarılmıştı. Ancak

³⁴ Samsun Milletvekili Haluk Koç, İstanbul Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu ile birlikte 119 milletvekili, Türk Ceza Kanunu'nun 29.6.2005 günlü ve 5377 sayılı Kanun'la değişik 263. maddesinin iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi istemiyle, 12.7.2005 tarihinde Anayasa Mahkemesi'ne başvuruda bulunmuşlardır.

Dava dosyası, Yüksek Mahkeme'nin E. 2005/79 sayısında kayıtlı olup hem yürürlüğün durdurulması hem de iptal isteni konusunda henüz bir karar verilmemiştir.

Meclis Genel Kurulu'nda verilen önerge ile bu maddede değişiklik yapılması, Teklif'in 29. maddesi ile kabul edilmiştir.

Yapılan değişiklikle, kanuna aykırı eğitim kurumu açmak ve işletmek suçu için öngörülen cezanın alt sınırı altı aydan üç aya, üst sınırı da üç yıldan iki yıla indirilmiş; böyle bir kurumda öğretmenlik yapmak suç olmaktan çıkarılmıştır. Ayrıca kanuna aykırı eğitim kurumunun kapatılmasını düzenleyen maddenin ikinci fıkrası da kaldırılmıştır.

27.5.2005 tarihinde 5357 sayılı ile kabul edilen bu Kanun, Cumhurbaşkanı tarafından, "*Anayasa'nın hukuk devleti, laiklik, ülke ve ulus birliği, öğretimi birliği ilkeleriyle, Cumhuriyetin kuruluş felsefesi ve çağdaş ve bilimsel eğitim anlayışıyla bağdaşmadığı toplumun adalet duygularını incitecek nitelikte bulunduğu*" gerekçesiyle, bir daha görüşülmesi için Meclis'e geri gönderilmiştir. Yasama organı Cumhurbaşkanı'nın geri gönderme gerekçesine iştirak etmeyerek yeni düzenlemeyi 29.6.2005 tarihli ve 5377 sayılı Kanun'la kabul etmiştir.

Değiştirilen 263. inadde şöyle idi: "(1) Kanuna aykırı olarak eğitimi kurumu açanlara, bunları çalıştıranlara ve bu kurumlarda kanuna aykırı olarak açıldığını bildiği halde öğretmenlik yapanlara, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Yukarıdaki fıkroda gösterilen yerlerin kapatılmasına da karar verilir."

AY m. 42; 1353 SK m. 9; 625 SK in. 3; 1739 SK m. 45/2; ÖNCEK m. 261'e bakınız.

Kanuna aykırılık kavramı ile kanuna aykırı eğitim kurumunun kapsamı konusunda uygulayıcılara ışık tutacağı düşüncesiyle, Cumhurbaşkanı'nın geri gönderme gerekçesinin önemli bir bölümü aşağıya alınmıştır.

Cumhurbaşkanı'nın veto gerekçesi: "... Yasa'nın 29. maddesiyle yapılan değişiklikle,

- Yasaya aykırı olarak açıldığını bilmesine karşın eğitim kurumlarında öğretmenlik yapanlar kapsamdan çıkarılarak bu gibilerin cezalandırılmaları önlenmekte,

- Yasaya aykırı eğitim kurumu açan ya da işletenlere verilecek cezaların alt ve üst tutarları caydırıcılık sınırlarının altına düşürülmekte,

- 647 ve 5237 sayılı Yasalardaki infaz kurallarına göre, bir yıldan uzun süreli hapis cezalarının paraya çevrilmesi olanaklı değilken ve kimi koşullara bağlanmışken, getirilen düzenlemeyle yasaya aykırı eğitim kurumu açan ya da işletenlere hapis cezası yerine adli para cezası verilmesi olanaklı kılınmakta,

- Yasaya aykırı olarak açıldığı ya da işletildiği mahkeme kararıyla saptanmasına karşın bu eğitim kurumlarının kapatılması cezası kaldırılmaktadır.

Böylece, yasaya aykırı eğitim kurumlarının açılıp işletilmesi özendirilmekte ya da çalışmalarını sürdürmesine olanak sağlanmaktadır.

b. 'Yasaya aykırı' kavramı yasalarla birlikte Anayasa'yı da kapsadığından, getirilmek istenilen kural, aynı zamanda anayasal ilke ve kurallara aykırı eğitim kurumlarının açılıp işletilmesine ya da çalışmalarını sürdürmesine olanak sağlandığı anlamına gelmektedir.

765 ve 5237 sayılı Yasalarda, yasaya aykırı eğitim kurunu açma, bunları işletme ve buralarda öğretmenlik yapma eylemlerinin suç olarak tanımlanmasının amacı, eğitim kurumlarını Devlet'in gözetimi ve denetimi altında tutarak, eğitim ve öğretim hakkının

kötüye kullanılıp, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına aykırı eğitim ve öğretim yerlerinin açılmasını önlemektir.

Bu bağlamda, anılan yasaların hedefinin, ayrılıkçı terör örgütlerinin, misyonerlik etkinlikleriyle uğraşanların ve din devleti yanlısı tarikatların, Devlet'in ilgili kurumlarından izin almadan, yasadışı yollarla okul ya da kurs açmalarının önlenmesi; böylece, sapkın yöntemlerle gençlerin çağdışı, bölücü ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesine aykırı biçimde eğitilmelerinin önlenmesi olduğu açıktır.

Söz konusu yasalardaki bu amaç ve hedefin incelenen Yasa'da korunmadığı görülmektedir. Yeni düzenlemeye göre, yasaya aykırı olarak açıldığı saptanan eğitim kurumunu açan ve işleten kişi ya da kişiler yargılanıp, yalnızca adli para cezası ile cezalandırılabilir; bu tür yerlerde öğretmenlik yapanlar ise cezalandırılmayacak, bu yerlerin kapatılabilmeleri de yönetimin takdirine kalacaktır.

Anayasa'nın 42. maddesinde, eğitim ve öğretimin Atatürk ilke ve devrimleri doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre yapılacağı belirtildikten sonra bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmayacağı kurala bağlanmıştır.

Anayasa'da 'bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmayacağı'nın açıkça vurgulanması, bu esaslara aykırılığı saptananların kapatılmasının da zorunluluğunu göstermektedir.

Devlet'in görevi yasalara aykırı eğitim kurumlarını yaşatmak değil, temelli ortadan kaldırmaktır. Devlet, yasaya aykırı eğitim kurumlarının açılmasını, yapacağı düzenlemelerle başından önlemek zorundadır. Anayasa'nın 42. maddesinde, Devlet'e bu amaçla gerekli yasal ve yönetsel düzenlemeleri yapma görevi verilmiştir. Bu, başta yasama organı olmak üzere tüm Devlet organlarının yükümlülüğüdür.

Tüm kurumlar için olduğu gibi, eğitim kurumlarının da açılıp işletilmesinin yasalara uygun olması zorunludur. Kurumlar, kurumları işletenler ve bu kurumlarda çalıştırılacakların yasal koşulları ve nitelikleri taşımaları kamu düzeninin zorunlu gereğidir. Yasalara uyumun sağlanması ve aykırılıkların önlenmesi Devlet'in varoluş nedeni, huzur ve güven içinde bir arada yaşamanın vazgeçilmez koşuludur.

Bir eğitim kurumunun yasaya aykırı olarak açıldığının yargı yerince saptanması durumunda, bu suçun cezası mutlaka kapatma olmalı, suç, kurum yönünden cezasız kalmamalıdır.

Yasaya aykırı eğitim kurumlarına kapatma cezası verilmeyerek, kapatma işleminin bir yönetsel işleme, yöneticilerin takdirine bırakılması yasaya aykırılığa süreklilik kazandırabilecektir ki, bu durumu hukuk devleti ilkesiyle bağdaştırmak olanaksızdır.

Ayrıca, incelenen Yasa'nın 29. maddesiyle yapılan düzenlemede kapatma cezasına yer verilmemesi Anayasa'nın 42. maddesine de uygun düşmemekte, bunun, suçun niteliği ile bağdaştırılmasına da olanak bulunmamaktadır.

c. Demokrasiyi ve çağdaş değerleri özümsemiş, Cumhuriyet'in temel niteliklerini benimsemiş, her türlü dogmadan uzak kalıp sorgulayabilen, özgür düşünceli bir gençlik yetiştirmenin ve Ulus'un aydınlık geleceğinin temel koşulu, bu amaçlara odaklanmış eğitim kurumları ve eğitim personeline sahip olmaaktır. Bu da, ancak anayasal ilke ve kurallar çerçevesinde çıkarılmış yasalarla sağlanabilir.

Gerek bu nedenle, gerek eğitimin Cumhuriyet değerlerine aykırı yönere saptırılmasını önlemek amacıyla Anayasa'nın 42. maddesinde, eğitim ve öğretimin Devlet'in denetim ve gözetimi altında bulundurulması öngörülmüştür.

Çağdaş yönetim anlayışında eğitim, devletin temel görevleri arasında sayılmakta, ülke olanaklarının bu alanlara özgülmesiyle başarısının yakalanacağı vurgulanmaktadır.

Özellikle eğitim konusunda başarılı olamayan ülkelerin geleceklelerinin tehlikede ve karanlık olduğu kuşkusuzdur. Çünkü eğitim, diğer tüm başarıların temelini, altyapısını ve kaynağını oluşturmaktadır.

Çocuklarımızın, ülkenizin gerçekleri ve gereksinimleri yönünde, gelişen ve değişen dünya gereklerine uygun çağdaş bir eğitim ortamı içinde yetiştirilmesi çağı yakalamanın zorunlu koşuludur.

Anayasa'nın çağdaş bir eğitim ve öğretim öngörülen 42. maddesinde,

• Eğitim ve öğretimin, Atatürk ilke ve devrimleri doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, Devlet'in gözetim ve denetimi altında yapılacağı; bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmayacağı,

• Eğitim ve öğretim özgürlüğünün Anayasa'ya sadakat borcunu ortadan kaldırmayacağı,

Belirtilmiştir.

Devlet'in eğitim ve öğretimdeki gözetim ve denetim görevi, laiklik ve bunun eğitimdeki yansması olan öğretim birliği ilkesine aykırı etkinlik ve öğretimi yapılmasına izin verilmemesi görevini de kapsamaktadır. Eğitim ve öğretimde böylesine önemli yer tutan laiklik ve öğretim birliği ilkelerinin anayasal içeriğinin irdelenmesinde yarar bulunmaktadır.

aa- Anayasa'nın 1. maddesinde, Türkiye Devleti'nin bir Cumhuriyet olduğu belirtilmiş; 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin,

başlangıçta yer verilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olduğu vurgulanmış; 4. maddesinde de, 1 ve 2. maddelerdeki 'Cumhuriyet'in ve 'Cumhuriyet'in nitelikleri'nin değiştirilemeyeceği, değiştirilmesinin önerilemeyeceği kurala bağlanmıştır.

Böylece, Türkiye Cumhuriyeti'nin niteliklerinden olan laiklik, anayasal içeriğiyle güvence altına alınmıştır.

Anayasa'nın 176. maddesine göre, Anayasa metnine dahil olan, Anayasa'nın dayandığı temel görüş ve ilkeleri içeren başlangıç bölümü, maddelerin amacını ve yönünü belirten bir kaynaktır. Madde gerekçesinde de, başlangıç bölümünün Anayasa'nın diğer kuralları ile eşdeğer olduğu vurgulanmıştır.

Anayasa'nın başlangıç bölümünde,

- *Yüce Türk Devleti'nin bölünmez bütünlüğünü belirleyen bu Anayasa'nın, Atatürk ilke ve devrimleri doğrultusunda anlaşılması, sözünün ve ruhunun bu yönde mutlak sadakatle yorumlanıp uygulanması gerektiği,*

- *Hiçbir etkinliğin Atatürk ilke ve devrimleri karşısında koruma göremeyeceği,*

- *Laiklik ilkesi gereği kutsal din duygularının Devlet işlerine ve politikaya kesinlikle karıştırılmayacağı,*

Belirtilmiştir. Böylece, Cumhuriyet'in niteliklerinin en önemlisi ve diğer niteliklerin temeli olan laiklik, Anayasa'ya yön veren ilkeler arasındaki yerini almış ve anayasal tanımını bulmuştur.

Bu tanıma göre laiklik, dinin, sosyal, siyasal ve hukuksal bir güç ve düzenleyici olmasını önleyen temel ilkedir. Bu işlevine uygun olarak Anayasa'nın 24. maddesinde de,

• *Devlet'in sosyal, ekonomik, siyasal ve hukuksal temel düzeninin kısmen de olsa din kurallarına dayandırılmayacağı,*

• *Dinin ya da din duygularının yahut dince kutsal sayılan şeylerin, siyasal ya da kişisel çıkar yahut nüfuz sağlama amacıyla kötüye kullanılmayacağı,*

Açık biçimde belirtilmiştir.

Anayasa'nın 13. maddesinde, temel hak ve özgürlüklerin laik Cumhuriyet'in gereklerine uygun olarak yasayla sınırlanabileceği; 14. maddesinde de, Anayasa'da yer verilen hak ve özgürlüklerin laik Cumhuriyet'i ortadan kaldırmayı amaçlayan etkinlikler biçiminde kullanılmayacağı öngörülmüştür.

Böylece, temel hak ve özgürlüklerin laik Cumhuriyet'i zedeleyecek biçimde kötüye kullanılması önlenmiş, gerekirse laik Cumhuriyet'i korumak için temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması kabul edilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesi, coğrafi ve siyasal yönden tekil devlet yapısını ve tam bağımsızlık ilkesini, yönetsel yönden laik, demokratik, sosyal, hukuk devletini, ekonomik, sosyal, kültürel ve sanatsal yönden de çağdaş bir Türkiye'yi hedeflemektedir.

Atatürk devriminin amacı, aydınlanma çağını yakalamak ve Türk toplumunu çağdaşlaştırmaktır. Bu amaç, Anayasa'nın başlangıcında 'çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmak', 174. maddesinde de, 'çağdaş uygarlık düzeyini aşmak' biçiminde anlatımını bulmuştur.

Devrimin temeli, amacına bağlı olarak laiklik ilkesidir. Laiklik ilkesi, Türkiye Cumhuriyeti'ni oluşturan tüm değerlerin temel taşıdır. Anayasa'da benimsenen laiklik ilkesinin, yukarıda belirtilen amaç bağlamında değerlendirilmesi ve yorumlanması zorunludur.

Anayasa Mahkemesi'nin çeşitli kararlarında da belirtildiği gibi, laiklik, ülkelerin içinde bulunduğu tarihsel, siyasal, toplumsal koşullara ve her dinin bünyesinin gerektirdiği isterlere bağlı olarak ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir.

Bu farklılık nedeniyle her ülkenin laiklik anlayışı o ülkenin anayasasına yansımıştır. Türkiye için özellik taşıyan laiklik de, Anayasa'da benimsenen ve korunan içerikteki bir ilkedir.

Anayasa, bireyin inanç alanında kaldığı sürece din ve inanç olgusuna sınırsız bir özgürlük tanımakta, buna karşın toplumsal yaşamı etkilediğinde, açığa vurulduğunda kamu düzenini koruma amacıyla bu özgürlük sınırlanabilmektedir. Bu bağlamda, devlet, dinin kötüye kullanılmasını ve sömürülmesini önleyecek önlemleri almakla yükümlü kılınmıştır.

bb. Anayasa'nın 174. maddesinde, Türk toplumunu çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkarma ve Türkiye Cumhuriyeti'nin laiklik niteliğini koruma amacı güden devrim yasaları tek tek sayılarak anayasal güvenceye alınmıştır.

Bu yasalar, maddede de belirtildiği gibi laiklik ilkesiyle doğrudan ilgili bulunmakta, Cumhuriyetimizin laik niteliğini somutlaştırmakta ve ona içerik kazandırmaktadır. Bu nedenle, Anayasa'nın 174. maddesi, başlangıcı ile 2 ve 24. maddelerinden ayrı düşünülemez ve onları tamamlayıcı niteliktedir.

Ayrıca, 174. maddede yer verilen ve Cumhuriyet'in kuruluş yıllarında yeni rejimi oluşturmak amacıyla çıkarılan yasaların "inkılap yasaları" olarak anılmaları, bu yasaların Türk Devrimi ve Atatürk ilkelerinin gerçekleşme aracı olduğunu göstermektedir.

Bundan da anlaşılmaktadır ki, laiklik, tüm anayasal kurallara egemen bir ilkedir.

Anayasa koyucu, Atatürk devrimlerinin temel felsefesinin önemini, devrim yasalarını 174. maddesi ile korumaya alarak vurgulamak istemiştir. Gerçekten, 1982 Anayasası'nın 'İnkılap kanunlarının korunması' başlıklı 174. maddesinin gerekçesinde,

'Atatürk inkılaplarının Atatürk'ün amaç olarak gösterdiği Batı uygarlık düzeyine varıştaki önemleri tartışılmayacak kadar açıktır. Türk Milleti bu inkılapların bilincine varmış ve onlarla ilgili değerlendirmelerini etrafında topladığı fikirler nüvesine katmıştır.

Ancak zaman zaman Atatürk inkılaplarının anlamını kavrayamayanların belirledikleri görüldüğünden inkılapları anayasanın himayesine alan 1961 Anayasası'ndaki hükmün yeni Anayasa'da korunması yerinde görülmüştür.'

Denilerek, devrimlerin Anayasa'nın korumasına alındığı belirtilmiştir.

Ülkemizde laik öğretime geçiş, Anayasa'nın 174. maddesiyle korumaya alınan 03 Mart 1924 günlü, 430 sayılı Öğretim Birliği Yasası ile gerçekleştirilmiştir. Bu Yasa ile,

- *Türkiye'deki tüm okullar, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanmış,*
- *Şerîye ve Evkaf Bakanlığı ile vakıflarca yönetilen medreseler ve dini eğitim veren okullar kapatılmış,*
- *Diyanet uzmanları yetiştirmek üzere ilahiyat fakültesi, imanı ve hatip gibi din hizmetlerini yürüteceklerin yetiştirilmesi amacıyla okullar açılması için Milli Eğitim Bakanlığı'na görev ve yetki verilmiştir.*

Öğretim birliği ilkesinin amacı, akla ve bilime dayalı programlarla çağdaş uygarlık hedefine yönlendirilmiş yurttaşlar yaratmaktır.

İkili öğretim, yani bir yanda akla ve bilime, öte yanda dinsel öğretiye dayalı öğretim toplumda ikiliğe yol açacak, kaos ve karmaşa yaratacaktır. Bunun çağdaşlaşma hedefine ve ulusal birliğe zararı açıktır.

Öğretim Birliği Yasası'nın gerekçesinde,

'Bir devletin genel eğitim ve kültür politikasında ulusun düşünce ve duygu bütünlüğünü sağlamak için öğrenim birliği en doğru, en bilimsel ve her yerde yararı ve olumluluğu görülmüş bir ilkedir. 1839 Gülhane Fermanı'ndan sonra açılan Kutlu Düzenleme (Tanzimat-ı Hayriye) döneminde öğrenim birliğine başlanmak istenmişse de, bunda başarılı olunamamış ve tam tersine bu alanda bir ikilik yaratılmıştır. Bu ikilik eğitim ve öğretim açısından birçok olumsuz sonuç yaratmıştır. Bir ulus bireyleri, ancak bir eğitim görebilir. Bir ülkede iki türlü eğitim, iki türlü insan yetiştirir. Bu ise duygu, düşünce ve dayanışma birliği amaçlarını tümüyle yok eder. Yasa önerimizin kabulü durumunda, Türkiye Cumhuriyeti'ndeki her çeşit eğitim-öğretim kurumlarının bağlanacakları tek yer Eğitim Bakanlığı olacaktır. Cumhuriyet'in kültür politikasından ve kültürümüzü duygu ve düşünce birliği içinde ilerletmekte görevli olan Eğitim Bakanlığı, müspet ve bütünlüşmüş bir eğitim politikası uygulayacaktır.'

Denilerek, öğretim birliği ilkesinin önemi vurgulanmış ve temeli atılmıştır. Öğretim birliği ilkesi, laik eğitim ve öğretimin vazgeçilmez koşulu olarak laiklik ilkesinin önemli alanlarından birini oluşturmaktadır.

Öğretim Birliği Yasası'nın bir başka amacı, din kültürünü bilimsel ortamda edinmiş, aydın, toplumu batıl inançtan kurtarabilecek din adamları yetiştirilmesidir.

Bu amaç, imamlık, hatiplik ve Kuran kursu öğreticiliği gibi alanlardaki dini hizmetleri yerine getirmek için, öğrencileri bu mesleğe hazırlayıcı programlar çerçevesinde eğitim ve öğretim verilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Öte yandan, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasası'nın 32. maddesinde, öğretimi birliği ilkesine uygun olarak imam hatip liseleri, imamlık, hatiplik ve Kuran kursu öğreticiliği gibi dini hizmetlerin yerine getirilmesi ile görevli elemanları yetiştirmek üzere, Milli Eğitim Bakanlığı'nca açılan, ortaöğretim sistemi içindeki eğitim kurumları olarak tanımlanmıştır.

Böylece, bir yandan eğitim kurumlarının, bu bağlamda Kuran kurslarının Atatürk ilke ve devrimleri ile çağdaş bilim ve eğitim esaslarına aykırı eğitim verip vermediği Devlet'in gözetimi ve denetimine bırakılırken, öte yandan da Kuran kursu öğreticiliği gibi dini hizmetleri yerine getirebilecek elemanların yetiştirilmesi görevi Devlet okullarına verilmektedir.

Devlet gözetimi ve denetiminin olmadığı ya da sonuç vermediği ortamlarda dinsel ve bilimsel ikili eğitimin gelişip yerleşmesi kaçınılmazdır.

İncelenen Yasa'nın 29. maddesiyle yapılan düzenleme zaman içinde ikili eğitime yol açacak niteliktedir. Yasaların izin vermediği kurumlarda din eğitimi yapılmasına, bu yerleri açmanın ve çalıştırmanın neredeyse teşvik edilmesine, bu kurumlara dolaylı destek verilmesine, zaman içinde ikili eğitime yol açacak nitelikteki düzenlemenin, laiklik ve öğretim birliği ilkeleriyle, çağdaş ve bilimsel eğitim anlayışıyla ve Cumhuriyet'in kuruluş felsefesiyle bağdaşmayacağı açıktır.

Öte yandan, Anayasa'nın başlangıç bölümüyle 3. maddesinde, Türkiye Devleti'nin ülkesi ve ulusuyla bölünmez bir bütün olduğu belirtilmiş; 5. maddesinde, Devlet'e, ulusun bütünlüğü ve ülkenin bölünmezliğini korumak görevi verilmiştir.

Yasa dışı ayrılıkçı ve dinsel eğitim kurumlarının yetiştireceği Türkiye Cumhuriyeti yurttaşlarının sahip olacakları sapkın düşüncelerin gelecekte ülke ve ulus birliğine tehdit oluşturabileceği ortadadır.

Bu nedenle, 29. maddeyle yapılan düzenleme ülke ve ulus birliği ilkelerine de uygun düşmemektedir.

d. Anayasa'da yer verilen laiklik ilkesi uyarınca, İslam dininin aydın din adamlarınca anlatılıp öğretilmesi Türkiye Cumhuriyeti'nin kalıcılığı yönünden de zorunludur.

Bu nedenle, Anayasa'nın 136. maddesinde, genel idare içinde yer verilen Diyanet İşleri Başkanlığı'nın, laiklik ilkesi doğrultusunda, tüm siyasal görüş ve düşüncülerin dışında kalarak, ulusun dayanışması ve bütünlüğünü amaç edinerek, özel yasasında gösterilen görevleri yerine getireceği belirtilmiştir.

22.6.1965 günlü, 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Kuruluş ve Görevleri Hakkında Yasa'ya, 22.7.1999 günlü, 4415 sayılı Yasa'yla eklenen Ek 3. maddede de, Kuran ve anlamını öğrenmek ve dini bilgiler almak isteyenlerden ilköğretimi bitirenler için Diyanet İşleri Başkanlığı'nca Kuran kursları açılacağı; ayrıca, 5. sınıfta bitirenler için tatillerde, Milli Eğitim Bakanlığı'nın denetim ve gözetiminde yaz kursları açılacağı kurala bağlanmıştır.

633 sayılı Yasa'nın 16. maddesine göre de, il ve ilçe müftüleri bölgelerindeki din hizmetlerini, dini kuruluşları yönetmekte, din görevlilerinin hizmetlerini düzenleyip denetlenmektedir.

Görüldüğü gibi, Kuran kurslarının yönetim ve denetimi anayasal ilke ve kurallara uygun biçimde bir yönetim birimi olan il ve ilçe müftülüklerine verilmiştir.

Türk milli eğitiminin genel amacı, Türk Ulus'u'nun tüm bireylerini, Atatürk ilke ve devrimlerine ve Anayasa'da anlatımını bulan Atatürk Milliyetçiliği'ne bağlı, Anayasa'nın başlangıcında belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları yaşamında uygulayan yurttaşlar olarak yetiştirmektir.

Eğitimde, planlama ve program kadar, belki ondan da fazla önemli olan uygulamadır. Uygulamada yaşanacak sapmalar, laik eğitim ve ulusal birlik yönünden aykırılıklara neden olacaktır.

Bu nedenle, eğitim hizmetlerinin, yurt düzeyinde, ülkedeki tüm yurttaşlara fırsat ve olanak eşitliği sunacak biçimde merkezi yönetimin genel sorumluluğu altında yürütülmesi gerekmektedir."

Özel işaret ve kıyafetleri usulsüz kullanma

MADDE 264 - (1) Bir rütbe veya kamu görevinin veya mesleğin, resmî elbisesini yetkisi olmaksızın alenen ve başkalarını yanıltacak şekilde giyen veya hakkı olmayan nişan veya madalyaları takan kimseye üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Elbisenin sağlayacağı kolaylık ve olanaklardan yararlanarak bir suç işlenirse, yalnız bu fiilden ötürü yukarıdaki fıkırdaki belirtilen cezalar üçte biri oranında artırılarak hükümlenir. (Sulh Ceza)

Açıklama: Bu suç, ÖNCEK m. 253/1'de, kamu görevinin veya mesleğin resmi elbisesini giyerek o mesleğe ait iş yapanlar için da ağır bir ceza öngörülmüştü.

Görevi yaptırmamak için direnme

MADDE 265 - (1) Kamu görevlisine karşı görevini yapmasını engellemek amacıyla, cebir veya tehdit kullanan kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Suçun yargı görevi yapan kişilere karşı işlenmesi hâlinde, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezasma hükümlenir.

(3) Suçun, kişinin kendisini tanımayacak bir hâle koyması suretiyle veya birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi hâlinde, verilecek ceza üçte biri oranında artırılır.

(4) Suçun, silâhla ya da var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(5) Bu suçun işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâllerinin gerçekleşmesi durumunda, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır. (Asliye Ceza)

Açıklama: TCK m. 6/1-c, f, 37, 87, 106, 108, 220 ve ÖNCEK m. 254, 255, 256, 257, 258, 260'a bakınız.

Kamu görevine ait araç ve gereçleri suçta kullanma

MADDE 266 - (1) Görevi gereği olarak elinde bulundurduğu araç ve gereçleri bir suçun işlenmesi sırasında kullanan kamu görevlisi hakkında, ilgili suçun tanımında kamu görevlisi sıfatı esasen göz önünde bulundurulmamış ise, verilecek ceza üçte biri oranında artırılır.

Açıklama: TCK m. 6/1-c ve ÖNCEK m. 281'e bakınız.

İKİNCİ BÖLÜM

Adliye Karşı Suçlar

İftira

MADDE 267 - (1) Yetkili makamlara ihbar veya şikâyette bulunarak ya da basın ve yayıncı yoluyla, işlemediğini bildiği

hâlde, hakkında soruşturma ve kovuşturma başlatılmasını ya da idarî bir yaptırım uygulanmasını sağlamak için bir kimseye hukuka aykırı bir fiil isnat eden kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(2) Fiilin maddî eser ve delillerini uydurarak iftirada bulunulması hâlinde, ceza yarı oranında artırılır.

(3) Yüklenen fiili işlemediğinden dolayı hakkında beraat kararı veya kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmiş mağdurun aleyhine olarak bu fiil nedeniyle gözaltına alma ve tutuklama dışında başka bir koruma tedbiri uygulanmışsa, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(4) Yüklenen fiili işlemediğinden dolayı hakkında beraat kararı veya kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmiş olan mağdurun bu fiil nedeniyle gözaltına alınması veya tutuklanması hâlinde; iftira eden, ayrıca kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçuna ilişkin hükümlere göre dolaylı fail olarak sorumlu tutulur.

(5) Mağdurun ağırlaştırılmış müebbet hapis veya müebbet hapis cezasına mahkûmiyeti hâlinde, yirmi yıldan otuz yıla kadar hapis cezasına; süreli hapis cezasına mahkûmiyeti hâlinde, mahkûm olunan cezanın üçte ikisi kadar hapis cezasına hükmolunur. (Ağır Ceza)

(6) Mağdurun mahkûm olduğu hapis cezasının infazına başlanmış ise, beşinci fıkraya göre verilecek ceza yarısı kadar artırılır.

(7) İftira sonucunda mağdur hakkında hapis cezası dışında adli veya idarî bir yaptırım uygulanmışsa; iftira eden kişi, üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(8) İftira suçundan dolayı dava zamanaşımı, mağdurun fiili işlemediğinin sabit olduğu tarihten başlar.

(9) Basın ve yayın yoluyla işlenen iftira suçundan dolayı verilen mahkûmiyet kararı, aynı veya eşdeğerde basın ve yayın organıyla ilân olunur. İlân masrafı, hükümlüden tahsil edilir.

Açıklama: TCK m. 6/1-g, 66/6, 109; CMK m. 91, 100, 158, 160, 172, 175/1 ve ÖNCEK m. 285'e bakınız.

Başkasına ait kimlik veya kimlik bilgilerinin kullanılması

MADDE 268 - (1) İşlediği suç nedeniyle kendisi hakkında soruşturma ve kovuşturma yapılmasını engellemek amacıyla, (Değişik ibare: 29.6.2005 - 5377/m. 30 ile) başkasına ait kimliği veya kimlik bilgilerini kullanan kimse, iftira suçuna ilişkin hükümlere göre cezalandırılır.

Açıklama: Başkasına ait kimlik veya kimlik bilgilerinin, kullanılmasını ÖNCEK'de suç sayarak cezalandırmıştı. Ancak bu belge veya bilgilerin, işlediği bir suç nedeniyle kendisi hakkında soruşturma ve kovuşturma yapılmasını engellemek amacıyla kullanılması konusuna özel bir düzenleme bulunmuyordu. Bu konuda ÖNCEK m. 343, 350/3, 357 ve 528 ve TCK m. 267'ye bakınız.

Maddenin birinci fıkrası, yazım hatasının düzeltilmesi amacıyla 29.6.2005 tarihli ve 5377 sayılı Kanun'la değiştirilmiştir. Bu değişiklikle, birinci fıkrada geçen "bu kişiye" ibaresi, "başkasına" şeklinde değiştirilmiştir.

Etkin pişmanlık

MADDE 269 - (1) İftira edenin, mağdur hakkında adli veya idarî soruşturma başlamadan önce, iftirasından dönmesi hâlinde, hakkında iftira suçundan dolayı verilecek cezanın beşte dördü indirilir.

(2) Mağdur hakkında kovuşturma başlamadan önce iftiradan dönme hâlinde, iftira suçundan dolayı verilecek cezanın dörtte üçü indirilir.

(3) Etkin pişmanlığın;

a) Mağdur hakkında hükümden önce gerçekleşmesi hâlinde, verilecek cezanın üçte ikisi,

b) Mağdurun mahkûmiyetinden sonra gerçekleşmesi hâlinde, verilecek cezanın yarısı,

c) Hükmolunan cezanın infazına başlanması hâlinde, verilecek cezanın üçte biri,

İndirilebilir.

(4) İftiranın konusunu oluşturan münhasıran idarî yaptırım uygulanmasını gerektiren fiil dolayısıyla;

a) İdarî yaptırıma karar verilmeden önce etkin pişmanlıkta bulunması hâlinde, verilecek cezanın yarısı,

b) İdarî yaptırım uygulandıktan sonra etkin pişmanlıkta bulunması hâlinde, verilecek cezanın üçte biri,

İndirilebilir.

(5) (Değişik fıkra: 29.6.2005 – 5377/m. 31 ile) Basın ve yayın yoluyla yapılan iftiradan dolayı etkin pişmanlık hükümlerinin-

den yararlanılabilmesi için, bunun aynı yöntemle yayınlanması gerekir.

Açıklama: ÖNCEK, adli veya idari soruşturma başlamadan iftiradan dönme ile kovuşturma başlamadan iftiradan dönme ayırımını yapmamış, her iki durum için tek bir indirim oranı öngörmüştü.

Maddenin beşinci fıkrası, basın ve yayın yoluyla iftirada bulunması halinde de etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesine imkan sağlamak amacıyla, 29.6.2005 tarihli ve 5377 sayılı Kanun'un 31. maddesi ile değiştirilmiştir.

Değiştirilen 5. fıkra şöyle idi: "(5) İftira suçunun basın ve yayının yoluyla işlenmesi halinde, by madde hükümleri uygulanamaz."

TCK m. 6/1-c, 267; CMK m. 160, 175/1, 223; ÖNCEK m. 285/son'a bakınız.

Suç üstlenme

MADDE 270 - (1) Yetkili makamlara, gerçeğe aykırı olarak, suçu işlediğini veya suça katıldığını bildiren kimseye iki yıla kadar hapis cezası verilir. Bu suçun üstsoy, altsoy, eş veya kardeşi cezadan kurtarmak amacıyla işlenmesi hâlinde; verilecek cezanın dörtte üçü indirilebileceği gibi tamamen de kaldırılabilir. (Sulh Ceza)

Açıklama: ÖNCEK m. 283/2'ye bakınız.

Suç uydurma

MADDE 271 - (1) İşlenmediğini bildiği bir suçu, yetkili makamlara işlenmiş gibi ihbar eden ya da işlenmeyen bir su-

çün delil veya emarelerini soruşturma yapılmasını sağlayacak biçimde uyduran kimseye üç yıla kadar hapis cezası verilir. (Asliye Ceza)

Açıklama: ÖNCEK m. 283/2'ye bakınız.

Yalan tanıklık

MADDE 272 - (1) Hukuka aykırı bir fiil nedeniyle başlatılan bir soruşturma kapsamında tanık dinlemeye yetkili kişi veya kurul önünde gerçeğe aykırı olarak tanıklık yapan kimseye, dört aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir. (Sulh Ceza)

(2) Mahkeme huzurunda ya da yemin ettirerek tanık dinlemeye kanunen yetkili kişi veya kurul önünde gerçeğe aykırı olarak tanıklık yapan kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir. (Asliye Ceza)

(3) Üç yıldan fazla hapis cezasını gerektiren bir suçun soruşturma veya kovuşturması kapsamında yalan tanıklık yapan kişi hakkında iki yıldan dört yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Asliye Ceza)

(4) Aleyhine tanıklıkta bulunulan kişi ile ilgili olarak gözaltına alma ve tutuklama dışında başka bir koruma tedbiri uygulanmışsa, yüklenen fiili işlemediğinden dolayı hakkında beraat kararı veya kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmiş olması koşuluyla, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(5) Aleyhine tanıklıkta bulunulan kişinin gözaltına alınması veya tutuklanması hâlinde; yüklenen fiili işlemediğinden dolayı hakkında beraat kararı veya kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmiş olması koşuluyla; yalan tanıklık yapan

kişi, ayrıca kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçuna ilişkin hükümlere göre dolaylı fail olarak sorumlu tutulur.

(6) Aleyhine tanıklıkta bulunulan kimsenin ağırlaştırılmış müebbet hapis veya müebbet hapis cezasına mahkûmiyeti hâlinde, yirmi yıldan otuz yıla kadar hapis cezasına; süreli hapis cezasına mahkûmiyeti hâlinde, mahkûm olunan cezanın üçte ikisi kadar hapis cezasına hükümlenir. (Ağır Ceza)

(7) Aleyhine tanıklıkta bulunulan kimsenin mahkûm olduğu hapis cezasının infazına başlanmış ise, altıncı fıkraya göre verilecek ceza yarısı kadar artırılır.

(8) Aleyhine tanıklıkta bulunulan kişi hakkında hapis cezası dışında adli veya idarî bir yaptırım uygulanmışsa; yalan tanıklıkta bulunan kişi, üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

Açıklama: TCK m. 109; CMK m. 54/son, 91, 100; ÖNCEK m. 286, 289/3'e bakınız.

Şahsî cezasızlık veya cezanın azaltılmasını gerektiren sebepler

MADDE 273 - (1) Kişinin;

a) Kendisinin, üstsoy, altsoy, eş veya kardeşinin soruşturma ve kovuşturmayaya uğramasına neden olabilecek bir hususla ilgili olarak yalan tanıklıkta bulunması,

b) Tanıklıktan çekinme hakkı olmasına rağmen, bu hakkı kendisine hatırlatılmadan gerçeğe aykırı olarak tanıklık yapması,

Hâlinde, verilecek cezada indirim yapılabileceği gibi, ceza vermekten de vazgeçilebilir.

(2) Birinci fıkra hüknü, özel hukuk uyuşmazlıkları kapsamında yapılan yalan tanıklık hâllerinde uygulanmaz.

Açıklama: İkinci fıkra hükmü ÖNCEK’de yer almamıştı. CMK m. 45-49; ÖNCEK m. 287, 289, 292’ye bakınız.

Etkin pişmanlık

MADDE 274 - (1) Aleyhine tanıklık yapılan kişi hakkında bir hak kısıtlamasını veya yoksunluğunu sonuçlayacak nitelikte karar verilmeden veya hükümden önce gerçeğin söylenmesi hâlinde, cezaya hükmolunmaz.

(2) Aleyhine tanıklık yapılan kişi hakkında bir hak kısıtlamasını veya yoksunluğunu sonuçlayacak nitelikte karar verildikten sonra ve fakat hükümden önce gerçeğin söylenmesi hâlinde, verilecek cezanın üçte ikisinden yarısına kadarı indirilebilir.

(3) Aleyhine tanıklık yapılan kişi hakkında verilen mahkûmiyet kararı kesinleşmeden önce gerçeğin söylenmesi hâlinde, verilecek cezanın yarısından üçte birine kadarı indirilebilir.

Açıklama: CMK m. 231; ÖNCEK m. 289’a bakınız.

Yalan yere yemin

MADDE 275 - (1) Hukuk davalarında yalan yere yemin eden davacı veya davalıya bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Dava hakkında hüküm verilmeden önce gerçeğin söylenmesi hâlinde, cezaya hükmolunmaz.

(3) Hükümün icraya konulmasından veya kesinleşmesinden önce gerçeğin söylenmesi hâlinde, verilecek cezanın yarısı indirilir. (Asliye Ceza)

Açıklama: ÖNCEK m. 289'a bakınız.

Gerçeğe aykırı bilirkişilik veya tercümanlık

MADDE 276 - (1) Yargı mercileri veya suçtan dolayı kanunen soruşturma yapmak veya yemin altında tanık dinlemek yetkisine sahip bulunan kişi veya kurul tarafından görevlendirilen bilirkişinin gerçeğe aykırı mütalâada bulunması hâlinde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Asliye Ceza)

(2) Birinci fıkrada belirtilen kişi veya kurullar tarafından görevlendirilen tercümanın ifade veya belgeleri gerçeğe aykırı olarak tercüme etmesi hâlinde, birinci fıkra hükmü uygulanır.

Açıklama: CMK m. 62-73, 202; ÖNCEK m. 290'a bakınız.

Yargı görevi yapanı etkileme

MADDE 277 - (1) Bir davanın taraflarından birinin veya bir kaçının veya sanıkların veya davaya katılanların, mağdurların leh veya aleyhinde, yargı görevi yapanlara emir veren veya baskı yapan veya nüfuz icra eden veya her ne suretle olursa olsun adı geçenleri hukuka aykırı olarak etkilemeye teşebbüs eden kimseye iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası verilir.

(Asliye Ceza) Teşebbüs iltimas derecesini geçmediği takdirde verilecek ceza altı aydan iki yıla kadardır. (Sulh Ceza)

Açıklama: TCK m. 6/1-d, 35; ÖNCEK m. 232'ye bakınız.

Suçu bildirmeme

MADDE 278 - (1) İşlenmekte olan bir suçu yetkili makamlara bildirmeyen kişi, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) İşlenmiş olmakla birlikte, sebebiyet verdiği neticelerin sınırlandırılması hâlen mümkün bulunan bir suçu yetkili makamlara bildirmeyen kişi, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(3) Mağdurun onbeş yaşını bitirmemiş bir çocuk, bedensel veya ruhsal bakımdan özürlü olan ya da hamileliği nedeniyle kendisini savunamayacak durumda bulunan kimse olması hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza, yarısı oranında artırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: CMK m. 158 ve 5378 sayılı Özürlüler Kanunu hükümlerine bakınız. Bu suç ÖNCEK’de düzenlenmemiştir.

Kamu görevlisinin suçu bildirmemesi

MADDE 279 - (1) Kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmal eden veya bu hususta gecikme gösteren kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Suçun, adli kolluk görevini yapan kişi tarafından işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkraya göre verilecek ceza yarı oranında artırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: TCK Madde 6/1-c, 166'ya; CMK m. 164/1'e; ÖNCEK m. 235'e bakınız.

Sağlık mesleği mensuplarının suçu bildirmemesi

MADDE 280 - (1) Görevini yaptığı sırada bir suçun işlendiği yönünde bir belirti ile karşılaşmasına rağmen, durumu yetkili makamlara bildirmeyen veya bu hususta gecikme gösteren sağlık mesleği mensubu, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Sağlık mesleği mensubu deyiminden tabip, dış tabibi, eczacı, ebe, hemşire ve sağlık hizmeti veren diğer kişiler anlaşılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: ÖNCEK m. 530'a bakınız.

Suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme

MADDE 281 - (1) Gerçeğin meydana çıkmasını engellemek amacıyla, bir suçun delillerini yok eden, silen, gizleyen, değiştiren veya bozan kişi, altı aydan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Kendi işlediği veya işlenişine iştirak ettiği suçla ilgili olarak kişiye bu fıkra hükmüne göre ceza verilmez.

(2) Bu suçun kamu görevlisi tarafından göreviyle bağlantılı olarak işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(3) İlişkin olduğu suç nedeniyle hüküm verilmeden önce gizlenen delilleri mahkemeye teslim eden kişi hakkında bu

maddede tanımlanan suç nedeniyle verilecek cezanın beşte dördü indirilir. (Asliye Ceza)

Açıklama: ÖNCEK m. 296'ya bakınız.

Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama

MADDE 282 - (1) Alt sınırı bir yıl veya daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini, yurt dışına çıkararak veya bunların gayrimeşru kaynağını gizlemek ve meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla, çeşitli işlemlere tabi tutan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu suçun, kamu görevlisi tarafından veya belli bir meslek sahibi kişi tarafından bu mesleğin icrası sırasında işlenmesi hâlinde, verilecek hapis cezası yarı oranında artırılır.

(3) Bu suçun, suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, verilecek ceza bir kat artırılır. (Asliye Ceza)

(4) Bu suçun işlenmesi dolayısıyla tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. (Sulh Ceza)

(5) Bu suç nedeniyle kovuşturma başlamadan önce suç konusu malvarlığı değerlerinin ele geçirilmesini sağlayan veya bulunduğu yeri yetkili makamlara haber vererek ele geçirilmesini kolaylaştıran kişi hakkında bu maddede tanımlanan suç nedeniyle cezaya hükmolünmaz.

Açıklama: TCK m. 6/1-d, 60, 220; CMK m. 135/6, 140, 158'e bakınız. Bu suç ÖNCEK'de düzenlenmemiştir.

Suçluyu kayırma

MADDE 283 - (1) Suç işleyen bir kişiye araştırma, yakalanma, tutuklanma veya hükmün infazından kurtulması için imkân sağlayan kimse, altı aydan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu suçun kamu görevlisi tarafından göreviyle bağlantılı olarak işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(3) Bu suçun üstsoy, altsoy, eş, kardeş veya diğer suç ortağı tarafından işlenmesi hâlinde, cezaya hükmolunmaz. (Asliye Ceza)

Açıklama: TCK m. 6/1-d ve ÖNCEK m. 296'ya bakınız.

Tutuklu, hükümlü veya suç delillerini bildirmeme

MADDE 284 - (1) Hakkında tutuklama kararı verilmiş olan veya hükümlü bir kişinin bulunduğu yeri bildiği hâlde yetkili makamlara bildirmeyen kimse, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) İşlenmiş olan bir suça ilişkin delil ve eserlerin başkaları tarafından saklandığı yeri bildiği hâlde yetkili makamlara bildirmeyen kimse, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(3) Bu suçların kamu görevlisi tarafından göreviyle bağlantılı olarak işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(4) Bu suçların üstsoy, altsoy, eş veya kardeş tarafından işlenmesi hâlinde, cezaya hükmolunmaz. (Sulh Ceza)

Açıklama: CMK m. 101 ve ÖNCEK m. 296'ya bakınız.

Gizliliğin ihlâli

MADDE 285 - (1) Soruşturmanın gizliliğini alenen ihlâl eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Ancak, soruşturma aşamasında alınan ve kanun hükmü gereğince gizli tutulması gereken kararların ve bunların gereği olarak yapılan işlemlerin gizliliğinin ihlâli açısından aleniyetin gerçekleşmesi aranmaz. (Asliye Ceza)

(2) Kanuna göre kapalı yapılması gereken veya kapalı yapılmasına karar verilen duruşmadaki açıklama veya görüntülerin gizliliğini alenen ihlâl eden kişi, birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır. Ancak, bu suçun oluşması için tanığın korunmasına ilişkin olarak alınan gizlilik kararına aykırılık açısından aleniyetin gerçekleşmesi aranmaz.

(3) Bu suçların basın ve yayım yoluyla işlenmesi hâlinde, ceza yarı oranında artırılır.

(4) Soruşturma ve kovuşturma evresinde kişilerin suçlu olarak damgalanmalarını sağlayacak şekilde görüntülerinin yayınlanması hâlinde, altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Sulh Ceza)

Bu suçu ÖNCEK düzenlememişti. TCK m. 6/1-g, CMK m. 58/4, 157, 175, 182/2, 3, 184, 185'ye bakınız.

Ses veya görüntülerin kayda alınması

MADDE 286 - (1) Soruşturma ve kovuşturma işlemleri sırasındaki ses veya görüntüleri yetkisiz olarak kayda alan veya nakleden kişi, altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: Bu suçu ÖNCEK düzenlememişti. CMK m. 140 ve 175'e bakınız.

Genital muayene

MADDE 287 - (1) Yetkili hâkim ve savcı kararı olmaksızın, kişiyi genital muayeneye gönderen veya bu muayeneyi yapan fail hakkında üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Sulh Ceza)

(2) Bulaşıcı hastalıklar dolayısıyla kamu sağlığını korumak amacıyla kanun ve tüzüklerde öngörülen hükümlere uygun olarak yapılan muayeneler açısından yukarıdaki fıkra hükmü uygulanmaz.

Açıklama: Bu suçu ÖNCEK düzenlememişti. CMK m. 75, 76, 77'ye bakınız.

Adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs

MADDE 288 - (1) Bir olayla ilgili olarak başlatılan soruşturma veya kovuşturma kesin hükümlerle sonuçlanıncaya kadar savcı, hâkim, mahkeme, bilirkişi veya tanıkları etkilemek amacıyla alenen sözlü veya yazılı beyanda bulunan kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(2) (Bu fıkra 29.6.2005 - 5377/m. 32 ile madde metninden çıkarılmıştır.)

Açıklama: İHAS m. 6; AY m. 36/1, 138/2, 3; TCK m. 277 ve 5187/m. 19'a bakınız.

Madde metninden çıkarılan ikinci fıkra şöyle idi: "(2) Bu suçun basın ve yayım yolu ile işlenmesi hâlinde verilecek ceza yarı oranında artırılır."

Muhafaza görevini kötüye kullanma

MADDE 289 - (1) Muhafaza edilmek üzere kendisine resmen teslim olunan rehinli veya hacizli veya herhangi bir nedenle elkonulmuş olan mal üzerinde teslim amacı dışında tasarrufta bulunan kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis ve üç bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Kişinin bu malın sahibi olması hâlinde, verilecek ceza yarı oranında indirilir.

(2) Birinci fıkrada tanımlanan suçun konusunu oluşturan eşyayı kovuşturma başlamadan önce geri veren veya bunun mümkün olmaması hâlinde bedelini ödeyen kişi hakkında verilecek cezaların beşte dördü indirilir.

(3) Muhafaza edilmek üzere kendisine resmen teslim olunan rehinli veya hacizli veya herhangi bir nedenle elkonulmuş olan malın dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranması nedeniyle kaybolmasına veya bozulmasına neden olan kişi, adli para cezası ile cezalandırılır.

(4) Bir suçla ilişkin soruşturma veya kovuşturma kapsamında elkonulan eşyayı amacı dışında kullanan kimse, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: TCK m. 52, 61/8; CMK m. 123-132, 175; CGTİK m. 58; MK m. 939, 945, 962; ÖNCEK m. 276'ya bakınız.

Resmen teslim olunan mala elkonulması ve bozulması

MADDE 290 - (1) Hükmen hak sahiplerine teslim edilen taşınmaz mallara tekrar elkoyan kimseye üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir. (Sulh Ceza)

(2) Muhafaza edilmek üzere başkasına resmen teslim olunan rehinli veya hacizli veya herhangi bir nedenle elko-

nulmuş olan taşınır malın bu kişinin elinden rızası dışında alınması hâlinde hırsızlık, cebren alınması hâlinde yağma, hileyle alınması hâlinde dolandırıcılık, tahrip edilmesi hâlinde mala zarar verme suçuna ilişkin hükümler uygulanır. Kişinin bu malın sahibi olması hâlinde, verilecek cezanın yarısından dörtte üçüne kadarı indirilir.

Açıklama: TCK m. 140, 148, 150, 151, 157, 289; ÖNCEK m. 276, 309, 310'a bakınız.

Başkası yerine ceza infaz kurumuna veya tutukevine girme

MADDE 291 - (1) Kendisini, bir hükümlünün veya tutuklunun yerine koyarak ceza infaz kurumuna veya tutukevine giren kimseye altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir. (Sulh Ceza)

Açıklama: TCK m. 206, 212, 268; CGTİK m. 21; ÖNCEK m. 284'e bakınız.

Hükümlü veya tutuklunun kaçması

MADDE 292 - (1) Tutukevinden, ceza infaz kurumundan veya gözetimi altında bulunduğu görevlilerin elinden kaçan tutuklu veya hükümlü hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Sulh Ceza)

(2) Bu suçun, cebir veya tehdit kullanılarak işlenmesi hâlinde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Asliye Ceza)

(3) Bu suçun, silâhli olarak ya da birden çok tutuklu veya hükümlü tarafından birlikte işlenmesi hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza bir katına kadar artırılır.

(4) Bu suçun işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâllerinin veya kasten öldürme suçunun gerçekleşmesi ya da eşyaya zarar verilmesi durumunda, ayrıca bu suçlara ilişkin hükümlere göre cezaya hükmolunur.

(5) Bu maddede yazılı hükümler, ceza infaz kurumu dışında çalıştırılan hükümlüler ile hapis cezası adli para cezasından çevrilmiş olanlar hakkında da uygulanır.

(6) (Bu fıkra 29.6.2005 - 5377/m. 33 ile madde metninden çıkarılmıştır.)

Açıklama: Madde metninden çıkarılan altıncı fıkra şöyle idi: "(6) Kısa süreli hapis cezasının özel infaz şekillerinin gereklerine uymayan hükümlü hakkında bir aydan iki aya kadar hapis cezasına hükmolunur; geriye kalan ceza da ayrıca çektirilir".

TCK m. 87, 81, 106, 108, 151; CMK m. 100-108; CGTİK. m. 53-58, 111, ÖNCEK m. 298, 299'a bakınız.

Etkin pişmanlık

MADDE 293 - (1) (...) Tutuklu veya hükümlünün, kaçtıktan sonra etkin pişmanlık göstererek kendiliğinden teslim olması hâlinde, kaçtığı günden itibaren teslimin gerçekleştiği güne kadar geçen süre dikkate alınarak, verilecek cezanın altıda beşinden altıda birine kadarı indirilir. Ancak, kaçma süresinin altı ayı geçmesi hâlinde cezada indirim yapılmaz.

Açıklama: Maddenin ilk metninde (...) içinde yer alan "Gözetim altına alınan" ibaresi, (Değişik: 29.6.2005-5377/m. 34 ile) madde metninden çıkarılmıştır.

TCK m. 292; CMK m. 91, 93, 100, 101; ÖNCEK m. 300'e bakınız.

Kaçmaya imkân sağlama

MADDE 294 - (1) Gözaltına alınanın veya tutuklunun kaçmasını sağlayan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Hükümlünün kaçmasını sağlayan kişi, çekilecek olan hapis cezasının süresine göre iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Ancak, hükümlünün cezası;

a) Müebbet hapis cezası ise, beş yıldan sekiz yıla, (Asliye Ceza)

b) Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ise, sekiz yıldan oniki yıla,

Kadar hapis cezasına hükmolunur. (Ağır Ceza)

(3) Bu suçların, cebir veya tehdit kullanılarak işlenmesi hâlinde, verilecek ceza üçte biri oranında artırılır.

(4) Kaçması sağlanan kişi sayısının birden fazla olması hâlinde, bu sayı göz önünde bulundurularak, verilecek ceza üçte birden bir katına kadar artırılır.

(5) Bu suçların gözaltına alınan, tutuklu veya hükümlünün muhafaza veya nakli ile görevli kişiler tarafından işlenmesi hâlinde, verilecek ceza, üçte biri oranında artırılır.

(6) Bu suçların üstsoy, altsoy, eş veya kardeş tarafından işlenmesi hâlinde, verilecek ceza üçte biri oranında indirilir.

(7) Bu suçların işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâllerinin veya kasten öldürme suçunun gerçekleşmesi ya da eşyaya zarar verilmesi durumunda, ayrıca bu suçlara ilişkin hükümlere göre cezaya hükmolunur.

(8) Gözaltına alınan, tutuklu veya hükümlünün, muhafaza veya nakli ile görevli kişinin dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranmasından yararlanarak kaçması hâlinde, altı aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Asliye Ceza)

Açıklama: TCK m. 81, 87, 106, 108, 151; CMK m. 91, 93, 100, 101; CGTİK m. 58; ÖNCEK m. 301, 302'ye bakınız.

Muhafızın görevini kötüye kullanması

MADDE 295 - (1) Gözaltına alınan, tutuklu veya hükümlünün muhafaza veya nakli ile görevli kişilerin, görevlerinin gereklerine aykırı hareket etmeleri hâlinde, görevi kötüye kullanma suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

(2) Muhafaza veya nakli ile görevli olan kimse, görevinin gereklerine aykırı olarak gözaltına alınan, tutuklu veya hükümlünün bulunduğu yerden geçici bir süreyle uzaklaşmasına izin verirse; altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

(3) Gözaltına alınan, tutuklu veya hükümlünün bu fırsattan yararlanarak kaçması hâlinde, kaçmaya kasten imkan sağlama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.

Açıklama: TCK m. 257, 294; CMK m. 91, 93, 100, 101; CGTİK m. 53-58; ÖNCEK m. 303, 305, 306'ya bakınız.

Hükümlü veya tutukluların ayaklanması

MADDE 296 - (1) Hükümlü veya tutukluların toplu olarak ayaklanması hâlinde, her biri hakkında altı aydan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Hükümlü veya tutuklu sayısının üçten fazla olmaması hâlinde, bu suçtan dolayı cezaya hükmedilmez. (Asliye Ceza)

(2) Ayaklanma sırasında başka suçların işlenmesi hâlinde, ayrıca bu suçlara ilişkin hükümlere göre cezaya hükmolunur.

Açıklama: CGTİK m. 26-28, 37, 49, 50; ÖNCEK m. 304'e bakınız.

İnfaz kurumuna veya tutukevine yasak eşya sokmak

MADDE 297 - (1) İnfaz kurumuna veya tutukevine silâh, uyuşturucu veya uyarıcı madde veya elektronik haberleşme aracı sokan veya bulunduran kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun konusunu oluşturan eşyanın, temin edilmesi veya bulundurulması ayrı bir suç oluşturduğu takdirde; fikrî içtima hükümlerine göre belirlenecek ceza yarı oranında artırılır. (Asliye Ceza)

(2) Birinci fıkrada sayılanların dışında kalıp da yetkili makamlar tarafından infaz kurumuna veya tutukevine sokulması yasaklanmış bulunan eşyayı, bu yasağı bilerek, infaz kurumuna veya tutukevine sokan veya bulunduran ya da kullanan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

(3) Bir ve ikinci fıkralarda tanımlanan suçların hükümlü veya tutukluların muhafazasıyla görevli kişiler tarafından işlenmesi hâlinde, verilecek ceza bir kat artırılır.

(4) Bir ve ikinci fıkralarda tanımlanan suçların konusunu oluşturan eşyayı yanında bulunduran veya kullanan hükümlü veya tutuklu, bunu kimden ve ne suretle elde ettiği hususunda bilgi verirse, verilecek ceza yarı oranında indirilir.

Açıklama: TCK m. 44; CGTİK m. 35, 69; ÖNCEK m. 307, 307/a'ya bakınız.

Hak kullanımını ve beslenmeyi engelleme

MADDE 298 - (1) Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde bulunan hükümlü ve tutukluların haberleşmelerini, ziyaretçileriyle görüşmelerini, iyileştirme ve eğitim programları çerçevesinde eğitim ve spor, meslek kazandırma ve işyurdu çalışmaları ile diğer sosyal ve kültürel faaliyetlere katılmalarını, kurum tabibince muayene ve tedavi edilmelerini, müdafî veya avukat tayin etmelerini, bunlarla görüşmelerini, mahkemelere veya Cumhuriyet başsavcılıklarına gitmelerini, kurum görevlileri ile görüşmelerini, salıverilenlerin kurum dışına çıkmalarını her ne suretle olursa olsun engelleyenler, hükümlü ve tutukluları bu fiillere teşvik edenler, bu yolda talimat verenler, mevzuatın hükümlü ve tutuklulara tanıdığı sair her türlü görüşme ve temas olanağını engelleyenler, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılırlar. (Asliye Ceza)

(2) Hükümlü ve tutukluların beslenmesini engelleyenler hakkında iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası verilir. Hükümlü ve tutukluların açlık grevine veya ölüm orucuna teşvik veya ikna edilmeleri ya da bu yolda kendilerine talimat verilmesi de beslenmenin engellenmesi sayılır.

(3) Beslenmenin engellenmesi nedeniyle kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâllerinden biri veya ölüm

meydana gelmiş ise, ayrıca kasten yaralama veya kasten öldürme suçlarına ilişkin hükümlere göre cezaya hükmolunur.

Açıklama: CGTİK m. 27, 29, 30, 59, 60, 66, 71, 75; Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik³⁵ hükümlerine bakınız. ÖNCEK m. 307/B'ye bakınız.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Devletin Egemenlik Alametlerine ve Organlarının Saygınlığına Karşı Suçlar

Cumhurbaşkanına hakaret

MADDE 299 - (1) Cumhurbaşkanı hakaret eden kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) (*Değişik fıkra: 29.6.2005 - 5377/m. 34 ile*) Suçun alenen işlenmesi hâlinde, verilecek ceza altıda biri oranında artırılır.

(3) Bu suçtan dolayı kovuşturma yapılması, Adalet Bakanının iznine bağlıdır. (Asliye Ceza)

Açıklama: Değiştirilen ikinci fıkra şöyle idi: "(2) Verilecek ceza, suçun alenen işlenmesi hâlinde, altıda biri; basın ve yayın yolu ile işlenmesi hâlinde, üçte biri oranında artırılır."

TCK m. 125'e; ÖNCEK m. 158, 160'a bakınız.

Devletin egemenlik alametlerini aşağılama

MADDE 300 - (1) Türk Bayrağını yırtarak, yakarak veya sair surette ve alenen aşağılayan kişi, bir yıldan üç yıla kadar

³⁵ Bu yönetmelik 17.6.2005 tarihli ve 25848 sayılı RG'de yayımlanmıştır.

hapis cezası ile cezalandırılır. Bu hüküm, Anayasada belirlenen beyaz ay yıldızlı al bayrak özelliklerini taşıyan ve Türkiye Cumhuriyeti Devletinin egemenlik alâmeti olarak kullanılan her türlü işaret hakkında uygulanır. (Asliye Ceza)

(2) İstiklal Marşını alenen aşağılayan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

(3) Bu maddede tanımlanan suçların yabancı bir ülkede bir Türk vatandaşı tarafından işlenmesi hâlinde, verilecek ceza üçte bir oranında artırılır.

Açıklama: AY m. 3/2; 22.9.1983 tarih ve 2893 sayılı Türk Bayrağı Kanunu m. 7 ve 8'e; ÖNCEK m. 145'e bakınız.

Türklüğü, Cumhuriyeti, Devletin kurum ve organlarını aşağılama

MADDE 301 - (1) Türklüğü, Cumhuriyeti veya Türkiye Büyük Millet Meclisini alenen aşağılayan kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Asliye Ceza)

(2) Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini, Devletin yargı organlarını, askerî veya emniyet teşkilatını alenen aşağılayan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Sulh Ceza)

(3) Türklüğü aşağılamanın yabancı bir ülkede bir Türk vatandaşı tarafından işlenmesi hâlinde, verilecek ceza üçte bir oranında artırılır.

(4) Eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz.

Açıklama: Madde gerekçesine göre; “Türklük, dünyanın neresinde yaşarsa yaşasınlar Türklere has müşterek kültürün ortaya çıkardığı ortak varlığı” ifade eder. “Bu varlık Türk Milleti kavramından geniştir ve Türkiye dışında yaşayan ve aynı kültürün iştirakçileri olan toplumlari da kapsar. Cumhuriyet deyiminden, Türkiye Cumhuriyeti Devleti anlaşılmalıdır.”

Hukuka uygunluk sebebi konusunda m. 218 açıklamasına bakınız.

AY m. 7, 8, 9, 26, 72, 117; TCK m. 11, 13, 26/1, 125; ÖNCEK m. 159, 160'e bakınız.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar

Devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak

MADDE 302. - (1) (Değişik fıkra: 27.5.2005 - 5357/m. 36 ile) Devlet topraklarının tamamını veya bir kısmını yabancı bir devletin egemenliği altına koymaya veya Devletin bağımsızlığını zayıflatmaya veya birliğini bozmaya veya Devletin egemenliği altında bulunan topraklardan bir kısmını Devlet idaresinden ayırmaya yönelik bir fiil işleyen kimse, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılır. (Ağır Ceza)

(2) Bu suçun işlenmesi sırasında başka suçların işlenmesi hâlinde, ayrıca bu suçlardan dolayı ilgili hükümlere göre cezaya hükmolunur.

(3) Bu maddede tanımlanan suçların işlenmesi dolayısıyla tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. (Sulh Ceza)

Açıklama: Değiştirilen birinci fıkra şöyle idi: "(1) Devletin topraklarının tamamını veya bir kısmını yabancı bir devletin egemenliği altına koymak, Devletin birliğini bozmak, Devletin egemenliği altında bulunan topraklardan bir kısmını Devlet idaresinden ayırmak, Devletin bağımsızlığını zayıflatmak amacıyla yönelik elverişli bir fiil işleyen kimseye ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verilir."

AY Başlangıç Prg. 5, m. 3/1, 5; TCK m. 42, 44, 47, 60; CMK m. 248, 250; As. CK m. 54; CGTİK m. 9, 25, 99, ÖNCEK m. 125'e bakınız.

Düşmanla işbirliği yapmak

MADDE 303 - (1) Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile savaş hâlinde olan devletin ordusunda hizmet kabul eden, düşman devletin yanında Türkiye Cumhuriyeti Devletine karşı silâhlı mücadeleye giren vatandaş, müebbet hapis cezası ile cezalandırılır. (Ağır Ceza)

(2) Düşman devlet ordusunda herhangi bir komuta görevi üstlenen vatandaş, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılır. (Ağır Ceza)

(3) Bir ve ikinci fıkralarda tanımlanan suçların işlenmesi sırasında başka suçların işlenmesi hâlinde, ayrıca bu suçlardan dolayı ilgili hükümlere göre cezaya hükmolunur.

(4) Savaş zamanında düşman devlet toprağında bulunup da bu devlet ordusunda hizmete alınmak mecburiyetinde kalan vatandaş hakkında, bu nedenle cezaya hükmolunmaz.

Açıklama: AY m. 122, TCK m. 42, 44, 47, 48; CMK m. 248, 250; As. CK m. 54; CGTİK m. 9, 99; 2941 sayılı Sef K. m. 3/5 ve ÖNCEK m. 126, 173/2'ye bakınız.

Devlete karşı savaşa tahrik

MADDE 304 - (1) (*Değişik fıkra: 29.6.2005 – 5377/m. 37 ile*) Türkiye Cumhuriyeti Devletine karşı savaş açması veya hasmane hareketlerde bulunması için yabancı devlet yetkililerini tahrik eden veya bu amaca yönelik olarak yabancı devlet yetkilileri ile işbirliği yapan kişi, on yıldan yirmi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır (...): (Ağır Ceza)

(2) Bu madde uygulamasında, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin güvenliğine karşı suç işlemek üzere oluşturulmuş örgütlerin doğrudan veya dolaylı olarak desteklenmesi, hasmane hareket olarak kabul edilir.

(3) Bu maddede tanımlanan suçun işlenmesi dolayısıyla tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. (Ağır Ceza)

Açıklama: Birinci fıkranın ikinci cümlesi (29.6.2005 – 5377/m. 37 ile) madde metninden çıkarılmıştır. Çıkarılan ikinci cümle şöyle idi: “Tahrik fiilinin basın ve yayım yolu ile işlenmesi hâlinde, verilecek ceza üçte bir oranında artırılır.”

TCK m. 60, 220, 314; CMK m. 248, 250; As. CK m. 54; CGTİK m. 9; ÖNCEK m. 127’ye bakınız.

Temel millî yararlar karşı faaliyette bulunmak için yarar sağlama (Değişik başlık)

MADDE 305. - (1) (*Değişik fıkra: 29.6.2005 – 5377/m. 38 ile*) Temel millî yararlar karşı fiillerde bulunmak maksadıyla veya bu nedenle, yabancı kişi veya kuruluşlardan doğrudan doğruya veya dolaylı olarak kendisi veya başkası için maddi yarar sağlayan vatandaşa ya da Türkiye’de bulunan yabancıya,

üç yıldan on yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası verilir. Yarar sağlayan veya vaat eden kişi hakkında da aynı cezaya hükmolunur. (Asliye Ceza)

(2) (Değişik fıkra: 29.6.2005 - 5377/m. 38 ile) Fiilin savaş sırasında işlenmiş olması hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(3) Suç savaş hâli dışında işlendiği takdirde, bu nedenle kovuşturma yapılması Adalet Bakanının iznine bağlıdır.

(4) Temel millî yararlar deyiminden; bağımsızlık, toprak bütünlüğü, millî güvenlik ve Cumhuriyetin Anayasada belirtilen temel nitelikleri anlaşılır.

Açıklama: AY m. 2, 3/1, 5, 117/2, 122; TCK m. 11, 12'ye; CMK m. 248; As. CK m. 54'e; ÖNCEK m. 127'ye bakınız.

Maddenin başlığı ile (1) ve (2) fıkraları 5377 sayılı Kanunla değiştirilmiş olup değişiklikten önceki madde başlığı: "Temel millî yararlar karşı hareket" şeklinde idi. Birinci ve ikinci fıkralar da değişiklikten önce şöyle idi:

"(1) Temel millî yararlar karşı fiillerde bulunmak maksadıyla veya bu nedenle, yabancı kişi veya kuruluşlardan doğrudan doğruya veya dolaylı olarak kendisi veya başkası için maddi yarar sağlayan vatandaşa, üç yıldan on yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası verilir. Yarar sağlayan veya vaat eden kişi hakkında da aynı cezaya hükmolunur.

(2) Fiilin savaş sırasında işlenmiş ya da yararın basın ve yayın yoluyla propaganda yapmak için verilmiş veya vaat edilmiş olması hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır."

Yabancı devlet aleyhine asker toplama

MADDE 306 - (1) Türkiye Devletini savaş tehlikesi ile karşı karşıya bırakacak şekilde, yetkisiz olarak, yabancı bir devlete karşı asker toplayan veya diğer hasmane hareketlerde bulunan kimseye beş yıldan oniki yıla kadar hapis cezası verilir. (Ağır Ceza)

(2) Fiil sonucu savaş meydana gelirse faile müebbet hapis cezası verilir. (Ağır Ceza)

(3) Fiil, sadece yabancı devletle siyasal ilişkileri bozacak veya Türkiye Devleti veya Türk vatandaşlarını misilleme tehlikesi ile karşı karşıya bırakacak nitelikte ise faile iki yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası verilir. (Ağır Ceza)

(4) Siyasal ilişki kesilir veya misilleme meydana gelirse üç yıldan on yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Ağır Ceza)

(5) Bu maddede yer alan suçun kovuşturulması Adalet Bakanının iznine bağlıdır.

(6) Bu madde hükümleri, fiili savaş hâlinde ülke topraklarının tamamını veya bir kısmını işgal eden yabancı devlet kuvvetlerine karşı meşru müdafaa amaçlı direniş hareketleri hakkında uygulanmaz.

Açıklama: AY m. 92, 104/b-6; TCK m. 48, 49; CMK m. 248, 250; As. CK m. 54; ÖNCEK m. 128, 173/2'ye bakınız.

Askerî tesisleri tahrip ve düşman askerî hareketleri yararına anlaşma

MADDE 307 - (1) Devletin silâhlı kuvvetlerine ait olan veya hizmetine verilmiş bulunan kara, deniz ve hava ulaşım

araçlarını, yolları, müesseseleri, depoları ve diğer askerî tesisleri, bunlar henüz tamamlanmamış bulunsalar bile, kısmen veya tamamen tahrip eden veya geçici bir süre için olsa bile kullanılmayacak hâle getiren kişiye, altı yıldan oniki yıla kadar hapis cezası verilir. (Ağır Ceza)

(2) Suçun;

a) Türkiye ile savaş hâlinde bulunan bir devletin çıkarı için işlenmiş olması,

b) Devletin savaş hazırlıklarını veya savaş kudret ve yeteneğini veya askerî hareketlerini tehlikeye koymuş olması,

Hâlinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur. (Ağır Ceza)

(3) Tahrip veya kullanılamaz hâle gelme, birinci fıkrada belirtilen bina, tesis veya eşyayı elinde bulunduran veya korumak ve gözetlemekle yükümlü olan kimsenin taksiri sonucunda meydana gelmiş veya bu nedenle suçun işlenmesi kolaylaşmış ise, bu kişi hakkında bir yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Ağır Ceza)

(4) Savaş zamanında Türkiye Devleti zararına olmak üzere, düşman askerî hareketlerini kolaylaştırmak veya Türkiye Devletinin askerî hareketlerine zarar vermek maksadıyla yabancıyla anlaşan veya anlaşma olmasa da aynı sonuçları meydana getirmeye yönelik fiilleri işleyen kişiye on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası verilir. (Ağır Ceza)

(5) Dördüncü fıkrada tanımlanan fiil sonucunda, düşman askerî hareketleri fiilen kolaylaşmış veya Türk Devletinin askerî hareketleri zarar görmüş ise faile ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verilir. (Ağır Ceza)

(6) Dört ve beşinci fıkralarda yazılı suçları işleyen kimse ile anlaşılan yabancıya da aynı ceza verilir. (Ağır Ceza)

(7) Yukarıdaki fıkralarda yazılı fiillerin Türkiye Devleti ile aralarında savaş için ittifak veya iştirak olan devlet zararına olarak Türkiye'de işlenmesi hâlinde de bu madde hükümleri uygulanır.

Açıklama: TCK m. 12, 47; CMK m. 248, 250; As. CK m. 54, 59; CGTİK m. 9; ÖNCEK m. 131, 173/2'ye bakınız.

Düşman devlete maddî ve malî yardım

MADDE 308 - (1) Türkiye Cumhuriyeti Devletinin savaş hâlinde olduğu devlete, savaşta Türkiye Cumhuriyeti Devletinin aleyhine kullanılabilen her türlü eşyayı karşılıklı veya karşılıksız, doğrudan veya dolaylı olarak veren vatandaş, beş yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu hüküm, Türkiye'de oturan yabancı hakkında da uygulanır. (Ağır Ceza)

(2) Savaş zamanında, düşman devlet yararına yapılan borçlanmalara veya her ne nedenle olursa olsun ödemelere katılan veya bunlara ilişkin işlemleri kolaylaştıran vatandaşa veya Türkiye'de oturan yabancıya aynı ceza verilir. (Ağır Ceza)

(3) Savaştan evvel başlamış olsa bile, birinci fıkrada yazılı hâller dışında, nerede bulunursa bulunsun düşman devlet vatandaşıyla veya düşman devlet topraklarında oturan diğer kimselerle Türkiye Devleti zararına veya düşman devletin savaş gücüne olumlu etki yapacak nitelikte doğrudan doğruya veya dolaylı olarak ticaret yapan vatandaşa veya Türkiye'de oturan yabancıya iki yıldan beş yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası verilir. (Ağır Ceza)

(4) Yukarıdaki fıkralarda yazılı fiillerin düşman devletle aralarında savaş için ittifak veya iştirak olan devlet yararına işlenmesi hâlinde de bu madde hükümleri uygulanır.

Açıklama: TCK m. 12, 13/b; CMK m. 248, 250; 2941 sayılı Kanun m. 3/5; CGTİK m. 9; As. CK m. 54; ÖNCEK m. 129, 173/2'ye bakınız.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar

Anayasayı ihlâl

MADDE 309 - (1) Cebir ve şiddet kullanarak, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının öngördüğü düzeni ortadan kaldırmaya veya bu düzen yerine başka bir düzen getirmeye veya bu düzenin fiilen uygulanmasını önlemeye teşebbüs edenler ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılırlar. (Ağır Ceza)

(2) Bu suçun işlenmesi sırasında başka suçların işlenmesi hâlinde, ayrıca bu suçlardan dolayı ilgili hükümlere göre cezaya hükmolunur.

(3) Bu maddede tanımlanan suçların işlenmesi dolayısıyla tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. (Ağır Ceza)

Açıklama: AY m. 1, 2, 3, 4; TCK m. 35, 42, 44, 48, 60, 108; CMK m. 250; CGTİK m. 9, 99; ÖNCEK m. 146/1'e bakınız.

Cumhurbaşkanına suikast ve fiilî saldırı

MADDE 310 - (1) Cumhurbaşkanına suikastte bulunan kişi, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılır. Bu fiile teşebbüs edilmesi hâlinde de suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunur. (Ağır Ceza)

(2) Cumhurbaşkanına karşı diğer fiilî saldırılarda bulunan kimse hakkında, ilgili suça ilişkin ceza yarı oranında artırılarak hükmolunur. Ancak, bu suretle verilecek ceza beş yıldan az olamaz. (Ağır Ceza)

Açıklama: AY m. 101, 102, 104/1; TCK m. 35, 47, 86; CMK m. 250; CGTİK m. 9, 99; ÖNCEK m. 156, 157'ye bakınız.

Yasama organına karşı suç

MADDE 311 - (1) Cebir ve şiddet kullanarak Türkiye Büyük Millet Meclisini ortadan kaldırmaya veya Türkiye Büyük Millet Meclisinin görevlerini kısmen veya tamamen yapmasını engellemeye teşebbüs edenler ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasıyla cezalandırılırlar. (Ağır Ceza)

(2) Bu suçun işlenmesi sırasında başka suçların işlenmesi hâlinde, ayrıca bu suçlardan dolayı ilgili hükümlere göre cezaya hükmolunur.

Açıklama: AY m. 7, 75, 87-92; TCK m. 35, 42, 44, 47; CMK m. 250; CGTİK m. 9, 99; ÖNCEK m. 146/1'e bakınız.

Hükûmete karşı suç

MADDE 312 - (1) Cebir ve şiddet kullanarak Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetini ortadan kaldırmaya veya görevlerini yap-

masını kısmen veya tamamen engellemeye teşebbüs eden kimseye ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verilir. (Ağır Ceza)

(2) Bu suçun işlenmesi sırasında başka suçların işlenmesi hâlinde, ayrıca bu suçlardan dolayı ilgili hükümlere göre cezaya hükmolunur.

Açıklama: AY m. 8, 109, 112; TCK m. 35, 42, 44, 47, 108; CMK m. 250; CGTİK m. 9, 99; ÖNCEK m. 147'ye bakınız.

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetine karşı silâhlı isyan

MADDE 313 - (1) Halkı, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetine karşı silâhlı bir isyana tahrik eden kimseye onbeş yıldan yirmi yıla kadar hapis cezası verilir. İsyan gerçekleştiğinde, tahrik eden kişi hakkında yirmi yıldan yirmibeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. (Ağır Ceza)

(2) Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetine karşı silâhlı isyanı idare eden kişi, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılır. İsyana katılan diğer kişilere altı yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir. (Ağır Ceza)

(3) Bir ve ikinci fıkrada tanımlanan suçların, Devletin savaş hâlinde olmasının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle işlenmesi hâlinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur. (Ağır Ceza)

(4) Bir ve ikinci fıkrada tanımlanan suçların işlenmesi sırasında başka suçların işlenmesi hâlinde, ayrıca bu suçlardan dolayı ilgili hükümlere göre cezaya hükmolunur.

Açıklama: TCK m. 214, 217; Ayrıca 312 altındaki yasa hükümlerine bakınız. CMK m. 250; CGTİK m. 9; 2941 sayılı Kanun m. 3/5; ÖNCEK m. 149, 172'ye bakınız.

Silâhli örgüt

MADDE 314 - (1) Bu kısmın dördüncü ve beşinci bölümlerinde yer alan suçları işlemek amacıyla, silâhli örgüt kuran veya yöneten kişi, on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Ağır Ceza)

(2) Birinci fıkrada tanımlanan örgüte üye olanlara, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir. (Ağır Ceza)

(3) Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümler, bu suç açısından aynen uygulanır.

Açıklama: TCK m. 302-313, 316, 220; CMK m. 135/6, 139, 140, 248, 250; CGTİK m. 9; ÖNCEK m. 168'e bakınız.

Silâh sağlama

MADDE 315 - (1) Yukarıdaki maddede tanımlanan örgütlerin faaliyetlerinde kullanılmak maksadıyla bunların anaçlarını bilerek, bu örgütlere üretmek, satın almak veya ülkeye sokmak suretiyle silâh temin eden, nakleden veya depolayan kişi, on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Ağır Ceza)

Açıklama: TCK m. 6/1-f, 314; CMK m. 135/6, 139, 140, 248, 250; CGTİK m. 9; ÖNCEK m. 150, 169'e bakınız.

Suç için anlaşma

MADDE 316 - (1) Bu kısmın dördüncü ve beşinci bölümlerinde yer alan suçlardan herhangi birini elverişli vasıtalarla işlemek üzere iki veya daha fazla kişi, maddî olgularla belirlenen bir biçimde anlaşılırlarsa, suçların ağırlık derecesine göre üç yıldan oniki yıla kadar hapis cezası verilir. (Ağır Ceza)

(2) Amaçlanan suç işlenmeden veya anlaşma dolayısıyla soruşturmaya başlanmadan önce bu ittifaktan çekilenlere ceza verilmez.

Açıklama: TCK m. 37, 38, 302-313, 316, 220; CMK m. 250; ÖNCEK m. 171'e bakınız.

ALTINCI BÖLÜM

Milli Savunmaya Karşı Suçlar

Askerî komutanlıkların gasbı

MADDE 317 - (1) Kanunen yetkili olmadıkları veya Devlet tarafından memur edilmedikleri hâlde, bir asker kıtasının veya donanmasının veya savaş gemisinin veya savaş hava filosunun veya bir kale veya müstahkem mevkiin veya bir askerî üssün veya tesisin, bir liman veya şehrin komutasını alanlara müebbet hapis cezası verilir.

(2) Kanunen yetkili olmaları veya Devlet tarafından görevlendirilmeleri suretiyle yukarıda gösterilen yerlerin komutanı bulunanlardan, yetkili makamlarca komutanlığı terk etmeleri için verilen emirlere uymayanlara da aynı ceza verilir. (Ağır Ceza)

Açıklama: TCK m. 48; CMK m. 250; As. CK m. 16; TSK İç HK m. 1, 12/a, 52; ÖNCEK m. 152'ye bakınız.

Halkı askerlikten soğutma

MADDE 318 - (1) Halkı, askerlik hizmetinden soğutacak etkinlikte teşvik veya telkinde bulunanlara veya propaganda yapanlara altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Fiil, basın ve yayın yolu ile işlenirse ceza yarısı oranında artırılır. (Sulh Ceza)

Açıklama: TCK m. 6/1-g, 39/2 a, b; As. CK m. 96; DMK m. 57; ÖNCEK m. 155'e bakınız.

Askerleri itaatsizliğe teşvik

MADDE 319 - (1) Askerleri veya askerî idareye bağlı olarak görev yapan diğer kişileri kanunlara karşı itaatsizliğe veya yeminlerini bozmaya veya askerî disiplini veya askerlik hizmetine ilişkin görevlerini ihlâlâ yönelten ve tahrik edenler ile kanunlara, yemine veya disiplin veya diğer görevlere aykırı hareketleri askerler önünde öven veya iyi gördüğünü söyleyen kimselere, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Fiil, alenî olarak işlenmişse iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.

(3) Fiil, savaş zamanında işlenmiş ise ceza bir katı oranında artırılır. (Asliye Ceza)

Açıklama: TCK m. 217; CMK 250/c; As. CK m. 95/4, 97-107; 2941 sayılı Kanun m. 3/5; TSK İç HK m. 2, 6, 13; ÖNCEK m. 153'e bakınız.

Yabancı hizmetine asker yazma, yazılma

MADDE 320 - (1) Hükümetin izni olmaksızın bir yabancı veya yabancı Devlet hizmetinde veya bunların lehinde çalışmak üzere Ülke içinde vatandaşlardan asker yazan veya vatandaşları silâhlandırılan kimseye üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Asker yazılanlar veya silâhlendirilenler arasından asker veya askerlik çağında olanlar varsa ceza üçte biri oranında artırılır.

(3) Birinci fıkradaki hizmeti kabul eden kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir. (Ağır Ceza)

Açıklama: TCK m. 6/1-a; CMK m. 250; As. CK m. 3, 4; 1111 As. K. m. 2; ÖNCEK m. 148'e bakınız.

Savaş zamanında emirlere uymama

MADDE 321 - (1) Savaş zamanında Devletin yetkili makam ve mercilerinin emir veya kararlarına bilerek aykırı harekette bulunan kimseye bir yıldan altı yıla kadar hapis cezası verilir. (Ağır Ceza)

Açıklama: 2941 sayılı Kanun m. 3/5; CMK m. 250; As. CK m. 54, 87/2; TSK İç HK m. 8; ÖNCEK m. 139'a bakınız.

Savaş zamanında yükümlülükler

MADDE 322 - (1) Savaş zamanında, Devletin silâhlı kuvvetlerinin veya halkın ihtiyaçları için Devlet veya bir kamu kuruluşu veya kamu hizmetleri yapan veya kamu ihtiyaçlarını sağlayan bir kuruluş ile iş yapmak veya eşya vermek üzere yaptıkları sözleşmedeki yükümlülükleri kısmen veya tamamen yerine getirmeyen kimseye üç yıldan on yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası verilir. (Ağır Ceza)

(2) Yükümlülüklerin kısmen veya tamamen yerine getirilmemesi taksirden ileri gelmişse, cezanın dörtte üçüne kadarı indirilebilir.

(3) Yükümlülüğün kısmen veya tamamen yerine getirilmemesine asıl yükümlüler ile aralarında sözleşme bulunan araçlar veya bunların temsilcileri neden olmuşsa, bunlar hakkında da aynı cezalar uygulanır.

(4) Savaş zamanında yükümlülüklerin yerine getirilmesinde hile yapan yukarıdaki fıkralarda yazılı kişilere on yıldan onbeş yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası verilir. (Ağır Ceza)

Açıklama: CMK m. 250; As. CK m. 54, 143, 155, 156; 353 sayılı Kanun m. 14/F; ÖNCEK m. 130'a bakınız.

Savaşta yalan haber yayma

MADDE 323 - (1) Savaş sırasında kamunun endişe ve heyecan duymasına neden olacak veya halkın maneviyatını sarsacak veya düşman karşısında ülkenin direncini azaltacak şekilde asılsız veya abartılmış veya özel maksada dayalı havadis veya haber yayan veya nakleden veya temel millî yararlar zarar verebilecek herhangi bir faaliyette bulunan kimseye beş yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir. (Asliye Ceza)

(2) Eğer fiil;

- a) Propagandayla,
- b) Askerlere yönelik olarak,
- c) Bir yabancı ile anlaşma neticesi,

İşlenmişse, verilecek ceza on yıldan yirmi yıla kadar haptir. (Ağır Ceza)

(3) Fiil, düşmanla anlaşma neticesi işlenmişse müebbet hapis cezası verilir. (Ağır Ceza)

(4) Savaş zamanında düşman karşısında milletin direncini tehlikeyle karşı karşıya bırakacak şekilde yabancı paraların değerini düşürmeye veya itibarı amme kağıtlarının değeri üzerinde etki yapmaya yönelik hareketlerde bulunan kimseye beş yıldan on yıla kadar hapis ve üçbin güne kadar adli para cezası verilir. (Asliye Ceza)

(5) Dördüncü fıkrada yazılı fiil, bir yabancı ile anlaşma sonucu işlenmişse ceza yarısı; düşmanla anlaşma sonucu işlenmiş ise bir katı oranında artırılır.

Açıklama: CMK m. 250/c; As. CK m. 8, 9, 58; 2941 sayılı Kanun m. 3/5; TSK İç HK m. 2/2; ÖNCEK m. 161'e bakınız.

Seferberlikle ilgili görevin ihmali

MADDE 324 - (1) Sulh zamanında seferberlikle ilgili görevlerini ihmal eden veya geciktiren kamu görevlisine altı aydan üç yıla kadar hapis cezası verilir. (Asliye Ceza)

Açıklama: CMK m. 250/c; As. CK m. 8, 61; ÖNCEK m. 239'a bakınız.

Düşmandan unvan ve benzeri payeler kabulü

MADDE 325 - (1) Türkiye ile savaş hâlinde bulunan bir devletten akademik derece veya şeref, unvan, nişan ve diğer fahrî rütbe veya bunlara ait maaş veya başka yararlar kabul eden vatandaşa bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir. (Asliye Ceza)

Açıklama: TCK m. 6/1-a; CMK m. 250/c; As. CK m. 8; 2941 sayılı Kanun m. 3/5; ÖNCEK m. 144'e bakınız.

YEDİNCİ BÖLÜM

Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk

MİLLETE VE
DEVLETE KARŞI
ŞUÇLAR VE
SON HÜKÜMLER

Devletin güvenliğine ilişkin belgeler

MADDE 326 - (1) Devletin güvenliğine veya iç veya dış siyasal yararlarına ilişkin belge veya vesikaları kısmen veya tamamen yok eden, tahrip eden veya bunlar üzerinde sahtecilik yapan veya geçici de olsa, bunları tahsis olundukları yerden başka bir yerde kullanan, hileyle alan veya çalan kimseye sekiz yıldan oniki yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Yukarıdaki yazılı fiiller, savaş sırasında işlenmiş veya Devletin savaş hazırlıklarını veya savaş etkinliğini veya askerî hareketlerini tehlikeye koymuş ise müebbet hapis cezası verilir. (Ağır Ceza)

Açıklama: TCK m. 204, 205, 307/b; CMK m. 250; As. CK m. 54, 56/B; 2941 sayılı Kanun m. 3/5; ÖNCEK m. 132'ye bakınız.

Devletin güvenliğine ilişkin bilgileri temin etme

MADDE 327 - (1) Devletin güvenliği veya iç veya dış siyasal yararları bakımından, niteliği itibarıyla, gizli kalması gereken bilgileri temin eden kimseye üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Fiil, savaş sırasında işlenmiş veya Devletin savaş hazırlıklarını veya savaş etkinliğini veya askerî hareketlerini tehlikeye koymuşsa müebbet hapis cezası verilir. (Ağır Ceza)

Açıklama: TCK m. 307/b; CMK m. 250; As. CK m. 54; ÖNCEK m. 132/2, 4'e bakınız.

Siyasal veya askerî casusluk

MADDE 328 - (1) Devletin güvenliği veya iç veya dış siyasal yararları bakımından, niteliği itibarıyla, gizli kalması gereken bilgileri, siyasal veya askerî casusluk maksadıyla temin eden kimseye onbeş yıldan yirmi yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Fiil;

a) Türkiye ile savaş hâlinde bulunan bir devletin yararına işlenmiş;

b) Savaş sırasında işlenmiş veya Devletin savaş hazırlıklarını veya savaş etkinliğini veya askerî hareketlerini tehlikeye sokmuşsa,

Fail, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılır.
(Ağır Ceza)

Açıklama: TCK m. 47, 307/b; CMK m. 135/6, 139, 140, 248, 250; As. CK m. 56/A; 2941 sayılı Kanun m. 3/5; CGTİK m. 25; ÖNCEK m. 133'e bakınız.

Devletin güvenliğine ve siyasal yararlarına ilişkin bilgileri açıklama

MADDE 329 - (1) Devletin güvenliği veya iç veya dış siyasal yararları bakımından niteliği itibarıyla gizli kalması gereken bilgileri açıklayan kimseye beş yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Fiil, savaş zamanında işlenmiş veya Devletin savaş hazırlıklarını veya savaş etkinliğini veya askerî hareketlerini tehlikeye koymuşsa, faile on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası verilir. (Ağır Ceza)

(3) Fiil, failin taksiri sonucu meydana gelmiş ise birinci fıkrada yazılı olan hâlde, faile altı aydan iki yıla, ikinci fıkrada yazılı hâllerden birinin varlığı hâlinde ise üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası verilir. (Ağır Ceza)

Açıklama: TCK m. 307/b; CMK m. 135/6, 139, 140, 248, 250; As. CK m. 56/A; ÖNCEK m. 134/1, 136'ya bakınız.

Gizli kalması gereken bilgileri açıklama

MADDE 330 - (1) Devletin güvenliği veya iç veya dış siyasal yararları bakımından niteliği itibarıyla gizli kalması gereken bilgileri siyasal veya askerî casusluk maksadıyla açıklayan kimseye müebbet hapis cezası verilir.

(2) Fiil, savaş zamanında işlenmiş veya Devletin savaş hazırlıklarını veya savaş etkinliğini veya askerî hareketlerini tehlikeyle karşı karşıya bırakmış ise, faile ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verilir. (Ağır Ceza)

Açıklama: TCK m. 307/b; CMK m. 135/6, 139, 140, 248, 250; As. CK m. 56/A ; 2941 sayılı Kanun m. 3/5; ÖNCEK m. 134/1, 136/1, 3'e bakınız.

Uluslararası casusluk

MADDE 331 - (1) Yabancı bir devletin güvenliği veya iç veya dış siyasal yararları bakımından niteliği itibarıyla gizli kalması gereken bilgileri, diğer bir yabancı devlet lehine siyasal veya askerî casusluk maksadıyla temin eden vatandaşa veya bunu Türkiye'de temin etmiş bulunan yabancıya bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası verilir. (Ağır Ceza)

Açıklama: CMK m. 135/6, 139, 140, 248, 250; ÖNCEK m. 133/son'a bakınız.

Askerî yasak bölgelere girme

MADDE 332 - (1) Devletin askerî yararı gereği girilmesi yasaklanmış olan yerlere, gizlice veya hile ile girenlere iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Fiil, savaş zamanında işlenirse faile üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası verilir. (Asliye Ceza)

Açıklama: CMK m. 250/c'ye ve 2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanunu hükümlerine bakınız. ÖNCEK m. 135/1'e bakınız.

Devlet sırlarından yararlanma, Devlet hizmetlerinde sadakatsizlik

MADDE 333 - (1) Görevi dolayısıyla öğrendiği ve Devletin güvenliğinin gizli kalmasını gerektirdiği fenni keşif veya yeni buluşları veya sınai yenilikleri kendisinin veya başkasının yararına kullanan veya kullanılmasını sağlayan kişi, beş yıldan on yıla kadar hapis ve üçbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Fiil, Türkiye ile savaş hâlinde bulunan bir devletin yararına işlenir veya Devletin savaş hazırlıklarını veya savaş etkinliğini veya askerî hareketlerini tehlikeye sokacak olursa, faile müebbet hapis cezası verilir.

(3) Türkiye Devleti tarafından yabancı bir memlekette Devlete ait belirli bir işi görmek için görevlendirilen kimse,

bu görevi sadakatle yerine getirmediği ve bu fiilden dolayı zarar meydana gelebildiği takdirde faile beş yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir.

(4) Bu maddede tanımlanan suçların işleneceğini haber alıp da bunları zamanında yetkililere ihbar etmeyenlere, suç teşebbüs derecesinde kalmış olsa bile altı aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir. (Ağır Ceza)

Açıklama: TCK m. 35, 307/b; 2941 sayılı Kanun m. 3/5; CMK m. 135/6, 139, 140, 248, 250; As. CK m. 8, 54; ÖNCEK m. 138'e bakınız.

Yasaklanan bilgileri temin

MADDE 334 - (1) Yetkili makamların kanun ve düzenleyici işlemlere göre açıklanmasını yasakladığı ve niteliği bakımından gizli kalması gereken bilgileri temin eden kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Fiil, Devletin savaş hazırlıklarını veya savaş etkinliğini veya askerî hareketlerini tehlikeyle karşı karşıya bırakmış ise faile beş yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir. (Ağır Ceza)

Açıklama: TCK m. 307/b; CMK m. 135/6, 139, 140, 248, 250; As. CK m. 54; ÖNCEK m. 137/5'e bakınız.

Yasaklanan bilgilerin casusluk maksadıyla temini

MADDE 335 - (1) Yetkili makamların kanun ve düzenleyici işlemlere göre açıklanmasını yasakladığı ve niteliği bakımından gizli kalması gereken bilgileri siyasal veya askerî casusluk maksadıyla temin eden kimseye sekiz yıldan oniki yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Fiil, Türkiye ile savaş hâlinde bulunan bir devletin yararına işlenmiş veya Devletin savaş hazırlıklarını veya savaş etkinliğini veya askerî hareketlerini tehlikeyle karşı karşıya bırakmış ise faile ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verilir. (Ağır Ceza)

Açıklama: TCK m. 307/b; CMK m. 135/6, 139, 140, 248, 250; As. CK m. 54; ÖNCEK m. 137/3'e bakınız.

Yasaklanan bilgileri açıklama

MADDE 336 - (1) Yetkili makamların kanun ve düzenleyici işlemlere göre açıklanmasını yasakladığı ve niteliği bakımından gizli kalması gereken bilgileri açıklayan kimseye üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Fiil, savaş zamanında işlenmiş veya Devletin savaş hazırlıklarını veya savaş etkinliğini veya askerî hareketlerini tehlikeye sokmuş ise faile on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası verilir.

(3) Fiil, failin taksiri sonucu meydana gelmiş ise, birinci fıkrada yazılı olan hâlde faile altı aydan iki yıla, ikinci fıkrada yazılı hâlde üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası verilir. (Ağır Ceza)

Açıklama: TCK m. 307/b; CMK m. 135/6, 139, 140, 248, 250; As. CK m. 54; 2941 sayılı Kanun m. 3/5; ÖNCEK m. 137/1'e bakınız.

Yasaklanan bilgileri siyasal veya askerî casusluk maksadıyla açıklama

MADDE 337 - (1) Yetkili makamların kanun ve düzenleyici işlemlere göre açıklanmasını yasakladığı ve niteliği ba-

kimından gizli kalması gereken bilgileri, siyasal veya askerî casusluk maksadıyla açıklayan kimseye on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Fiil, savaş zamanında işlenmiş veya Devletin savaş hazırlıklarını veya savaş etkinliğini veya askerî hareketlerini tehlikeyle karşı karşıya bırakmış ise ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verilir. (Ağır Ceza)

Açıklama: TCK m. 307/b; CMK m. 135/6, 139, 140, 248, 250; As. CK m. 54; 2941 sayılı Kanun m. 3/5; ÖNCEK m. 133/3, 137/3'e bakınız.

Taksir sonucu casusluk fiillerinin işlenmesi

MADDE 338 - (1) Bu bölümde tanımlanan suçların işlenmesi, ilgili kişilerin dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranmaları sonucu mümkün olmuş veya kolaylaşmış ise, taksirle davranan faile altı aydan üç yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Fiil, savaş sırasında işlenmiş veya Devletin savaş hazırlıklarını veya savaş etkinliğini veya askerî hareketlerini tehlikeyle karşı karşıya bırakmış ise, taksirle davranan faile üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası verilir. (Ağır Ceza)

Açıklama: TCK m. 307/b, CMK m. 250; As. CK m. 8; 2941 sayılı Kanun m. 3/5; ÖNCEK m. 134'e bakınız.

Devlet güvenliği ile ilgili belgeleri elinde bulundurma

MADDE 339 - (1) Devletin güvenliği veya iç veya dış siyasal yararları bakımından gizli kalması gereken bilgileri veya

yetkili makamların açıklanmasını yasakladığı ve niteliği bakımından gizli kalması gereken hususları elde etmeye yarayan ve elde bulundurulması için kabul edilebilir bir neden gösterilemeyen belgelerle veya bu nitelikteki herhangi bir şeyle yakalanan kimseye bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Fiil, savaş zamanında işlenirse faile üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası verilir. (Ağır Ceza)

Açıklama: CMK m. 250; As. CK m. 8, 54; 2941 sayılı Kanun 3/5; ÖNCEK m. 135/2'e bakınız.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Yabancı Devletlerle Olan İlişkilere Karşı Suçlar

Yabancı devlet başkanına karşı suç

MADDE 340 - (1) Yabancı devletlerden birinin başkanına karşı bir suç işleyen kişiye verilecek ceza, sekizde biri oranında artırılır. Suçun müebbet hapis cezasını gerektirmesi hâlinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur.

(2) Fiil, soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı suçlardan ise, soruşturma ve kovuşturma yabancı devletin şikâyetine bağlıdır.

Açıklama: TCK m. 73, 343; ÖNCEK m. 164'e bakınız.

Yabancı devlet bayrağına karşı hakaret

MADDE 341 - (1) Resmen çekilmiş olan yabancı devlet bayrağını veya diğer egemenlik alametlerini alenen tahkir eden kimseye üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir. (Sulh Ceza)

(2) Bu suçtan dolayı soruşturma ve kovuşturma yapılması, ilgili devletin şikâyetine bağlıdır.

Açıklama: TCK m. 73, 343; ÖNCEK m. 165'e bakınız.

Yabancı devlet temsilcilerine karşı suç

MADDE 342 - (1) Türkiye Cumhuriyetinde sürekli veya geçici olarak görevlendirilmiş yabancı devlet temsilcileri ile bunların diploması memurları veya uluslararası kuruluşların temsilcileri ile bunların diplomatik ayrıcalık ve bağışıklık tanıyan memurları, kendilerine karşı görevlerinden dolayı işlenen suçlar bakımından, kamu görevlisi kabul edilerek; suç işleyen kişiler hakkında, bu Kanunun ilgili hükümlerine göre cezaya hükmolunur.

(2) İşlenen suç hakaret ise, soruşturma ve kovuşturma yapılması, mağdurun şikâyetine bağlıdır.

Açıklama: TCK m. 6/1-c, 125, 343; ÖNCEK m. 166'ya bakınız.

Karşılıklılık koşulu

MADDE 343 - (1) Bu bölümde yazılı hükümlerin uygulanması, karşılıklılık koşuluna bağlıdır.

Açıklama: TCK m. 340-342; ÖNCEK m. 167'ye bakınız.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Son Hükümler

Yürürlük

MADDE 344 - (1) Bu Kanunun;

a) "İmar kirliliğine neden olma" başlıklı 184 üncü maddesi yayımı tarihinde,

b) "Çevrenin kasten kirletilmesi" başlıklı 181 inci maddenin birinci fıkrası ile "Çevrenin taksirle kirletilmesi" başlıklı 182 nci maddesinin birinci fıkrası yayımı tarihinden itibaren iki yıl sonra,³⁶

c) (Değişik: 31.3.2005 - 5328/Geçici m. 1/c ile) Diğer hükümleri 1 Haziran 2005 tarihinde,

Yürürlüğe girer.

Açıklama: Kanun'un 1 Nisan 2005 tarihinde yürürlüğe girmesi öngörülmüştü. Ancak bu tarih 31.03.2005- 25772 mükerrem tarih ve sayılı RG'de yayımlanan 31.3.2003 tarihli ve 5328 sayılı Kanun'un Geçici 1. maddesinin (c) bendi ile maddeye işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Yürütme

MADDE 345 - (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

³⁶ İstanbul Milletvekili Ali Topuz, Bursa Milletvekili Mustafa Özyurt ile birlikte 119 milletvekili, Türk Ceza Kanunu'nun 344. maddesinin (b) bendinin iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi istemiyle, 14.10.2004 tarihinde Anayasa Mahkemesi'ne başvuruda bulunmuşlardır.

Anayasa Mahkemesi, 18.11.2004 tarihli ve E. 2004/92, K. 2004/11(YD) sayılı Kararı ile yürürlüğün durdurulması istemini reddetmiştir. Bu bendin iptali istemi hakkında Yüksek Mahkeme'ce henüz bir karar verilmemiştir.

**TÜRK CEZA
KANUNU'NUN
YÜRÜRLÜK
VE
UYGULAMA ŞEKLİ
HAKKINDA KANUN**

Kanun Numarası : 5252
Kabul Tarihi : 04.11.2004
Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi : 13.11.2004
Sayısı : 25642

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1 - (1) Bu Kanunun amacı, 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun yürürlüğe konulmasına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 - (1) Bu Kanun, diğer kanunlarda, yürürlükten kaldırılan 1.3.1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununa yapılan yollamaları, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun yürürlüğe girmesiyle yürürlükten kaldırılan hükümleri ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun uygulanması için diğer kanunlarda yapılan değişiklikleri, yürürlüğe girmesinden önce işlenmiş suçlar hakkında ne suretle hüküm kurulacağına ve kesinleşmiş cezaların nasıl infaz edileceğine ilişkin hükümleri kapsar.

İKİNCİ BÖLÜM Uyum Hükümleri

Yollamalar

MADDE 3 - (1) Mevzuatta, yürürlükten kaldırılan Türk Ceza Kanununa yapılan yollamalar, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda bu hükümlerin karşılığını oluşturan maddelere yapılmış sayılır.

(2) Mevzuatta, yürürlükten kaldırılmış Türk Ceza Kanununun kitap, bab ve fasıllarına yapılmış olan yollamalar, o kitap, bab ve fasıl içinde yer almış hükümlerin karşılığını oluşturan 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun maddelerine yapılmış sayılır.

Diğer kanunlardaki para cezalarının artırılması ve usulü

MADDE 4 - (1) 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun dışındaki kanunlarda yer alan para cezalarından nispi nitelikteki vergi ve resim cezaları, nispi para cezaları ve tazminat kabilinden değişen orana bağlı bulunan para cezaları hariç olmak üzere, kanun ve tüzüklerde alt ve üst sınırları veya bunlardan birinin gösterildiği veya hiç gösterilmediği veya sabit bir rakam olarak gösterilmiş bulunan para cezalarından (idari ve disiplin para cezaları dahil);

a) Türkiye Büyük Millet Meclisinin ilk kurulduğu tarihten önce yürürlüğe girmiş bulunan bütün kanun ve tüzüklerde yazılı olup da, daha sonraki tarihlerde Türkiye Büyük Millet Meclisince miktarına dokunulmamış para cezaları yüz kırkiki binsekizyüzaltmış katına,

b) Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul olunup da;

1. 31.12.1939 tarihine kadar yürürlüğe girmiş bulunan kanunlardaki para cezaları seksenbeşbinyediyüzonbeş katına,

2. 1.1.1940 tarihinden 31.12.1945 tarihine kadar yürürlüğe girmiş bulunan kanunlardaki para cezaları elliyedibinyüzkırkbeş katına,

3. 1.1.1946 tarihinden 31.12.1959 tarihine kadar yürürlüğe girmiş bulunan kanunlardaki para cezaları yirmisekizbinbeşyüzyetmiş katına,

4. 1.1.1960 tarihinden 31.12.1970 tarihine kadar yürürlüğe girmiş bulunan kanunlardaki para cezaları ondörtbinikiyüzsksenbeş katına,

5. 1.1.1971 tarihinden 31.12.1977 tarihine kadar yürürlüğe girmiş bulunan kanunlardaki para cezaları sekizbinbeşyüzyetmiş katına,

6. 1.1.1978 tarihinden 31.12.1980 tarihine kadar yürürlüğe girmiş bulunan kanunlardaki para cezaları ikibinsekizyüzaltmış katına,

7. 1.1.1981 tarihinden 31.12.1987 tarihine kadar yürürlüğe girmiş bulunan kanunlardaki para cezaları bindörtüyüzotuz katına,

8. 1.1.1988 tarihinden 31.12.1993 tarihine kadar yürürlüğe girmiş bulunan kanunlardaki para cezaları kırkdört katına,

9. 17.10.1996 tarihli ve 4199 sayılı, 21.5.1997 tarihli ve 4262 sayılı kanunlarla değişik 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu istisna olmak üzere, 1.1.1994 tarihinden 31.12.1998 tarihine kadar yürürlüğe girmiş kanunlardaki para cezaları yirmidokuz katına,

10. 1.1.1999 tarihinden 31.12.1999 tarihine kadar yürürlüğe girmiş bulunan kanunlardaki para cezaları beş katına,

11. 1.1.2000 tarihinden 31.12.2000 tarihine kadar yürürlüğe girmiş bulunan kanunlardaki para cezaları dört katına,

12. 1.1.2001 tarihinden 31.12.2001 tarihine kadar yürürlüğe girmiş bulunan kanunlardaki para cezaları üç katına,

13. 1.1.2002 tarihinden 31.12.2002 tarihine kadar yürürlüğe girmiş bulunan kanunlardaki para cezaları iki katına,

Çıkarılmıştır.

Ağır para cezasının dönüştürülmesi

MADDE 5 - (1) (Değişik:11.5. 2005 - 5349/ m. 1 ile) (...) Kanunlarda öngörülen "ağır para" cezaları, "adli para" cezasına dönüştürülmüştür.

(2) Bu kanunlarda Türk Ceza Kanununda belirlenen cezalar sistemine uygun değişiklik yapılmaya kadar, birinci fıkrada belirtilen kanunlarda alt ve üst sınırlarından birisi veya bunlardan her ikisi gösterilmemiş olmakla birlikte, alt veya üst sınırlar arasında uygulama yapılmasını gerektirir nitelikteki adli para cezalarında cezanın alt sınırı dörtyüzellimilyon, üst sınırı yüz milyar Türk Lirası olarak uygulanır. Bu fıkra hükümleri, nispi nitelikteki adli para cezaları hakkında uygulanmaz.

(3) (Ek fıkra: 11.5. 2005 - 5349/ m. 1 ile) Ağır para cezasından dönüştürülen adli para cezasının ödenmemesi halinde, 13.12.2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 106 ncı maddesi hükümlerine göre hapis süresinin belirlenmesinde bir gün karşılığı olarak yüz milyon Türk Lirası esas alınır.

Açıklama: Maddenin birinci fıkrası, ağır para cezasından dönüştürülen adli para cezasının ödenmemesi durumunda yapılacak işlem hususunda ortaya çıkan tereddütleri gidermek amacıyla 11.5.2005 tarih ve 5349 sayılı Kanun'la değiştirilmiş ve ayrıca maddeye üçüncü fıkra eklenmiştir.

Bu değişiklikle birinci fıkrada geçen "Özel ceza kanunları ile ceza içeren" ibaresi madde metninden çıkarılmış ve eklenen üçüncü fıkra ile, ağır para cezasından dönüştürülen adli para cezasının ödenmemesi halinde yapılacak işlem gösterilmiştir.

Ağır hapis cezasının dönüştürülmesi

MADDE 6 - (Değişik: 11.5.2005 - 5349/ m. 2 ile)

(1) Kanunlarda öngörülen "ağır hapis" cezaları, "hapis" cezasına dönüştürülmüştür.

(2) 1 Haziran 2005 tarihinden önce işlenmiş olan suçlarla ilgili olarak 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 13 ve 15 inci maddelerinin uygulanması zarureti bulunan hallerde;

a) Ağır hapis iken, birinci fıkra uyarınca hapse dönüştürülen cezalar, kanunlarında aksine bir hüküm yoksa alt sınır bir yıl, üst sınır yirmidört yıl olarak,

b) Hapis cezalarında kanunlarında aksine bir hüküm yoksa alt sınır yedi gün, üst sınır beş yıl olarak,

Uygulanır.

Açıklama: Bu madde, beşinci maddede yapılan değişikliklerle uyum sağlanması ve önceki mevzuat itibarıyla kanunlarda aksine bir hüküm yoksa; ağır hapis cezası ile hapis cezasının alt ve üst sınırlarını belirtmek amacıyla, 11.5.2005 tarihli ve 5349 sayılı Kanun'la değiştirilmiştir.

5349 değişikliğinden önce madde şu şekilde idi: "(1) Özel ceza kanunları ile ceza içeren kanunlarda öngörülen 'ağır hapis' cezaları, 'hapis' cezasına dönüştürülmüştür."

Hafif hapis ve hafif para cezalarının idari para cezasına dönüştürülmesi

(Değişik: 11.5.2005 - 5349/m. 3 ile)

MADDE 7. – (1) Kanunlarda, "hafif hapis" veya "hafif para" cezası olarak öngörülen yaptırımlar, idari para cezasına dönüştürülmüştür. İdari para cezasının hesaplanmasında 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 52 nci maddesi hükümleri uygulanır. İlgili kanunda "hafif hapis" cezasının üst sınırının belirtilmediği hallerde, idari para cezasının hesaplanmasında esas alınacak gün sayısının üst sınırı, yediyüzotuzdur.

(2) Kanunlarda, "hafif hapis cezası" ile "hafif para cezası"nın seçimlik olarak veya birlikte öngörüldüğü hallerde, idari para cezası yaptırımının belirlenmesinde "hafif hapis cezası" esas alınır.

(3) Kanunlarda, sadece "hafif para cezası"nın öngörüldüğü ve cezanın alt veya üst sınırının belirtilmediği hallerde, idari para cezası, yüzyirmimilyon Türk Lirasından az, onsekizmilyar Türk Lirasından fazla olamaz.

(4) Bu madde hükmüne göre idari para cezasına karar vermeye Cumhuriyet savcısı yetkilidir.³⁷

³⁷ 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 7. maddesinin 4 numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna dair değişik mahkemelerce itiraz yoluyla yapılan başvurular üzerine, davaların birleştirilmesi suretiyle yapılan inceleme sonunda Anayasa Mahkemesi'nce 1.3.2006 tarih ve E. 2005/108 K. 2006/35 sayı ile, bu düzenlemenin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin reddine karar verilmiştir.

Açıklama: Bu madde, 5326 sayılı Kanun'la kabahatler konusunda getirilen yeni sistemin "hafif hapis cezası" veya "hafif para cezası" içeren hükümlere uygulanmasının daha doğru olacağı düşüncesiyle, 11.5.2005 tarihli ve 5349 sayılı Kanun'la değiştirilmiştir.

5349 Değişikliğinden önce bu madde, başlığı ile birlikte şöyle idi:

"Hafif hapis ve hafif para cezalarının dönüştürülmesi"

MADDE 7 - (1) Özel ceza kanunları ile ceza içeren kanunlarda öngörülen 'hafif hapis' cezaları, 'hapis' cezasına; 'hafif para' cezaları, 'adli para' cezasına dönüştürülmüştür."

Yeni Türk Lirasının kullanılması

MADDE 8 - (1) Türk Ceza Kanununda geçen "Türk Lirası" ibaresi karşılığında, uygulamada, 28.1.2004 tarihli ve 5083 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para Birimi Hakkında Kanun hükümlerine göre ülkede tedavülde bulunan para "Yeni Türk Lirası" olarak adlandırıldığı sürece, bu ibare kullanılır.

Lehe olan hükümlerin uygulanmasında usul

MADDE 9 - (1) (Değişik ibare: 11.5.2005 - 5349/m. 4 ile) "1 Haziran 2005" tarihinden önce kesinleşmiş hükümlerle ilgili olarak, Türk Ceza Kanununun lehe olan hükümlerinin derhal uygulanabileceği hallerde, duruşma yapılmaksızın da karar verilebilir.

(2) Birinci fıkra hükmü, (Değişik ibare: 11.5.2005 - 5349/m. 4 ile) "1 Haziran 2005" tarihinden önce verilip de Yargıtay tarafından lehe olan hükümlerin uygulanması hususunda

değerlendirme yapılması gerektiği gerekçesiyle bozularak mahkemesine gönderilen hükümler hakkında da uygulanır.

(3) Lehe olan hüküm, önceki ve sonraki kanunların ilgili bütün hükümleri olaya uygulanarak, ortaya çıkan sonuçların birbirleriyle karşılaştırılması suretiyle belirlenir.

(4) (Ek fıkra: 11.5.2005 - 5349/ m. 4 ile) Kesin hükümle sonuçlanmış olan davalarda, sonradan yürürlüğe giren bir kanunla ilgili olarak lehe hükmün belirlenmesi ve uygulanması amacıyla yapılan yargılama bakımından dava zamanaşımına ilişkin hükümler uygulanmaz.

Açıklama: Madde, lehe kanun uygulaması ve zamanaşımı konusunda farklı yorumları önlemek ve yürürlük hükmüyle uyum sağlamak amacıyla, 11.5.2005 tarihli ve 5349 sayılı Kanun'la değiştirilmiş ve ayrıca maddeye dördüncü fıkra eklenmiştir.

5349 sayılı Kanun'la, bir ve ikinci fıkralardaki "1 Nisan 2005" ibareleri, maddeye işlendiği şekilde 1 Haziran 2005 olarak değiştirilmiş, maddeye eklenen dördüncü fıkra ile de, kesin hükümle sonuçlanmış davalarda, lehe kanunun belirlenmesi amacıyla yapılan yargılama bakımından dava zamanaşımına ilişkin hükümlerin uygulanmayacağı kurala bağlanmıştır.

5349 Değişikliğinden önce 1 ve 2. fıkralardaki ibareler "1 Nisan 2005" idi.

İnfazın ertelenmesi veya durdurulması

MADDE 10 - (1) (Değişik ibare: 11.5.2005 - 5349/m. 5) "1 Haziran 2005" tarihinden önce kesinleşmiş olan mahkûmiyet kararları hakkında bu Kanunun lehe olan hükümleri öncelikle

dikkate alınarak, 4.4.1929 tarihli ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 402 nci maddesi uyarınca infazın ertelenmesine veya durdurulmasına karar verilir.

Açıklama: Maddede, Kanun'un yürürlük hükmüyle uyum sağlanması amacıyla, 5.11.2005 tarihli ve 5349 sayılı Kanun'la değişiklik yapılmıştır. 5349 değişikliğinden önce bu madde, 1 Nisan 2005 tarihinden önce kesinleşmiş olan mahkumiyet kararları hakkında uygulanabilecekti.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Değiştirilen ve Yürürlükten Kaldırılan Hükümler

MADDE 11 - (1) 7.11.1979 tarihli ve 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun çeşitli maddelerinde geçen "11 yaş" deyimi "12 yaş" olarak değiştirilmiştir.

MADDE 12 - (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla,

a) 26.4.1926 tarihli ve 825 sayılı Ceza Kanununun Mevkii Mer'iyete Vaz'ına Müteallik Kanun,

b) 1.3.1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanunu bütün ek ve değişiklikleri ile birlikte,

Yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 13 - (1) Bu Kanunun,

a) "İnfazın ertelenmesi veya durdurulması" başlıklı 10 uncu maddesi hükmü yayımı tarihinde,

b) (Değişik: 31.3.2005 - 5328/Geçici m. 1/d ile) Diğer hükümleri 1 Haziran 2005 tarihinde,

Yürürlüğe girer.

Açıklama: 5328 Değişikliğinden önce Kanun'un 1 Nisan 2005 tarihinde yürürlüğe girmesi öngörülmüştü.

Yürütme

MADDE 14 - (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(11.5.2005 - 5349/m. 6 ile eklenmiştir.)

GEÇİCİ MADDE 1 - (1) Diğer kanunların, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun Birinci Kitabında yer alan düzenlemelere aykırı hükümleri, ilgili kanunlarda gerekli değişiklikler yapıncaya ve en geç 31 Aralık 2006 tarihine kadar uygulanır.

**TÜRK CEZA KANUNU'NUN
YÜRÜRLÜK VE UYGULAMA ŞEKLİ HAKKINDA
KANUNU DEĞİŞTİREN KANUNLAR**

TÜRK CEZA
KANUNU'NUN
YÜRÜRLÜK VE
UYGULAMA ŞEKLİ
HAKKINDA KANUN

Sıra No:	Değiştiren Kanunun Tarih ve Sayısı	Değiştiren Kanunun Adı	Kanunun Yayımlandığı Resmi Gazete
1.	31.3.2005-5328	Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	31.3.2005-25772
1.	11.05.2005-5349	Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	18.5.2005-25819

**1. TÜRK CEZA KANUNUNUN
YÜRÜRLÜK VE UYGULAMA ŞEKLİ
HAKKINDA KANUN'UN 31.3.2005 TARİHLİ
VE 5328 SAYILI KANUN'LA
DEĞİŞEN MADDELERİ**

Değiştirilen Maddeler	Değişikliğin Özü	Değiştiren Kanun Maddesi	Değişikliğin Yürürlüğe Girdiği Tarih
13/1 b	Kanun'un yürürlük tarihi 1 Haziran 2005 olarak değiştirilmiştir.	Geçici Madde 1/d	1.6.2005

**2. TÜRK CEZA KANUNUNUN
YÜRÜRLÜK VE UYGULAMA ŞEKLİ HAKKINDA
11.5.2005 TARİHLİ VE 5347 SAYILI KANUN'LA
DEĞİŞEN MADDELERİ**

Değiştirilen Maddeler	Değişikliğin Özü	Değiştiren Kanun Maddesi	Değişikliğin Yürürlüğe Girdiği Tarih
5	Birinci fıkrada geçen "Özel ceza kanunları ile ceza içeren" ibaresi metninden çıkarılmış ve maddeye bir fıkra eklenmiştir.	1	18.5.2005
6	Madde yeniden düzenlenmiştir	2	18.5.2005
7	Bu madde, başlığı ile birlikte yeniden düzenlenmiştir.	3	18.5.2005
9	Bu maddenin (1) ve (2) nci fıkralarında geçen 1 Nisan 2005 ibareleri değiştirilmiş ve maddeye (4) üncü fıkra eklenmiştir.	4	18.5.2005
10	Maddenin (1) inci fıkrasındaki 1 Nisan 2005 ibaresi değiştirilmiştir.	5	18.5.2005
-	Kanun'a bir Geçici Madde eklenmiştir	6	18.5.2005

KABAHATLER KANUNU

Kanun Numarası : 5326
Kabul Tarihi : 30.03.2005
Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi : 31.03.2005
Sayısı : 25772 (mükerrrer)
Yürürlüğe Girdiği Tarih : 1 Haziran 2005

KABAHATLER KANUNU

BİRİNCİ KISIM Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM Amaç ve Kapsam, Tanım, Kanunilik İlkesi ve Kanunun Uygulama Alanı

Amaç ve kapsam	1	353
Tanım	2	354
Genel Kanun niteliği	3	354
Kanunilik ilkesi	4	354
Zaman bakımından uygulama	5	355
Yer bakımından uygulama	6	355

İKİNCİ BÖLÜM Kabahatten Dolayı Sorumluluğun Esasları

Kabahatin ihmali davranışla işlenmesi	7	356
Organ veya temsilcinin davranışından dolayı sorumluluk	8	356
Kast veya taksir	9	357
Hata	10	357
Sorumluluk	11	358
Hukuka uygunluk nedenleri ile kusurluluğu ortadan kaldıran nedenler	12	358
Teşebbüs	13	359
İştirak	14	359
İçtima	15	360

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM İdarî Yaptırımlar

Yaptırım türleri.....	16	362
İdarî para cezası	17	362
Mülkiyetin kamuya geçirilmesi	18	363
Saklı tutulan hükümler	19	365
Soruşturma zamanlaşımı	20	366
Yerine getirme zamanlaşımı	21	366

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM Karar Verme Yetkisi ve Kanun Yolları

İdarî yaptırım kararı verme yetkisi	22	367
Cumhuriyet savcısının karar verme yetkisi	23	367
Mahkemenin karar verme yetkisi.....	24	369
İdarî yaptırım kararı	25	369
Kararların tebliği.....	26	369
Başvuru yolu.....	27	370
Başvurunun incelenmesi.....	28	371
İtiraz yolu	29	373
Vazgeçme ve kabul	30	374
Masrafların ve vekalet ücretinin ödenmesi.....	31	374

İKİNCİ KISIM Çeşitli Kabahatler

Emre aykırı davranış	32	375
Dilencilik	33	376
Kumar	34	376
Sarhoşluk.....	35	377
Gürültü	36	378
Rahatsız etme.....	37	378

İşgal.....	38.....	379
Tütün mamullerinin tüketilmesi.....	39.....	379
Kimliği bildirmeme.....	40.....	380
Çevreyi kirletme.....	41.....	381
Afiş asma.....	42.....	383
Silah taşıma.....	43.....	384
Geçici madde..... 1.....	384
Geçici madde..... 2.....	384
Geçici madde..... 3.....	384
Yürürlük.....	44.....	385
Yürütme.....	45.....	385
Ek madde..... Ek md. 1.....	385

BİRİNCİ KISIM
GENEL HÜKÜMLER

BİRİNCİ KISIM
Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM
Amaç ve Kapsam, Tanım,
Kanunilik İlkesi ve Kanunun Uygulama Alanı

Amaç ve kapsam

MADDE 1 - (1) Bu Kanunda; toplum düzenini, genel ahlâkı, genel sağlığı, çevreyi ve ekonomik düzeni korumak amacıyla;

- a) Kabahatlere ilişkin genel ilkeler,
- b) Kabahatler karşılığında uygulanabilecek olan idarî yaptırımların türleri ve sonuçları,
- c) Kabahatler dolayısıyla karar alma süreci,
- d) İdarî yaptırıma ilişkin kararlara karşı kanun yolu,

e) İdarî yaptırım kararlarının yerine getirilmesine ilişkin esaslar,

Belirlenmiş ve çeşitli kabahatler tanımlanmıştır.

Tanım

MADDE 2 - (1) Kabahat deyiminden; kanunun, karşılığında idarî yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık anlaşılır.

Açıklama: Kab. K. m. 16, 17, 18'e bakınız.

Genel kanun niteliği

MADDE 3 - (1) Bu madde Anayasa Mahkemesi'nin 1.3.2006 tarihli ve E. 2005/108, K. 2006/35 sayılı kararı ile iptal edilmiştir.³⁸

Açıklama: TCK m. 5'e bakınız.

"Bu Kanun'un genel hükümleri diğer kanunlardaki kabahatler hakkında da uygulanır."

Kanunilik ilkesi

MADDE 4 - (1) Hangi fiillerin kabahat oluşturduğu, kanunda açıkça tanımlanabileceği gibi; kanunun kapsam ve ko-

³⁸ Kabahatler Kanunu'nun bazı maddelerinin Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülerek itiraz yolu ile değişik mahkemelerce gönderilen davaların birleştirilmesi suretiyle yapılan inceleme sonunda Anayasa Mahkemesi'nce 1.3.2006 tarih ve E. 2005/108, K. 2006/35 sayılı ile 3. maddenin Anayasa'ya aykırılığına ve iptaline, 23, 24, 27 ve 28. maddelerin iptali istemlerinin reddine karar verilmiştir.

şulları bakımından belirlediği çerçeve hükmün içeriği, idarenin genel ve düzenleyici işlemleriyle de doldurulabilir.

(2) Kabahat karşılığı olan yaptırımların türü, süresi ve miktarı, ancak kanunla belirlenebilir.

Açıklama: TCK m. 2'ye bakınız.

Zaman bakımından uygulama

MADDE 5 - (1) 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun zaman bakımından uygulamaya ilişkin hükümleri kabahatler bakımından da uygulanır. Ancak, kabahatler karşılığında öngörülen idari yaptırımlara ilişkin kararların yerine getirilmesi bakımından derhal uygulama kuralı geçerlidir.

(2) Kabahat, failin icraî veya ihmali davranışı gerçekleştirdiği zaman işlenmiş sayılır. Neticenin olduğu zaman, bu bakımdan dikkate alınmaz.

Açıklama: TCK m. 7'ye ve 5252 sayılı Yür. K. m. 9'a bakınız.

Yer bakımından uygulama

MADDE 6 - (1) 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun yer bakımından uygulamaya ilişkin 8 inci maddesi hükümleri, kabahatler bakımından da uygulanır. Ancak, kanunlarda aksine hüküm bulunan haller saklıdır.

Açıklama: TCK m. 8'e bakınız.

İKİNCİ BÖLÜM

Kabahatten Dolayı Sorumluluğun Esasları

Kabahatin ihmali davranışla işlenmesi

MADDE 7 - (1) Kabahat, icraî veya ihmali davranışla işlenebilir. İhmali davranışla işlenmiş kabahatin varlığı için kişi açısından belli bir icraî davranışta bulunma hususunda hukukî yükümlülüğün varlığı gereklidir.

Açıklama: Madde metninde, kabahatin hem icraî hem de ihmali davranışla işlenebileceği hususuna açıklık getirilmiştir. Ancak, suçlarda olduğu gibi; ihmali davranışla işlenmiş kabahatin varlığı için, kişi açısından belli bir icraî davranışta bulunma hususunda hukukî yükümlülüğün varlığına vurgu yapılmıştır (Madde gerekçesi).

Organ veya temsilcinin davranışından dolayı sorumluluk

MADDE 8 - (1) Organ veya temsilcilik görevi yapan ya da organ veya temsilci olmamakla birlikte, tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde görev üstlenen kişinin bu görevi kapsamında işlemiş bulunduğu kabahatten dolayı tüzel kişi hakkında da idarî yaptırım uygulanabilir.

(2) Temsilci sıfatıyla hareket eden kişinin bu sıfatla bağlantılı olarak işlemiş bulunduğu kabahatten dolayı temsil edilen gerçek kişi hakkında da idarî yaptırım uygulanabilir. Gerçek kişiye ait bir işte çalışan kişinin bu faaliyeti çerçevesinde işlemiş bulunduğu kabahatten dolayı, iş sahibi kişi hakkında da idarî yaptırım uygulanabilir.

(3) Kanunun, organ veya temsilcide ya da temsil edilen kişide özel nitelikler aradığı hallerde de yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanır.

(4) Birinci ve ikinci fıkra hükümleri, organ veya temsilcilik ya da hizmet ilişkisinin dayanağını oluşturan işlemin hukuken geçerli olmaması halinde de uygulanır.

Açıklama: Türk Ceza Kanunu, tüzel kişi hakkında suç dolayısıyla ceza yaptırımını uygulanmasını kabul etmemiştir. Buna karşılık, idarî para cezasının niteliği ve amacının farklılığı dolayısıyla, bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenen kabahat nedeniyle bu tüzel kişiye de idarî para cezası verilebilecektir. Diğer taraftan, tüzel kişiye idari yaptırım uygulanması, tüzel kişi adına hareket eden gerçek kişilere idari yaptırım uygulanmasına engel teşkil etmemektedir.

TCK m. 20/2, 60'a bakınız.

Kast veya taksir

MADDE 9 - (1) Kabahatler, kanunda açıkça hüküm bulunmayan hallerde, hem kasten hem de taksirle işlenebilir.

Açıklama: ÖNCEK'e göre, failin cezalandırılabilmesi için, kabahat teşkil eden fiilin gerçekleşmiş olması yeterli idi (m. 45/2). Kabahatler Kanunu ile bu sistem terk edilmiş, kusurluluk esası benimsenmiştir.

Tasarı ve madde gerekçesi ile TCK m. 21, 22'ye bakınız.

Hata

MADDE 10 - (1) Türk Ceza Kanununun hata hallerine ilişkin hükümleri, ancak kasten işlenen kabahatler bakımından uygulanır.

Açıklama: TCK m. 30'a bakınız.

Sorumluluk

MADDE 11 - (1) Fiili işlediği sırada onbeş yaşını doldurmamış çocuk hakkında idarî para cezası uygulanamaz.

(2) Akıl hastalığı nedeniyle, işlediği fiilin hukukî anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişi hakkında idarî para cezası uygulanmaz.

Açıklama: TCK m. 31/2'ye göre fiili işlediği zaman oniki yaşını doldurmuş olup da onbeş yaşını doldurmamış olarların ceza sorumluluklarının olmaması, "işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamaması veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmemiş olması" koşuluna bağlanmıştır. Halbuki bu maddeye göre işlemiş olduğu kabahat fiilinden dolayı onbeş yaşını doldurmamış olan çocuk hakkında idari para cezası uygulaması yapılamayacaktır. Akıl hastalığı ile ilgili düzenleme ise TCK m. 32/1'e paraleldir.

Madde gerekçesine ve TCK m. 31/2, 32, 33'e bakınız.

Hukuka uygunluk nedenleri ile kusurluluğu ortadan kaldıran nedenler

MADDE 12 - (1) Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, Türk Ceza Kanununun hukuka uygunluk nedenleri ile kusurluluğu ortadan kaldıran nedenlere ilişkin hükümleri, kabahatler bakımından da uygulanır.

Açıklama: Kabahatler Kanunu objektif sorumluluğu kabul etmemiş, kusurluluk ilkesini benimsemiştir. Bu nedenle, hu-

kuka uygunluk nedenleri ile zorunluluk hali, cebir veya tehdit etkisinde olma, hukuka aykırı ve fakat bağlayıcı emrin yerine getirilmesi gibi kusurluluğu ortadan kaldıran nedenlerin varlığı halinde, idarî para cezasına karar verilemeyecektir.

Madde gerekçesine ve TCK m. 24-34'e bakınız.

Teşebbüs

MADDE 13. -(1) Kabahate teşebbüs cezalandırılmaz. Ancak, teşebbüsün de cezalandırılabilceğine dair ilgili kanunda hüküm bulunan haller saklıdır. Bu durumda, Türk Ceza Kanununun suça teşebbüse ve gönüllü vazgeçmeye ilişkin hükümleri, kabahatler bakımından da uygulanır.

Açıklama: TCK m. 35,36'ya bakınız.

İştirak

MADDE 14 - (1) Kabahatin işlenişine birden fazla kişinin iştirak etmesi halinde bu kişilerin her biri hakkında, fail olarak idarî para cezası verilir.

(2) Özel faillik niteliğinin arandığı durumlarda, kabahate iştirak eden ve bu niteliği taşımayan kişi hakkında da fail olarak idarî para cezası verilir.

(3) Kabahate iştirak için kasten ve hukuka aykırı işlenmiş bir fiilin varlığı yeterlidir. Kabahatin işlenişine iştirak eden kişi hakkında, diğerlerinin sorumlu olup olmadığı göz önünde bulundurulmaksızın idarî para cezası verilir.

(4) Kanunda özel faillik niteliğini taşıyan kişi açısından suç, diğer kişiler açısından kabahat olarak tanımlanan fiilin,

GENEL
HÜKÜMLER

bu niteliği taşıyan ve taşımayan kişiler tarafından ortaklaşa işlenmesi halinde suça iştirake ilişkin hükümler uygulanır.

Açıklama: Kabahatler Kanunu, kabahate iştirakle ilgili olarak "*tek tip fail sistemi*"ni kabul etmiştir. Kabahatin işlenişine iştirak eden kişiler arasında fail ve şerik (azmettiren veya yardım eden) ayırımı gözetilmemiştir. Bunun doğal sonucu olarak özel faillik niteliğini taşıyan kişinin işlediği kabahate bu niteliği taşımayan kişinin iştirak etmesi halinde, bu kişi de kabahatin faili sayılacaktır.

Ayrıca kabahate iştirak için kasten ve hukuka aykırı işlenmiş bir fiilin varlığı gerekli ve yeterlidir. Bu nedenle, kabahatin işlenişine iştirak eden kişilerden birinin, örneğin kusur yeteneğinin olmaması, diğer ortakların kabahatten dolayı sorumlu tutulmalarına engel değildir.

Herhangi bir kişi açısından kabahat oluşturan fiil, özel faillik niteliğini taşıyan bir başkası açısından suç oluşturuyorsa, bu takdirde cezası, özel faillik niteliğini taşıyan kişinin işlemiş bulunduğu suça iştiraktan dolayı Türk Ceza Kanunu'nun iştirake ilişkin hükümlerine göre belirlenecektir.

Madde gerekçesine ve TCK m. 37-41'e bakınız.

İçtima

MADDE 15 - (1) Bir fiil ile birden fazla kabahatin işlenmesi halinde bu kabahatlere ilişkin tanımlarda sadece idarî para cezası öngörülmüşse, en ağır idarî para cezası verilir. Bu kabahatlerle ilgili olarak kanunda idarî para cezasından başka idarî yaptırımlar da öngörülmüş ise, bu yaptırımların her birinin uygulanmasına karar verilir.

(2) Aynı kabahatin birden fazla işlenmesi halinde her bir kabahatle ilgili olarak ayrı ayrı idarî para cezası verilir. Kesintisiz fiille işlenebilen kabahatlerde, bu nedenle idarî yaptırım kararı verilinceye kadar fiil tek sayılır.

(3) Bir fiil hem kabahat hem de suç olarak tanımlanmış ise, sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanabilir. Ancak, suçtan dolayı yaptırım uygulanamayan hallerde kabahat dolayısıyla yaptırım uygulanır.

Açıklama: Maddede Türk Ceza Kanunu'nun 44. maddesine paralel bir düzenleme yapılmıştır. Ancak, bir fiille gerçekleştirilen birden fazla kabahatten her biri açısından idarî para cezası dışında başka idarî yaptırımlar öngörülmüş ise, bu hükmün uygulama olanağı yoktur. Bu takdirde, yaptırımların hepsine birden karar verilir.

Maddenin ikinci fıkrasına göre, bir kabahatin birden fazla işlenmesi durumunda, TCK'nın zincirleme suça ilişkin 43. maddesi hükmü değil, gerçek içtima hükümleri uygulanacaktır; yani her bir fiille ilgili olarak ayrı ayrı idarî para cezasına karar verilecektir.

Bir fiil, hem suç hem de kabahat oluşturuyorsa, kişi hakkında sadece suçtan dolayı ceza veya güvenlik tedbirine hükmedilebilecektir. Böylece, "non bis in idem" kuralına suçlarla kabahatler arasında da geçerlilik tanınmıştır. Ancak, suçtan dolayı ceza veya güvenlik tedbirine hükmedilemeyen hallerde, kabahat dolayısıyla yaptırım uygulanabilecektir.

Madde gerekçesine ve TCK m. 43, 44'e bakınız.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İdarî Yaptırımlar

Yaptırım türleri

MADDE 16 - (1) Kabahatler karşılığında uygulanacak olan idarî yaptırımlar, idarî para cezası ve idarî tedbirlerden ibarettir.

(2) İdarî tedbirler, mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirlerdir.

Açıklama: Kab. K. m. 17, 18; TCK m. 54, 55'e bakınız.

İdarî para cezası

MADDE 17 - (1) İdarî para cezası, maktu veya nispi olabilir.

(2) İdarî para cezası, kanunda alt ve üst sınırı gösterilmek suretiyle de belirlenebilir. Bu durumda, idarî para cezasının miktarı belirlenirken işlenen kabahatin haksızlık içeriği ile failin kusuru ve ekonomik durumu birlikte göz önünde bulundurulur.

(3) İdarî para cezası, Devlet Hazinesine ödenir. Kişinin ekonomik durumunun müsait olmaması halinde idarî para cezasının, ilk taksidinin peşin ödenmesi koşuluyla, bir yıl içinde ve dört eşit taksit halinde ödenmesine karar verilebilir. Taksitlerin zamanında ve tam olarak ödenmemesi halinde idarî para cezasının kalan kısmının tamamı tahsil edilir.

(4) Kesinleşen karar, derhal tahsil için mahallin en büyük mal memuruna verilir. İdarî para cezası, 21.7.1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Ka-

nun hükümlerine göre tahsil edilir. Tahsil edilen idarî para cezasının kanunla belirlenen bir oranı, ilgili kamu kurum ve kuruluşunun hesabına aktarılır.

(5) İdarî para cezası tamamen tahsil edildikten itibaren en geç bir ay içinde durum, ilgili kamu kurum ve kuruluşuna bildirilir.

(6) Kabahat dolayısıyla idarî para cezası veren kamu görevlisi, ilgilinin rıza göstermesi halinde bunun tahsilatını derhal kendisi gerçekleştirir. İdarî para cezasını kanun yoluna başvurmadan önce ödeyen kişiden bunun dörtte üçü tahsil edilir. Peşin ödeme, kişinin bu karara karşı kanun yoluna başvurma hakkını etkilemez.

(7) İdarî para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır. Bu suretle idarî para cezasının hesabında bir Türk Lirasının küsuru dikkate alınmaz. Bu fıkra hükmü, nispi nitelikteki idarî para cezaları açısından uygulanmaz.

Açıklama: Kab. K. m. 27/1'e bakınız.

Mülkiyetin kamuya geçirilmesi

MADDE 18 - (1) Kabahatin konusunu oluşturan veya işlenmesi suretiyle elde edilen eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine, ancak kanunda açık hüküm bulunan hallerde karar verilebilir.

(2) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar, eşyanın;

GENEL
HÜKÜMLER

- a) Kullanılmaz hale getirilmesi,
- b) Niteliğinin değiştirilmesi,
- c) Ancak belli bir surette kullanılması,

Koşullarından birinin yerine getirilmesine bağlı olarak belli bir süre geciktirilebilir. Belirlenen süre zarfında koşulun yerine getirilmemesi halinde eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

(3) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar kesinleşinceye kadar ilgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından eşyaya elkonulabileceği gibi; eşya, kişilerin muhafazasına da bırakılabilir.

(4) Eşyanın mülkiyeti, kanunda açık hüküm bulunan hallerde ilgili kamu kurum ve kuruluşuna, aksi takdirde Devlete geçer.

(5) Eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilebilmesi için fail hakkında idarî para cezası veya başka bir idarî yaptırım kararı verilmiş olması şart değildir.

(6) Kaim değer mülkiyetinin kamuya geçirilmesine de karar verilebilir.

(7) Mülkiyeti kamuya geçirilen eşya, başka suretle değerlendirilmesi mümkün olmazsa imha edilir.

(8) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar, kesinleşmesi halinde yerine getirilir.

Açıklama: Kab. K. m. 33, 34; CMK m. 123-126'ya bakınız.

Saklı tutulan hükümler

MADDE 19 - (1) Diğer kanunlarda kabahat karşılığında öngörülen belirli bir süre için;

- a) Bir meslek ve sanatın yerine getirilmemesi,
- b) İşyerinin kapatılması,
- c) Ruhsat veya ehliyetin geri alınması,
- d) Kara, deniz veya hava nakil aracının trafikten veya seyirüseferden alıkonulması,

Gibi yaptırımlara ilişkin hükümler, ilgili kanunlarda bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapıncaya kadar saklıdır.

Açıklama: Çeşitli kanunlarda idarî yaptırımı gerektiren fiiller bağlamında, meslek ve sanatın yerine getirilmemesi, işyerinin kapatılması, ruhsat ve ehliyetin geri alınması gibi, hem "idari tedbir" hem de belirli bir süre için uygulanmaları nedeniyle "idari ceza", niteliği taşıyan yaptırımlar öngörülmüştür. Ancak söz konusu yaptırımların, "ceza sorumluluğunun şahsiliği" kuralıyla bağdaştığını söylemek her zaman mümkün olmadığı gibi, bu yaptırımlar Kabahatler Kanunu'nun benimsediği idarî yaptırım sistemiyle de bağdaşmamaktadırlar. Bu yaptırımların, ilgili kanunlarda değişiklik yapılmadan uygulamadan hemen kaldırılması ise sakınca yaratacaktır.

Bu madde, ilgili kanunlarda bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapıncaya kadar, söz konusu yaptırımlara karar verilebilmesine olanak sağlamaktadır. (Madde gerekçesine bakınız).

Madde 3 ile ilgili dipnota bakınız.

Soruşturma zamanaşımı

MADDE 20 - (1) Soruşturma zamanaşımının dolması halinde kabahatten dolayı kişi hakkında idarî para cezasına karar verilemez.

(2) Soruşturma zamanaşımı süresi;

a) Yüzbin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasını gerektiren kabahatlerde beş,

b) Ellibin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasını gerektiren kabahatlerde dört,

c) Yirmibin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasını gerektiren kabahatlerde üç,

d) Yirmibin Türk Lirasına kadar idarî para cezasını gerektiren kabahatlerde iki,

Yıldır.

(3) Nispî idarî para cezasını gerektiren kabahatlerde zamanaşımı süresi sekiz yıldır.

(4) Zamanaşımı süresi, kabahate ilişkin tanımdaki fiilin işlenmesiyle veya neticenin gerçekleşmesiyle işlemeye başlar.

(5) Kabahati oluşturan fiilin aynı zamanda suç oluşturması halinde suça ilişkin dava zamanaşımı hükümleri uygulanır.

Açıklama: TCK m. 66'ya bakınız.

Yerine getirme zamanaşımı

MADDE 21 - (1) Yerine getirme zamanaşımının dolması halinde idarî para cezasına veya mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar artık yerine getirilemez.

(2) Yerine getirme zamaaşımı süresi;

a) Ellibin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasına karar verilmesi halinde yedi,

b) Yirmibin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasına karar verilmesi halinde beş,

c) Onbin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasına karar verilmesi halinde dört,

d) Onbin Türk Lirasından az idarî para cezasına karar verilmesi halinde üç,

Yıldır.

(3) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin zamaaşımı süresi on yıldır.

(4) Zamaaşımı süresi, kararın kesinleşmesi tarihinden itibaren işlemeye başlar.

(5) Kanun hükmü gereği olarak idarî yaptırımın yerine getirilmesine başlanamaması veya yerine getirilememesi halinde zamaaşımı işlemez.

Açıklama: Kab. K. m. 17, 18'e bakınız.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Karar Verme Yetkisi ve Kanun Yolları

İdarî yaptırım kararı verme yetkisi

MADDE 22 - (1) Kabahat dolayısıyla idarî yaptırım kararı vermeye ilgili kanunda açıkça gösterilen idarî kurul, makam veya kamu görevlileri yetkilidir.

GENEL
HÜKÜMLER

(2) Kanunda açık hüküm bulunmayan hallerde ilgili kamu kurum ve kuruluşunun en üst amiri bu konuda yetkilidir.

(3) İdarî kurul, makam veya kamu görevlileri, ancak ilgili kamu kurum ve kuruluşunun görev alanına giren yerlerde işlenen kabahatler dolayısıyla idarî yaptırım kararı vermeye yetkilidir.

(4) 4.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun yer bakımından yetki kuralları kabahatler açısından da geçerlidir.

Açıklama: CMK m. 12-21'e bakınız.

Cumhuriyet savcısının karar verme yetkisi

MADDE 23 - (1) Cumhuriyet savcısı, kanunda açıkça hüküm bulunan hallerde bir kabahat dolayısıyla idarî yaptırım kararı vermeye yetkilidir.

(2) Bir suç dolayısıyla başlatılan soruşturma kapsamında bir kabahatin işlendiğini öğrenmesi halinde Cumhuriyet savcısı durumu ilgili kamu kurum ve kuruluşuna bildirebileceği gibi, kendisi de idarî yaptırım kararı verebilir.

(3) Soruşturma konusu fiilin kabahat oluşturduğunun anlaşılması halinde Cumhuriyet savcısı bu nedenle idarî yaptırım kararı verir. Ancak, bunun için ilgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından idarî yaptırım kararı verilmemiş olması gerekir.

Açıklama: CMK m. 160'a bakınız.

Madde 3 ile ilgili dipnota bakınız.

Mahkemenin karar verme yetkisi

MADDE 24 - (1) Kovuşturma konusu fiilin kabahat oluştuğunun anlaşılması halinde mahkeme tarafından idari yaptırım kararı verilir.

Açıklama: CMK m. 33, 223'e bakınız.

Madde 3 ile ilgili dipnota bakınız.

İdari yaptırım kararı

MADDE 25 - (1) İdari yaptırım kararına ilişkin tutanakta;

- a) Hakkında idari yaptırım kararı verilen kişinin kimlik ve adresi,
- b) İdari yaptırım kararı verilmesini gerektiren kabahat fiili,
- c) Bu fiilin işlendiğini ispata yarayacak bütün deliller,
- d) Karar tarihi ve kararı veren kamu görevlilerinin kimliği,

Açık bir şekilde yazılır. Tutanakta, ayrıca kabahati oluşturan fiil, işlendiği yer ve zaman gösterilerek açıklanır.

Kararların tebliği

MADDE 26 - (1) İdari yaptırım kararı, 11.2.1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre ilgili kişiye tebliğ edilir. Tebligat metninde bu karara karşı başvurulabilecek kanun yolu, mercii ve süresi açık bir şekilde belirtilir.

GENEL
HÜKÜMLER

(2) İdarî yaptırım kararının ilgili gerçek kişinin huzurunda verilmesi halinde tutanakta bu husus açıkça belirtilir. Bu karara karşı başvurabileceği kanun yolu, mercii ve süresine ilişkin olarak bilgilendirildikten sonra kişinin karar tutanağını imzalaması istenir. İnzadan kaçınılması halinde bu durum tutanakta açıkça belirtilir. Karar tutanağının bir örneği kişiye verilir.

(3) Tüzel kişi hakkında verilen idarî yaptırım kararları her halde ilgili tüzel kişiye tebliğ edilir.

Açıklama: Kab. K. m. 17/6; Teb. K. m. 10/1, 12/1, 13; Teb. Tüz. m. 13/1, 17/1, 18/3, 52, 53'e bakınız.

Başvuru yolu

MADDE 27 - (1) İdarî para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idarî yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.

(2) Mücbir sebebin varlığı dolayısıyla bu sürenin geçirilmiş olması halinde bu sebebin ortadan kalktığı tarihten itibaren en geç yedi gün içinde karara karşı başvuruda bulunulabilir. Bu başvuru, kararın kesinleşmesini engellemez; ancak, mahkeme yerine getirmeyi durdurabilir.

(3) Başvuru, bizzat kanunî temsilci veya avukat tarafından sulh ceza mahkemesine verilecek bir dilekçe ile yapılır. Başvuru dilekçesi, iki nüsha olarak verilir.

(4) Başvuru dilekçesinde, idarî yaptırım kararına ilişkin bilgiler, bu karara karşı ileri sürülen deliller açık bir şekilde

gösterilir. Dilekçede ayrıca, başvurunun süresinde yapılmasını engelleyen mücbir sebep dayanaklarıyla gösterilir.

(5) İdarî yaptırım kararının mahkeme tarafından verilmesi halinde bu madde hükmü uygulanmaz.

Açıklama: CMK m. 39, 40, 41'e bakınız.

Madde 3 ile ilgili dipnota bakınız.

Başvurunun incelenmesi

MADDE 28 - (1) Başvuru üzerine mahkemece yapılan ön inceleme sonucunda;

a) Yetkili olmadığına anlaşıldığı halde dosyanın yetkili sulh ceza mahkemesine gönderilmesine,

b) Başvurunun süresi içinde yapılmadığının, başvuru konusu idarî yaptırım kararının sulh ceza mahkemesinde incelenebilecek kararlardan olmadığına veya başvuranın buna hakkı bulunmadığının anlaşılması halinde, bu nedenlerle başvurunun reddine,

c) (a) ve (b) bentlerinde sayılan nedenlerin bulunmaması halinde başvurunun usulden kabulüne,

Karar verilir.

(2) Başvurunun usulden kabulü halinde mahkeme dilekçenin bir örneğini ilgili kamu kurum ve kuruluşuna tebliğ eder.

(3) İlgili kamu kurum ve kuruluşu, başvuru dilekçesinin tebliği tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde mahkeme-

GENEL
HÜKÜMLER

ye cevap verir. Başvuru konusu idarî yaptırıma ilişkin işlem dosyasının tamamının bir örneği, cevap dilekçesi ile birlikte mahkemeye verilir. Mahkeme, işlem dosyasının aslını da ilgili kamu kurum ve kuruluşundan isteyebilir. Cevap dilekçesi, idarî yaptırım kararına karşı başvuruda bulunan kişi sayısından bir fazla nüsha olarak verilir.

(4) Mahkeme, başvuruda bulunan kişilere cevap dilekçesinin bir örneğini tebliğ eder; talep üzerine veya re'sen tarafları çağırarak belli bir gün ve saatte dinleyebilir. Dinleme için belirlenen günle tebligatın yapılacağı gün arasında en az bir haftalık zaman olmasına dikkat edilir. Dinleme sırasında taraflar veya avukatları hazır bulunur. Mazeretsiz olarak hazır bulunmama, yokluklarında karar verilmesine engel değildir. Bu husus, tebligat yazısında açıkça belirtilir.

(5) Ceza Muhakemesi Kanununun tanıklığa, bilirkişi incelemesine ve keşfe ilişkin hükümleri, bu başvuru ile ilgili olarak da uygulanır.

(6) Dinlemede sırasıyla; hazır bulunan başvuru sahibi ve avukatı, ilgili kamu kurum ve kuruluşunun temsilcisi, varsa tanıklar dinlenir, bilirkişi raporu okunur, diğer deliller ortaya konulur.

(7) Mahkeme, ilgilileri dinledikten ve bütün delilleri ortaya koyduktan sonra aleyhinde idarî yaptırım kararı verilen ve hazır bulunan tarafa son sözünü sorar. Son söz hakkı, aleyhinde idarî yaptırım kararı verilen tarafın kanunî temsilcisi veya avukatı tarafından da kullanılabilir. Mahkeme son kararını hazır bulunan tarafların huzurunda açıklar.

(8) Mahkeme, son karar olarak idarî yaptırım kararının;

a) Hukuka uygun olması nedeniyle, "başvurunun red-dine",

b) Hukuka aykırı olması nedeniyle, "idari yaptırım kararının kaldırılmasına",

Karar verir.

(9) İki bin Türk Lirası dahil idari para cezalarına karşı başvuru üzerine verilen kararlar kesindir.

Açıklama: CMK m. 43-61; 62-73; 83, 84; 176/4, 216/3'e ve ayrıca 26. madde açıklamasına ve 3. maddenin dipnotuna bakınız.

İtiraz yolu

MADDE 29 - (1) Mahkemenin verdiği son karara karşı, yargı çevresinde yer aldığı ağır ceza mahkemesine itiraz edilebilir. Bu itiraz, kararın tebliği tarihten itibaren en geç yedi gün içinde yapılır.

(2) İtirazla ilgili karar, dosya üzerinden inceleme yapılarak verilir.

(3) Mahkeme, her bir itirazla ilgili olarak "itirazın kabulüne" veya "itirazın reddine" karar verir.

(4) Mahkemenin verdiği karar taraflara tebliğ edilir. Vekil olarak avukatla temsil edilme halinde ayrıca taraflara tebligat yapılmaz.

(5) İdari yaptırım kararının ağır ceza mahkemesi tarafından verilmesi halinde bu karara karşı itiraz mercii en yakın ağır ceza mahkemesidir.

Açıklama: Tebligatla ilgili olarak 26. maddeye ve Teb. K. m. 11'e bakınız.

Vazgeçme ve kabul

MADDE 30 - (1) Kanun yoluna başvuran kişi, bu konuda karar verilinceye kadar başvurusundan vazgeçebilir. Vazgeçme halinde bir daha aynı konuda başvuruda bulunulamaz.

(2) İlgili kamu kurum ve kuruluşu da mahkeme tarafından karar verilinceye kadar kanun yolu başvurusunu kabul ederek idarî yaptırım kararını geri alabilir.

Açıklama: CMK m. 266'ya bakınız.

Masrafların ve vekalet ücretinin ödenmesi

MADDE 31 - (1) İdarî yaptırım kararına karşı kanun yoluna başvurulması harca tâbi değildir.

(2) Kanun yoluna başvuru dolayısıyla oluşan bütün masraflar ve vekalet ücreti, başvurusu veya savunması reddedilen tarafça ödenir.

Açıklama: CMK m. 324, 330'a bakınız.

İKİNCİ KISIM
ÇEŞİTLİ KABAHATLER

İKİNCİ KISIM
Çeşitli Kabahatler

Emre aykırı davranış

MADDE 32 - (1) Yetkili makamlar tarafından adli işlemler nedeniyle ya da kamu güvenliği, kamu düzeni veya genel sağlığın korunması amacıyla, hukuka uygun olarak verilen emre aykırı hareket eden kişiye yüz Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bu cezaya emri veren makam tarafından karar verilir.

(2) Bu madde, ancak ilgili kanunda açıkça hüküm bulunan hallerde uygulanabilir.

(3) 1.3.1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 526 ncı maddesine diğer kanunlarda yapılan yöllamalar, bu maddeye yapılmış sayılır.

Açıklama: Bu maddede yazılı kabahatin oluşabilmesi için;

a) Yetkili makamlar tarafından hukuka uygun bir biçimde verilmiş bir buyruk olmalıdır,

b) Bu buyruk, *“adli işlemler dolayısıyla ya da kamu güvenliği ve kamu düzeni veya genel sağlığın korunması düşüncesiyle”* verilmelidir,

c) Bu buyruk, usulen ilân edilmelidir.

Keza, bu madde hükmünün uygulanabilmesi için kanunda açık hüküm bulunması gerekmektedir.

Madde gerekçesine ve ÖNCEK m. 526'ya bakınız.

Dilencilik

MADDE 33 - (1) Dilencilik yapan kişiye, elli Türk Lirası idarî para cezası verilir. Ayrıca, dilencilikten elde edilen gelire elkonularak mülkiyetin kamuya geçirilmesine karar verilir.

(2) Bu kabahat dolayısıyla idarî para cezasına ve elkoymaya kolluk veya belediye zabıta görevlileri, mülkiyetin kamuya geçirilmesine mülkî amir veya belediye encümeni karar verir.

Açıklama: Bu madde ile dilencilik yapmak kabahat sayılarak cezalandırılmıştır. Çocukları, beden veya ruh bakımından kendini idare edemeyecek durumda bulunan kimseleri dilencilikte araç olarak kullanmak ise TCK m. 229'a göre suçtur.

ÖNCEK m. 544'e ve CMK m. 123-126'ya bakınız.

Kumar

MADDE 34 - (1) Kumar oynayan kişiye, yüz Türk Lirası idarî para cezası verilir. Ayrıca, kumardan elde edilen gelire elkonularak mülkiyetin kamuya geçirilmesine karar verilir.

(2) Bu kabahat dolayısıyla idarî para cezasına ve elkoymaya kolluk görevlileri, mülkiyetin kamuya geçirilmesine mülkî amir karar verir.

Açıklama: Kumar, kazanç amacıyla icra edilen ve kâr ve zararın talihe bağlı olduğu oyunları ifade etmektedir. Bu bağlamda kumar oynanması için yer ve imkân sağlanması, Türk Ceza Kanunu'nda suç olarak tanımlanmıştır. Bu maddede ise, kumar oynamak kabahat olarak düzenlenmiştir.

TCK m. 228'e; ÖNCEK m. 567-570'e ve CMK m. 123-126'ya bakınız.

Sarhoşluk

MADDE 35 - (1) Sarhoş olarak başkalarının huzur ve sükununu bozacak şekilde davranışlarda bulunan kişiye, kolluk görevlileri tarafından elli Türk Lirası idarî para cezası verilir. Kişi, ayrıca sarhoşluğun etkisi geçinceye kadar kontrol altında tutulur.

Açıklama: Bu hükmün uygulanabilmesi için, sarhoş olan kişinin, başkalarının huzur ve sükununu bozacak şekilde davranışlarda bulunması gerekir. Bunun için, davranışın umuma açık yerlerde gerçekleşmiş olması gerekmez. Kontrol altında tutmanın amacı, sarhoş olan kişinin, başkalarının huzur ve sükununu bozacak şekilde davranışlarda bulunmasını önlemektir. Bu nedenle sarhoşluğun etkisi geçince bu tedbire son verilmelidir.

ÖNCEK m. 571-575'e ve CMK m. 91'e bakınız.

Gürültü

MADDE 36 - (1) Başkalarının huzur ve sükununu bozacak şekilde gürültüye neden olan kişiye, elli Türk Lirası idarî para cezası verilir.

(2) Bu fiilin bir ticarî işletmenin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde işletme sahibi gerçek veya tüzel kişiye bin Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.

(3) Bu kabahat dolayısıyla idarî para cezasına kolluk veya belediye zabıta görevlileri karar verir.

Açıklama: Bu madde hükmüyle, kişilerin huzurlu ve sakin bir çevrede yaşama hakkını ihlâl niteliğindeki davranışlar kabahat olarak tanımlanmış ve karşılığında idarî yaptırım öngörülmüştür.

Madde gerekçesine, ÖNCEK m. 546'ya ve TCK m. 183'e bakınız.

Rahatsız etme

MADDE 37 - (1) Mal veya hizmet satmak için başkalarını rahatsız eden kişi, elli Türk Lirası idarî para cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu kabahat dolayısıyla idarî para cezası vermeye kolluk veya belediye zabıta görevlileri yetkilidir.

Açıklama: Bu madde, Tasarıya Adalet Komisyonu tarafından eklenmiştir. Madde gerekçesine göre bu hükümle mal veya hizmet satışı sırasında bu amaçla kişilerin taciz edilmesi

ve yüksek sesle müşteri daveti gibi uygulamaların önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

İşgal

MADDE 38 - (1) Yetkili makamların açık ve yazılı izni olmaksızın meydan, cadde, sokak veya yayaların gelip geçtiği kaldırımları işgal eden veya buralarda mal satışı arz eden kişiye, belediye zabıta görevlileri tarafından elli Türk Lirası idarî para cezası verilir.

(2) Yetkili makamların açık ve yazılı izni olmaksızın meydan, cadde, sokak veya yayaların gelip geçtiği kaldırımlar üzerine inşaat malzemesi yığan kişiye, belediye zabıta görevlileri tarafından yüz Türk Lirasından beşyüz Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.

(3) Özel kanunlardaki hükümler saklıdır.

Açıklama: Meydan, cadde, sokak, kaldırım gibi mekanlar toplumun bütün bireylerinin kullanımına tahsis edilmiştir. Dolayısıyla bu tür yerlerin herhangi bir biçimde işgal edilmesi, ancak, yetkili makamların açık ve yazılı bir izni ile mümkün olabilir. İşte bu hükümle, söz konusu yerlerin izinsiz olarak işgali kabahat olarak tanımlanmıştır.

Tütün mamullerinin tüketilmesi

MADDE 39 - (1) Kamu hizmet binalarının kapalı alanlarında tütün mamulü tüketen kişiye, ilgili idarî birim amirinin yetkili kıldığı kamu görevlileri tarafından elli Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bu fıkra hükmü, tütün mamulü tüketilmesine tahsis edilen alanlarda uygulanmaz.

ÇEŞİTLİ
KABAHATLER

(2) Toplu taşıma araçlarında tütün mamulü tüketen kişiye, elli Türk Lirası idarî para cezası verilir. Kabahatin özel hukuk kişileri tarafından işletilen toplu taşıma araçlarında işlenmesi halinde bu ceza ilk başvuru kolluk birim yetkilileri tarafından verilir. Kamuya ait toplu taşıma araçlarında işlenmesi halinde idarî para cezası verme yetkisi bakımından birinci fıkra hükmü uygulanır.

(3) Özel hukuk kişilerine ait olan ve herkesin girebileceği binaların kapalı alanlarında, tütün mamullerinin tüketilemeyeceğini belirtir açık bir işarete yer verilmesine rağmen, bu yasağa aykırı hareket eden kişiye, elli Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bu ceza, şikâyet üzerine en yakın kolluk birimi yetkililerince verilir.

Açıklama: Kamu hizmet binalarının kapalı alanlarında ve toplu taşıma araçlarında her türlü tütün mamulü tüketimi yasaktır. Bu yasağa aykırı hareket edilmesi halinde, ilgili idarî birim amirinin yetkili kıldığı kamu görevlileri idarî para cezası verebileceklerdir.

7.11.1996 tarihli ve 4207 sayılı Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanun hükümlerine bakınız.

Kimliği bildirmeme

MADDE 40 - (1) Görevle bağlantılı olarak sorulması halinde kamu görevlisine kimliği veya adresiyle ilgili bilgi vermekten kaçınan veya gerçeğe aykırı beyanda bulunan kişiye, bu görevli tarafından elli Türk Lirası idarî para cezası verilir.

(2) Açıklamada bulunmaktan kaçınması veya gerçeğe aykırı beyanda bulunması dolayısıyla kimliği belirlenemeyen kişi tutularak durumdan derhal Cumhuriyet savcısı haberdar

edilir. Bu kişi, kimliği açık bir şekilde anlaşılınca kadar gözaltına alınır ve gerekirse tutuklanır. Gözaltına ve tutuklamaya karar verme yetkisi ve usulü bakımından Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri uygulanır.

(3) Kişinin kimliğinin belirlenmesi durumunda, bu nedenle gözaltına alınma veya tutuklanma haline derhal son verilir.

Açıklama: Kamu görevinin gereği gibi ifa edilebilmesi için, kişiler, gerektiğinde, kimlik ve adresleriyle ilgili bilgileri kamu görevlilerine vermekle yükümlüdür. Bu hüküm, söz konusu bilgileri vermektan kaçınma ya da bu konularda gerçeğe aykırı bilgi vermeyi kabahat olarak düzenlemiştir.

Maddeye göre, kimliği konusunda bilgi vermediği veya yanlış bilgi verdiği için asıl kimliği belirlenemeyen kişi, kimliğinin belirlenebilmesi amacıyla tutulabilecek, gözaltına alınabilecek ve gerektiğinde tutuklanabilecektir. Ancak kimliğin belirlenmesi durumunda yukarıdaki tedbirlere derhal son verilecektir.

Madde gerekçesine, ÖNCEK m. 343 ve 528'e ve TCK m. 268'e bakınız.

Çevreyi kirletme

MADDE 41 - (1) Evsel atık ve artıkları, bunların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye, yirmi Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bireysel atık ve artıkların atılması halinde de bu fıkra hükmü uygulanır.

(2) Fiilin yemek pişirme ve servis yerlerinde işlenmesi halinde işletne sahibi gerçek veya tüzel kişiye, beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.

ÇEŞİTLİ
KABAHATLER

(3) Hayvan kesimine tahsis edilen yerler dışında hayvan kesen veya kesilen hayvan atıklarını sokağa veya kamuya ait sair bir alana bırakan kişiye, elli Türk Lirası idarî para cezası verilir.

(4) İnşaat atık ve artıklarını bunların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye, yüz Türk Lirasından üçbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. İnşaat faaliyetinin bir tüzel kişi adına yürütülmesi halinde bu tüzel kişi hakkında verilecek idarî para cezasının üst sınırı beşbin Türk Lirasıdır. Bu atık ve artıkların kaldırılmasına ilişkin masraf da ayrıca kişiden tahsil edilir.

(5) Kullanılamaz hale gelen veya ihtiyaç fazlası ev eşyasını bunların toplanmasına ilişkin olarak belirlenen günün dışında sokağa veya kamuya ait sair bir yere bırakan kişiye elli Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bu eşyanın toplanması hususunda belediye tarafından belirli aralıklarla yılda üç günden az olmamak üzere belirlenen günler önceden uygun araçlarla ilân olunur.

(6) Kullanılamaz hale gelen motorlu kara veya deniz nakil araçlarını ya da bunların mütenımim cüzlerini sokağa veya kamuya ait sair bir yere bırakan kişiye ikiyüzelli Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bunların kaldırılmasına ilişkin masraf da kişiden ayrıca tahsil edilir.

(7) Bu kabahatler dolayısıyla idarî para cezasına belediye zabıta görevlileri karar verir.

(8) Bu kabahatler dolayısıyla meydana gelen kirliliğin kişi tarafından derhal giderilmesi halinde idarî para cezasına karar verilmeyebilir.

(9) Bu madde hükümleri, belediye sınırları içinde uygulanır.

(10) Özel kanunlardaki hükümler saklıdır.

Açıklama: Medenî bir toplumda, meydan, cadde, sokak gibi toplumu oluşturan bütün fertlerin kullanımına ait alanların temiz ve yaşanılır bir halde bulundurulması gerekmektedir. Bu nedenle, evsel ve bireysel atık ve artıklar ancak bunların toplanmasına ve depolanmasına özgü yerlere bırakılabilirler. Bu yükümlülük aynı zamanda, bu tür atık ve artıkların toplanacağı ve depolanacağı yerlerin varlığını ve ulaşılabilir olmasını zorunlu kılmaktadır. Bu hüküm, maddede sayılan eylemler nedeniyle kamuya ait bir yerin kirletilmesini kabahat olarak tanımlamıştır.

Madde gerekçesine ve TCK m. 181, 182'ye bakınız.

Afiş asma

MADDE 42 - (1) Meydanlara veya parklara, cadde veya sokak kenarlarındaki kamuya ait duvar veya alanlara, rızası olmaksızın özel kişilere ait alanlara bez, kâğıt ve benzeri afiş ve ilân asan kişiye, yüz Türk Lirasından üçbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. Aynı içerikteki afiş ve ilânlar, tek fiil sayılır.

(2) Birinci fıkra hükmü, yetkili makamlardan alınan açık ve yazılı izne dayalı olarak asılan afiş ve ilânlar açısından uygulanmaz. Bu izinde, afiş ve ilânın asılacağı zaman dilimi açık bir şekilde gösterilir. Bu afiş ve ilânlar izin verilen gerçek veya tüzel kişi tarafından bu sürenin dolmasını müteakip derhal toplatılır. Toplatma yükümlülüğüne aykırı hareket edilmesi halinde birinci fıkra hükmüne göre idarî para cezası verilir.

(3) Bu afiş ve ilânların kaldırılmasına ilişkin masraflar da ilgili kişilerden ayrıca tahsil edilir.

ÇEŞİTLİ
KABAHATLER

(4) Bu kabahatler dolayısıyla idarî para cezasına, kolluk veya belediye zabıta görevlileri karar verir.

(5) Özel kanunlardaki hükümler saklıdır.

Açıklama: Seçim döneminde afiş ve ilân asılması hususu seçim mevzuatında özel olarak düzenlendiğinden, bu hüküm bakımından kapsam dışı bırakılmıştır.

Madde gerekçesine ve ÖNCEK m. 536, 537'ye bakınız.

Silah taşıma

MADDE 43 - (1) Yetkili makamlardan ruhsat almaksızın kanuna göre yasak olmayan silahları park, meydan, cadde veya sokaklarda görünür bir şekilde taşıyan kişiye, kolluk tarafından elli Türk Lirası idarî para cezası verilir.

Açıklama: Bu hükümle av tüfeğinin görünür şekilde taşınması, kabahat olarak tanımlanmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1 - (1) Bu Kanunda geçen "Türk Lirası" ibaresi karşılığında, uygulamada, 28.1.2004 tarihli ve 5083 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para Birimi Hakkında Kanun hükümlerine göre ülkede tedavülde bulunan para "Yeni Türk Lirası" olarak adlandırıldığı sürece bu ibare kullanılır.

GEÇİCİ MADDE 2 - (1) Bu Kanun hükümleri, yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla idare mahkemelerinde dava açılarak iptali istenen idarî yaptırım kararları hakkında uygulanmaz.

GEÇİCİ MADDE 3 - (1) Daha önce verilmiş olan idarî para cezasına ilişkin kararlara karşı henüz iptal davası açılmamış olmakla birlikte dava açma süresinin geçmemiş olması halin-

de, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren onbeş gün içinde 27 nci madde hükümlerine göre sulh ceza mahkemesine başvuruda bulunulabilir.

Yürürlük

MADDE 44 - (1)(Değişik: 31.3.2005 - 5328/Geçici m. 1/k ile) Bu Kanun 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe girer.

Açıklama: Değişiklikten önce Kanun'un 1 Nisan 2005 tarihinde yürürlüğe girmesi öngörülmüştü.

Yürütme

MADDE 45 - (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

EK MADDE 1 - (11.5.2005 - 5348/ m. 5 ile Eklenmiştir.)
(1) 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununda yer alan vergi mahkemelerinin görevine ilişkin hükümler saklıdır.

KABAHATLER KANUNU'NU DEĞİŞTİREN KANUNLAR

Sıra No:	Değiştiren Kanunun Tarih ve Sayısı	Değiştiren Kanunun Adı	Kanunun Yayımlandığı Resmi Gazete
1	30. 03..2005 -5328	Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	31. 03. 2005 25772
2	11.05.2005- 5348	Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	18. 05. 2005 25819

1. KABAHATLER KANUNU'NUN 30.03.2005 TARİHLİ VE 5328 SAYILI KANUN'LA DEĞİŞEN MADDELERİ

Değiştirilen Maddeler	Değişikliğin Özü	Değiştiren Kanun Maddesi	Değişikliğin Yürürlüğe Girdiği Tarih
44	Kanununun 1 Nisan 2005 olan yürürlük tarihi 1 Haziran 2005 olarak değiştirildi.	Geçici Madde 1/k	31.03.2005

2. KABAHATLER KANUNU'NUN 11.05.2005 TARİHLİ VE 5348 SAYILI KANUN'LA DEĞİŞEN MADDELERİ

Değiştirilen Maddeler	Değişikliğin Özü	Değiştiren Kanun Maddesi	Değişikliğin Yürürlüğe Girdiği Tarih
-	Kanununa "Ek Madde 1" eklenmiştir	5	18.05.2005

KAVRAM DİZİNİ

KANUN ADI

KAVRAM	Yürürlük Kanunu Madde No:	Kabahatler Kanunu Madde No:	TCK Madde No:
Acil bir ihtiyacın ortaya çıkmasına neden olma.....	-	-	240
Açığa imzanın kötüye kullanılması.....	-	-	209/1
Açık ve yakın bir tehlike.....	-	-	216/1
Açıklanması yasaklanan gizli bilgileri açıklama.....	-	-	336/1
Adalet Bakanın istemi.....	-	-	12/1, 2, 4
Adalet Bakanının talepte bulunması.....	-	-	13/2
Adalet ve kanun önünde eşitlik ilkesi.....	-	-	3
Adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs.....	-	-	288
Adli kolluk görevini yapan kişinin suçunu bildirmeme.....	-	-	279/2
Adli para cezası.....	-	-	52
Adli para cezasının taksitine bağlanması.....	-	-	52/4
Adli para cezasının tanımı.....	-	-	52/1
Adresi hakkında gerçeğe aykırı beyanda bulunma.....	40/1	-	-

Adresini bildirmekten kaçınma	40/1	-
Af		65
Afiş asma	42/4	-
Afiş asma halinde idari yaptırım yetkisi	42/4	-
Afiş asmada izin	42/2	-
Ağaç, fidan ve bağ çubuğuna zarar vermek		152/1 c
Ağır hapis cezasının dönüştürülmesi	6	-
Ağır para cezasından dönüştürülen adli para cezasının ödenmemesi	5/3	-
Ağır para cezasının adli para cezasına dönüştürülmesi	5	-
Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası		47
Aile bireyelerine eziyet etmek		96/2 b
Aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlali		233/1
Akıl hastalarına özgü güvenlik tedbirleri		57
Akıl hastalığı	11/2	32
Akıl hastası üzerindeki bakım ve gözetim yükümlülüğünün ihlali		175
Alacağın ispatı amacıyla belgede sahtecilik		211

Alacağı tahsil amacıyla cebir ve tehdit kullanma	150/1; 86-88
Alenen	214, 215, 216, 217 219, 225
Aleni olmayan söyleyişi kaydetmek	133/2
Aleyhine tanıklıkta bulunan kişinin gözaltına alınması veya tutuklanması	272/5
Aleyhine tanıklıkta bulunan kişinin mahkûmiyeti	272/6, 7, 8
Aleyhine tanıklıkta bulunan kişiye koruma tedbiri uygulanması	272/4
Alım satımda ayırmacılık	122/1 a
Alkol veya uyuşturucu madde bağımlıları hakkında güvenlik tedbiri	57/7, 191
Alkollü olarak araç kullanma	179/3
Amirin emrini yerine getirmek	24/2
Anayasal düzeni değiştirmek	309/1
Anayasal düzeni ortadan kaldırmak	309/1
Anayasal düzenin işleyişini engellemek	309/1
Anayasayı ihlâl	309
Anayasanın tüzel kişilerce ihlali	309/3

Anayasayı ihlâl suçunun işlenmesi sırasında başka suçların işlenmesi.....	309/2
Asker çağında olanlar.....	320/2
Askerî komutanlıkların gaspı.....	317
Askerî tesisleri tahrip	307
Askerî tesislerin tahribinde görevlinin taksiri.....	307/3
Askerî yasak bölgelere girme	332
Askerleri disiplini ihlâl etmeye yönelmek ve tahrik etmek.....	319/1
Askerleri itaatsizliğe yönelmek ve tahrik etmek.....	319
Askerleri kanunlara karşı itaatsizliğe yönelmek ve tahrik.....	319/1
Askerleri yeminlerini bozmaya yönelmek ve tahrik etmek.....	319/1
Aşındırıcı madde.....	6/5
Ateşli silah.....	6/f-1
Atık ve artıkların atılması.....	41/1, 2
Atık veya artıkları izinsiz olarak ülkeye sokmak.....	181/2, 3
Atık veya artıkları toprağa, suya veya havaya kasten vermek.....	181/1, 3
Atık veya artıkların toprağa, suya veya havaya verilmesine taksirle neden olmak	182/1

Atıkların tedavisi zor hastalıklara yol açabilecek nitelikte olması	181/4
Atom enerjisi ile patlamaya sebebiyet verme	173/1
Ayırım yasağı	3/2
Ayrımcılık	122
Ayrımcılık yaparak kişinin olağan bir ekonomik etkinlikte bulunmasını engellemek	122/1 c
Azmettirenin belli olmaması	38/3
Banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması	245
Bankacılık sırrı	239
Basın ve yayın organlarının yayınının engellenmesi	124/3
Basın ve yayın yolunun tanımı	6/g
Basın ve yayın yoluyla suç işlemeye tahrik	218
Basın ve yayın yoluyla suç işlenmesi	132, 133/3, 134/2 218, 267, 285, 288, 318
Başbakanlık Mührünü sahte olarak üretmek veya kullanmak	202/1
Başka başka cezaları içeren hükümlerde ceza zamanaşımı	68/4

Başka ülkeye uyuşturucu madde ithal etmek suçundan yabacı ülkede hükümlenen cezanın mahsubu	188/2, 6
Başkası yerine ceza infaz kurumuna veya tutukevine girme	291
Başkasına ait kredi kartını kullanma	245/1
Başkasına ait kimlik veya kimlik bilgilerini kullanmak suretiyle iftira	268
Başkasının malına zarar verme	151
Başvuru süresinin geçirilmesi	27/2
Başvuru üzerine verilen kararlara itiraz merci	29/1, 5
Başvuru üzerine verilen kararlara itiraz süresi	29/1
Başvurunun incelenmesi	28
Başvurunun kabulü	28/1-c, 28/2-7
Başvurunun reddi	28/1-b, 28/8a
Batırma suretiyle öldürme	82/1 c
Bazmorfin	188/4-6
Bedeli karşılığı yararlanılabilen sistemler	243/2
Bedelsiz senedi kullanma	156
Belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma	53

Bereleyici alet.....	6/f-3
Besin maddelerinin verilmesinde ayırıcılık	122/1 b
Besinlerin ortadan kalkmasına neden olma	238
Beslenmenin engellenmesi nedeniyle kasten yaralamanın ağırlaşmış hallerinin ortaya çıkması.....	298/3
Beslenmenin engellenmesi nedeniyle ölümün gerçekleşmesi.....	298/3
Beslenmeyi engellemek	298/2
Bildirim yükümlülüğünün ihlali.....	98/1-2
Bileşik suç (mürekkep suç).....	42
Bilinçli taksir	22/3
Bilirkişileri etkilemek amacıyla beyanda bulunmak	288/1
Bilirkişilerin rüşvet alması	252/2
Bilişim sistemindeki verileri bozma, değiştirme, yok etme	244/2
Bilişim sistemine girme	243
Bilişim sistemine girmek suretiyle haksız çıkar sağlama.....	244/4
Bilişim sisteminin işleyişini engelleme, bozma	244
Bilişim suçlarının tüzel kişi tarafından işlenmesi	246

Bilişim suçunun banka veya kredi kurumuna karşı işlenmesi	244/3
Bina çökme tehlikesine neden olmak	170/2
Bir işi yaptırabileceği kanaatini uyandırarak yarar sağlama	255
Bir kamu görevini kanuna aykırı olarak sürdürme	262
Bir kamu görevini kanuna aykırı olarak yerine getirmeye teşebbüs	262
Bir kimsenin öldükten sonra hatırasına hakaret	130/1
Bir ölünün ceset veya kemiklerini almak	130/2
Bir suç u gizlemek amacıyla öldürme	82/h
Bir suçun delillerini ortadan kaldırmak amacıyla öldürme	82/h
Bir suçun işlenmesini kolaylaştırmak amacıyla öldürme	82/h
Birden çok evlenme ve hileli evlilik suçlarında zamanaşımı	230/4
Birden çok evlilik	230/1
Birden fazla kişinin paydaş olduğu eşyanın müsaderesi	54/6
Birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlar	22/5

Biyolojik madde	6/5
Biyolojik silah kullanmak suretiyle öldürme	82/1 c
Boğucu madde.....	6/5
Bombalama suretiyle öldürme	82/1 c
Bozulmuş madde ticaretinin meslek ve sanatın icrası kapsamında işlenmesi	186/2
Bozulmuş veya değiştirilmiş besin maddelerini satmak, tedarik etmek	186/1
Bozulmuş veya değiştirilmiş ilâçları satmak, bulundurmak, tedarik etmek	186/1
Bulaşıcı hastalıklar nedeniyle yapılan genital muayene.....	287/2
Bulaşıcı hastalıklara ilişkin tedbirlere aykırı davranma	195
Caddelerin ticari amaçla işgali	38/1
Canavarca hisle öldürme	82/1 b
Casusluk maksadıyla Gizli kalması gereken bilgileri açıklama	330/1
Casusluk suçunun ilgili kişilerin taksirinden kaynaklanması.....	338/1
Casusluk suçunun Türkiye ile savaş halinde bulunan bir devlet yararına işlenmesi	328/2 a

Cebir.....	108
Cebir suçunun tüzel kişi tarafından işlenmesi	111
Cebir ve şiddet.....	28, 103/5, 118/2, 309/1, 311, 312
Cebir ve şiddet, korkutma ve tehdit altında işlenen suçun faili	28/son
Cebir ve şiddet, korkutma ve tehdit	28
Cebir ve şiddetle sendikanın faaliyetlerinin engellenmesi	118/2
Cebir ve tehdit	103, 106, 108, 109, 112-118, 148, 150, 223, 256, 227, 292 294,309, 311,312
Cebir ve tehdit kullanarak bir kimseyi fuhuşa sevk	227/4
Cebir ve tehditle işçi ve işvereni anlaşma kabulüne zorlamak	117/4
Cebir veya tehditle bir işin durmasına neden olmak	117/4
Cebri irtikâp	250/1
Ceza infaz kurumu dışında çalıştırılan hükümlü.....	292/5
Ceza infaz kurumundan kaçma	292/1
Ceza Kanununu Bilmemek.....	4/1
Ceza Kanununun amacı.....	1

Ceza sorumluluğunu kaldıran nedenlerde sınırın aşılması.....	27/1
Ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan hallerde hata	30/3
Ceza sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler.....	24-34
Ceza sorumluluğunun şahsiliği.....	20/1
Ceza sorumluluğunun Şahsiliği, Kast ve Taksir	20-23
Ceza türleri.....	45
Ceza ve tutukeviden kaçma sırasında kasten yaralama, kasten öldürme ve eşyaya zarar verme suçlarının işlenmesi.....	292/4
Ceza zamanaşımı	68
Ceza zamanaşımı süresinin başlaması	68/5
Ceza zamanaşımı uygulanmayan suçlar	68/3
Ceza zamanaşımından vazgeçme.....	72/2
Ceza zamanaşımının hesaplanması	72/1
Ceza zamanaşımının kesilmesi.....	71
Ceza zamanaşımının uygulanması	72/2
Cezada kanunilik ilkesi.....	2

Cezadan mahsup edilecek süreler	16
Cezalar	45-52
Cezanın Belirlenmesi ve Bireyselleştirilmesi	61-63
Cezanın düşmesinin adli para cezasına etkisi	74/1
Cezanın düşmesinin etkileri	74/3
Cezanın düşmesinin müsadereye etkisi	74/1
Cezanın infaz edilmemesi	68
Cinsel amaçla kişiyi hürriyetinden yoksun kılma	109/5
Cinsel davranışlarla vücut dokunulmazlığını ihlal	102/1
Cinsel Dokunulmazlığa Karşı suçlar	102-105
Cinsel istismar sırasında çocuğu kasten yaralamak	103/5
Cinsel istismar sonucu çocuğun bitkisel hayata girmesi	103/7
Cinsel istismar sonucu çocuğun çocuğun ölmesi	103/7
Cinsel istismar sonucu çocuğun sağlığının bozulması	103/6
Cinsel istismarın cebir ve tehdit kullanılarak işlenmesi	103/4
Cinsel istismarın nüfuzun kötüye kullanılarak işlenmesi	103/3

Cinsel saldırı	102
Cinsel saldırı sırasında aşırı cebir kullanılması	102/4
Cinsel saldırı sonrası mağdurun bitkisel hayata girmesi.....	102/6
Cinsel saldırı sonrası mağdurun ölmesi	102/6
Cinsel saldırı sonrası mağdurun sağlığının bozulması.....	102/5
Cinsel saldırının birden fazla kişi tarafından işlenmesi	102/3 d
Cinsel saldırının eşe karşı işlenmesi	102/2
Cinsel saldırının nüfuzun kötüye kullanılarak işlenmesi.....	102/3 b
Cinsel saldırının savunmasız kişiye karşı işlenmesi.....	102/3 a
Cinsel saldırının silahla işlenmesi	102/3 d
Cinsel saldırının yakın hısımlara karşı işlenmesi.....	102/c
Cinsel taciz	105
Cinsel tacizin nüfuz kullanılarak işlenmesi.....	105/2
Cumhurbaşkanına hakaret	299
Cumhurbaşkanına hakaret suçundan dolayı kovuşturma	299/3
Cumhurbaşkanına hakaretin alenen veya basın yayın yoluyla işlenmesi.....	299/2

Cumhurbaşkanına suikast ve fiilî saldırı	310
Cumhurbaşkanlığı Mührünü sahte olarak üretmek veya kullanmak	202/1
Cumhuriyeti aşağılama	301
Cumhuriyet savcısının idari yaptırım yetkisi	23
Cumhuriyetin temel nitelikleri	305/4
Çevrenin kasten kirletilmesi	181
Çevrenin kasten kirletilmesi suçunun tüzel kişi tarafından işlenmesi	181/5
Çevrenin taksirle kirletilmesi	182
Çevreyi kirletme	41 181,182
Çevreyi kirletmede idari yaptırım yetkisi	41/7
Çevreyi kirletmenin uygulama alanı	41/9
Çiğ düşmesi tehlikesine neden olmak	170/2
Çocuğa eziyet etmek	96/2 a
Çocuğu fuhuşa teşvik	227/1
Çocuğu öldürmek	82/e
Çocuğun kaçırılması ve ahkonulması	234
Çocuğun soy bağıını değiştirme	231/1

Çocuğun yetkili olmayan kişi tarafından düşürtülmesi	99/5
Çocuk	6/b
Çocuk düşürme	100
Çocuk düşürtme	99
Çocuk düşürtülmesine rıza göstermek	99/2
Çocuklara özgü güvenlik tedbirleri	56
Çocukları dilencilikte kullanma	229/1
Çocukları suça azmettirme	38/2
Çocukların cinsel istismarı	103
Çocukların karışmasına neden olmak	231/2
Çocukların kumar oynaması için yer ve imkan sağlama	228/2, 3
Çocukların sağlığını tehlikeye sokan anne ve baba	233/3
Çocukların vücuduna organ veya cisim sokmak	103/2
Dava zamanaşımı	66
Dava zamanaşımı süresini kesen birden fazla sebebin bulunması	67/3
Dava zamanaşımı süresinin başlaması	66/6, 230/4, 267/8
Dava zamanaşımı süresinin belirlenmesi	66/3, 4, 5

Dava zamanaşımı süresinin durması.....	67/1
Dava zamanaşımı süresinin kesilmesi	67/2 a,b,c,d
Dava zamanaşımı süresinin uzamasında sınır	67/4
Dava zamanaşımı uygulanmayan suçlar	66/7
Dava zamanaşımından vazgeçme	72/2
Dava zamanaşımının hesaplanması	72/1
Dava zamanaşımının uygulanması	72/2
Delici alet.....	6/f-3
Denetim görevinin ihmali.....	251
Denetim süresi.....	51/3-8
Denetim süresi içinde hükümlünün kasıtlı bir suç işlemesi	51/7
Denetimli serbestlik	191/2, 221/5
Deniz veya demiryolu ulaşım aracının hareket etmesinin engellenmesi	223/2, 4
Devlet güvenliği ile ilgili belgeleri elinde bulundurma	339
Devlet sırlarında yararlanma ve sadakatsizlik suçlarını ihbar etmeme	333/4

Devlet sırlarından yararlanma, Devlet hizmetlerinde sadakatsizlik	333
Devlet topraklarından bir kısmını devlet idaresinden ayırmak amacına yönelik fiiller	302/1
Devlet topraklarını yabancı bir devletin egemenliği altına koymak amacına yönelik fiiller	302/1
Devlete karşı savaşa tahrik	304
Devletin askerî hareketlerine zarar vermek amacıyla yabancıyla anlaşma	307/4, 5
Devletin askerî veya emniyet teşkilâtını aşağılama	301/2
Devletin bağımsızlığını zayıflatmak amacına yönelik fiiller	302/1
Devletin birliğini bozmak amacına yönelik fiiller	302
Devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak suçunun işlenmesi sırasında başka suçların işlenmesi	302/2
Devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak suçunun tüzel kişiler tarafından işlenmesi halinde yaptırım	302/3
Devletin egemenlik alametlerini aşağılama	300

Devletin egemenlik alametlerini aşağılama suçunun yabancı ülkede Türk tarafından işlenmesi.....	300/3
Devletin güvenliği bakımından gizli kalması gereken bilgileri temin etme.....	327/1
Devletin güvenliği ilişkin belgeler	326
Devletin güvenliğine ilişkin bilgileri temin etme.....	327
Devletin güvenliğine karşı suç örgütlerinin desteklenmesi.....	304/2
Devletin güvenliğine ve Anayasal Düzene karşı suç işlemek amacıyla anlaşma	316
Devletin güvenliğine ve Anayasal Düzene karşı suç işlemek amacıyla anlaşmadan çekilme.....	316/2
Devletin güvenliğine ve siyasal yararlarına ilişkin bilgileri açıklama.....	329
Devletin güvenliğine veya siyasi yararlarına ilişkin belge ve vesikaları yok etmek, tahrip etmek, başka amaçla kullanmak	326/1
Devletin güvenliğine veya siyasi yararlarına ilişkin belge ve vesikaları çalmak.....	326/1
Devletin güvenliğine veya siyasi yararlarına ilişkin belge ve vesikalar üzerinde sahtecilik.....	326/1

Devletin kurum ve organlarını aşağılama.....-.....-	301
Devletin savaş hazırlığını tehlikeye koymak.....-.....-	307/2
Diğer Kanunlardaki para cezalarının artırılması usulü.....-.....4.....-	
Dilekçe hakkının kullanılmasının engellenmesi.....-.....-	121
Dilekçenin kabul edilmemesi.....-.....-	121
Dilencilik.....-.....33.....	229
Dilencilikten elde edilen gelire elkoyma.....-.....33/2.....-	
Dini ibadet ve ayin yapılmasını engelleme.....-.....-	115/2
Dini reis.....-.....-	219
Dinsel tören yapan.....-.....-	230/6
Dinsel tören yaptıran.....-.....-	230/5
Direnme.....-.....-	265
Direnme sırasında kasten yaralama.....-.....-	265/5
Direnme suçunun birden fazla kişi tarafından işlenmesi.....-.....-	265/3
Direnme suçunun kişinin kendisini tanınmayacak hale getirmek suretiyle işlenmesi.....-.....-	265/3
Disiplin yetkisinin kötüye kullanılması.....-.....-	232/2
Doğal olmayan yoldan yapılan cinsel davranış.....-.....-	226/4

Doğrudan mahkemeye intikal işlerde Önödeme.....	75/2
Doku alınması sonucu ölüm meydana gelmesi	91/8
Doku satmak-satın almak- aracılık etmek.....	91/1, 3
Doku temini için ilan veya reklam vermek.....	91/6
Doku teminine yönelik ilan veya reklamı yayınlamak.....	91/6
Doku ticareti	91/1
Doku ticareti suçunun ortaya çıkmasına yardım	93/2
Doku ticareti yapan diğer suçluların yakalanmasına yardım.....	93/2
Doku ticaretinde etkin pişmanlık	93
Doku ticaretinde zorunluluk hali	92
Dolandırcılığın aynı konutta beraber yaşamayan kardeş zararına işlenmesi	167/2
Dolandırcılığın aynı konutta beraber yaşayan amca, dayı, hala, teyze, yeğen zararına işlenmesi	167/2
Dolandırcılığın aynı konutta beraber yaşayan kardeş zararına işlenmesi	167/1 c

Dolandırıcılığın banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle işlenmesi	158/1 f
Dolandırıcılığın basın ve yayın araçlarının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle işlenmesi.....	158/1 g
Dolandırıcılığın bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle işlenmesi	158/1 f
Dolandırıcılığın bir hukuki ilişkiye dayanan alacağı tahsil amacıyla işlenmesi	159
Dolandırıcılığın dini inanç ve duyguların istismar edilerek işlenmesi.....	158/1 a
Dolandırıcılığın evlat edinen veya evlatlığın zararına işlenmesi	167/1 b
Dolandırıcılığın haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birinin zararına işlenmesi	167/1 a
Dolandırıcılığın haklarında ayrılık kararı verilmiş eşlerden birinin zararına işlenmesi.....	167/2
Dolandırıcılığın ikinci derecede kayın hısımlarının zararına işlenmesi	167/2

Dolandırcılığın kamu görevlileri nezdinde hatırı sayıldığından bahisle menfaat sağlamak suretiyle işlenmesi.....	158/2
Dolandırcılığın kamu kurum ve kuruluşlarının zararına olarak işlenmesi.....	158/1 e
Dolandırcılığın kamu kurum ve kuruluşlarının, vakıf veya derneklerin araç olarak kullanılmak suretiyle işlenmesi.....	158/1 d
Dolandırcılığın kişinin algılama yeteneğinin zayıflığından yararlanmak suretiyle işlenmesi.....	158/1 c
Dolandırcılığın kişinin içinde bulunduğu şartlardan yararlanmak suretiyle işlenmesi.....	158/1 h
Dolandırcılığın kooperatif yöneticisi tarafından işlenmesi.....	158/1 h
Dolandırcılığın kredi açılmasını sağlamak maksadıyla işlenmesi.....	158/1 j
Dolandırcılığın serbest meslek sahipleri tarafından işlenmesi.....	158/1 i
Dolandırcılığın sigorta bedelini almak maksadıyla işlenmesi.....	158/1 k
Dolandırcılığın şirket yöneticisi tarafından işlenmesi.....	158/1 h

Dolandırıcılığın ticari faaliyet sırasında tacirler tarafından işlenmesi	158/1 h
Dolandırıcılığın üst veya alt soy zararına işlenmesi.....	167/1 b
Dolandırıcılık	157
Dolandırıcılık suçunda mağdurun uğradığı zararın giderilmesi.....	168/1,2
Duruşmanın gizliliğinin ihlali.....	285/2
Düşman askerî hareketlerini kolaylaştırmak	307/4, 5
Düşman askerî hareketlerini kolaylaştırmak konusunda vatandaşıyla anlaşan yabancı	307/6
Düşman askerî hareketleri yararına anlaşma	307
Düşman devlet ordusunda hizmete alınmak mecburiyeti	303/4
Düşman devlet ordusunda kınuta görevi üstlenmek	303/2
Düşman devlet yararına yapılan borçlanmalara katılmak	308/2
Düşman devlete maddî ve malî yardım.....	308
Düşman devlete maddî ve malî yardım suçunun düşman devletle aralarında ittifak olan devlet yararına işlenmesi	308/4

Düşman devletle ticaret yapmak	308/3
Düşmandan unvan ve benzeri payeler kabulü	325
Düşmanla işbirliği sırasında başka suçların da işlenmesi	303/3
Düşmanla işbirliği yapmak	303
Düşman yararına, fakat Türkiye'nin müttefiki olan devlet zararına anlaşma	307/7
Düşük ücretle çalıştırmak üzere insan tedarik etmek	117/3
Düşünceyi açıklama nedeniyle hakaret	125/3-b, c
Düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlama	115/1
Düşünce ve kanaatlerini değiştirmeye zorlama	115/1
Edimin ifasına fesat karıştırma	236
Eğitim ve öğretimin birden fazla kişi tarafından birlikte engellenmesi	119/1 c
Eğitim ve öğretimin engellenmesi	112
Eğitim ve öğretimin engellenmesi sırasında kasten yaralama	119/2
Eğitim ve öğretimin imzasız mektupla engellenmesi	119/1 b

Eđitim ve ęđretimin kamu gęrevinin sađladığı nřfuzun kötýye kullanılarak engellenmesi	119/1 e
Eğitim ve ęđretimin örgütlerin korkutucu gücünden yararlanarak engellenmesi.....	119/1 d
Eğitim ve ęđretimin silah kullanılarak engellenmesi.....	119/1 a
Ekonomi, Sanayi ve Ticarete İlişkin Suçların tüzel kişiler tarafından işlenmesi	242
El konulan eşyayı ainacı dışında kullanma	289/4
El konulmuş mal üzerinde tasarrufta bulunma	289/1
Elde ettiği eşyayı yetkili makamlara bildirmeme.....	166
Elektromanyetik dalgalarla yapılan yayınlardan yararlanma	163/2
Eleştiri amaçlı düşünce açıklamaları.....	301/4
Elinde olmayan nedenlerle icrayı tamamlayamama.....	35
Eroin	188/4-6
Emre aykırı davranma	32/1
Eşi öldürmek.....	82/c
Eşya müsaderesi.....	54
Ev eşyasını sokağa atmak	41/5

Eziyet	96
Eziyet çektirerek öldürme.....	82/1 b
Fail	37/1, 28/son
Failin lehinde olan kanun	7/2
Faillik	37/1
Fenni keşif ve buluşlar	239/2
Fiili birlikte gerçekleştiren kişiler.....	37/1
Fiilin işlenmesine araç sağlamak	39/2-b
Fiilin işlenmesinden sonra yardımda bulunacağını vaat etmek	39/2-a
Fiilin maddi eser ve delillerini uydurma suretiyle iftira	267/2
Fiilin Türkiye’de işlenmesi	8/1
Fikri içtima	15/1,3 44
Fiyatları etkileme.....	237
Fuhuş	227
Fuhuş amacıyla ülkeye insan sokmak	227/3
Fuhuş’un nüfuz kötüye kullanmak suretiyle işlenmesi.....	227/5
Fuhuş’un örgütün faaliyeti olması.....	225/6
Fuhuş’un tüzel kişilerce işlenmesi.....	225/7
Fuhuş-yakın hısımlara karşı.....	227/5

Fuhuşa aracılık	227/1, 2
Fuhuşa sürüklenen kişi	225/8
Fuhuşa teşvik	227/2
Gebe kadına karşı işlenen suçlar	82, 87, 89, 94, 95 96, 99
Gebe kadını öldürmek	82/f
Gebe kadını terk	233/2
Gece vakti	6/e, 116/4, 143 149/1h
Geçici akıl hastalığı	34/1
Geçici kanunların uygulanması	7/4
Geçici ve kısa süreli iş bırakma veya yavaşlatma	260/2
Genel af	65/1, 74/1
Genel Ahlâka Karşı suçlar	225-229
Genel bir felâketin önlenmesi için zorunlu eşya	238
Genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması	170
Genel güvenliğin taksirle tehlikeye sokulması	171
Genel hükümlerin uygulama alanı	3
Genel tehlike yaratan suçlar	170-180
Genital muayene	287

Gerçeğe aykırı belge düzenleyen tabip, eczacı ve diğer sağlık mensubu	210/2
Gerçeğe aykırı bilirkişilik ve tercümanlık	276
Gerçeğe aykırı tanıklık	272/1
Gerçeğin söylenmesi.....	274/1-3; 275/2, 3
Gerçek bir durumun belgelenmesi amacıyla belgede sahtecilik	211
Geri verme.....	18
Geri verme halinde tutuklama kararı verilmesi.....	18/7
Geri verme halinde yargılamanın sınırı.....	18/8
Geri vermede yetkili mahkeme.....	18/4
Geri verme-devletin güvenliğine karşı işlenmiş suç	18/c
Geri verme-fiilin askeri suç niteliğinde olması.....	18/b
Geri verme-fiilin düşünce suçu niteliğinde olması	18/b
Geri verme-fiilin siyasi suç niteliğinde olması.....	18/b
Geri verme-fiilin Türk kanunlarına göre suç teşkil etmemesi	18/a
Geri verme-Kişinin kötü muameleyle maruz kalacağı şüphesi.....	18/3

Geri verme-Suçun affa uğramış olması	18/e
Geri verme-Suçun zamanaşımına uğramış olması	18/e
Geri verme-Türkiye'nin yargı yetkisine giren suçlar	18/d
Geri verme-vatandaş	18/2
Gizlenen delilleri mahkemeye teslim etmek	281/3
Gizli kalması gereken bilgi ve belgeleri açıklamak	258
Gizli kalması gereken bilgileri açıklama	330
Gizli kalması gereken bilgilerin temini savaş etkinliğini tehlikeye koyması	334/2
Gizli kalması gereken buluşları kullanmak	333/1
Gizli kalması gereken buluşları kullanmak suçunun Türkiye ile savaş halinde bulunan bir devlet yararına işlenmesi	333/2
Gizliliğin ihlali	285
Gizliliğin ihlali suçunun basın ve yayın yoluyla işlenmesi	285/3
Göçmen kaçakçılığı	79
Gönüllü vazgeçme	36
Görev sırasında din hizmetlerini kötüye kullanma	219
Görev suçları	10

Göreve ilişkin sırrın açıklanması	258
Görevi ihmal	257/2
Görevi kötüye kullanma	257/1
Görevi yaptırmamak için direnme	265
Görevin yapılmasını engellemek	265/1
Görevinden dolayı kamu görevlisinin malına zarar vermek	152/1 g
Görevlilerin elinden kaçma	292/1
Görevlilerin görevlerinin gereklerine aykırı hareket etmeleri	295/1
Görevlinin, gözaltına alınan, tutuklu veya hükümlünün uzaklaşmasına izin vermesi	295/2
Gözaltına alınan kişinin kaçmasına imkân sağlayan	294/1
Gözaltına alınan, tutuklu veya hükümlünün, görevlinin kendisine izin vermesinden yararlanarak kaçması	295/3
Grev ve lokavt sırasında işçi ve işveren kurumlarına ait mala zarar vermek	152/1 e
Gürültü	36
Gürültüye neden olma	36
Güveni kötüye kullanma	155

Güveni kötüye kullanma suçunda mağdurun zararın giderilmesi.....	168/1,2
Güveni kötüye kullanmanın hizmet sebebiyle tevdi edilen eşya hakkında işlenmesi	155/2
Güvenlik tedbirleri.....	53-60
Güvenlik tedbirlerinde kanunun uygulanması	7/3
Haberleşmenin engellenmesi	124
Haberleşmenin içeriğini tarafardan birinin alenen ifşa etmesi.....	132/3
Haberleşmenin içeriğinin kaydedilmesi suretiyle gizliliğin ihlali.....	132/1 son
Hacizli mal üzerinde tasarrufta bulunma	289/1
Hafif hapis cezasının idari para cezasına dönüştürülmesi	7
Hafif para cezasının idari para cezasına dönüştürülmesi	7
Haham	-219
Hak kullanımını engelleme	298
Hak kullanımını engelleme için talimat vermek	298/1
Hak kullanımını engellemeye teşvik etmek	298/1
Hak yoksunluklarında zamanaşımı	69

Hakaret	125
Hakaret suçunda isnadın ispatı.....	127
Hakaret suçunda isnadın üstü kapalı yapılması	126
Hakaret suçunda mağdurun açıkça belirtilmemiş olması.....	126
Hakaret suçunda mirasçılarn şikâyet hakkı	131/2
Hakaret suçunda soruşturma ve kovuşturma koşulu.....	131/1
Hakaretin alenen işlenmesi	125/4
Hakaretin basın ve yayın yoluyla işlenmesi.....	125/4
Hakaretin mağdurun düşüncely açıklama hürriyetini kullanmasından dolayı işlenmesi	125/3 b, c
Hakaretin sesli, yazılı veya görüntülü iletiyle işlenmesi	125/2
Hakemlerin Rüşvet alması.....	252/2
Hâkimin uzman rehber görevlendirmesi	51/5,6
Hakkı olmayan nişan ve madalyaları takmak	264/1
Hakkı olmayan yerlere tecavüz	154
Hakkın kullanılması	26/1
Haksız bir yararın elde edilmesi	252/4
Haksız bir yararın muhafazası	252/4

Haksız fiil nedeniyle hakaret.....	129/1
Haksız tahrik.....	29
Hak yoksunluğu.....	53
Halk arasında korku ve panik yaratmak amacıyla silahla tehdit.....	213/2
Halk arasında korku ve panik yaratmak amacıyla tehdit	213/1
Halk arasında korku ve panik yaratmak amacıyla tehdit suçunun basın ve yayın yoluyla işlenmesi.....	218
Halkı askerlikten soğutacak etkinlikte propaganda	318/1
Halkı askerlikten soğutacak etkinlikte teşvik ve telkin	318/1
Halkı askerlikten soğutma.....	318
Halkı askerlikten soğutma suçunun basın ve yayın yoluyla işlenmesi.....	318/2
Halkı kanunlara uymamaya tahrik	217
Halkı kanunlara uymamaya tahrik suçunun basın yoluyla işlenmesi	218
Halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik	216
Halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik suçunun basın ve yayın yoluyla işlenmesi.....	218
Halkı silahlandırarak birbirini öldürmeye tahrik.....	214/2

Halkı silahlandırarak birbirini öldürmeye tahrik suçunun basın ve yayın yoluyla işlenmesi	218
Halkın bir kesimini aşağılama	216/2
Halkın bir kesimini aşağılama suçunun basın ve yayın yoluyla işlenmesi.....	218
Halkın bir kesiminin benimsediği dini değerleri aşağılama.....	216/3
Halkın bir kesiminin benimsediği dini değerleri aşağılama suçunun basın ve yayın yoluyla işlenmesi.....	218
Hamile eşi terk.....	233/2
Hapis cezaları	46
Hapis cezasını ertelemenin şartları.....	51/1
Hapis cezasını ertelemenin tazmin koşuluna bağlanması	51/2
Hapis cezasının belirlenmesi.....	61/6
Hapis cezasının ertelenmesi	51
Hasmane hareket	304/1,2; 306
Hata.....	10 30
Hata nedeniyle kanunu bilmemek	4/2
Hata sonucu ele geçirilen eşya üzerinde tasarruf	160
Hatanın kabahate etkisi.....	10
Hatip	219

Hava ulaşım aracının hareket etmesinin engellenmesi..... -	223/3, 4
Hayasızca hareketler	225
Hayvan artıklarını sokağa bırakmak	41/3
Hayvan hırsızlığı-Açık yerlerdeki hayvanların çalınması	142/2 g
Hayvan hırsızlığı-Barınak yerlerindeki hayvanların çalınması..... -	142/2 g
Hayvan hırsızlığı-Sürü halindeki hayvanların çalınması	142/2 g
Hayvan kesmek	41/3
Hayvanın tehlike yaratabilecek şekilde serbest bırakılması..... -	177
Her türlü felakete karşı korumaya tahsis edilmiş mala zarar vermek..... -	152/1 b
Hırsızlığa konu malın değerinin az olması..... -	145
Hırsızlığın aynı konutta beraber yaşamayan kardeş zararına işlenmesi..... -	167/2
Hırsızlığın aynı konutta beraber yaşayan amca, dayı, hala, teyze, yeğen zararına işlenmesi..... -	167/2
Hırsızlığın aynı konutta beraber yaşayan kardeş zararına işlenmesi..... -	167/1 c
Hırsızlığın evlat edinen veya evlatlığın zararına işlenmesi..... -	167/1 b

Hırsızlığın gece vakti işlenmesi -	143
Hırsızlığın haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birinin zararına işlenmesi	167/1 a
Hırsızlığın haklarında ayrılık kararı verilmiş eşlerden birinin zararına işlenmesi	167/2
Hırsızlığın hukuki ilişkiye dayanan alacağı tahsil amacıyla işlenmesi	144/b
Hırsızlığın ikinci derecede kayın husımlarının zararına işlenmesi	167/2
Hırsızlığın ortak mal üzerinde işlenmesi	144/a
Hırsızlığın üst veya alt soy zararına işlenmesi	167/1 b
Hırsızlık	141
Hırsızlık suçunda mağdurun uğradığı zararın giderilmesi	168/1, 2
Hırsızlık suçunda zorunluluk hali	147
Hileli davranış	235/2 a
Hileli evlenme	230/2, 3
Hileli iflâs	161
Hizmete veya işe almada ayırmacılık	122/1 a
Hukuka aykırı bir davranışla sendika faaliyetinin engellenmesi	118/2

Hukuka aykırı bir fiil isnadı	267/1
Hukuka aykırı olarak bir kimsenin eşyasını aramak	120
Hukuka aykırı olarak bir kimsenin üstünü aramak	120
Hukuka aykırı olarak elde edilen dokuyu aşılama.....	91/5
Hukuka aykırı olarak elde edilen dokuyu nakletmek	91/5
Hukuka aykırı olarak elde edilen dokuyu saklamak	91/5
Hukuka aykırı olarak elde edilen organı aşılama	91/5
Hukuka aykırı olarak elde edilen organı nakletmek	91/5
Hukuka aykırı olarak elde edilen organı saklamak	91/5
Hukuka aykırı olarak ele geçirilen imzalı belgenin doldurulması	209/2
Hukuka uygunluk nedenleri.....	12 24, 25, 26
Huzurda idari yaptırım kararı	26/2
Hükmen sahibine teslim edilen taşınmaza tekrar el koymak	290/1
Hükümet icraatını takbih ve tezyif.....	219
Hükümete karşı suç	312
Hükümete karşı suç işlenmesi sırasında başka suçların işlenmesi	312/2
Hükümeti aşağılama	301/2

Hükümeti ortadan kaldırmaya teşebbüs	312
Hükümetin görevlerini yapmasını engellemeye teşebbüs	312
Hükümlü ve tutukluları açlık grevine teşvik veya ikna	298/2
Hükümlü ve tutukluları ölüm orucuna teşvik veya ikna	298/2
Hükümlü veya tutukluların ayaklanması	296
Hükümlü veya tutuklunun cebir ve tehdit kullanarak kaçması	292/2
Hükümlü veya tutuklunun kaçması	292
Hükümlü veya tutuklunun kaçması suçunda etkin pişmanlık	293
Hükümlü veya tutuklunun kaçınası suçunun birden çok kişi tarafından birlikte işlenmesi	292/3
Hükümlü veya tutuklunun kaçtıktan sonra teslim olması	293
Hükümlü veya tutuklunun silah kullanarak kaçması	292/3
Hükümlünün kaçmasını sağlayan	294/2 a-b
Hükümlünün ölümü	64/2
Hükümlünün yerini bildirmeme	284/1

İbadethanelerdeki eşyayı kirletmek	153/2
İbadethaneye ve buralardaki eşyaya zarar verme	153/1
İcra hareketlerinden gönüllü vazgeçme	36
İcraya başlama	35
İdarenin düzenleyici işlemi	2/2
İdari para cezası	16/1, 17
İdari para cezasında artırım oranı	17/7
İdari para cezasında indirim yapılması	17/6
İdari para cezasında sınır	17/2
İdari para cezasında soruşturma zaman aşımı	20/2
İdari para cezasını verenin tahsil yetkisi	17/6
İdari para cezasının ödeme yeri	17/3
İdari para cezasının tahsili usulü	17/4
İdari para cezasının taksitle bağlanması	17/3
İdari tedbirler	16/2
İdari yaptırım kararı tutanağının içeriği	25
İdari yaptırım kararı verme yetkisi	22
İdari yaptırım kararına karşı başvuru hakkı	27/3, 4

İdari yaptırım kararına karşı kanun yolu	27/1
İdari yaptırım kararının geri alınması	30/2
İdari yaptırım kararının kaldırılması	28/8-b
İdari yaptırım kararının tebliği	26
İdari yaptırım kararının tüzel kişiye tebliği	26/3
İdari yaptırımda yer itibarıyla yetki	22/4
İddia ve savunma kapsamında kalan söz ve fiiller	128
İddia ve savunmanın dokunulmazlığı	128
İftira	267
İftira edilene koruma tedbiri uygulanmış olması	267/3
İftira edilenin gözaltına alınması veya tutuklanması	267/4
İftira edilenin mahkûmiyeti halinde sorumluluk	267/5, 6, 7
İftira konusunun idari yaptırım uygulanmasını gerektirmesi	269/4
İftira suçunda dava zamanaşımının başlaması	267/8
İftira suçunda etkin pişmanlık	269
İftira suçunun basın ve yayın yoluyla işlenmesi	267/9

İftira suçunun basın ve yayın yoluyla işlenmesi halinde etkin pişmanlık	269/5
İftiradan hüküm verilmezden önce dönme	269/3 a
İftiradan mağdur hakkındaki cezanın infazına başlandıktan sonra dönme	269/3 c
İftiradan mağdur hakkında kovuşturma başlamadan önce dönme	269/2
İftiradan mağdur hakkında soruşturma başlamadan önce dönme	269/1
İftiradan mağdurun mahkûmiyetinden sonra dönme	269/3b
İhale yapan kurum ve kuruluşların kapsamı	235/5
İhaleye fesat karıştırma	235
İhaleye fesat karıştırma sebebiyle menfaat sağlama	235/4
İhaleye katılanların aralarında anlaşmaları	235/2 d
İhaleye katılmayı engellemek	235/2 c
İhmali davranışla işlenen kabahatler	7
İkna suretiyle irtikâp	250/2
İmam	219
İmar kirliliğine neden olma	184

İnanç, düşünce ve kanaat hürriyetlerinin kullanılmasını engellenme	115
İnanç, düşünce ve kanaat hürriyetlerinin kullanılmasını silahla engellenme.....	119/1 a
İnfaz kurumuna ve tutukevine silâh, uyuşturucu, uyarıcı veya elektronik haberleşme aracı sokmak	297/1
İnfaz kurumuna veya tutukevine yasak eşya sokmak.....	297
İnfaz kurumuna veya tutukevine yasak eşya sokmak suçunun görevliler tarafından işlenmesi	297/3
İnfaz kurumunda veya tutukevinde yasak eşya bulundurmak.....	297/1
İnsan ticareti.....	80
İnsan ticareti suçunda mağdurun rızası	80/2
İnsan üzerinde deney	90
İnsan üzerinde tedavi amaçlı deneme	90/4
İnsanlığa karşı suç işlemek amacıyla örgüt kurmak, üye olmak	78
İnsanlığa karşı suçlar	77
İnsanlığa karşı suçlarda içtima.....	77/2
İnsanlığa karşı suçlarda zamanaşımı	77/4
İnşaat atıklarının atılması	41/4

İnşaat nedeniyle işgal	38/2, 41/4
İnşaat veya yıkımla ilgili emniyet kurallarına uymama	176
İntihar kararını kuvvetlendirme	84/1
İntihara alenen teşvik	84/3
İntihara azmettirme	84/1
İntihara teşvik	84/1
İntihara yardım	84/1
İntihara yönlendirme	84
İntiharın gerçekleşmesi halinde ceza	84/2
İrade dışı alınan alkol veya uyuşturucu madde	34/1
İradi olarak alınan alkol veya uyuşturucu madde	34/2
İrtikâp	250
İrtikâp suçunu oluşturmayan çıkar sağlama	257/3
İrtikâp suçunun işlenmesine imkân sağlayan görevli	251/1
İrtikâp suçunun işlenmesine kasten göz yuman	251/1
İspat edilmiş fiilinden söz edilerek kişiye hakaret	127/2
İstenmeyen gebeliğin sona erdirilmesi	99/6
İstiklâl Marşını aşağılama	300/2
İsyana tahrik	313/1

İş ve çalışma hürriyetinin birden fazla kişi tarafından birlikte ihlali.....	119/1 c
İş ve çalışma hürriyetinin kişinin kendisini tanınmayacak hale koyması suretiyle ihlali.....	119/1 b
İş ve çalışma hürriyetinin ihlali.....	117
İş ve çalışma hürriyetinin ihlali sirasında kasten yaralama.....	119/2
İş ve çalışma hürriyetinin kamu görevinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle ihlali.....	119/1 e
İş ve çalışma hürriyetinin örgütün korkutucu gücünden yararlanılarak ihlali.....	119/1 d
İş ve çalışma hürriyetinin silah kullanılarak ihlali.....	119/1 a
İşaret ve engel koymama, kaldırma ve yerini değiştirme.....	178
İşgal.....	38
İşkence.....	94
İşkence sebebiyle daha ağır neticenin meydana gelmesi.....	95
İşkence sonucu ölüm meydana gelmesi.....	95/4
İşkence ve Eziyet.....	94-96
İşkencenin avukata karşı işlenmesi.....	94/2 b
İşkencenin cinsel taciz şeklinde gerçekleşmesi.....	94/3

İşkencenin çocuğa karşı işlenmesi	94/2 a
İşkencenin ihmali davranışla işlenmesi	94/5
İşkencenin kamu görevlisine karşı işlenmesi	94/2 b
İşkenceye iştirak	94/4
İşlemiş olduğu suçtan dolayı kişiyi alenen övme	215
İşlendikten sonra yürürlüğe giren kanuna göre suç sayılmayan fiil	7/1
İşlenmekte olan bir suçu bildirmeme	278
İşlenmemiş bir suçu ihbar etme	271
İşlenmeyen bir suçun defil veya emarelerini uydurma	271
İşlenmiş olan bir suçu alenen övme	215
İştirak	14 37-41
İştirak halinde işlenen suçlarda gönüllü vazgeçme	41
İşyerine rızasız girme	116/3
İtaatsizliğe tahrik ve teşvik	219/2
İtaatsizlik edenleri övmek veya iyi gördüğünü söylemek	319/1
İtaatsizlik suçunun aleni olarak işlenmesi	319/2
İtaatsizlik suçunun savaş sırasında işlenmesi	319/3

İtiyadi suçlu	-	6/h
Kabahate iştirak.....	-	14
Kabahate konu eşyanın kaim değeri	-	18/6
Kabahate konu eşyanın mulhafazası	-	18/3
Kabahate konu eşyaya elkonulması.....	-	18/3
Kabahate teşebbüs	-	13
Kabahatin işlendiği zaman	-	5/2
Kabahatin tanımı.....	-	2
Kabahatler Kanununun yürürlüğü	-	44
Kabahatlerde akıl hastalarının sorumluluğu	-	11/2
Kabahatlerde fikri içtima	-	15/1, 3
Kabahatlerde hata	-	10
Kabahatlerde kanunilik ilkesi	-	4
Kabahatlerde kusurluluğu ortadan kaldıran nedenler	-	12
Kabahatlerde manevi unsur	-	-
Kabahatlerde netice	-	5/2
Kabahatlerde saklı tutulan hükümler.....	-	19
Kabahatlerde sorumluluk yaşı.....	-	11/1
Kabahatlerde soruşturma zamanaşımı	-	20
Kabahatlerde tüzel kişinin sorumluluğu	-	8

Kabahatlerde yaptırım türleri	16
Kaçma süresinin etkisi.....	293/son
Kaçması sağlanan insan sayısının birden fazla olması.....	294/4
Kaçmaya imkan sağlama	294
Kaçmaya imkân sağlama sırasında kasten yaralama veya kasten öldürme	294/7
Kaçmaya imkân sağlama suçunun cebir ve tehdit kullanılarak işlenmesi.....	294/3
Kaçmaya imkân sağlama suçunun görevlilerce işlenmesi	294/5
Kaldırımların ticari amaçla işgali	38/1
Kamu davasının düşmesi	64/1, 65/1, 66, 73/7, 75/2
Kamu davasının düşmesinin adli para cezasına etkisi	74/1
Kamu davasının düşmesinin müsadereye etkisi	74/1
Kamu davasının düşmesinin şahsi hakka etkisi	74/2
Kamu görevinden yoksun bırakılma	53/a
Kamu görevine ait araç ve gereçleri suçta kullanma	266
Kamu görevini toplu biçimde yapmamak.....	260
Kamu görevini topluca terk.....	260

Kamu görevinin usulsüz olarak üstlenilmesi	262
Kamu görevlisi	6/c
Kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret	125/3 a
Kamu görevlisinin gerçeğe aykırı resmî belge düzenlemesi	204/2
Kamu görevlisinin gerçek resmî bir belgeyi değiştirmesi	204/2
Kamu görevlisinin görevinin gerektirdiği ölçünün dışında kuvvet kullanması	256, 86
Kamu görevlisinin kişilerin malları üzerinde zorla tasarrufta bulunması	261
Kamu görevlisinin sahte resmî belge düzenlemesi	204/2
Kamu görevlisinin sahte resmî belgeyi kullanması	204/2
Kamu görevlisinin suç delillerini gizlemesi	281/2
Kamu görevlisinin suç delillerinin yerini bildirmemesi	284/3
Kamu görevlisinin suçluyu kayırması	283/2
Kamu görevlisinin suçu bildirmemesi	279
Kamu görevlisinin ticareti	259
Kamu Güvenine Karşı Suçlar	197-212
Kamu İdaresinin Güvenilirliğine ve İşleyişine Karşı Suçlar	247-266

Kamu kurum ve kuruluşları ile yapılan sözleşme yükümlülüklerini yerine getirmeme	322/1
Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mala zarar vermek.....	152/1 a
Kamu kurumları arasındaki haberleşmenin engellenmesi	124/2
Kamu kurumu faaliyetlerinin engellenmesi	113
Kamu kurumu iştirakleri temsilcilerine yarar sağlanması	252/4
Kamu kurumu ve bu nitelikteki meslek kuruluşlarının mührünü sahte olarak üretmek veya kullanmak	202/2
Kamuya ait taşınmazları işgal etmek	154/1
Kamuya gerekli şeylerin yokluğuna neden olma.....	238
Kamuya ve özel kişilere ait taşınmazların sınırlarını bozmak.....	154/1
Kan gütme saikiyle öldürme	82/i
Kanun yolu masraflarından sorumluluk.....	31/2
Kanun yoluna başvurmadan vazgeçme.....	30
Kanuna aykırı eğitim kurumu	263
Kanuna aykırı eğitim kurumu açmak, çalıştırmak	263
Kanunun amacı	1

Kanunun bağlayıcılığı	4
Kanunun emrini yerine getirmek	24/1
Kanunun kapsamı	2 1
Kanunun niteliği	3
Kanunun suç saydığı fiilleri işlemek	220
Kanunun suç saymadığı fiil	2/1
Kanunun Uygulama Alanı	7-19
Kanunun yer bakımından uygulanması	6 8
Kanunun zaman bakımından uygulama alanı	7
Kanunun zaman bakımından uygulanması	5 7
Kapalı alanlarda tütün mamulü tüketmek	39/1
Kara ulaşım aracının hareket etmesinin engellenmesi	223/1, 4
Karantina altına alınması tedbirine uymamak	195
Kararların gizliliğinin ihlâli	285/1 son
Kardeşi öldürmek	82/c
Karşılıklı hakaret	129/3
Karşılıklılık koşulu	343
Karşılıksız yararlanma suçunda mağdurun zararın giderilmesi	168/1.2
Kast	21/1

Kasten öldürme	43/3, 58/4, 76/1a 77/1a, 81, 83, 84/4 90/5, 91/8, 292/4 294/7, 298/3
Kasten öldürmenin ihmali davranışla işlenmesi	83
Kasten öldürmenin nitelikli halleri.....	82
Kasten yaralama	86
Kasten yaralama sonucu ölüm meydana gelmesi	87/4
Kasten yaralama suçuna tepki olarak hakaret	129/2
Kasten yaralama suçunun hafif hali.....	88
Kasten yaralama suçunun netice sebebiyle ağırlaşmış halleri	102/4, 103/5, 109/6 119/2, 149/2, 223/5, 224/3, 265/5
Kasten yaralamanın ihmali davranışla işlenmesi	88/2
Kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf.....	160
Kazanç elde etmek için borç para vermek	241
Kazanç müsaderesi	55
Kendi çabalarıyla neticenin gerçekleşmesini önleme	36

Kendi çabalarıyla suçun tamamlanmasını önleme	36
Kendisine teslim edilen malın kayıbolmasına neden olma	289/3
Kendisini hükümlünün veya tutuklunun yerine koyma	291
Kendisini veya yakınlarını soruşturma ve kovuşturmadan kurtarmak amacıyla yapılan yalan tanıklık	273/1 a
Kesici alet	6/f-3
Kesin hükümlerde lehe kanun uygulaması	9/1
Kesintisiz kabahat	15/2
Kısa süreli hapis cezası	49/2
Kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar	50
Kısırlaştırma	101
Kısmi müsadere	54/5
Kıt'a sahanlığındaki sabit Platformların işgali	224
Kıyas yasağı	2/3
Kıymetli damga sayılan değerler	199/4
Kıymetli damgada sahtecilik	199
Kıymetli damgada sahtecilik suçunda etkin pişmanlık	201
Kıymetli damgayı sahte olarak üretmek, nakletmek, tedavüle koymak	199/1

Kimliği hakkında gerçeğe aykırı beyanda bulunma	40/1	-
Kimliğin belirlenememesi	40/2	-
Kimlik bildirmekten kaçınma ...	40/1	-
Kimyasal madde	-	6/5
Kimyasal silah kullanmak suretiyle öldürme	-	82/1 c
Kirliğin giderilmesi	41/8	-
Kişiler arasında ayırım yaparak kamuya arz edilmiş bir hizmeti yapmamak	-	122/1 b
Kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal	-	132/1
Kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğinin kamu görevlisi tarafından ihlali	-	137/1 a
Kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğinin meslek ve sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle ihlali	-	137/1 b
Kişiler arasındaki haberleşmenin içeriğini ifşa etmek	-	132/2
Kişiler arasındaki haberleşmenin içeriğinin basın ve yayın yolu ile yayınlanması	-	132/4
Kişiler arasındaki konuşmaların aletle dinlenmesi	-	133/1
Kişiler arasındaki konuşmaların kayda alınması	-	133/1
Kişilerin görüntülerinin yayınlanması	-	285/4

Kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak ilaç yapma ve satma.....	187/1
Kişilerin huzur ve sükununu bozma	123
Kişilerin malları üzerinde usulsüz tasarruf	261
Kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü ve sesleri ifşa etmek.....	134/2
Kişinin bedensel bütünlüğüne zarar verme	76/1-b
Kişisel verileri hukuka aykırı olarak başkasına vermek.....	136
Kişisel verileri hukuka aykırı olarak ele geçirmek.....	136
Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak kaydedilmesi	135
Kişisel verilerin kamu görevlisi tarafından kaydedilmesi	137/1 a
Kişisel verilerin meslek ve sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanılarak kaydedilmesi.....	137/1 b
Kişiyi düşük ücretle çalıştırmak.....	117/2
Kişiyi genital muayeneye göndermek, muayene etmek.....	287/1
Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma	109
Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun tüzel kişi tarafından işlenmesi	111

Kişiyi hürriyetinden yoksun kılmada etkin pişmanlık	110
Kişiyi insan onuru ile bağdaşmayan koşullarda çalıştırmak	117/2
Kokain	188/4-6
Komutanlığı terk etmeleri için verilen emre uymama	317/2
Konusu suç teşkil eden emir	24/3
Konut dokunulmazlığı suçunda eşin rızası	116/2
Konut dokunulmazlığı suçunda ortağın rızası	116/2
Konut dokunulmazlığının birden fazla kişi tarafından birlikte ihlali	119/1 c
Konut dokunulmazlığının cebir ve tehditle işlenmesi	116/4
Konut dokunulmazlığının gece işlenmesi	116/4
Konut dokunulmazlığının ihlali	116
Konut dokunulmazlığının ihlali sırasında kasten yaralama	119/2
Konut dokunulmazlığının kamu görevinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle ihlali	119/1 e
Konut dokunulmazlığının kişinin kendisini tanınamayacak hale koyması suretiyle ihlali	119/1 b

Konut dokunulmazlığının örgütün korkutucu gücünden yararlanılarak ihlali.....	119/1 d
Konut dokunulmazlığının silah kullanılarak ihlali.....	119/1 a
Konuta girme.....	116/1
Konuttan veya eklentilerinden çıkma.....	116/1
Konutun eklentilerine girme.....	116/1
Kooperatifler hakkında yanlış bilgi.....	164
Korku, kaygı veya panik yaratacak tarzda bina çökmesine neden olma.....	170/1 b
Korku, kaygı veya panik yaratacak tarzda çığ düşmesine neden olma.....	170/1 b
Korku, kaygı veya panik yaratacak tarzda patlayıcı madde atmak.....	170/1 c
Korku, kaygı veya panik yaratacak tarzda sel tehlikesine neden olma.....	170/1 b
Korku, kaygı veya panik yaratacak tarzda silahla ateş etmek.....	170/1 c
Korku, kaygı veya panik yaratacak tarzda toprak kaymasına neden olmak.....	170/1 b
Korku, kaygı veya panik yaratacak tarzda yangın çıkarmak.....	170/1 a
Koruma ve gözetim yükümlülüğü altındaki bir kimseyi terk.....	97

Koruma, Gözetim, Yardım veya Bildirim Yükümlülüğünün ihlali	97-98
Kovuşturmayı etkilemek amacıyla beyanda bulunmak	288/1
Kötü muamele	232
Köye ait araziyi zapt etmek, sürüp ekmek.....	154/2
Kullanma amaçlı zimmet	247/3
Kullanma hırsızlığı	146
Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde bulundurmak	191
Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde kabul etmek.....	191
Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak	191
Kumar	34 228
Kumar oynanması için yer ve imkan sağlama.....	228/1,3
Kumardan elde edilen gelire elkoyma	34/2
Kurul halinde çalışan kamu görevlilerine görevlerinden dolayı hakaret	125/5
Kusur yeteneği olmayanları suçun işlenmesinde araç olarak kullanma.....	37/2
Lehe kanun uygulaması- infazın durdurulması	10

Lehe kanun uygulaması- infazın ertelenmesi.....	10	-	-
Lehe kanun uygulaması- kesin hükümde.....	9/1	-	-
Lehe kanun uygulaması- kesinleşmemiş hükümlerde.....	9/2	-	-
Lehe kanun uygulamasında zamanaşımı.....	9/4	-	-
Lehe olan hükümlerin uygulanma usulü.....	9/3	-	-
Mahkeme huzuru.....		-	272/2
Mahkemece idari yaptırım kararı verilmesi.....	24	-	-
Mahkemeyi etkilemek amacıyla beyanda bulunmak ..		-	288/1
Mahsup.....		-	16, 63
Maktu idari para cezası.....	17/1	-	-
Mal ve hizmet alımına, satımına veya kiralamalara ilişkin ihale.....		-	235/1
Mal ve hizmet satımından kaçınma.....		-	240
Mal veya hizmet satmak için başkalarını rahatsız etme.....	37	-	-
Mala zarar verme suçunda mağdurun uğradığı zararın giderilmesi.....		-	168/1,2
Mala zarar vermenin nitelikli halleri.....		-	152
Mala, nükleer, biyolojik veya kimyasal silah kullanarak zarar verme.....		-	152/2 c

Mala, yakarak zarar verme.....	152/2 a
Mala, yakıcı veya patlayıcı madde kullanarak zarar verme.....	152/2 b
Malı radyasyona maruz bırakarak zarar verme.....	152/2 c
Malın kaybolmasına neden olma.....	289/3
Malvarlığı değerlerini yurt dışına çıkarma.....	282/1
Malvarlığı değerlerinin bulunduğu yeri bildirme.....	282/5
Malvarlığına karşı işlenen suçlarda (yağma hariç) cezasızlık sebebi.....	167/1
Malvarlığına karşı işlenen suçlarda (yağma hariç) şahsi indirim sebebi.....	167/2
Malvarlığına Karşı Suçlar.....	141-169
Malvarlığının gayrimişru kaynağını gizleme.....	282/1
Memurun yabancı ülkede suç işlemesi.....	10
Meslek kuruluşlarına ait bina tesis ve eşyaya zarar vermek.....	152/1 f
Meslek ve sanatın icrasının yasaklanması.....	53/6
Meşru müdafaa amaçlı direniş.....	306/6
Meşru savunma.....	25/1
Meşru savunmada sınırın aşılması.....	27/2

Meydanların ticari amaçla işgali	38/1
Mezarlıklara zarar verme	153/1
Mezarlıklardaki eşyayı kirlenmek	153/2
Milli Savunmaya Karşı Suçlar	317-325
Misilleme - misilleme tehlikesi	306/3,4
Morfin	188/4-6
Motorlu araçları sokağa atmak	41/6
Muhafaza amacıyla başkasına teslim edilmiş taşınır bir malı rızası dışında almak	290/2
Muhafaza görevini kötüye kullanma	289
Muhafızın görevini kötüye kullanması	295
Muhakkak ve ağır bir korkutma	28
Müebbet hapis cezası	48
Mühür bozma	203
Mühürde sahtecilik	202
Mülkiyeti kamuya geçirilen eşyanın imhası	18/7
Mülkiyetin kamuya geçirilmesi	16/2, 18
Mülkiyetin kamuya geçirilmesi kararının yerine getirilmesi	18/8
Mülkiyetin kamuya geçirilmesinin geciktirilmesi	18/2

Mülkiyetin kamuya geçirilmesinin hukuki sonucu	18/4	-
Münhasır ekonomik bölgedeki sabit platformların işgali	224	
Müsaderede zamanaşımı	70	
Müstehcen görüntü	226	
Müstehcen ürün	226	
Müstehcenlik	226	
Müstehcenlik taşıyan bilimsel, edebi veya sanatsal eser	226/7	
Müşteri sırrı	239	
Netice sebebiyle ağırlaşmış suçtan dolayı sorumluluk	23	
Neticenin Türkiye’de gerçekleşmesi	8/1	
Neticenin gerçekleşmesini önleme	36	
Neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama	87	
Nispi para cezasında soruşturma zamanaşımı	20/3	-
Niteliği bakımından gizli kalması gereken belgeleri elinde bulundurma	339/1	
Niteliği bakımından gizli kalması gereken bilgileri açıklama	336/1	
Niteliği bakımından gizli kalması gereken bilgileri temin	334/1	

Nitelikli dolandırıcılık	158
Nitelikli hırsızlık	142
Nitelikli Hırsızlık- kişinin malını koruyamayacak durumda olmasından yararlanılarak yapılan hırsızlık.....	142/2 a
Nitelikli Hırsızlık-Açıkta bırakılmış eşyanın çalınması ...	142/1 e
Nitelikli Hırsızlık-Elektrik enerjisinin çalınması	142/1 f
Nitelikli Hırsızlık-Felaketzedelere yardım amacıyla hazırlanan eşyanın çalınması	142/1 d
Nitelikli Hırsızlık- Hayvan hırsızlığı.....	142/2 g
Nitelikli Hırsızlık- Hırsızlığın bilişim sistemleri kullanılmak suretiyle yapılması	142/2 e
Nitelikli Hırsızlık- Hırsızlığın elde taşınan eşyanın çekip alınması suretiyle yapılması.....	142/2 b
Nitelikli Hırsızlık-Hırsızlığın haksız yere elde bulundurulan anahtarla kilit açmak suretiyle yapılması.....	142/2 d
Nitelikli Hırsızlık-Hırsızlığın herhangi bir aletle kilit açmak suretiyle yapılması	142/2 d
Nitelikli Hırsızlık-Hırsızlığın kıyafet değiştirerek yapılması ..	142/2 f

Nitelikli Hırsızlık-Hırsızlığın korku ve kargaşadan yararlanılarak yapılması	142/2 c
Nitelikli Hırsızlık-Hırsızlığın özel beceriyle yapılması	142/2 b
Nitelikli Hırsızlık-Hırsızlığın resmi sıfat takırularak yapılması	142/2 f
Nitelikli Hırsızlık-Hırsızlığın taklit anahtarla kilit açmak suretiyle yapılması	142/2 d
Nitelikli Hırsızlık-İbadete ayrılmış yerlerde hırsızlık	142/1 a
Nitelikli Hırsızlık-Kamu hizmetine ayrılmış eşyanın çalınması	142/1 a
Nitelikli Hırsızlık-Kamu kurum ve kuruluşlarında hırsızlık	142/1 a
Nitelikli Hırsızlık-Kişinin ölmesinden yararlanılarak yapılan hırsızlık	142/2 a
Nitelikli Hırsızlık-Muhafaza altına alınmış eşyanın çalınması	142/1 b
Nitelikli Hırsızlık-Sıvı veya gaz halindeki enerjinin çalınması	142/3
Nitelikli Hırsızlık-Toplu ulaşım araçları içinde hırsızlık	142/1 c
Nitelikli Hırsızlık-Toplu ulaşım araçlarının kalkış ve varış yerlerindeki eşyanın çalınması	142/1 c
Nitelikli yağma	149

Noterlerin rüşvet alması	252/2
Nüfuz kullanmak suretiyle azmettirme	38/2
Nükleer madde.....	6/5
Nükleer silah kullanmak suretiyle öldürme	82/1 c
Olası kast	21/2
Orantılılık ilkesi.....	3/1
Organ alınması sonucu ölüm meydana gelmesi	91/8
Organ satmak-satın almak- aracılık etmek.....	91/1,3
Organ teminine yönelik ilan veya reklam vermek	91/6
Organ teminine yönelik ilan veya reklamı yayınlamak.....	91/6
Organ ticareti.....	91/1
Organ ticareti suçunun ortaya çıkmasına yardım.....	93/2
Organ ticareti yapan diğer suçluların yakalanmasına yardım	93/2
Organ ticaretinde , etkin pişmanlık.....	93
Organ ticaretinde zorunluluk hali.....	92
Organ ticaretinin örgüt tarafından yapılması.....	91/4
Organ veya doku ticaretinin tüzel kişi tarafından işlenmesi..	91/7

Otomatlar aracılığıyla sunulan bir hizmetten karşılıksız yararlanma	163/1
Öldürmenin alt soya karşı işlenmesi	82/d
Öldürmenin üst soya karşı işlenmesi	82/d
Ölü gömülmesine ayrılan yerden başka yere ölü gömmek	196
Ölüden doku alma	91/2
Ölüden organ alma	91/2
Ölünün hatrasına hakaret	130/1
Önödeme	75
Önödeme işlemi yapılmadan dava açılması	75/3
Önödeme uygulamasının etkisi	75/5
Örgüt adına suç işleyen	220/6
Örgüt kurarak dilencilik	229/3
Örgüt kurma suçunda cezasızlık nedeni	221
Örgüt mensubu suçlu	6/j
Örgüt mensubunun teslim olup bilgi vermesi	221/4
Örgüt propagandasının basın ve yayın yoluyla yapılması	220/8 son
Örgüt yöneticisinin sorumluluğu	220/1,5

Örgüte silah temin etmek	315
Örgütü dağıtmak veya dağılmasını sağlamak	221/1
Örgütün amaç suçu işlemeye elverişli olması	220
Örgütün korkutma gücünden yararlanarak direnme	265/4
Örgütün propagandasını yapmak	220/8
Örgütün suç işlemesi	220/4
Özel af	65/2,3, 74/1
Özel belgede sahtecilik	207
Özel belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek	208
Özel belgeyi sahte olarak düzenlemek, değiştirmek ve kullanmak	207/1
Özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçların soruşturma ve kovuşturulması	139
Özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçların tüzel kişiler tarafından işlenmesi	140
Özel hayatın gizliliğini ihlal	134
Özel hayatın gizliliğinin kamu görevlisi tarafından ihlali	137/1 a
Özel hayatın gizliliğinin meslek ve sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanılmak suretiyle ihlal edilmesi	137/1 b

Özel hukuk uyuşmazlıklarında yalan tanıklık	273/2
Özel infaz şekillerinin gereklerine uymayan hükümlü	292/6
Özel işaret ve kıyafetleri usulsüz kullanma	264
Özel kanunlarla ilişki	5
Özel kişilere ait taşınmazları işgal etmek	154/1
Para cezasında para birimi 8	-
Para ve kıymetli damga üretiminde kullanılan alet ve malzemeyi izinsiz olarak üreten, ülkeye sokan, satan, satın alan, devreden, kabul eden	200
Parada sahtecilik	197
Parada sahtecilik suçunda etkin pişmanlık	201
Paraya eşit sayılan değerler	198
Patlayıcı madde	6/f -2
Radyasyon yayma	172
Radyoaktif madde	6/5
Rahip	219
Rehinli mal üzerinde tasarrufta bulunma	289/1
Resmen teslim olunan mala el konusması ve bozulması	290
Resmî belge düzenleme yetkisine sahip kamu görevlisine yalan beyanda bulunmak	206

Resmî belge hükmünde olan belgeler.....	210/1
Resmî belgede sahtecilik.....	204
Resmî belgenin sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli nitelikte olması.....	204/3
Resmî belgeyi bozmak.....	205
Resmî belgeyi değiştirmek.....	204/1
Resmî belgeyi gizlemek.....	205
Resmî belgeyi yok etmek.....	205
Resmi elbisenin sağladığı kolaylık ve olanaklardan yararlanarak suç işlemek.....	264/2
Resmi elbiseyi yetkisi olmaksızın giymek.....	264/1
Reşit olmayanla cinsel ilişki.....	104
Ruhsat almadan başlatılan inşaaata elektrik, su veya telefon bağlantısı yapılmasına müsaade etmek.....	184/2,4
Ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak yapılan binayı imar planına veya ruhsatına uygun hale getirmek.....	184/5
Rüşvet almak.....	252/1
Rüşvet anlaşması.....	252/1
Rüşvet anlaşmasını yetkili makamlara bildirme.....	254/1
Rüşvet kabul edilen haksız yararlar.....	252/4

Rüşvet konusu şeyin yetkili makamlara teslim edilmesi..... -	254/1
Rüşvet suçu nedeniyle yararına menfaat sağlanan tüzel kişi -	253
Rüşvet suçuna iştirak eden diğer kişilerin pişmanlığı..... -	254/3
Rüşvet verenin pişmanlığı..... -	254/2
Rüşvet vermek..... -	252/1
Rüşvetin tanımı -	252/3
Sağır ve dilsizlik..... -	33
Sağlığa zararlı ilaç yapma ve satmanın meslek ve sanatın icrası kapsamında işlenmesi..... -	187/2
Sağlığa zararlı ilaç yapma ve satmanın tabip veya eczacı tarafından işlenmesi -	187/2
Sağlık için tehlikeli madde temini..... -	194
Sağlık mesleği mensupları..... -	280/2
Sağlık mesleği mensuplarının suçu bildirmemesi -	280
Sağlık mesleği mensuplarının uyuşturucu madde kullanımını kolaylaştırmaları -	190/3
Sağlık mesleği mensuplarının uyuşturucu veya uyarıcı madde ticareti..... -	188/8
Sahipli bir hayvanı öldürmek ... -	151/2
Sahte banka veya kredi kartını kullanma..... -	245/2

Sahte belgenin bir başka suçun işlenmesi sırasında kullanılması.....	212
Sahte damgayı bilerek kabul etmek	199/2
Sahte özel belgeyi kullanmak.....	197/1
Sahte para üretmek.....	197/1
Sahte para nakletmek	197/1
Sahte parayı muhafaza etmek.....	197/1
Sahte parayı bilerek kabul etmek.....	197/2
Sahte resmî belge düzenlemek.....	204/1
Sahte resmî belgeyi kullanmak.....	204/1
Sahteliğini öğrendiği damgayı tedavüle koymak.....	199/3
Saldırı ve savunmaya elverişli alet.....	6/f-4
Sanığın ölümü.....	64/1
Sarhoş kişinin kontrol altında tutulması.....	35
Sarhoşluk.....	35
Savaş hali.....	303, 305
Savaş halinde silâhli isyan.....	313/3
Savaş sırasında asılsız ve abartılmış haber yayma.....	323/1
Savaş sırasında casusluk.....	328/2 b; 330/2
Savaş sırasında Devletin güvenliği bakımından gizli kalması gereken bilgileri temin etme.....	327/2

Savaş sırasında Devletin güvenliğine ilişkin belgeleri yok etme	326/2
Savaş sırasında Devletin güvenliğine ve siyasal yararlarına ilişkin bilgileri açıklama	329/2
Savaş sırasında niteliği bakımından gizli kalması gereken belgeleri elinde bulundurma	339/2
Savaş sırasında taksir sonucu casusluk	338/2
Savaş sırasında temel millî yararlar karşı hareket	305/2
Savaş tehlikesi	306/1
Savaş zamanında bir yabancı ile anlaşma sonucu yabancı ülke parasının değerini düşürmek	323/5
Savaş zamanında casusluk maksadıyla gizli kalması gereken bilgileri açıklama	330/2
Savaş zamanında niteliği bakımından gizli kalması gereken bilgileri açıklama	336/2
Savaş zamanında niteliği bakımından gizli kalması gereken bilgileri casusluk maksadıyla açıklama	337/2
Savaş zamanında suç	303, 305, 306, 307 308, 319, 321, 322 323, 325-330, 333, 335-339

Savaş zamanında yabancı ülke parasının değerini düşürmek .. -	323/4
Savaş zamanında yetkili makamın emirlerine uymama .. -	321
Savaş zamanında yükümlülüğün yerine getirilmesinde hile	322/4
Savaş zamanında yükümlülükler	322
Savaşa tahrik fiilinin basın ve yayın yoluyla işlenmesi	304/1 son
Savaşa tahrik suçunun tüzel kişiler tarafından işlenmesi	304/3
Savaşta yalan haber yayma	323
Seçildiği görevden ayrılmaya zorlamak	114/1 b
Seçimle gelinen kamu görevine aday olmamaya zorlamak	114/1 b
Seferberlikle ilgili görevin ihmali	324
Sel veya taşkın tehlikesine neden olmak	170/2
Sendikal hakların kullanılmasının engellenmesi	118
Sendikal hakların kullanılmasının silah kullanılarak engellenmesi	119/1 a
Sendikanın faaliyetlerinin engellenmesi	118/2
Senedin yağması	148/2
Ses ve görüntüleri yetkisiz olarak kayda almak	286

Ses ve görüntüleri yetkisiz olarak nakletmek.....	286
Ses veya görüntülerin kayda alınması.....	286
Sınır dışı edilme.....	59
Sırf huzur bozmak maksadıyla gürültü yapmak.....	123
Sırf huzurunu bozmak maksadıyla bir kimseye ısrarla telefon etmek.....	123
Silah.....	6/f
Silahla direnme.....	265/4
Silâhlı isyan sırasında başka suçların işlenmesi.....	313/4
Silâhlı isyana katılmak.....	313/2 son
Silâhlı isyanı idare etmek.....	313/2
Silâhlı Kuvvetlere ait tesisleri tahrip etmek.....	307/1
Silahlı örgüt.....	220/3; 314/3
Silahlı örgüt kurmak veya yönetmek.....	220- 314/1, 3
Silahlı örgüte üye olmak.....	314/2
Simsar veya borsa tellalının fiyatları etkilemesi.....	237/3
Sisteme veri yerleştirme.....	244/2
Siyasal ilişkinin kesilmesi.....	306/4
Siyasal veya askerî casusluk.....	328
Siyasi hakları kullanmaktan yoksun bırakılma.....	53/b

Siyasi hakların kullanılmasının birden fazla kişi tarafından birlikte engellenmesi.....	119/1 c
Siyasi hakların kullanılmasının engellenmesi	114
Siyasi hakların kullanılmasının engellenmesi sırasında kasten yaralama.....	119/2
Siyasi hakların kullanılmasının inzasız mektupla engellenmesi	119/1 b
Siyasi hakların kullanılmasının kamu görevinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle engellenmesi.....	119/1 e
Siyasi hakların kullanılmasının örgütün korkutucu gücünden yararlanarak engellenmesi.....	119/1 d
Siyasi hakların kullanılmasının silahla engellenmesi.....	119/1 a
Siyasi partiden ayrılmaya zorlamak.....	114/1 a
Siyasi partilere ait bina, tesis ve eşyaya zarar vermek.....	152/1 f
Siyasi partinin faaliyetini engellemek	114/2
Siyasi partiye üye olmaya zorlamak	114/1 a
Son Hükümler	344-345
Soruşturma koşulu olan cezanın hesaplanması.....	15

Soruşturma zamanaşımının başlaması	20/4
Soruşturmanın gizliliğinin ihlali	285/1
Soykırım amacıyla örgüt kurmak, örgüte üye olmak	78
Soykırım sayılan fiiller	76/1 a-e
Soykırım suçu	76
Soykırım suçunda içtima	76/2
Soykırım suçunda zamanaşımı	76/4
Soykırım ve insanlığa karşı suç işlemek amaçlı örgüt kurma suçunda zamanaşımı	78/2, 314
Soykırım ve İnsanlığa Karşı Suçlar	76-78
Sözleşmedeki yükümlülüğün taksirle yerine getirilememesi	322/2
Su baskını suretiyle öldürme	82/1 c
Suç delillerinin yerini bildirmeme	284/2
Suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme	281
Suç eşyasının kabul edilmesi	165
Suç eşyasının satın alınması	165
Suç işleme kararını kuvvetlendirmek	39/2-a
Suç işlemek amacıyla örgüt kurma	220

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunda etkin pişmanlık	221
Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunda etkin pişmanlıktan yararlananlar hakkında yapılacak uygulama.....	221/5
Suç işlemeye alenen tahrik	214/1
Suç işlemeye teşvik etmek	39/2-a
Suç işlenmesine yardım	39
Suç örgütüne üye olmak	220/2
Suç örgütüne yardım	220/7
Suç uydurma.....	271
Suç üstlenme.....	270
Suçta azmettirme	38
Suçta elverişli hareket.....	35
Suçta İştirak.....	37-41
Suçta iştirak etmeden gönüllü olarak ayrılan örgüt üyesi.....	221/2
Suçta iştirak etmeden yakalanan örgüt üyesinin pişmanlığı.....	221/3
Suçta iştirakte bağlılık kuralı.....	40
Suçta Teşebbüs.....	35-36
Suçların İctimai.....	42-44
Suçluların geri verilmesi	18
Suçlunun kaçması için imkân sağlama.....	283/1

Suçluyu kayırma	283
Suçta kullanılan eşya	54/1
Suçta tekerrür ve özel tehlikeli suçlar	58
Suçta ve cezada kanunilik ilkesi	2
Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama	282
Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçunun kamu görevlisi tarafından işlenmesi	282/2
Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçunun örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi	282/3
Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçunun tüzel kişi tarafından işlenmesi	282/4
Suçtan meydana gelen eşya	54/1
Suçtu işlediğini veya suça katıldığını bildirme	270
Suçtu meslek edinen kişi	6/i
Suçtu ve suçluyu övme	215
Suçtu ve suçluyu övme suçunun basın ve yayım yoluyla işlenmesi	218
Suçun açık denizde işlenmesi	8/2-b
Suçun açık denizde Türk deniz aracında veya bu araçlarla işlenmesi	8/2-b

Suçun açık hava sahasında Türk hava aracında veya bu araçlarla işlenmesi	8/2-b
Suçun basın ve yayın yoluyla işlenmesi.....	218, 267, 285, 288 318, 125, 132, 133 134
Suçun işlenmesinde başkasını araç olarak kullanma	37/2
Suçun işlenmesinde yol göstermek	39/2-b
Suçun niteliğinin değişmesi halinde önödeme.....	75/3
Suçun nitelikli hallerinde hata	30/2
Suçun örgüt kurmak suretiyle işlenmesi.....	78, 79/2, 91/4, 106/2-d, 149/1-f, g; 174 220, 229/3, 314-316
Suçun silahla işlenmesi	82, 86, 102, 106, 109, 119, 149, 152 170, 213, 265, 292 313, 314, 315
Suçun tamamlanmasını önleme.....	36
Suçun Türk deniz savaş aracında veya bu araçlarla işlenmesi	8/2-c
Suçun Türk hava sahalarında işlenmesi	8/2-a
Suçun Türk hava savaş aracında veya bu araçlarla işlenmesi.....	8/2c
Suçun Türk karasularında işlenmesi	8/2-a

Suçun Türkiye'nin kıta sahanlığında işlenmesi	8/2-d
Suçun unsurlarında hata	10 30/1
Suçun yabancı ülkede işlenmesi halinde Türk mahkemelerinin yetkisi	13
Sulama, içme suyu ve afetlerden korunmaya yarayan tesislere zarar verme	152/1/d
Suların mecrasını değiştirmek	154/3
Sürelî hapis cezası	49
Sürelî kanunların uygulanması	7/4
Sürücü belgesinin geri alınması	53/6
Şantaj	107
Şantajın tüzel kişi tarafından işlenmesi	111
Şapka	222
Şartname	235/2 a3,4
Şerefe Karşı Suçlar	125-131
Şikâyet hakkının düşmesi	73/3
Şikâyet süresi	73/1
Şikâyet süresinin başlaması	73/2
Şikâyete bağlı suçlarda uzlaşma	73/8
Şikâyetten vazgeçme	73/4, 74/1
Şikâyetten vazgeçmenin suç ortaklarına etkisi	73/5
Şikâyetten vazgeçmenin şahsi haklara etkisi	73/7

Şikâyetten vazgeçmeyi sanığın kabul etmemesi.....	73/6
Şirketler hakkında yanlış bilgi vermek.....	164
T.C. Devletine savaş açmaları için yabancı devlet yetkilileri ile işbirliği yapmak.....	304/1
T.C. Devletine savaş açmaları için yabancı devlet yetkililerini tahrik.....	304/1
T.C. Devleti ile savaş halinde olan bir devletin ordusunda hizmet kabul etmek.....	303/1
T.C. Devletine karşı silâhlı mücadeleye girmek.....	303/1
Tahrik konusu suçların işlenmesi halinde tahrik edenin sorumluluğu.....	214/3
Tahrip suretiyle öldürme.....	82/1 c
Takdiri indirim nedenleri.....	62
Taksir.....	22
Taksir neticesi Devletin güvenliğine ve siyasi yararlarına ilişkin bilgileri açıklama.....	329/3
Taksirde kusurun cezaya etkisi.....	22/4
Taksirin neden olduğu neticenin failin mağduriyetine yol açması.....	22/6
Taksirin tanımı.....	22/2
Taksirle atom enerjisi ile patlamaya sebebiyet verme.....	173/2

Taksirle bina çökmesine neden olmak	171/1 b
Taksirle birden fazla insanın ölümüne neden olma.....	85/2
Taksirle casusluk.....	329/3, 338/1
Taksirle çığ düşmesine neden olmak	171/1 b
Taksirle insan öldürme.....	85/1
Taksirle gizli bilgileri açıklama	336/3
Taksirle radyasyon yayma.....	172/4
Taksirle sel veya taşkma neden olmak	171/1 b
Taksirle toprak kaymasına neden olmak	171/1 b
Taksirle yangına neden olmak	171/1 a
Taksirle yaralama	89
Taksirli iflâs.....	162
Tanığın korunmasına ilişkin gizlilik kararının ihlâli.....	285/2 son
Tanık dinlemeye yetkili kişi veya kurul	272/1
Tanıkları etkilemek amacıyla beyanda bulunmak	288/1
Tanıklıktan çekinme hakkının hatırlatılmaması	273/1 b
Tanımlar	6
Tasarlayarak öldürme	82/1 a
Tasarrufta bulunduğu eşyayı geri verme	289/2

Taşınmaz malı haksız olarak işgal.....	154/1
TBMM Başkanlığı Mührünü sahte olarak üretmek veya kullanmak.....	202/1
TBMM'ni ortadan kaldırmaya teşebbüs.....	311
TBMM'nin görevini yapmasını engellemeye teşebbüs.....	311
Tedavisi zor hastalıklara yol açabilecek nitelikte olan atık veya artıkların taksirle toprağa, suya veya havaya verilmesi.....	182/2
Tedavülde bulunan para.....	197/1
Tedavüle koymak.....	197/1,3
Tefecilik.....	241
Tehdidin birden fazla kişi tarafından işlenmesi.....	106/2 c
Tehdidin imzasız mektupla işlenmesi.....	106/2 b
Tehdidin örgütün korkutucu gücünden yararlanılarak işlenmesi.....	106/2 d
Tehdidin silahla işlenmesi.....	106/2 a
Tehdidin tüzel kişi tarafından işlenmesi.....	111
Tehdit.....	106
Tehdit amacıyla hayata ve malvarlığına karşı suç işlenmesi.....	106/3

Tehlike yaratacak şekilde ulaşım aracı kullanmak	179/2
Tehlikeli maddelerin izinsiz olarak bulundurulması veya el değiştirmesi.....	174
Tehlikeli maddeyi izinsiz olarak imal, ithal, ihraç etmek, nakletmek, satmak, satın almak, muhafaza etmek	174/1,2,3
Telefon hatları ile frekanslarından yararlanma	163/2
Temel cezanın belirlenmesi	61/1a-g, 2, 3, 4, 5
Temel İlkeler ve Tanımlar	1-6
Temel millî yarar	305/4
Temel millî yararlarā karşı faaliyette bulunmak için yarar sağlama.....	305
Temel millî yararlarā karşı hareket suçunda kovuşturma	305/3
Temini ve bulundurulması suç oluşturan eşyanın ceza ve tutukevine sokulması	297/1 sön
Terk edilen kimsenin ölmesi	97/2
Terbiye hakkı	232/2
Ticaretten yoksun bırakılma	53/e
Ticari amaçla işgal.....	38/1
Ticari işletmenin gürültüye neden olması	36/2
Ticari sır	239

Ticari sırrı açıklamaya mecbur kılmak	239/4
Ticari sırrın açıklanması	239
Toplu taşıma araçlarında tütün mamulü tüketmek	39/2
Toplum tahkir maksadıyla ibadethaneye zarar verme	153/3
Toprak kayması tehlikesine neden olma	170/2
Töre saikiyle kasten öldürme	82/j
Trafik güvenliğini taksirle tehlikeye sokma	180
Trafik güvenliğini tehlikeye sokma	179/1
Tutukevi ve ceza infaz kurumuna yasak eşya sokmak suçunda indirim sebebi	297/4
Tutukevinden kaçma	292/1
Tutuklu ve hükümlünün görevlinin ihmalinden yararlanarak kaçması	294/8
Tutuklu ve hükümlüye yardım suçunda cezasızlık	284/4
Tutuklunun kaçmasına imkân sağlama	294/1
Tutuklunun yerini bildirmeme	284/1
Tüketilecek her türlü besin veya şeylere zehir katma	185/1
Tüketilecek her türlü besin veya şeylere taksirle zehir katma	185/2

Türk Bayrağını yırtma, yakma	300/1
Türk harfleri	222
Türk vatandaşının yabancı ülkede suç işlemesi	11
Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine karşı silâhlî isyan	313
Türkiye’de oturmayan yabancı.	239/3
Türkiye’nin egemenlik alanı dışında işlenen suçlar	19/1
Türklüğü aşağılamanın yabancı ülkede Türk tarafından işlenmesi	301/3
Türklüğü aşağılama	301/1
Türkiye Büyük Millet Meclisini aşağılama	301/1
Tütün mamulü tüketmek	39
Tüzel kişi temsilcisinin işlediği kabahat	8
Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirleri	60, 76/3, 77/3 78/2, 79/4, 90/6 111, 140, 169, 189 227/7, 242, 246, 253 282, 302/3, 304/3, 309/3
Tüzel Kişilerin cezaî sorumluluğu	8 20/2
Tüzel kişiye tebligat	26/3
Ulaşım araçlarının kaçırılması veya alıkonulması	223/1, 4

Ulaşım araçlarının kaçırılması veya alıkonulması sırasında kasten yaralama suçunun işlenmesi.....	223/5
Uluslararası casusluk.....	331
Usulsüz ölü gömülmesi	196
Uyum hükümleri	3-10
Uyuşturucu madde imal ve ticareti	188/1, 6
Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçuna iştirak etmiş kişinin etkin pişmanlığı	192
Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçunun tüzel kişi faaliyeti çerçevesinde işlenmesi.....	189
Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını alenen özendirmek veya bu nitelikte yayın yapmak	190/3
Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma	190
Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırmak için; özel yer, donanım veya malzeme sağlamak.....	190/1 a
Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırmak için; kullananların yakalanmalarını zorlaştıracak önlemler almak	190/1 b

Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırmak için; kullanma yöntemleri konusunda başkalarına bilgi vermek	190/1 c
Uyuşturucu veya uyarıcı madde ticaretinin suç örgütünün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi	188/5, 6
Uyuşturucu madde üretiminde kullanılan maddelerin ticareti	188/7
Uyuşturucu madde satmak, nakletmek, depolamak	188/3, 6
Uzlaşma	73, 75/1
Ülke bütünlüğünü bozmak amacıyla yönelik fiiller	302
Ülkeye sahte para sokmak	197/1
Üretimi ve bulundurulması suç oluşturan eşya	54/4
Vaatte bulunmasına bir kimseyi icbar etme	250/1
Vaatte bulunmasına bir kimseyi ikna etme	250/2
Vaiz	219
Vakıf ve dernek yöneticiliğinden yoksun bırakılma	53/d
Vatandaş	6/a
Velayet hakkından yoksun bırakılma	53/c
Verileri başka yere gönderme	244/2

Verileri yok etmeme	138
Verilerin yok olması veya değişmesi	243/3
Vücuda organ veya cisim sokulması	102/2
Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar	86-93
Yabancı devlet aleyhine asker toplama	306
Yabancı devlet aleyhine asker toplama suçunda kovuşturma	306/5
Yabancı devlet başkanına karşı suç	340
Yabancı devlet bayrağına hakaret	341
Yabancı devlet hizmetinde çalışmayı kabul edenler	320/3
Yabancı devlet lehine çalışmak üzere asker yazan vatandaş	320/1
Yabancı devlet lehine çalışmak üzere vatandaşları silâhlendirme	320/1
Yabancı devlet temsilcilerine karşı suç	342
Yabancı devletle siyasal ilişkileri bozacak fiiller	306/3
Yabancı Devletlerle Olan İlişkilere Karşı Suçlar	340-343
Yabancı hizmetine asker yazma, yazılma	320

Yabancı hükümetin şikâyeti	11/2
Yabancı kanunun göz önünde bulundurulması.....	19
Yabancı kişi ve kuruluşlardan maddi yarar sağlamak.....	305/1
Yabancı mahkemelerden verilen hükmün hak yoksunluğunu gerektirmesi	17
Yabancı ülkede görevlendirilen bir kimsenin sadakatsizliği	333/3
Yabancı ülkede görevli kamu görevlisine rüşvet teklifi.....	252/5
Yabancı ülkede hüküm verilmesi	9
Yabancı ülkede işlenen suç için seçimlik ceza öngörülmüş olması	14
Yabancıların yabancı ülkede Türkiye zararına suç işlemesi	12/1
Yabancıyla anlaşma	307/4, 5
Yağma	148/1
Yağma- suçun konut veya işyerinde işlenmesi	149/1 d
Yağma- suçun silahla işlenmesi	149/1 a
Yağma suçunda cebir sayılan eylemler.....	148/3
Yağma suçunda malın değerinin azlığı.....	150/2

Yağma-suçun birden fazla kişi tarafından işlenmesi	149/1 c
Yağma-suçun gece vakti işlenmesi	149/1 h
Yağma-suçun işlenmesi sırasında kasten yaralama	149/2
Yağma-suçun kendisini savunamayacak haldeki kişiye karşı işlenmesi	149/1 e
Yağma-failin kendisini tanınmayacak bir hale koyması suretiyle	149/1 b
Yağma-suçun örgütün korkutma gücünden yararlanarak işlenmesi	149/1 f
Yağma-suçun suç örgütüne yarar sağlamak maksadıyla işlenmesi	149/1 g
Yağma-suçun yol kesmek suretiyle işlenmesi	149/1 d
Yakalanan örgüt mensubunun bilgi vermesi	221/4 son
Yakıcı madde	6/5
Yakın hısımları dilecilikte kullanma	229/2
Yakın hısımlarının suçluyu kayırması	283/3
Yakınlarının kaçmasına imkan sağlama	294/6
Yalan haber veya havadis yayma	237/1

Yalan haber yayma suçunun askerlere yönelik işlenmesi..... -	323/2 b
Yalan haber yayma suçunun bir düşmanla anlaşma neticesi işlenmesi..... -	323/3
Yalan haber yayma suçunun bir yabancıyla anlaşma neticesi işlenmesi..... -	323/2 c
Yalan haber yayma suçunun propaganda suretiyle işlenmesi..... -	323/2 a
Yalan tanıklık..... -	272
Yalan tanıklıkta etkin pişmanlık..... -	274
Yalan tanıklıkta şahsi cezasızlık ve cezanın azaltılmasını gerektiren sebepler..... -	273
Yalan yere yemin..... -	275
Yangın çıkararak öldürme..... -	82/1 c
Yangın tehlikesine neden olmak..... -	170/2
Yapı kullanma izni almamış binalarda sınai faaliyet icrasına müsaade..... -	184/3
Yapı ruhsatı almadan bina yapmak veya yaptırmak..... -	184/1, 4
Yapı ruhsatına aykırı bina yapmak veya yaptırmak..... -	184/1
Yaralayıcı madde..... -	6/5
Yarar sağlanmasına bir kimseyi icbar etme..... -	250/1

Yarar sağlanmasına bir kimseyi ikna etme	250/2
Yarar sağlayan veya vaat eden kişi	305/1 son
Yarar teklifi	252/4
Yarar vaadi	252/4
Yararın propaganda için verilmiş veya vaat edilmiş olması	305/2
Yararına haksız menfaat sağlanan tüzel kişi hakkında yaptırım	169
Yardım ederek suçun icrasını kolaylaştırmak	39/2-c
Yardım yükümlülüğünün ihlali	98/1-2
Yargı görevi yapan	6/d
Yargı görevi yapanlara baskı yapmak	277
Yargı görevi yapanlara emir vermek	277
Yargı görevi yapanlara nüfuz kullanmak	277
Yargı görevi yapanları hukuka aykırı olarak etkilemeye teşebbüs etmek	277
Yargı görevi yapanların rüşvet alması	252/2
Yargı görevini yapan kişilere karşı direnme	265/2

Yargı görevini yapanı etkileme	277
Yargı organlarını aşığılama	301/2
Yasak olmayan silahu ruhsatsız taşıma	43
Yasaklanan bilgileri açıklama	336
Yasaklanan bilgileri siyasal veya askerî casusluk maksadıyla açıklama	337
Yasaklanan bilgileri temin	334
Yasaklanan bilgilerin casusluk maksadıyla temini	335
Yasama organına karşı suç	311
Yasama organına karşı suç işlenmesi sırasında başka suçların işlenmesi	311/2
Yaş küçüklüğü	11
Yemin ettirerek tanık dinlemeye yetkili kişi	272/2
Yeminli mali müşavirlerin rüşvet alması	252/2
Yer bakımından uygulama	6
Yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle öldürme	82/g
Yerine getirme bakımından kanunun uygulama zamanı	5/1
Yerine getirme zamanaşımı	21
Yerine getirme zamanaşımının başlaması	21/4

Yerine getirmede imkansızlık halinde zamanaşımı.....	21/5	-
Yetkili olmadığı bir iş için yarar sağlama.....		255
Yollamalar.....	3	-
Yolların ticari amaçla işgali.....	38/1	-
Yorum yasağı.....		2/3
Yükümlülüğün yerine getirilmemesi- aracının kusuru.....		322/3
Yürürlük.....	44	344
Yürürlükte bulunan kanuna göre suç sayılmayan fiil.....		7/1
Yürürlükten Kaldırılan TCK'na yapılan yollamalar.....	3	-
Yürütme.....		345
Zehirleyici madde.....		6/5
Zehirli madde imal ve ticareti.....		193
Zimmet.....		247/1
Zimmet suçunda hileli davranışlar.....		247/2
Zimmet suçunda malın değeri.....		249
Zimmet- malın hükümden önce iadesi.....		248/2 son
Zimmet- malın kovuşturma başlamadan önce iadesi.....		248/2
Zimmet-malın soruşturma başlamadan önce iadesi.....		248/1
Zimmet suçunun işlenmesine imkân sağlama.....		251/2

Zimmet suçunun işlenmesine kasten göz yumma	251/1
Zincirleme (müteselsil) suç	15/2.....43
Zincirleme kabahat	15/2..... -
Zincirleme suç sayılmayan fiiller	43/3
Zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması.....	256, 86
Zorunluluk (ıztırrat) hali	25/2

14.00 YTL

Çetin Emeç Bulvarı No: 46 Balgat / Ankara

Tel: (+90.312) 287 87 90 (Pbx) Faks: (+90.312) 286 55 65 - 286 31 00

Karanfil Sokağı No: 5/62 06650 Kızılay / Ankara

Tel: (+90.312) 425 30 11 - 425 36 19 - 418 13 46 Faks: (+90.312) 418 78 57

web: www.barobirlik.org.tr

e-mail: admin@barobirlik.org.tr ● yayin@barobirlik.org.tr